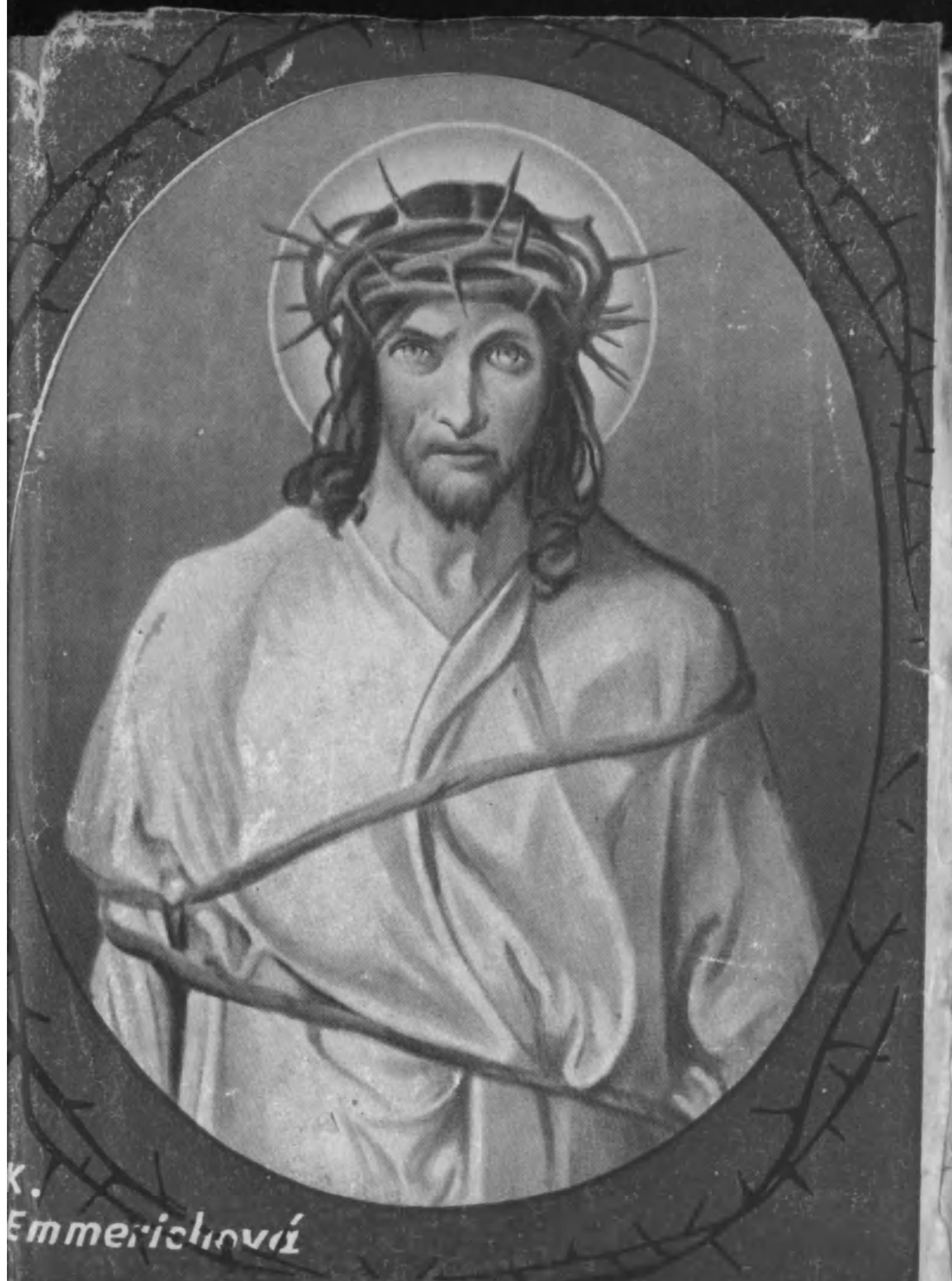

Ajhlá, človek!

Cena broš. 100 Kčs, viaz. 130 Kčs

AJHĽA, ČLOVEK!

Anna Katarína Emmerichová

Ježiš: „Dávam ti tieto videnia nie pre teba; sú ti darované, aby si ich dala napísať; musíš ich vyrozprávať. Dávam ti tieto videnia — a tak som to vždy konal, aby som dokázal, že ja som vo svojej Cirkvi až do konca časov.“

KLEMENT BRENTANO

AJHĽA, ČLOVEK!

UMUČENIE PÁNA NÁŠHO JEŽIŠA KRISTA

PODĽA VIDENÍ

ANNY KATARÍNY EMMERICHOVEJ

PRELOŽILI

VAVRO TURECKÝ a MATEJ ZAŤKO

VYDAL MISIJNÝ DOM MATKY BOŽEJ V NITRE
1948

IMPRIMI POTEST.

Nitriae, die 26. Aprilis 1947.

P. Joannes Faikus,
superior provincialis.

NIHIL OBSTAT.

Nr. 1267/1947.

P. Petrus Lajcha SVD,
censor deputatus.

† Carolus,
Archiepiscopus.

Vytlačila kníhtlačiareň Lev v Ružomberku.

ŽIVOTOPIS ANNY KATARÍNY EMMERICHOVEJ, BOŽEJ SLUŽOBNICE

Vonkajšie životné pomery

Anna Katarína Emmerichová narodila sa v malej dedinke Flamske pri Koesfelde vo Vestfálsku. Bolo to 8. septembra, na deň Narodenia Panny Márie roku 1774. Ešte v ten istý deň ju pokrstili v koesfeldskom farskom chráme. Otec sa menoval Emmerich, matka Anna Hillersová. Z desiatich detí Anna Katarína bola piata. Otec bol veľmi nábožný a statočný človek. V svojej chudobe musel sa veľa trápiť. Zriedkavo usilovne staral sa o živobytie, ale nesnažil sa zbohatnúť. S detinskou dôverou skladal všetko do božích rúk. Taká istá nábožnosť a mravnosť charakterizovala aj matku. Jej heslom bolo: — Pane, ako Ty chceš, nie ako ja! . . . Iné jej heslo: — Pane, daj mi trpezlivosti a potom šľahaj, ako sa Ti ľúbi!

Pri takýchto rodičoch mohlo sa Anne Kataríne dostať len prísnej a pravej kresťanskej výchovy a skutočne sa jej aj dostalo . . . Hoci bola slabej telesnej sústavy, skoro ju pribrali aj do tvrdej práce. A keď sa u nej pre bohaté vnútorné zážitky a videnia — ktorých ju Boh uznal hodnou už v útlom veku — rysovala hĺbavá povaha, hoci bola od prírody veselá, a prejavovala nezvyčajné duševné vlastnosti, rodičia ju často karhali, lebo sa

nazdávali, že je tvrdohlavá. Pán Boh to dopustil, aby sa v Anne Kataríne zakorenila pokora. Sama o tom povedala: „Pretože ma rodičia často karhali a nikdy nepochválili, kým iní rodičia — ako som to počula — chválili svoje deti, pokladala som sa za najhoršiu na svete a veru ma často zachvátila úzkosť, že pred Pánom Bohom veľmi zle obstojím."

Mala asi sedem rokov, keď pristúpila so svojimi družkami k prvej sv. spovedi. Tak veľmi horlivo sa pripravovala a zachvátila ju taká hlboká kajúcnosť, že cestou do kostola ju opustily sily a družky, ktoré ju maly veľmi rady, musely ju v pravom slova smysle niesť do Koesfeldu. A hoci si vždy dokonale zachovala nevinnosť, ktorú získala pri sv. krste, a už od prvého prebudenia rozumu obracala všetky svoje schopnosti, myšlienky a náklonnosti k najvyššiemu dobru a konečnému cieľu, predsa ju pri prvej sv. spovedi tak uchvátila pokora a ľútosť, že sa rozplakala a bolo ju treba vyviesť zo spovedelnice. Pri prvom sv. prijímaní sa celkom odovzdala Bohu a od tých čias tak mocne horel v nej oheň lásky božej, že podľa svedectva ctihodného Overberga žila v neustálom sebazaprení a odovzdaní do vôle božej.

Keď mala Anna Katarína dvanásť rokov, odišla do služby k príbuzným, ktorí boli tiež roľníkmi. Strávila u nich tri roky. O tomto období vydala jej zamestnávateľka pred cirkevnou vrchnosťou toto svedectvo:

— Anna Katarína prišla do nášho domu asi dvanásť-trinásťročná. Bola taká poriadna a úslužná, že nikdy nič sme jej nemohli vyčítať. Nikdy nešla na zábavu, ale tým horlivejšie chodila do kostola, lebo bola veľmi nábožná, usilovná, verná

a tichá. O každom hovorila iba dobre a vždy len to tvrdila, že na tomto svete nič nehľadá. Bola dobrosrdečná, veľa sa postila a vtedy hovorievala, že nie je hladná. Keď som ju chcela odhovoriť od toho, aby sa stala sestričkou, odpovedala mi takto: „Pani moja, o tomto mi nehovorte, lebo nebudeme priateľkami. Musím tak urobiť a urobím to."

Anna Katarína totiž, poslúchajúc akýsi vnútorný hlas, už skoro sľúbila, že sa zasvätí Bohu ako rehoľnica, a od tých čias venovala každú myšlienku a všetko svoje úsilie len na to, aby dosiahla tento vznešený cieľ. Aby si zadovážila výbavu, potrebnú pri vstupe do kláštora, išla za pomocnicu k istej koesfeldskej krajčírke. Ale cítila takú sústrasť k chudobným a tak ich milovala, že sa nemohla dívať na cudziu biedu a nepomáhať; tak celý svoj zárobok rozdelila chudobným.

Tri roky strávila pri krajčírke, potom sa vrátila k rodičom. Ale nezadlho zasa odišla do Koesfeldu a stala sa pomocnicou v domácnosti u organistu Söntgena s tým úmyslom, že sa naučí hrať na organ a tak si otvorí kláštorné brány. Ale u Söntgena bola taká bieda, že Anna Katarína vykonávala tam nielen služobné práce, ale nechala tam ešte aj svoje veci. A z hry na organ nebolo zasa nič.

Konečne ju predsa prijali roku 1802 do augustiánskeho kláštora „Agnetenberg" v Dülmene, spolu s Klárou, dcérou organistu Söntgena. Keď s mnohými trápeniami a súženiami uplynul rok noviciátu, pripustili Annu Katarínu 13. novembra 1803 k sľubom. Složila ich s nevysloviteľnou radosťou. Jasot jej duše bol aj navonok zjavný; priam žiarila blaženosťou, že sa stala snúbenicou Kristovou. Neskoršie sama hovorila:

— Úplne som sa odovzdala nebeskému Snúbencovi a on spravil so mnou, čo chcel.

Anna Katarína stala sa aj hodnou svojho nebeského zasnúbenia. Každú kláštorskú čnosť vypestovala v sebe v takej prehojnej miere, že väčšej ľudské stvorenie už nie je schopné. Všetka jej láska patrila nebeskému Snúbencovi a potom spolusestrám, s ktorými žila. O jej kláštorskom živote píše Overberg:

— Anna Katarína tak milovala svoje spolusestry, že za hociktorú z nich by bola vďačne vyliala krv. Vedela, že niektoré nie sú jej naklonené, predsa však aj týmto robila po vôli všetko, čo len mohla.

Jej predstavená neskoršie takto svedčila pred cirkevnou vrchnosťou:

— Anna Katarína bola vždy znášanlivej povahy, veľmi mierumilovná, pokorná, ústupčivá, mimoriadne úslužná a nikdy nevyhľadávala spory. V chorobe bola vľúdna a ukáznená, spokojná v Bohu a trpezlivá. Ak ju stihla nepríjemnosť, veľmi chytro a vďačne sa smierila. Keď sa trochu rozčúlila, prosila za odpustenie. Nikdy nikoho nenávidela a bola nesmierne milá.

V jednom z vedľajších kláštorných stavísk býval v tom čase veľmi pobožný francúzsky kňaz Lambert, ktorý musel opustiť svoju vlasť, pretože odmietol složiť prísahu na ústavu. Tento dobrý kňaz veľmi horlivo sa staral o dušu Anny Kataríny. V trápeniach pomáhal jej slovom i skutkom. Podľa ustanovenia duchovného otca kláštora Anna Katarína mala dovolené pristupovať k sv. prijímaniu častejšie než ostatné sestry a včaššie, než bolo obvyklé. Lambert sa podobral na to, že prinesie

tejto duši, prahnúcej po chlebe života, vo včasných ranných hodinách anjelský pokrm.

Nevysloviteľnú bolesť spôsobilo Anne Kataríne rozpustenie kláštora v decembri r. 1811. — Tak som preto ochorela — vravela neskoršie, — že sestry pokladaly moju smrť za istú. A vtedy sa mi zjavila Matka Božia a takto ma oslovila: — Ešte neumrieš. Ešte veľa vecí sa prihodí s tebou a okolo teba, ale sa neboj. Akýkoľvek budeš mať údel, vždy ti prídem na pomoc.

Kým ostatné sestry jedna po druhej odišly z kláštora, Anna Katarína, stále chorá, ostala tam do jari budúceho roku. Keď už tam nemohla ďalej ostať, odišla s kňazom Lambertom do Dülmenu, do domu vdovy Rotersovej. — Tak som sa bála a hanbila, — priznala sa, — keď som musela opustiť kláštor, že som si myslela, že sa podo mnou otvorí zem. Len čo ju zaniesli do chudobnej prízemnej izbičky, choroba sa zhoršila. A keďže opäť nepochybovali už o jej smrti, povolali k nej dominikánskeho pátra Limberga, ktorý ju zaopatril sv. sviatosťami. Anna Katarína však vyzdravela a od tých čias bol páter Limberg jej spovedníkom. Páter bol rehoľník svedomitý, vážny a triezveho úsudku. Po rozpustení münsterského kláštora žil vo svojom rodnom meste Dülmene.

29. decembra 1812 dostala Anna Katarína stigmy na rukách, nohách a boku. V ten deň o tretej hodine popoludní našla ju dcéra domácej s roztvorenými rukami vo vytržení. Dievča pozorovalo, že z rúk modliacej sa rehoľnice tečie krv, ale si myslelo, že je to od nejakého zranenia. Len keď sa Anna Katarína prebrala, upozornilo ju dievča na krv. Anna Katarína ju požiadala, aby o tom nikomu

nehovorila. 31. decembra P. Limberg pri udeľovaní svätého prijímania zbadal rany na rukách Anny Kataríny. — Hlásil som vec pátrovi Lambertovi, — píše P. Limberg, — ktorý býval v tom istom dome. Ten hneď išiel so mnou k Anne Kataríne a uvidiac krvavé rany, oslovil ju:

— Ma soeur (sestra), nemysli, že si Katarínou Sienskou!*)

Keďže sa rany do večera nestratily, P. Lambert mi na druhý deň povedal:

— Nesmie sa o tom nik dozvedieť. Nech to ostane medzi nami.

P. Limberg bol toho istého náhľadu.

Anna Katarína sa zo srdca radovala, keď zbadala, že kňazi na vec hľadia triezvo a pokojne. Nakoľko len mohla, usilovala sa toto svoje nové a nesmierne ťažké trápenie zakryť. Ale Klára Söntgenová akosi na to prišla a čoskoro bolo po tajnosti.

Rensing, dülmenský dekan-farár, uznal za dobré zaviesť predbežné vyšetrovanie pomocou dvoch lekárov: Dr. Vesenera a Dr. Krauthausena a spovedníka Anny Kataríny. Výsledok ohlásil 25. marca 1813 cirkevnej vrchnosti.

O tri dni pricestoval do Dülmenu Klement August von Droste zu Vischering, vtedajší münsterský biskupský vikár, ktorý sa neskoršie preslávil ako kolínsky arcibiskup. Prišiel v sprievode dekana Overberga a zdravotného radcu von Düffelda, aby vec dôkladne vyšetrili. Vyšetrovanie trvalo vyše štvrť roka. Za vyšetrovania musela Anna Katarína pod ťarchou prísnej poslušnosti podávať zprávu

---

*) Sv. Katarína Sienská bola tiež stigmatizovaná. 29. IV. apr.

o každom svojom vnútornom a vonkajšom zážitku. Vyšetrovanie dokázalo nielen skutočné jestvovanie stigiem a ich charakter, ale zároveň sa pri tom prejavila hlboká pokora, stála poslušnosť a trpezlivosť Anny Kataríny.

O šesť rokov neskoršie, aby vraj odhalily podvod, svetské úrady zaviedly mimoriadne prísne vyšetrovanie, ktoré bolo pre Annu Katarínu náramne trápne. Ale toto malo len ten výsledok, že vyšetrujúci komisári — práve tak ako kedysi strážcovia hrobu Kristovho — boli proti vlastnej vôli prinútení vydať úprimné svedectvo o pravde, ktoré vylúčilo každú pochybnosť.

V októbri r. 1813 Anna Katarína a P. Lambert presťahovali sa k pekárovi a pivovarníkovi Limbergovi, k spovedníkovmu bratovi. Na vedenie malej domácnosti pribrala si Anna Katarína svoju sestru Gertrúdu. Toto dievča však svojou nešťastnou povahou spôsobilo Anne Kataríne do konca života neopísateľné bolesti.

Keď sa už aj verejnosť dozvedela o stigmatizovaní, pozvala Anna Katarína okresného lekára Dr. Vesenera. Bol to muž, ktorý hral v živote božej služobnice významnú úlohu, lebo len jeho poznámkam môžeme ďakovať, že sa nám zachovalo veľa významných skutočností zo života Anny Kataríny.

Ešte významnejší bol rok 1818, keď slávny spisovateľ a básnik Klement Brentano, vedený Bohom, dostal sa do Dülmenu k zbožnej trpiteľke. Jeho si zvolil Boh na to, aby zaznačil zjavenia, ktoré videla božia služobnica. Túto úlohu Brentano plnil do jej svätej smrti ako verný priateľ. Anna Katarína nazývala Brentana obyčajne „pútnikom".

Čnosti Anny Kataríny Emmerichovej

Anna Katarína Emmerichová už za svojej mladosti úplne sa odvzdala Pánu Bohu. Cieľom jej každej myšlienky, slova a skutku bol Boh. V povesti svätosti zosnulý dekan Overberg, ktorý bol duchovným vodcom Anny Kataríny v posledných desiatich rokoch jej života, vo svojich záznamoch hovorí:

— Od šiestich rokov svojho života Anna Katarína nenachádzala záľubu v ničom, iba v Bohu. Nepoznala inú bolesť a zármutok ako ten, že ľudia stále urážajú dobrotivého Pána Boha. Keď sa začala zvičiť v opanovaní sa a v sebazapieraní, vznikla v nej taká láska k Pánu Bohu, že si zvykla na túto modlitbu: — Keby nebolo neba, pekla a očistca, jednako by som ťa milovala z celého srdca, Bože! Táto láska, ktorú zväčšovala neustálym cvičením, bola spojená s podivuhodnou čistotou duše; takou čistotou, že ju nikdy nič, ani nádych nečistého pokušenia nezatemnil. — Anna Katarína, — hovorí Overberg, — ani v detstve, ani neskoršie nepocítila hnutie smyselnosti a nemala príčinu ponosovať sa, alebo obviňovať sa z nečistoty ani len v myšlienkach. A keď sa jej opýtali pod ťarchou poslušnosti, ako je to, že nemá vôbec pokušení proti sv. čistote, priznávala sa, že už v útlom veku začala so sebazapieraním a stálymi víťazstvami nad rozličnými sklonmi a žiadosťami pochovala zlé pudy ešte skôr, než sa mohly v nej objaviť.

Lásku k Bohu vyjadrovala tým, že priam hrdinsky milovala bližných. Ešte keď bola dieťaťom, stalo sa, že pocítila hlbokú sústrasť a že zbledla a zoslabla, ako by mala zamdlieť, keď počula o nejakom veľkom zle alebo nešťastí. Keď zbadala

hladujúceho bedára, pribehla a dojímavo a láskavo sa mu prihovorila:

— Počkajte, hneď vám prinesiem chleba.

Keď videla nariekajúce alebo choré dieťa, prosila Boha, aby preniesol chorobu a bolesť na ňu. A bola vždy vyslyšaná. Keď spozorovala u dieťaťa nejakú chybu, modlila sa za jeho polepšenie a želala si, aby trest malého hriešnika mohla sama vytrpieť. Keď potom ako dospelá mala dať odpoveď na otázku, ako prišla na myšlienku, aby si toto žiadala od Pána Boha, odpovedala:

— Neviem, kto ma to naučil; ale veď to súvisí so sústrasťou! Už od začiatku som cítila, že my všetci sme jedno telo Kristovo a nehody svojich bližných som pociťovala tak, ako by ma bolel vlastný prst. Už od detstva som si vyprosovala choroby iných. Už ako dieťa som musela obväzovať všetky rany našich susedov. Keď som zbadala vred, pomyslela som si: Ak ho budeš tlačiť, bude to viacej bolieť, ale to zlé predsa musí vyjsť. To ma pohlo k tomu, aby som ranu opatrne ústami vysala a tá sa potom zahojila. Zo začiatku som cítila odpor, ale to ma nutkalo zase, aby som sa premohla; inak by to bola falošná sústrasť. Ak som sa vedela chytro premôcť, mala som veľkú radosť; pomyslela som si na Pána, ktorý toto vykonal za celé ľudstvo.

A čo robila Anna Katarína ako dieťa, to ako dospelá vykonávala ešte vo väčšej miere a so silnejšou láskou. Vždy sa obetovala za svojich bližných, ba aj za svojich nepriateľov a prenasledovateľov do tých čias, kým ostatný raz nevydýchla, strávená touto hrdinskou láskou. Jej horlivosť v sebazapieraní bola veľká a vytrvalá. Overberg píše:

— Jej pevným presvedčením bolo, že človek sa nemôže bez sebazapierania odovzdať Bohu. Toto ju naučila láska k Ježišovi, a preto hovorievala:

— Často som skúsila, že láskou k stvoreniam možno dospieť k veľkým a namáhavým veciam; prečo by nemohla byť láska k Ježišovi ešte väčších vecí schopná?!

Aj zrak si cvičila v sebazapieraní. Sklopila alebo odvrátila oči, keby boly maly vidieť niečo, čo by mohlo vzbudiť v nej nejakú žiadosť. A keď mohla počuť niečo nového, alebo zaujímavého, pomyslela si: — Nie, kvôli Pánu Bohu radšej to nebudem počúvať.

Aj jazyk si cvičila. Zamlčala, čo by bola rada povedala.

I chuť. Nejedla z toho, čo by jej bolo veľmi chutilo.

Telo si trýznila pŕhľavou, povrazom a kajúcnym pásom.

Pred vstupom do kláštora — píše ďalej Overberg — trýznila sa viac ako potom, lebo vtedy ešte nevedela, že to bez povolenia spovedníka nesmie robiť. A prostriedky na trýznenie, ako mi ich zbežne spomenula, boly: reťaze a povrazy, ktorými sa opasovala. Silné drsné rúcho z najhrubšej látky, akú len dostala, a sama si ho ušila.

Anna Katarína už od detstva sa cvičila v nočných modlitbách. Vypĺňala nimi vytrvalo celé hodiny, často pod holým nebom a v zime. Kým bola v Koesfelde, vyšla v noci na kalváriu a tam celé hodiny odbavovala pobožnosť Krížovej cesty. Keď P. Limberga po prvý raz zavolali k chorej Anne Kataríne, aby ju zaopatril sv. sviatosťami, Anna Katarína musela priznať, že nosí drótený pás okolo tela a

škapuliar z konského vlásia. Páter jej rozkázal, aby to složila.

Keďže v neskorších rokoch musela zmierniť dobrovoľné trýznenia, nahradzovala ich hrdinskou trpezlivosťou, s akou znášala všetky vnútorné a vonkajšie utrpenia, ktoré sa na ňu valily až do jej blaženej smrti. Brentano píše:

— Celý život tejto dojímavej bytosti sú nepretržité muky, spôsobené nekonečnými telesnými a duševnými útrapami a ešte vystupňované nerozumnými a dotieravými návštevníkmi. Ona je však vždy a ku každému prívetivá, lebo vo všetkom dejstvovaní vidí vôľu Pánovu, aby bola skúšaná a pokorená. — Milovala kríž, utrpenie, muky a opovrhnutie. Túžila po nich a mnoho ráz orodovala u Boha, aby poslal na ňu utrpenie. „Ó ako sladko je trpieť za Krista!" hovorievala. Alebo: „Najzávideniahodnejší stav pre mňa tu na zemi bol: môcť spokojne trpieť.

Anna Katarína bola v celom svojom živote veľmi pokorná. Každý, kto ju navštívil, musel obdivovať jej prostotu, nevinnosť, otvorenosť, priamosť a sebaopovrhovanie. Spomínaný Dr. Wesener, keď sa dozvedel o stigmatizovaní Anny Kataríny, prišiel k nej, aby odhalil domnelý podvod. Dojmy, ktoré o nej získal pri tejto príležitosti, ako aj inokedy, opisuje takto:

— Všetko sa mi zdalo veľmi podivným a preto som si myslel, že stojím pred nejakou neohrabanou sprostosťou. Sebavedomým vystúpením chcel som všetkému urobiť koniec. Moje očakávanie vyšlo na posmech. Ba čím častejšie som chorú navštevoval, tým lepšie som ju poznal ako pokojný, nepredpojatý a jednoduchý charakter. Takou sa zdala už pri

prvom stretnutí a takou v skutočnosti aj bola. Stále jasnejšie som videl v nej tú jednoduchú, naozaj kresťanskú povahu, ktorá žije v pokoji so sebou a s celým svetom, lebo vo všetkom poznáva len svätú vôľu božiu. Seba pokladala za horšiu od ostatných a ľudí milovala viac než seba... V stykoch chorá bola jednoduchá a prirodzená. Mrzelo ju a hanbila sa za to, že okolo nej robia toľko huku. Ku každému bola prívetivá a milá. Chudobných potajomky podporovala, chorým a postihnutým pomáhala znášať ťarchu... Duša jej žila celkom v Bohu, hoci ju stále tiahla zpät do víru pozemského života tá okolnosť, že toľkí vylievali pred ňou svoje duševné žiale.

Dar videnia a stigiem nikdy ju nepohol k tomu, aby sa povyšovala nad ostatných ľudí, naopak stal sa nevyčerpateľným zdrojom sebazapierania, pretože sa pokladala za toho nehodnú a v mimoriadnych daroch nachádzala iba dôvod k bázni a starosti. Rany na rukách si zaväzovala šatkou. Keď sa jej raz dekan Rensing opýtal, prečo ich skrýva aj v jeho prítomnosti, odpovedala: — Och, ani sama rada nevidím tieto znaky, lebo nie som hodná zvláštnych milostí, ktoré mi ony znamenajú. — V tomto ponímaní ostala do konca života; ba aj v deň smrti podala o tom krásne svedectvo, ako to rozprával jej spovedník:

— Veľmi túžila po smrti a cez deň si viac ráz vzdychla: — Príď len, Pane Ježišu!

Utešoval som ju, aby len pokojne trpela so Spasiteľom, ktorý na kríži odpustil aj lotrovi. Nato mi odpovedala týmito významnými slovami:

— Áno, vtedy tam nikto, ani lotor na kríži, nemal skladať účty z toľkého ako my; nebol účastný

na toľkých milostiach ako my. Ja som horšia než ten lotor!

Potom ešte dodala:

— Myslím, že ešte nemôžem umrieť, lebo veľa ľudí mýlne ma pokladá za dobrú. Prosím vás, povedzte každému, že som iba úbohá hriešnica.

A keď som ju chcel opäť potešiť, tu sa prudko, ako by protestujúc, ohradzovala:

— Juj, keby som len mohla vykríknuť tak hlasite, aby to každý počul, že nie som nič iného ako úbohá hriešnica, oveľa horšia, než ten lotor na kríži!

Potom sa trochu uspokojila.

Tak rozprával spovedník. Tieto slová umierajúcej neboly iba prázdne reči, ale vyjadrovaly jej najvnútornejšie presvedčenie. Dokazuje nám to celý jej život.

Ako pokora, tak aj poslušnosť bola u nej obdivuhodná. Už v detstve bez odporovania poslúchala rodičov; iba vtedy neposlúchla a počúvala len na hlas boží, keď išlo o jej povolanie. V kláštore čo najsvedomitejšie poslúchala predstavených a každý predpis svätej reguly. S takou istou horlivou poslušnosťou sa správala voči svojmu spovedníkovi P. Limbergovi a duchovnému vodcovi Overbergovi aj neskoršie po rozpustení kláštora. Neuplynul ani deň bez toho, aby nebola vydala svedectvo o tejto poslušnosti; ešte aj v najťažších veciach poslúchla, ako napríklad, keď musela užiť taký liek, ktorý jej pôsobil kruté bolesti. Brentano píše:

— Dnes viac ráz zamdlela od bolesti, preto jej dávali mošus. Ale že ho vydávila, ópiom jej treli žalúdok. Všetko trpezlivo znášala a ležala ani

mŕtva. Keď sa jej spovedník prihovoril, potichu a v polovičných mdlobách na všetko odpovedala: — Áno, áno!... Keď bola bez seba na prahu smrti, poskytovala nekonečne dojímavý obraz poslušnosti a odovzdanosti. — Na druhý deň povedala toto:

— V noci som musela veľa vytrpieť, ale keď môžem pokojne trpieť, pripadá mi to sladkým. Sladko je vtedy myslieť na Boha. Jediná myšlienka na Boha je mi viac ako celý svet. Lieky mi nerobily dobre, neznášam ich. Raz som bez seba, raz ma zasa moria lieky. Ale aj toto musím pretrpieť.

Ešte aj vo vytrženiach počúvala rozkazy spovedníka. Pútnik (Brentano) o tom takto píše:

— Aká veľká a dojímavá je jej poslušnosť ku každému rozkazu! Keď prichádza čas, aby sa upravila posteľ, spovedník sa k nej prihovorí: — Sestra Emmerichová, vstaňte v poslušnosti! — náhle sa strhne, zobudí a zťažka sa pohýnajúc, usiluje sa trochu podvihnúť. Dnes som poprosil spovedníka, aby rozkaz vyslovil po latinsky a veľmi potichu. Spovedník vstal so stoličky, kde sa modlil breviár, pristúpil bližšie k posteli a celkom tíško hovoril:

— Tu debes oboedire et surgere, veni! (Poslúchni, vstaň a poď!)

Vtom okamihu sa Anna Katarína zachvela a posadila sa tak prudko, ako by chcela s postele vyskočiť, takže sa spovedník naľakane spýtal:

— Čo chcete?

Anna Katarína odpovedala:

— Volajú ma.

Spovedník rozkázal:

— Ostaňte ležať!

Nato sa chorá hneď upokojila.

Anna Katarína raz aj vysvetlila, ako si uvedomuje rozkazy vo vytržení:

— Keď som vo vytržení, keď mám videnie, alebo som zabraná do nejakej duševnej práce, často naraz počujem, ako by ma nejaké vzdialené sväté násilie neodolateľne volalo zpät do tohto tmavého sveta a požadovalo úctu. Počujem slovo: — Poslušnosť — a to tak bolestne znie.

Slovom: Anna Katarína bola vždy veľmi pokorná a poslušná. A kde je pokora, tam je milosť, a kde je milosť, tam prebýva duch boží.

Nadprirodzené dary. Blažená smrť božej služobnice

Všemohúci Boh, prameň a rozdávateľ všetkého dobrého, dal svojej vernej služobnici Anne Kataríne okrem starosti o vlastné spasenie dve poslania.

Prvé bolo v tom, aby dobrovoľným pokáním a ustavičným orodovaním vymodlila milosrdenstvo božie a milosť pre mnohé duše, odkázané na pomoc, a tak aby sa stala nástrojom spasenia pre veľké množstvo duší. Vzhľadom na toto povolanie raz takto ju oslovil Ježiš:

— Uložil som ťa na lôžko svojich utrpení, obohatil som ťa milosťou utrpenia a pohľadom smierenia, ozdobil som ťa klenotom účinného pôsobenia.

Jej druhým životným povolaním bolo, aby rozprávaním o svojich videniach napomáhala oživenie viery, aby rozmnožovala pobožnosť kresťanských duší a tak trvale osožila Cirkvi. Sama raz povedala:

— Viem, že by som už bola dávno umrela, keby nebolo potrebné, aby sa všetko prostredníctvom

Pútnika oznámilo verejnosti. Musí všetko poznačiť, pretože mojou úlohou je vyrozprávať videnia.

Pre tieto dve poslania požehnal Pán Boh svoju služobnicu mimoriadnymi darmi, z ktorých niektoré tu stručne uvedieme.

Anna Katarína Emmerichová už od mladosti bola požehnaná darom videnia a zjavenia vo veľmi vysokom a zriedkavom stupni. Pomocou prorockého svetla prišla k poznaniu právd našej svätej viery. V premnohých obrazoch videla celé dejiny vykúpenia: prípravu v Starom zákone, život Preblahoslavenej Panny, život, účinkovanie, utrpenie a smrť Vykupiteľa. Veľa ráz sa jej zjavili: Kristus Pán, Matka Božia, svätý Ján Krstiteľ, sv. Augustín a iní svätí, najmä tí, ktorých relikvie mala. Keď si vzala do rúk takúto relikviu, alebo ju priniesli do jej blízkosti, hneď upadla do vytrženia a videla svätý život dotyčného, jeho účinkovanie, utrpenie a smrť.

Nezvyčajné boly jej videnia o vlastnom živote. Raz si vzal Pútnik uschnuté omrvinky krvi, ktoré pochádzaly zo stigiem Anny Kataríny. Starostlivo ich zabalil a keď bola Anna Katarína opäť vo vytržení, položil jej ich na prsia: Anne Kataríne sa hneď ukázal vo videní jej vlastný život. Videla rozličné deje a vnútorné zážitky svojho života, opatrenia, ktorými ju Boh viedol, milosti a utrpenia svoje atď. Všetko to rozprávala Pútnikovi, netušiac ani, že videla vlastný život. A keďže sa to viac ráz opakovalo, rozprávala celý rad zážitkov, ktoré by ináč boly ostaly utajené pre jej poníženú skromnosť.

Mala tiež dar čítať v ľudských srdciach. Spovedník a Pútnik mohli sa presvedčiť pri viacerých prí-

ležitostiach, že Anna Katarína číta myšlienky ľudí. Videla veľa pozemskej biedy a núdze, hriech a úzkosť čiastočne preto, aby mohla pomôcť modlitbami a dobrovoľným utrpením, čiastočne aby usmierila Boha a vyprosila ľuďom Jeho milosrdenstvo. Videla budúcnosť a zjavila ju. Rozpoznávala všetko, čo bolo sväté, posvätené a požehnané a rozlišovala od toho, čo nebolo sväté a posvätené. Mala neopísateľne živý smysel pre posvätnosť, silu a účinnosť kňazského charakteru. Keď pristúpil k posteli nejaký kňaz, keď bola vo vytržení, hlavou pudove sledovala pohyby kňazovej ruky. Kňazské požehnanie prijímala v plnej skutočnosti, v celej sile a účinnosti. Keď chodila vo vzdialených krajoch, videla pri sebe sprievodcu — anjela strážcu, ktorý ju sprevádzal a vysvetľoval jej, čo bolo potrebné.

Anna Katarína s radosťou spomínala na svoju mladosť a neskoršie sa priznávala k Pánu Bohu s veľkou vďačnosťou:

— V detstve som žila vždy v Bohu, vzdialená od tohto sveta. Všetku prácu vykonávala som pohrúžená do seba a vždy som žila vo videniach. Keď som vyšla s rodičmi na pole, alebo som sa zaoberala inou robotou, nikdy som sa necítila na zemi. Cez ten čas všetko sa mi zdalo ako nejaký tupý, zmätený sen. Ale ten druhý svet bol samý jas a nebeská pravda.

Pri inej príležitosti povedala:

— Keď som sa ako päť-šesťročná začala učiť prvé články viery, zjavily sa mi pred duchovnými očami rozličné obrazy o stvorení neba a zeme. Videla som pád anjelov, stvorenie neba a zeme, raja, Adama a Evy a upadnutie do hriechu. Nazdá-

vala som sa, že to takto vidí každý; tak ako všetky ostatné veci okolo seba. Preto som všetko nepredpojate rozpovedala rodičom, súrodencom a kamarátkam. Ale raz som spozorovala, že sa mi smejú. Spýtali sa ma, či nemám dajakú knihu, v ktorej to všetko je. Odvtedy som o týchto veciach mlčala, lebo som si myslela, že sa iste nesluší o tom rozprávať. Ale videnia prichádzaly v noci i za jasného dňa. Doma i na poli, keď som chodila i keď som pracovala, teda pri každom mojom počínaní.

Raz v škole som hovorila o zmŕtvychvstaní celkom ináč, než sme sa to učili, a to s úplnou istotou, bola som presvedčená, že to každý tak musí vedieť ako ja, a netušila som, že je to mojím osobným darom. No deti počúvaly vyjavene, potom sa mi vysmialy a oznámily to učiteľovi. Ten mi vážne dohováral, aby som neblúznila. Ale ja som tieto videnia mala vždy ako dieťa, ktoré pozerá obrázkovú knihu a vysvetľuje si obrazy vlastným spôsobom, nespytujúc sa nikoho, čo znamená to alebo ono.

Z evanjelia a zo Starého zákona nezachovala som si v hlave nič, lebo videla som to všetko sama cez celý svoj život, a to s roka na rok, znova a znova, presne v tých istých okolnostiach, i keď niekedy iné a iné výjavy. Niekedy aj ja som bola na tom mieste medzi zúčastnenými. Žila som v udalostiach a spolu s nimi, pravda, nezmenila som miesto, kráčala som v priestore. Často som sa vznášala nad výjavmi a shora som sa na ne dívala. Iné však, najmä tajuplnosť, skrývajúcu sa vo výjavoch, videla som vnútorne, takže sa to stalo vo mne povedomým. Jednotlivé časti ukazovaly sa ako obrazy. V každom prípade som videla cez všetko, ako keby to bolo priesvitné. Jedno telo nezakrývalo druhé,

ale zato nepovstal z toho zmätok. V detstve, prv než som vstúpila do kláštora, mala som videnia najviac zo Starého zákona. Zriedkavejšie z Nového zákona. Ale život Ježiša a Márie poznám už z útlej mladosti. Pannu Máriu som často videla ako dieťa. Videla som, čo robila, keď bola vo svojej izbietke. Aj to viem, aké šaty nosievala.

*

Keď Pán na hore Horeb rozkázal Mojžišovi, aby išiel do Egypta a oslobodil synov Izraela z jarma faraónovho, Mojžiš takto hovoril k Pánovi:

— Nebudú mi veriť a nebudú ma poslúchať, ale mi povedia: Nezjavil sa ti Boh.

To isté mohla povedať aj Anna Katarína, keď jej Pán rozkázal, aby vyrozprávala svoje videnia na povznesenie kresťanských duší. Avšak ako označil Boh mimoriadnymi darmi a znakmi svojho sluhu Mojžiša a vôbec každého svojho vyvoleného, ktorého vyslal medzi ľudí s mimoriadnym poslaním, tak označil aj Annu Katarínu, a to nie menšími znakmi ako ranami Vykupiteľa.

Anna Katarína najprv dostala rany tŕňovej koruny, ktoré jej obopínaly hlavu ako krvavý veniec. Boly to rany od pichnutí. Vznik týchto rán poznáme od nej samej, ako ho z poslušnosti vyrozprávala:

— Asi štyri roky pred vstupom do kláštora bola som raz okolo obeda v koesfeldskom jezuitskom kostole a vrúcne som sa modlila pred krížom. Celkom som sa ponorila do rozjímania, keď ma zrazu zaliala podivná horúčosť a videla som, ako s oltára, z tabernákula, kde sa ukrýva prevelebná Sviatosť Oltárna, vystupuje môj nebeský

Snúbenec v podobe oslňujúceho mládenca. V ľavej ruke držal kvetinový veniec, v pravej tŕňovú korunu a podával mi oboje, aby som si vybrala. Siahla som po tŕňovej korune. On mi ju položil na hlavu a zatlačil obidvoma rukami. Potom zmizol a ja som sa prebrala na prudké bolesti v hlave. Musela som z kostola vyjsť, lebo kostolník už netrpezlivo štrngal kľúčami. Na druhý deň mi hlava opuchla nad očami a na sluchách až po líca a hrozne ma bolela. Opuchlina a bolesti sa mi často vracaly a veľmi ma mučily vo dne i v noci. Krvácanie hlavy som zbadala iba vtedy, keď ma priateľky upozornily, aby som si vzala iný čepiec, lebo ten, čo mám na hlave, je vraj plný hrdzavých škvŕn. Ponechala som ich v tejto domnienke a čepiec som si tak upravila, že som mohla krvácanie šťastlive zakryť aj v kláštore. Niekto to však aj tam spozoroval, ale statočne o tom mlčal.

Neskoršie predsa len objavili rany na hlave a všetky dôkladne preskúmali. Zbožný gróf Stolberg, ktorý v júli 1813 navštívil Annu Katarínu v sprievode Overberga, takto sa vyslovuje o ranách:

— Overberg požiadal Annu Katarínu, aby sňala s rúk šatku, ktorou ich mala stále poviazané. Bol piatok. Odložila šatku i čepiec. Rany tŕňovej koruny silne krvácaly. Čelo a hlava boly popichané ako by hrubými tŕňami. Jasne bolo vidieť čerstvé, krvou naplnené rany. Hlava krvácala dookola. Nijaký maliar by nevedel prirodzenejšie vystihnúť tŕňové rany. Po blaženej smrti Anny Kataríny Klement Brentano ako svedok takto vypovedal o ranách na hlave:

— Stýkal som sa s Annou Katarínou denne po štyri roky a veľmi mnoho ráz som videl krvácanie

hlavy a bolesti, hoci som nikdy nevidel, že by bola mala hlavu v mojej prítomnosti odokrytú. Preto som ani nemohol vidieť krv tiecť priamo z rán. Zato však som videl tiecť krv vo veľkých prúdoch zpod čepca. Ona sama vraj mala pri tom pocit, ako by jej obopínala hlavu široká, ťažká tŕňová koruna a nevládala si položiť hlavu na podušku. Sediac na posteli, pohybovala hlavou sem i tam celé hodiny ako nejakým bolestným bremenom, pričom mala strašné muky. Často som jej kratšiu alebo dlhšiu chvíľu podopieral hlavu, lebo som sa už nevládal ďalej dívať na jej utrpenie, pri ktorom sa jej rinul pot úzkosti po bledých lícach. V takomto položení trávila veľa ráz celé noci bez všetkej pomoci, celkom opustená.

O ostatných ranách Anny Kataríny Emmerichovej hovorili sme už prv. Teraz chceme pripojiť ešte niečo o nadprirodzenom vzniku týchto rán a o ich podstate.

Anna Katarína ešte v kláštore prosila Pána Boha o milosť, aby sa mohla zúčastniť na jeho utrpení. Pán ju vyslyšal, pretože už roky pred vznikom rán cítila bolesti na rukách, nohách a v boku. O tomto mi hovorila toto:

— Štyri roky pred rozpustením kláštora cestovala som raz do Koesfeldu navštíviť rodičov. Vošla som do kostola a niekoľko hodín som sa modlila pred krížom, ktorý bol za oltárom. Bola som veľmi zarmútená pre pomery, ktoré panovaly v kláštore, a prosila som Boha, aby sme ja a spolusestry uznaly svoje chyby a aby už raz nastal pokoj. Aj o to som prosila, aby mi Pán Ježiš dovolil pocítiť všetky muky. Od tých čias cítim stále bolesti a vnútornú páľu. Zprvu som si myslela, že mám trvalú horúčku

a že aj bolesti pochádzajú z nej. Ale často mi aj to prišlo na um, že sa mi už azda splnilo želanie. Túto myšlienku som však hneď zahnala, lebo som sa nazdávala, že nie som hodná takej veľkej milosti. Viac ráz som nevládala ani chodiť pre bolenie nôh a ruky ma natoľko bolely, že som niektoré práce, napríklad kopanie, nemohla vykonávať. Palcom som vôbec nemohla pohybovať; bol ako by odumretý.

29. decembra 1812 — ako už bolo spomenuté — dostala Anna Katarína aj vonkajšie rany. R. 1820, na sviatok sv. Františka z Assisi, po videní, ktoré mala v ten deň, takto opisovala vnútorný priebeh stigmatizovania:

— Videla som sa samotná v izbe v dome Rotersových. Bolo to tri dni pred Novým rokom okolo tretej popoludní. Rozjímala som o utrpení Ježiša Krista a orodovala som, aby mi dal pocítiť svoje utrpenie, a pomodlila som sa päť Otčenášov k úcte piatich svätých rán. Ležala som na posteli s rozostretými rukami. Vtedy som pocítila náramnú sladkosť a nesmiernu túžbu trpieť muky Kristove. Nato som spozorovala žiaru, ako sa spúšťa ku mne. Prichádzala šikmo shora. Bolo to ukrižované telo, živé a priesvitné, s roztiahnutými rukami, ale bez kríža. Rany na ňom žiarily viac než telo. Bola som nadšená a cítila som v srdci bolesť, ale spojenú so sladkosťou túžby: cítiť Vykupiteľove muky. Moja túžba sa stupňovala, keď som zočila rany. Táto túžba ako by vychádzala cez ruky, nohy a bok, prosiac o jeho najsvätejšie rany. Nato vychádzaly troma prúdmi červené lúče ako šípy najprv z rúk, potom z boku a nakoniec z nôh a smerovaly k mojim rukám, boku a nohám. Dlho som takto ležala,

nevediac ani, čo sa so mnou deje, kým mi dievča mojej domácej neohlo ruky. Dievča vyšlo a povedalo rodičom, že som si ruky dokrvava poudierala. Poprosila som ich, aby o veci mlčali. Kríž na prsiach mala som už dávno. Dostala som ho na deň sv. Augustína, keď som kľačala s vystretými rukami, a vtlačil mi ho môj nebeský Snúbenec. Keď som dostala rany, nastala v mojom tele násilná zmena. Cítila som, že sa mi obracia obeh krvi a s bolestnou túžbou prúdi k týmto miestam.

Už sme sa zmienili o dvoch úradných vyšetrovaniach, ktoré zaviedla cirkevná a svetská vrchnosť, keď stigmatizovanie vyšlo na verejnosť. Výsledok ten nad každú pochybnosť ustálil skutočné jestvovanie rán a ich vznik nedal sa dokázať prirodzeným spôsobom. Okrem úradného vyšetrovania sú ešte aj iné okolnosti, ktoré ozrejmujú nadprirodzený charakter rán. Keď sa rany zjavily, Anna Katarína už nemohla prijať nijakú potravu. Overberg v máji 1813 vyhlásil, že Anna Katarína už päť mesiacov neužila nijakej pevnej potravy. O tom svedčí v októbri 1814 aj Dr. Wesener toto:

— Musím sa priznať, že som sa dosť natrápil, aby som našiel niečo, čo by mohla Anna Katarína požiť, aby to hneď nevyvrátila, ale nadarmo. Keby to mal byť podvod, musel by som zaprieť všetky svoje vonkajšie a vnútorné smysly.

Mimoriadny bol tiež zjav, že krv z hlavy a z rúk tiekla vždy tým smerom, ako tiekla z najsvätejšieho tela ukrižovaného Vykupiteľa. Teda z dlane k zápästiu, z nôh smerom k prstom, z čela a spánkov do tváre a na nos a to aj vtedy, keď trpiteľka ležala. Ďalej: rany boly vždy čisté, čerstvé a nikdy ani v najmenšej miere nehnisaly. Krvácanie nevystu-

povalo v pravidelných intervaloch, napríklad len v piatok, ale aj vo výročité sviatky utrpenia, ktoré sa s roka na rok menia; teda nepodriadilo sa prirodzenému zákonu, ale nadprirodzenému poriadku cirkevného roku. Nakoniec musíme zdôrazniť tú skutočnosť, že si božia služobnica nikdy nežiadala vonkajšie rany, veď jej boly do konca života iba prameňom nevýslovných múk.

— Veľmi vrúcne som prosila Boha, — hovorila raz Rensingovi, — aby ma zbavil rán a radšej by som sa bola dala vysmiať, že sa pretvarujem a klamem, ale Pán Boh ma nevyslyšal.

Overbergovi vyhlásila:

— Keď som tieto bolesti (bolesti ešte bez vonkajších rán) dostala, raz som sa veľmi vrúcne modlila v kláštore, aby sme ja i spolusestry uznaly svoje chyby, aby nastal pokoj a prestalo moje utrpenie. Vtedy som dostala túto odpoveď: „Tvoje utrpenie sa nezmenší. Nech ti postačí milosť božia. Zpomedzi tvojich spolusestier ani jedna neumrie, kým neuzná svoje chyby." Po tejto odpovedi som si myslela, že znaky som dostala pre svoje spolusestry a preto som sa s tým uspokojila. Bolo to však hrozné, keď som prišla na to, že rany sú aj za svet.

A skutočne, tieto rany musely jestvovať pre svet, aby vydaly svedectvo o pravde, pretože podľa krásnych slov Brentanových Anna Katarína „bola poslaná do nevereckej púšte, spečatená znakmi ukrižovanej Lásky, aby vydala svedectvo o jej pravde."

Aká ťažká úloha: nosiť vo vlastnom tele pred očami sveta a pred podlízavými služobníkmi pánov sveta znaky víťazstva Syna Božieho, Ježiša Nazaretského, Kráľa židovského! Na to je potrebná

veľká odvaha — a nejde to inakšie než pomocou milosti božej — byť predmetom pohoršenia, upodozrievania a pochybovania v očiach väčšiny ľudí a byť záhadou každému. Byť predmetom všeobecného pozorovania, strediskom všelijakých táranín a vysvetľovačiek, byť ako by ukrižovanou a vystavenou na hradskej, po ktorej sem a tam chodí nevera a povera, zlo i hlúposť, pýcha ľudskej vedy a ponížená nízkosť osvietenej plytkosti.

Rok 1824 bol rokom úmrtia veľkej trpiteľky. Do tohto roku vkročila zasypaná bolesťami, ktoré si vymodlila za Cirkev a najmä za umierajúcich. Muky sa jej stupňovaly so dňa na deň, takže si Pútnik 12. januára zapísal do denníka:

— Kto by vedel opísať toto veľké utrpenie? Vo dne v noci bola prinútená sediačky sa svíjať a stenať od bolesti. Ale na tvári sa jej javila najväčšia trpezlivosť a vyrovnanosť, spojená s dokonalou odovzdanosťou v desivej vážnosti sebažertvy.

15. januára s dojemnou vážnosťou prehovorila:

— Malý Ježiško mi priniesol tieto veľké muky. Rozpovedal mi všetky svoje a matkine utrpenia, hlad a smäd. Aj toto mi povedal: „Ty patríš mne, si mojou snúbenicou. Trp, ako som ja trpel . . ."

— Celkom slepo som vystavená hrozným utrpeniam, neviem, či mám žiť, alebo umrieť. Tak som, ako je to v modlitbe: Som odhodlaná. Nech sa na mne stane vôľa božia tajná. Za to však som celkom spokojná a mám i pri týchto mukách veľa útechy.

Na otázku, či vystačí so svojou trpezlivosťou, možno odpovedať: Desivú vážnosť bolestí a bezvlády vystrieda nežný úsmev vďačnosti k Bohu.

O niekoľko dní neskoršie sa stalo, že sa Pútnik rozprával s istým kňazom o utrpení Anny Kata-

ríny, ale v takej vzdialenosti od nej, že to nemohla počuť. Ale ona sa ohlásila so zlomeným hlasom:

— Ach, nechváľte ma, tým sa mi bolesť zväčšuje.

V týchto dňoch vôbec sa ohradzovala proti každej chvále, pretože jej to spôsobovalo len väčšiu trýzeň. Dojímavý je záznam, ktorý o nej napísal Pútnik na sviatok Očisťovania Panny Márie:

— Dnes mi potíšku zašepkala: Tak dobre som sa už dávno nemala. Matka Božia mnoho učinila pre mňa. Týždeň som bola chorá, však? Neviem nič o svete. Och, čo všetko pre mňa Panna Mária neurobila. Vzala ma so sebou a ja som chcela s ňou ostať. Na to sa prebrala, zdvihla prst a povedala: Ticho! O tomto ani za svet nesmiem rozprávať.

Dva dni pred smrťou Anny Kataríny píše Pútnik:

— Ustavične len Boha volá o pomoc a stále sa modlí: Pane Ježišu, tisíc ráz vďaka Ti až do konca môjho života. Pane, nie ako ja chcem, ale ako Ty!

27. januára prijala sviatosť pomazania chorých. 9. februára ostatný raz prijala Eucharistiu a tento deň bol dňom jej smrti. Popoludní prekročila prah smrti. V hlbokej túžbe po Ježišovi umierajúca si viac ráz vzdychla:

— Príď už, Pane Ježišu!

Spovedník ju tešil a často jej podával kríž, aby ho bozkala. Ona bozkala vždy len nohy Ukrižovaného. Večer o ôsmej rozprávala sa ešte so spovedníkom medzi štyrmi očami a povedala mu aj toto:

— Teraz som spokojná a mám takú dôveru, ako by som nikdy nebola zhrešila.

Spovedník odriekal modlitbu umierajúcich a dal jej k nohám sviečku.

Umierajúca si viac ráz vzdychla:

— Ó, Pane, pomôž! Pomôž, Pane Ježišu!

Toto boly jej ostatné slová. Sklonila hlavu a vrátila svoju čistú dušu Bohu, ktorého celý svoj život tak vrúcne milovala. Nikto nepochyboval, že v chóre panien spieva večne novú pieseň a nasleduje Baránka, kamkoľvek ide.

Spoločná žiadosť nemeckých veriacich, aby božiu služobnicu mohli čím skôr uctievať pri oltári, doteraz sa natoľko splnila, že roku 1892 začalo skúmanie jej života a čností a roku 1899 bol začatý v Ríme proces blahorečenia. Každý, kto uctieva a pozná božiu služobnicu, túžobne očakáva šťastné a skoré ukončenie vyšetrovania.

UMUČENIE PÁNA NÁŠHO JEŽIŠA KRISTA

„Ak nevieš rozjímať o vyšších nebeských veciach, spočiň pri umučení Kristovom a ochotne prebývaj v jeho svätých ranách. Lebo keď sa budeš nábožne utiekať k ranám a predrahým jazvám Ježišovým, pocítiš vo svojich súženiach veľkú útechu."

(Nasledovanie Krista, II, 1, 21—22.)

POSLEDNÁ VEČERA

Večeradlo

Na južnom svahu hory Sion, neďaleko niekdajšieho hradu kráľa Dávida, a na východnej strane, ktorá siaha až po tento hrad, stojí v priestrannom dvore, obohnanom hrubými múrmi, masívna stará budova Poslednej večere. Vo dvore napravo a naľavo od vchodu sú ešte aj iné staviská a byty, pristavané k múru. Napravo je byt kuchárov a pri ňom byt. v ktorom často bývala blahoslavená Panna Mária a sväté ženy po smrti Krista Pána.

Večeradlo, predtým priestrannejšie, bolo kedysi tým domom, v ktorom bývali hrdinovia, udatní Dávidovi vojvodcovia a kde cvičili so zbraňami. Pred postavením chrámu bola tu za čas aj archa úmluvy. V jednej podzemnej miestnosti ostaly ešte stopy po miestach, kde stála. Raz som tu videla aj proroka Malachiáša, ako sa skrýva v týchto múroch a píše svoje proroctvá o sviatosti Oltárnej a o obete Nového zákona. Aj Šalamún mal dom v úctivosti. Keď Babylončania spustošili veľkú časť Jeruzalema, tento dom neutrpel škodu. Ešte všeličo som videla, čo sa vzťahovalo na tento dom, ale okrem toho, čo už bolo uvedené, som zabudla.

V chatrnom stave dostali dom do vlastníctva Nikodém a Jozef z Arimatie. Títo hlavnú budovu pre-

stavali na nocľaháreň a pohodlne ju zariadili pre zámožných hostí a prenajímali ju na sviatky, ako to urobili aj na posledné dva veľkonočné sviatky Pánove. Okrem toho po celý rok používali celú usadlosť ako skladište na stavebný a náhrobný kameň a kamenársku dielňu. Jozef z Arimatie mal totiž doma cenné kameňolomy, aj obchodoval s náhrobnými kameňmi a spracovanými kameňmi na stĺpy a stĺpové hlavice. Kamene sa tu spracúvaly pod jeho dozorom. Aj Nikodém sa zaoberal dodávateľstvom a pre skrátenie času aj sochárstvom. Často pracoval na sochách v sieni alebo v dielni, ktorá bola pod sieňou. Pre toto svoje umenie spriatelil sa s Jozefom z Arimatie, takže niekedy podnikali všeličo spoločne.

Hlavná budova, vlastná sieň, v ktorej bola Posledná večera, stojí skoro uprostred dvora, trochu vzadu. Je to podlhovasté štvorhranné stavisko, dookola s nízkymi stĺporadiami, ktoré bolo možno po odstránení priečnych stien spojiť s hlavnou, vyššou dvoranou. Celá budova je vlastne priezračná, lebo spočíva na stĺpoch a pilieroch, ale všetky otvory sú obyčajne zatvorené zásuvnými dvierkami. Svetlo dostáva sa oblokmi, umiestenými v hornej časti múrov. Na prednej úzkej strane je predsieň, do ktorej vedú tri vchody. Ztadiaľto sa dostaneme do vysokej, pekne ozdobenej vnútornej dvorany, kde s povaly visí niekoľko lámp. Na sviatky sa steny zakryjú do polovičnej výšky peknými rohožkami alebo kobercami, vyberie sa aj časť povaly a otvor, ktorý takto vznikol, zastrie sa nejakým priezračným modrastým závojom.

Zadnú časť siene oddeľuje podobná záclona v samostatnú miestnosť. Týmto rozdelením na troje

podobá sa Večeradlo chrámu. Má predsieň, svätyňu a svätyňu Najsvätejšieho. Táto posledná oddelená miestnosť zprava i zľava slúži na odkladanie šiat a iných potrieb. Uprostred stojí akýsi oltár. Zo steny vyčnieva kamenná lavica s troma schodmi v podobe pravouhlého trojuholníka, ktorého ostrý uhol uprostred oboch postranných platní je zaoblený. Bola to asi horná strana pece na pečenie veľkonočného baránka, lebo i dnes (na Zelený štvrtok) pri večeri boly schody navôkol celkom teplé. Na boku tejto miestnosti je východ do dvorany za výstupkom a odtiaľ vedú schody do miestnosti, kde sa kúri. Pod dvoranou sú aj iné sklepenia a pivnice. Na výstupku či oltári sú rozličné zariadenia, ako skrine a zásuvky, ktoré sa dajú vytiahnuť. Sú tam i otvory, ako mriežka hore a miesto na rozkladanie a udusenie ohňa. Všetko už neviem presne opísať. Vyzerá to ako akási pec na pečenie veľkonočného chleba a iného pečiva alebo i ako miesto na odvádzanie dymu alebo na spaľovanie odpadkov počas sviatkov. Je to akási veľkonočná kuchyňa. Nad touto pecou alebo oltárom na stene vystupuje v podobe výklenka klietka z lát a hore má otvor so záchlopkou, asi na vypúšťanie dymu. Videla som obraz veľkonočného baránka pred týmto výklenkom alebo ako nad ním visí. V hrdle mal nôž a zdalo sa, že jeho krv kvapká na oltár. Neviem už presne, ako to bolo spravené. Vo výklenku a stene sú tri farebné skrinky, ktoré sa pri otváraní a zatváraní otáčajú ako naše svätostánky. Tu som videla rozličné veľkonočné nádoby a misky tvaru koryta a neskoršie Sviatosť Oltárnu.

Pod celou budovou tiahnu sa krásne pivnice. Archa úmluvy stála kedysi vzadu, kde teraz posta-

vili veľkonočnú pec. Pod domom je päť kanálov, ktoré odvádzajú dolu vŕškom všetku nečistotu a odpadky. Dom stojí totiž na vŕšku. Už prv som tu videla Ježiša uzdravovať a vyučovať. Občas tu bývali i učeníci vo vedľajších sieňach.

Prípravy na veľkonočnú hostinu

Večera v podvečer Zeleného štvrtku bola posledná veľká hostina Pána a jeho priateľov v Betánii v dome Šimona, vyliečeného z malomocenstva. Tu ostatný raz Mária Magdaléna natrela masťami Ježiša, nad čím sa Judáš tak pohoršil, že bežal do Jeruzalema, aby ešte raz vyjednával s veľkňazmi, ako im vydať Ježiša. Po večeri vrátil sa Ježiš do domu Lazárovho a časť apoštolov do nacľahární pred Betániou. V noci ešte raz prišiel Nikodém do domu Lazárovho a dlho sa rozprával s Ježišom. Pred úsvitom sa vrátil do Jeruzalema a Lazár ho ešte kúsok odprevadil.

Učeníci sa už skoršie opýtali Ježiša, kde chce jesť veľkonočného baránka. Dnes, na Zelený štvrtok pred brieždením, zavolal si Ježiš Petra a Jána a dohovoril sa s nimi o všetkom, čo majú v Jeruzaleme zaopatriť a zariadiť. Povedal im, že až vyjdú na horu Sion, stretnú sa s istým človekom, ktorý ponesie krčah vody. Už ho poznali, lebo bol domácim pánom Ježišovým v Betánii vlani na Veľkú noc. Preto píše aj Matúš: — s istým človekom. — Nech tohto človeka odprevadia domov a nech mu povedia: — Pán odkazuje, že jeho čas je blízko, u teba chce sláviť Veľkú noc. —Nech im ukáže Večeradlo, oni ho potom zariadia a pripravia všetko potrebné.

Videla som oboch apoštolov, ako vystupujú úžľabinou na juh od chrámu po severnom svahu Siona. Na južnej strane chrámového návršia stály ešte rady domov. Apoštoli šli smerom ku nim po chodníčku pozdĺž potôčka, ktorý tiekol na dne úžľabiny, tiahnucej sa medzi nimi a medzi domami. Keď na južnej strane Siona vyšli na vrch, ktorý prevyšoval chrámové návršie, zbadali na veľkom svažujúcom sa priestranstve v blízkosti Večeradla onoho človeka. Šli za ním a blízko domu rozpovedali mu, čo im Pán kázal. Veľmi sa potešil, keď ich uzrel a vypočul odkaz. Povedal im, že už večeru u neho objednali (pravdepodobne Nikodém), ale nevedel, pre koho. Potom sa veľmi zaradoval, že je to pre Ježiša. Tento človek sa volal Heli, švagor hebronského Zachariáša. Mal len jedného syna, bol levitom a priateľom Lukášovým, kým sa tento nepripojil k Pánovi. Okrem syna mal päť slobodných dcér. Každý rok pricestoval so svojimi sluhami na sviatky, prenajal si veľkonočnú sieň a pripravil tam veľkonočnú večeru pre takých ľudí, ktorí nemali domáceho pána. Tento rok si prenajal Večeradlo, ktoré patrilo Nikodémovi a Jozefovi z Arimatie.

Heli ukázal apoštolom dvoranu, potom sa vrátil cez dvor do domu. Apoštoli však pohli sa napravo a šli severným smerom cez Sion, po moste a chodníkom, vrúbeným zelenými kríkmi, na druhej strane úžľabiny pred chrámom k radu domov južne od chrámu. Tu stál aj dom, patriaci starému Simeonovi a jeho synom, ktorí aj teraz tu bývali a patrili už medzi tajných učeníkov Kristových. Apoštoli vošli do domu a rozprávali sa s jedným zo synov, ktorý bol v službách chrámu. Bol to vysoký čierny človek. Aj tento šiel s nimi východným smerom od

chrámu, cez onú časť Ofela, ktorou Ježiš na Kvetnú nedeľu vchádzal do Jeruzalema. Takto kráčali do mesta po severnej strane chrámu až po dobytčí trh. V južnej časti trhu videla som malé ohrady, kde veselo, ako v malej záhradke, poskakovaly pekné malé jahniatka. Pri príchode Ježišovom do mesta som si myslela, že to patrí k slávnostiam, ale boly to veľkonočné barance, ktoré tu predávali. Videla som Simeonovho syna, ako vstúpil do tejto ohrady. Barance k nemu priskočily a drgaly ho hlavami, ako by ho poznávaly. Vybral z nich štyri a tie potom odniesli do Večeradla. Videla som ho ešte poobede vo Večeradle, ako pomáhal pripravovať veľkonočného baránka.

Videla som Petra a Jána chodiť po meste a všeličo objednávať. Videla som ich pred bránou na sever od Kalvárie, v severozápadnej časti mesta, v hospode, kde bývalo hodne učeníkov. To bola ozajstná hospoda učeníkov v Jeruzaleme. Viedla ju Serafia (tak sa v skutočnosti menovala Veronika). Odtiaľ poslali niekoľko učeníkov do Večeradla pripraviť ešte iné veci, na ktoré sa už presne nepamätám.

Potom odišli do domu Serafiinho a tam tiež všeličo objednávali. Jej manžel, člen mestskej rady, bol obyčajne preč z domu, v úrade, a keď bol aj doma, nebol pri žene. Serafia bola vrstovníčkou Panny Márie. So svätou rodinou sa poznala už dávno, veď vtedy, keď malý Ježiško na sviatky sa zdržal v Jeruzaleme, ona mu dala jesť.

Tu dostali apoštoli rozličné náčinie a príbory, ktoré potom učeníci odniesli v zakrytých košoch do Večeradla. Tu dostali aj kalich, ktorý použil Pán pri ustanovení Sviatosti Oltárnej.

Tento kalich je podivuhodná, tajuplná nádoba. Kedysi dlhý čas patril k starobylému a vzácnemu chrámovému náčiniu. Na pôvod a cieľ sa časom zabudlo, ako sa aj u nás v kresťanstve zabúda na niektorý prastarý svätý poklad. Nádoby a cenné kostolné veci, ktoré boly zastaralé a neznámeho určenia, častejšie sa vyradily, predávaly alebo prepracúvaly. Tak sa stalo božím riadením, že túto svätú nádobu — keďže ju pre jej neznámu hmotu nevedeli roztopiť, hoci to viac ráz zamýšľali — našli mladí kňazi v chrámovej pokladnici v debne medzi inými zabudnutými vecami a predali to všetko milovníkom starožitností. Kalich s príslušenstvom kúpila Serafia. Ježiš ho už často používal pri sviatočných príležitostiach. Teraz sa dostal do stáleho vlastníctva cirkevnej obce Kristovej. Táto svätá nádoba nebola vždy taká, ako dnes. Už sa

nepamätám, kedy a či na rozkaz Pánov sostavili súpravu. Teraz totiž ku kalichu patrí celá súprava s podnosom, slúžiaca na ustanovenie Sviatosti Oltárnej.

Na podnose, z ktorého bolo možno vytiahnuť ešte jednu tácňu, neviem, či obsahovala nejakú svätú vec, stála veľká nádoba na pitie a okolo šesť pohárikov. Vo veľkom kalichu stála malá nádobka, na nej tanierik a na tomto ešte menšia nádobka. V podstavci kalicha bola skrytá lyžica, ktorá sa dala odtiaľ vyňať. Tieto nádobky, zakryté jemnou šatkou, stály pod príchlopom dáždnikovitého tvaru, myslím, že bol z kože a navrchu mal gombík. Sám veľký kalich pozostával z dvoch častí: z hornej časti a podstavca, ktorý len neskoršie bol prirobený k hornej časti. Každá čiastka bola z inej hmoty, a to horná časť z nejakej hnedastej, zrkadlovo lesklej, hruškovitého tvaru; je potiahnutá zlatom a zasadená do podstavca. Má dve malé uchá, za ktoré ju možno chytiť, lebo je dosť ťažká. Podstavec je zo zlata a je umelecky vypracovaný. Na spodku dookola je had a strapec hrozna. Je ozdobený drahokamami a je v ňom malá lyžička.

Veľký kalich ostal pri Jakubovi Mladšom v jeruzalemskom chráme. Videla som ho ležať ešte niekde inde v starostlivej opatere. Raz ešte uzrie svetlo božie, ako sa aj tu teraz zjavil. Malé poháriky, ktoré boly okolo kalicha, rozdelily si iné cirkevné obce. Jeden sa dostal do Antiochie, iný do Efeza. Sedem cirkví sa delilo s nádobkami. Tieto poháriky patrily kedysi patriarchom. Pili z nich tajuplný nápoj, keď dostávali alebo udeľovali požehnanie, ako som to pri inej príležitosti videla a rozpovedala.

Veľký kalich mal už Abrahám. Do Kanaanu ho priniesol Melchisedech z krajiny Semiramidinej. Použil ho pri tej obeti, v ktorej obetoval v prítomnosti Abrahámovej chlieb a víno. Potom ho daroval Abrahámovi. Ba kalich patril už Noemovi. Stál v arche na vyvýšenom mieste. Mal ho aj Mojžiš. Steny kalicha boly hrubé. Podobal sa zvonu. Bol vytvorený prírodou, nebol zhotovený. Dôkladne som si ho prezrela a len sám Ježiš vie, z akej hmoty bol.

Ježiš ide do Jeruzalema

Na Zelený štvrtok ráno, pokiaľ dvaja apoštoli v Jeruzaleme boli zaujatí prípravou veľkonočnej večere, Ježiš sa v Betánii dojemne rozlúčil so svätými ženami a Lazárom a so svojou matkou. Všetkým vospolok dával ponaučenia a napomenutia.

Videla som Pána hovoriť osamote s matkou a pamätám sa na niektoré podrobnosti rozhovoru. Medziiným, že poslal Petra — vieru — a Jána — lásku — do Jeruzalema. Magdaléne, ktorá bola od zármutku skoro bez seba, povedal, že nesmierne miluje, ale jej láska je ešte obopnutá telom a priam preto ona stráca rozum od bolesti. Pán hovoril aj o duševnom stave Judášovom a Panna Mária ešte zaňho orodovala.

Judáš pod zámienkou, že ešte musí všeličo obstarať a vyplatiť, ponáhľal sa zase z Betánie do Jeruzalema. Ráno sa Ježiš na neho vypytoval deviatich apoštolov, hoci veľmi dobre vedel, čo Judáš robí. Celý deň chodil za farizejmi a o všetkom sa s nimi dojednával. Ukázali mu aj žoldnierov, ktorí mali

zajať Ježiša. Cestou tam a zpät si Judáš všetko dobre rozmyslel, takže mal vždy naporúdzi ospravedlnenie svojej neprítomnosti. K Ježišovi sa vrátil len krátko pred večerou. Keď sa Ježiš o ňom rozprával s Máriou, videla som veľa z jeho charakteru. Bol podnikavý, úslužný, ale plný lakomstva, ctižiadosti, závisti a nesnažil sa potlačiť tieto svoje náruživosti. A veru predtým aj on konal zázraky a v Ježišovej neprítomnosti liečil chorých.

Keď Ježiš vyhlásil matke, čo naň čaká, prosila ho s pohnutím, aby jej dovolil umrieť spolu s ním. Ježiš ju však napomenul, aby bolesti znášala pokojnejšie než ostatné ženy. Aj to jej oznámil, že vstane zmŕtvych a na ktorom mieste sa jej zjaví. Mária potom už veľa neplakala, ale i tak bola smutná a dojímavo vážna. A Pán, ako dobrý syn, objal ju pravicou, privinul k sebe a poďakoval sa jej za všetku lásku. Povedal jej aj to, že v duchu bude spolu s ňou jesť veľkonočnú večeru, a označil jej aj hodinu, kedy sa začne. Nakoniec dal im všetkým ešte rozličné ponaučenia a dojímavo sa s nimi rozlúčil.

Okolo obeda pohol sa Ježiš s deviatimi apoštolmi z Betánie do Jeruzalema. Odprevadilo ho aj sedem učeníkov. Títo všetci, okrem Natánaela a Silasa, pochádzali z Jeruzalema a okolia. Spomínam si na Jána Marka a istého mládenca, na syna vdovy, ktorá predošlý štvrtok, teda pred týždňom, keď Ježiš sedel v chráme, vhodila do pokladničky svoje dva haliere. Sväté ženy šly za Ježišom do Jeruzalema až neskoršie.

Pán so svojím sprievodom pochodil cesty okolo Olivovej hory a v doline Jozafatskej až po horu Kalváriu a cestou stále vyučoval. Medziiným po-

vedal apoštolom, že dosiaľ im dával chlieb a víno, ale dnes im dá svoje telo a krv. Všetko im dá a ponechá, čo len má. Pritom bol Pán taký dojímavý, ako by vylieval všetko svoje vnútro, ako by mrel túžbou, aby sa im mohol odovzdať. Ale učeníci ho neporozumeli. Mysleli, že hovorí o veľkonočnom baránkovi. Nemožno ani slovami vyjadriť, aký láskavý a trpezlivý bol v týchto svojich posledných rečiach tu a v Betánii.

Sväté ženy prišly neskoršie do domu Márie, matky Markovej. Siedmi učeníci, ktorí nasledovali Pána do Jeruzalema, nešli tou istou cestou. Niesli totiž obradné šaty do Večeradla a složili ich v predsieni. Len potom odišli do domu Máriinho.

Keď prišli do Večeradla Peter a Ján s kalichom z domu Serafie, našli už všetky obradné šaty v predsieni. Na stenách boly už rozvešané koberce a otvory na povale pootvárané. Boly pripravené i tri visiace lampy. Potom Peter a Ján prišli do Jozafatskej doliny a pozvali Pána i deviatich apoštolov.

Učeníci a priatelia, ktorí tiež jedli vo Večeradle veľkonočného baránka, prišli neskoršie.

Posledná večera

Ježiš a jeho blízki jedli veľkonočného baránka v troch skupinách po dvanástich. Každá skupina mala osobitného domáceho pána. Ježiš a dvanásti apoštoli posadili sa vo veľkej dvorane. V jednej z bočných miestností jedol Natánael s dvanástimi staršími učeníkmi. V druhej Eliakim, syn Kleofáša a Máriin (Héliovej), učeník Jána Krstiteľa, tiež s dvanástimi.

V chráme zabili pre nich troch baránkov. Ale vo Večeradle zabili ešte aj štvrtého baránka a z tohto jedol Ježiš a jeho dvanásti. Judáš však o tom nevedel, lebo nebol pri zabíjaní prítomný. Vtedy ešte chodil po meste za svojimi obchodmi a chystal sa na zradu. Došiel len krátko pred začiatkom večere.

Zabíjanie baránka bolo pre Ježiša a apoštolov neobyčajne dojímavé. Bolo to vo Večeradle a pomáhal pri tom Simeonov syn-levita. Apoštoli a učeníci zaspievali 118. žalm. Potom Ježiš učil o novej prichádzajúcej dobe a o tom, ako sa uskutoční teraz význam Mojžišovej obety a veľkonočného baránka. Preto bolo treba baránka aj teraz tak zabiť, ako za onoho času v Egypte, ktorý bol len obrazom toho Egypta, z ktorého sa oni teraz vo skutočnosti sťahujú.

Nádoby a všetky ostatné veci boly už pripravené. Priniesli dnu malého pekného baránka, ozdobeného vencom. Teraz s neho sňali veniec a odovzdali Matke Božej, ktorá stála opodiaľ s ostatnými ženami. Baránka potom položili na chrbát a driek priviazali k doske — myslela som vtedy na bičovanie Ježiša. — Syn Simeonov zdvihol hlavu baránka a Ježiš pichol zvieraťu do hrdla nožom. Potom odovzdal nôž Simeonovmu synovi, ktorý pokračoval v obrade. Videla som, že sa Ježiš akosi zdráhal a že s boľavým srdcom zranil baránka. Robil to veľmi rýchle a vážne. Krv chytili do džbera, potom priniesli yzopovú haluz, ktorú Ježiš ponoril do krvi, pristúpil k dverám siene a poznačil krvou veraje a závoru. Potom pripevnil konár na horný prah dverí. Potom predniesol slávnostnú reč. Okrem iného povedal, aby sa ztade vzdialil vraždiaci anjel a oni aby sa tu v bezpečnosti spokojne modlili, aj

vtedy, keď on — pravý veľkonočný baránok — bude zabitý. Tým sa začne nový vek a nová obeta a bude trvať až do skončenia sveta.

Potom poodišli na koniec dvorany k ohnisku, kde už horel oheň a kde kedysi stála archa úmluvy. Ježiš pokropil ohnisko krvou a tým ho vysvätil za oltár. Zvyšok krvi a masti vyliali pod oltár do ohňa. Ježiš a apoštoli potom obišli za spevu žalmov dom a tým ho vysvätili za nový kostol. Všetky dvere boly pritom zatvorené.

Medzitým Simeonov syn úplne pripravil baránka. Natiahol ho na ražeň. Predné nohy boly pripevnené na priečnej tyči a zadné na ražni. Podobal sa celkom Ukrižovanému. Potom ho vložil do pece s ostatnými troma baránkami, ktoré zabili v chráme a doniesli sem.

Ježiš učil apoštolov o veľkonočnom baránkovi a splnení obety. Keď nadchádzal čas večere a došiel Judáš, prestreli stoly. Obliekli si obradné šaty a vymenili obuv, biele rúcho, podobné košeli, a na to si prehodili plášť, ktorý bol vpredu kratší a vzadu dlhší. Opásali sa a vyhrnuli široké rukávy. Potom každá skupina odišla k svojmu stolu. Dve skupiny učeníkov šly do bočných miestností a Pán s apoštolmi do veľkej siene. Do ruky si vzali palice a po dvoch kráčali k stolu. Každý si stal pri stole na svoje miesto aj s palicou a pozdvihnutými rukami. Ježiš, ktorý stál za vrchstolom, mal dve palice na konci ohnuté, podobné pastierskej palici; podal mu ich kuchár. Na každej strane palice bol hák, niečo ako odrezaná haluz. Ježiš zasunul palice krížom za opasok a ruky mal pri modlitbe zdvihnuté a opieral si ich o tieto háky. Bolo to dojímavé, keď sa pohyboval, opierajúc sa o tieto palice. Ako

keby kríž, ktorého ťarchu mal čoskoro vziať na svoje plecia, bol mu pod pazuchami oporou. Potom spievali:

— Nech je požehnaný Pán, Boh Izraela — a — Nech je pochválený Pán — atď.

Po skončení modlitby dal Ježiš jednu palicu Petrovi a druhú Jánovi. Títo ich potom odložili, alebo si ich apoštoli podávali z ruky do ruky — na to sa už nepamätám.

Stôl bol úzky a asi taký vysoký, že stojacemu človekovi siahal len pol stopy nad kolená, a mal tvar kruhového výseku. Vo vnútornom oblúku naproti Ježišovi nechali prázdne miesto na vysluhovanie. Ak sa dobre pamätám, napravo od Ježiša stáli Ján, Jakub starší a Jakub mladší a na pravom úzkom boku Bartolomej. Pri ňom vo vnútornom oblúku stola Tomáš a pri ňom Judáš Iškariotský. Naľavo od Ježiša stáli Peter, Ondrej a Tadeáš, na ľavom kraji Šimon, pri ňom vo vnútornom oblúku Matúš a Filip.

Misu s baránkom postavili na prostriedok stola. Hlava baránka ležala na skrížených predných nohách a zadné boly vystreté. Na okraji misky dookola bol cesnak. Vedľa na miske bol veľkonočný koláč, po oboch stranách šálka so zelenými bylinami a šálka s horkými bylinami, ktoré sa podobaly bylinám na balzamovanie. Pred Ježišom stála ešte misa so žltozeleným šalátom a misa s hnedou omáčkou. Miesto tanierov mali osúchy. Pri jedení používali kostené nože.

Po modlitbe kuchár podal Ježišovi nôž, aby rozkrájal baránka. Potom postavil pred Pána pohár s vínom a z krčaha naplnil ešte šesť pohárov, ktoré stály vždy medzi dvoma apoštolmi. Ježiš požehnal

víno a odpil z neho. Apoštoli vždy dvaja pili z jedného pohára. Pán potom rozkrájal baránka, apoštoli podávali svoje osúchy pomocou akýchsi klieští. Na ne dostali svoju čiastku mäsa. Oberali ho kostenými nožami a rýchle zjedli. Odpadky neskoršie spálili. Rýchle pojedli trochu šalátu, ktorý namáčali do omáčky. Baránka jedli stojačky, len lakťami sa trochu opierali o operadlo stolice. Ježiš rozlomil jeden z veľkonočných chlebov, jednu časť zakryl, druhú rozdelil. Potom zjedli aj koláče. Zasa priniesli pohár s vínom. Ježiš poďakoval, ale nepil z neho. Povedal:

— Vezmite víno a rozdeľte si ho, lebo od týchto čias nebudem už piť víno, kým nepríde kráľovstvo božie.

Keď si ostatní vždy po dvoch upili, zaznely piesne. Potom sa Ježiš modlil, alebo učil. Nasledovalo umývanie rúk. Potom sa posadili na stoličky. Dosiaľ všetko robili stojačky, len ku koncu sa trochu opierali a všetko robili chvatne.

Ježiš rozkrájal ešte jedného baránka. Tohto zaniesli do vedľajšej budovy, kde večeraly sväté ženy.

Teraz pojedli zeleninu a omáčku. Ježiš bol veľmi srdečný a radostný. Nikdy som ho ešte takého nevidela. Aj apoštolom povedal, aby zabudli na všetky starosti. Aj Matka Božia bola veselá pri stole žien. Bolo to také dojemné, keď pristupovaly k nej ženy a potiahly ju za závoj, keď chcely s ňou hovoriť a ona sa k nim proste obracala.

Ježiš zo začiatku, kým jedli, bol veľmi prívetivý, ale potom zvážnel a zosmutnel. Potom povedal:

— Jeden z vás ma zradí. Jeho ruka je so mnou na stole.

Na stole bola misa šalátu, ktorý Ježiš rozdeľoval,

a kázal Judášovi, ktorý sedel šikmo naproti, aby ho na tej strane rozdal. Keďže sa teraz Ježiš zmienil o zradcovi, všetci sa zľakli. Tým, že Ježiš hovoril: — jeden z vás, ktorého ruka je so mnou na stole — alebo — ktorý svoju ruku s mojou namáča do misky — čo toľko značilo, že jeden z dvanástich, ktorý so mnou jete a pijete, jeden z vás, s ktorým som sa delil o chlieb, tým ešte Judáša nevyzradil, lebo výraz — siahať s niekým spolu do misky — bol bežný na vyjadrenie dôvernosti. Chcel však zároveň upozorniť Judáša, lebo tento skutočne siahol s ním do misky pri rozdeľovaní šalátu.

Ježiš ešte pripojil:

— Syn človeka síce odchádza, ale beda tomu človekovi, ktorý Syna človeka zradí. Lepšie by bolo bývalo, keby sa ten človek nebol narodil.

Na to sa všetci apoštoli zmiatli a po jednom sa vypytovali:

— Som to ja, Pane?

Všetci totiž cítili, že celkom dobre nerozumeli. Peter sa za Ježišovým chrbtom naklonil k Jánovi a kývol mu, aby sa spýtal Pána, kto je tým zradcom. Peter sa totiž strachoval, či nie jeho myslí Pán, pretože už niekoľko ráz ho Ježiš napomenul. Ján sedel na pravici Ježišovej a keďže všetci boli opretí o ľavú ruku, kým pravicou jedli, hlava Jánova bola celkom blízko k Ježišovi. Naklonil hlavu k Ježišovi a spýtal sa:

— Pane, kto to bude?

A vtedy sa dozvedel, že Ježiš myslel Judáša. Videla som, keď Ježiš odpovedal, nehýbuc perami:

— To je ten, ktorému podám omočený chlieb.

To už neviem, či to povedal Jánovi potíšku, ale Ján porozumel, lebo Ježiš ponoril do omáčky

kúsok chleba a s veľkou láskavosťou ho podal Judášovi, ktorý sa práve vtedy spýtal:

— Pane, ja som to?

Ježiš láskavo naňho pozrel a dal mu neurčitú odpoveď. Bolo to znakom láskavosti a dôvery a Ježiš to urobil z úprimnej lásky, aby ho upozornil, a predsa neprezradil pred ostatnými. Ale Judáš bol už vo svojom vnútri rozhodnutý. Cez celú večeru som mu videla pri nohách malú potvoru, ktorá mu niekedy vystúpila až k srdcu. To som už nevidela, či Ján povedal Petrovi, čo počul od Ježiša, ale podíval sa naňho a tak ho uspokojil.

Umývanie nôh

Potom vstali od stola, obliekli sa a upravili si šaty tak, ako to bolo zvykom pri slávnostných modlitbách. Vošiel kuchár s dvoma sluhami, aby dal do poriadku stôl a posunul ho ďalej od stolíc. Keď sa to stalo, Ježiš mu prikázal, aby dal doniesť do predsiene vody, načo kuchár so sluhami odišiel z dvorany.

Ježiš stál teraz medzi apoštolmi a dlhšie im niečo slávnostne rozprával. Ja som však dosiaľ toho toľko videla a počula, že nemôžem s istotou rozpovedať učenie Pánovo. Na to sa pamätám, že hovoril o svojom kráľovstve a o tom, že ide k Otcovi, že im ponechá všetko, čo má atď. Potom im dal poučenie o pokání, o poznaní a vyznávaní hriechov a o očistení. Cítila som, že to súvisí s umývaním nôh a videla som aj to, že všetci uznali a oľutovali svoje hriechy okrem Judáša. Táto reč bola dlhá a slávnostná. Potom poslal Ježiš Jána a mladšieho Jaku-

4*

ba do predsiene po vodu a kázal apoštolom, aby postavili stolice do polkruhu. Nato vyšiel do predsiene, odložil plášť a prepásal si zásteru.

Medzitým sa apoštoli dohadovali, komu prislúcha prvé miesto. Keďže Pán tak určite vyhlásil, že ich opustí a že je blízko jeho kráľovstvo, zasa v nich zosilnela domnienka, že Pán má nejakú tajnú skrýšu a že je tu reč o pozemskom víťazstve, ktoré dosiahnu vo vhodnej chvíli.

V predsieni Ježiš rozkázal Jánovi, aby vzal do rúk umyvák a Jakubovi mladšiemu, aby podržal kožené vrece s vodou tak, aby mu hadica spočívala na ramene. Potom nalial vody z vreca do umyváka a všetci traja sa vrátili do siene. Medzitým kuchár postavil na prostriedok iný väčší umyvák.

Keď Ježiš v tomto poníženom sprievode vkročil do dvorany, vyčítal apoštolom hádku niekoľkými slovami. Povedal medzi iným, že on sám je ich služobníkom, a vyzval ich, aby si posadali, že im umyje nohy. V takom poradí, v akom sedeli pri stole, posadali si na mäkké operadlá stolíc, postavených do polkruhu, a obnažené nohy položili na sedadlá. Ježiš teraz pristúpil rad radom ku každému, z umyváka, ktorý mu pridŕžal Ján, načrel dlaňou vody, vylial ju na vystreté nohy, potom vzal obidvoma rukami konce zástery, ktorú mal za pásom a utrel nimi nohy. S Jakubom poodišiel potom k nasledujúcemu. Ján použitú vodu zakaždým vylial do nádoby, ktorá stála v prostriedku siene a s misou pristúpil zasa k Ježišovi. Ježiš opäť nalial vody z Jakubovho vreca na nohy nasledujúceho apoštola nad misou a tak pokračoval ďalej.

Pán pri tejto poníženej práci bol práve taký láskavý, vľúdny a prívetivý, ako cez celý večer.

„Povedal mu Šimon Peter: Pane, teda nielen moje nohy, ale i ruky a hlavu!" (Jn. 13, 9.)

Umývanie nôh nevykonával ako číry obrad, ale konal to so svätou láskavosťou a s celým svojím srdcom, takže sa aj v tomto prejavovala jeho láska.

Keď prišiel k Petrovi, tento sa z poníženosti ohradzoval:

— Pane, Ty mi chceš umyť nohy?

A Pán odpovedal:

— Čo ja robím, ty teraz nevieš, ale dozvieš sa potom. — A tuším ešte aj toto povedal: — Šimon, teba môj Otec uznal za hodného, aby si zvedel, kto som, odkiaľ som prišiel a kde idem. Jedine ty si

to spoznal a vyslovil. A ja na teba postavím Cirkev svoju a brány pekelné ju nepremôžu. Moja sila ostane aj v tvojich nástupcoch až do skončenia sveta.

Ukázal na neho a povedal ostatným, aby ho Peter zastupoval, v rozhodovaní a poslaní, až on od nich odíde. Peter takto prehovoril:

— Nikdy mi nebudeš nohy umývať.

Pán mu odpovedal:

— Ak ťa neumyjem, nebudeš účastný so mnou.

Potom zasa povedal Peter:

— Pane, teda mi umy nielen nohy, ale i ruky a hlavu.

Nato mu Ježiš povedal:

— Kto je umytý, nepotrebuje si umyť iba nohy a celý je čistý. I vy ste čistí, ale nie všetci. — A myslel pritom na Judáša.

V tomto vyučovaní Pán tak hovoril o umývaní nôh, ako o očistení od každodenných hriechov, lebo noha, nepozorne stúpajúc po zemi, vždy sa znova zašpiní.

Toto umývanie nôh bolo duchovné a bolo istým druhom rozhrešenia. Peter vo svojej veľkej horlivosti pokladal ho však za priveľké poníženie Majstra. Nevedel, že Majster zajtra z lásky — aby i jemu pomohol — poníži sa až po potupnú smrť na kríži.

Keď Pán umýval nohy Judášovi, bol neobyčajne prívetivý a láskavý. Pritisol si tvár k Judášovým nohám a potichu mu povedal, aby sa zamyslel, veď už rok chodí so zradným a neverným srdcom. Ale Judáš, zdá sa, nechcel to počuť a rozprával sa s Jánom. Peter sa nad tým pohoršil a oslovil ho:

— Judáš! Pán sa ti prihovára!

Na to dal Judáš vyhýbavú odpoveď, niečo takého ako: Pane, nech sa to odo mňa vzdiali!

Ostatní však nepočuli Ježišove slová k Judášovi, lebo ich povedal potichu a oni sa práve obúvali. Ale zrada Judášova bolela Ježiša zpomedzi všetkých múk najviac. Ježiš umyl ešte nohy Jánovi a Jakubovi. Najprv sa posadil Jakub a Peter držal mech, potom si sadol Ján a mech prevzal Jakub.

Ježiš potom hovoril o pokore. Ten je najväčší, kto slúži, a že si majú vzájomne z poníženosti i nohy umývať. Hovoril ešte niečo v súvislosti s hádkou, kto je z nich najprednejší, ako o tom rozpráva aj evanjelium. Nakoniec sa Ježiš zasa obliekol, ako bol pred umývaním nôh. Apoštoli si obliekli svoje široké a dlhé šaty, ktoré mali na sebe pred večerou.

Ustanovenie Sviatosti Oltárnej

Na rozkaz Pánov postavil kuchár stôl opäť do prostriedku, ale ho niečím podložil, aby bol vyšší. Prikryl ho kobercom a dal na to ešte červený a biely priesvitný obrus. Potom postavil pod stôl krčah s vínom a druhý s vodou.

Nato Peter a Ján z oddelenej miestnosti, kde stála pec na pečenie baránka, priniesli kalich, ktorý mali od Serafie. Niesli ho na rukách medzi sebou, ako by boli niesli svätostánok. Celú súpravu postavili na stôl pred Ježiša. Pri nej bol položený oválny tanier s dvoma tenkými bielymi veľkonočnými chlebmi. Každý bol dva razy taký dlhý ako široký. Aby ich bolo ľahšie rozlámať, narezal ich Pán ešte cez večeru na tri a tri kúsky a zakryl ich. Položil k nim pod prikrývku ešte polovicu toho

chleba, ktorý bol rozlomený pri večeri. Stál tam ešte krčah s vínom, s vodou a tri schránky, jedna naplnená hustým olejom, druhá riedkym, tretia bola prázdna. Okrem toho bola tam ešte lopatka.

Lámanie a rozdávanie chleba aj pitie zo spoločného kalicha na konci hostiny bol zvyk, pochádzajúci už od pradávnych čias. Bolo to znakom bratstva a lásky pri uvítaní a odprevádzaní hostí. Myslím, že aj v Písme musí byť o tom zmienka. Dnes ho povýšil Ježiš na Najsvätejšiu sviatosť. Dosiaľ to bol len symbolický čin. Kajfáš Judášovou zradou uviedol v žalobe aj to, že Ježiš k veľkonočným zvykom pridal niečo nového. Nikodém však z Písem dokázal, že tento zvyk pri rozlúčke je už dávny.

Ježišovo miesto bolo medzi Petrom a Jánom. Dvere boly zavreté, všetko veľmi tajuplné a slávnostné. Keď sňali s kalicha prikrývku a odniesli ju zpät do oddelenej miestnosti, povedal Ježiš mimoriadne slávnostnú modlitbu a reč. Videla som, ako im Pán vysvetľuje večeru a celý obrad. Zdalo sa mi, ako keby kňaz poučoval iných o svätej omši.

Potom z podnosu, na ktorom stály nádoby, vytiahol zásuvku, vzal bielu šatku s kalicha a položil ju na zásuvku. Videla som potom, že odkladá s kalicha nejakú okrúhlu platničku a kladie ju na prikrytú vytiahnutú zásuvku. Potom vzal s taniera zpod šatky chlebíčky a položil ich pred seba na tácňu. Tehlovité chlebíčky na obidvoch stranách trochu prečnievaly cez okraje tácne, ktoré jednako ostaly viditeľné. Teraz si postavil kalich bližšie k sebe, vyňal z neho menší pohár a šesť malých pohárikov, ktoré stály okolo kalicha, uložil na pravú a ľavú stranu. Potom požehnal veľkonočný chlieb a myslím, že aj oleje, ktoré tam boly. Po-

„Keď teda večerali, Ježiš vzal chlieb, požehnal ho, lámal a dával svojim učeníkom, vraviac: Vezmite a jedzte, toto je moje telo!" (Mt. 26, 26.)

zdvihol obidvoma rukami tácňu s chlebmi, pohliadol k nebu, modlil sa, obetoval ich, položil a zakryl tácňu. Potom vzal kalich, dal Petrovi naliať doň vína a Jánovi vodu, ktorú tiež požehnal, malou lyžičkou prilial trochu vody. Potom požehnal kalich, zdvihol a modliac sa obetoval ho a opäť položil na stôl.

Teraz si dal od Petra a Jána liať na ruky vodu nad tanierom, na ktorom boly predtým chleby, a lyžicou, ktorú vyňal z podstavca kalicha, nalial

vody, ktorá mu stekala s rúk na ich ruky. Potom si tento tanier podávali a každý si v ňom umyl ruky.

Neviem, či sa to stalo všetko v tomto poradí, ale toto všetko, i ostatné, čo mi pripomínalo svätú omšu, pozorovala som s veľkým pohnutím.

V tomto počínaní bol stále dôvernejší, aj hovoril, že všetko, čo má, i seba chce im dať. Ako by sa celý v láske rozplynul, stal sa až priezračným a bol ako lesknúca sa tôňa.

Po vrúcnej modlitbe rozlámal chlieb na kúsky podľa rezov už vopred naznačených a položil ich na tácňu. Z prvého kúska končekmi prstov odlomil maličký kúsok a vpustil do kalicha.

V tejto chvíľke, keď to urobil, mala som videnie, ako by Matka Božia duchovne prijala Sviatosť, hoci nebola prítomná. Teraz neviem, ako som to videla, ale tak sa mi zdalo, že sa vznáša odo dverí k otvorenej strane stola k Pánovi, aby tam prijala Sviatosť. Potom som ju už nevidela. Pán jej ráno v Betánii povedal, že v duchu s ňou bude sláviť Veľkú noc a povedal jej aj hodinu, v ktorej Panna Mária, pohrúžená v modlitbu, prijme duchovne Sviatosť.

Ježiš sa ešte modlil a učil. Každé jeho slovo vnikalo do apoštolov, okrem Judáša, ako svetlo a oheň. Potom vzal do rúk tácňu s kúskami chleba a povedal:

— Vezmite a jedzte, toto je telo moje, ktoré sa za vás vydáva.

Pritom ako by bol býval urobil pravicou pohyb žehnania. Keď to robil, vychádzala z neho žiara. Jeho slová svietily a taktiež aj chlieb, ktorý ako svietiaci predmet vchádzal apoštolom do úst. Bolo to, ako by on sám bol vtekal do nich. Videla som ich presvietených jasom. Judáš ostal temný. Najprv

podal Petrovi, potom Jánovi. Nato kývol Judášovi, ktorý sedel šikmo naproti nemu, aby pristúpil bližšie. Ježiš mu podal Sviatosť a takto sa mu vtedy prihovoril:

-- Čo chceš urobiť, urob čím skôr.

Ale to vyzeralo, ako keby sa jeho slová boly odrazily od zradcových úst. Tak som sa ľakla, že neviem povedať, čo som vtedy cítila. Ježiš potom podával Sviatosť ďalej, ostatným apoštolom. Po dvoch pristupovali pred neho a jeden druhému držal pod bradou malú, tvrdú obrúbenú doštičku, ktorá bola položená na kalichu.

Potom Ježiš vzal kalich za uchá, pozdvihol ho k tvári a zašepkal doň slová ustanovenia. Pri tomto čine bol úplne zduchovnelý, skoro priezračný, ako by prechádzal do toho, čo dával. Dal piť Petrovi a Jánovi z kalicha, ktorý držal v ruke. Potom ho položil a Ján, čerpajúc malou lyžičkou zo svätej krvi, naplnil poháriky, ktoré potom Peter podal ostatným a tí po dvoch pili z jedného pohárika. Aj Judáš sa tuším ešte na tom zúčastnil, nevrátil sa však na svoje miesto, ale hneď opustil Večeradlo. Pretože mu Ježiš pokývol, ostatní si mysleli, že mu dal nejaké poverenie. Tak sa však vzdialil bez modlitby a poďakovania. Z tohto vidíme, kde to vedie, keď odchádzame od každodenného a večného chleba bez ďakovnej modlitby. Po celú večeru videla som pri nohách Judášových malú potvoru, ktorá sa mu niekedy vydriapala až k srdcu. Jedna jej noha bola holá ako kosť. Keď Judáš stál predo dvermi, videla som okolo neho troch čertov. Jeden mu vliezol do úst, druhý ho poháňal a tretí bežal pred ním. Bola noc, ale zdalo sa, ako by mu títo svietili a on bežal ako šialený.

Zvyšok svätej krvi, ktorý ostal v kalichu, vylial Ježiš do toho menšieho kalicha, ktorý predtým bol vo veľkom. Potom podržiac si ruky nad kalichom, dal si na ne naliať od Petra a Jána vody a vína. Z tejto tekutiny pili potom zasa všetci apoštoli. Potom poutieral kalich, malú čašu so zbytkami svätej krvi vložil do kalicha, položil naň tácňu s posväteným chlebom, čo ostal, zakryl kalich šatkou a položil ho medzi poháriky na podnos. Videla som, že po zmŕtvychvstaní apoštoli vzali ostatky Sviatosti so sebou.

Nepamätám sa, či som videla aj Pána prijímať Sviatosť. Ak áno, tak som to nespozorovala. Keď ju rozdával, sám seba dával, takže sa potom zdal celkom prázdny a milosrdnou láskou vyčerpaný. Je to vec nevysvetliteľná. Ani to som nevidela, že by bol býval Melchisedech, keď obetoval chlieb a víno, sám z toho niečo požil. Aj to som vedela, prečo prijímajú kňazi, hoci Pán neprijímal.*)

Všetky činy Ježišove pri ustanovení sviatosti prebiehaly veľmi pravidelne a slávnostne. Ježiš zároveň poučoval a ustanovoval. Videla som, že si apoštoli neskoršie to i ono poznačili na malé svitky, ktoré nosili so sebou. Pohyby Pánove napravo i naľavo boly slávnostné ako vždy pri modlitbe. Videla som aj to, že sa apoštoli, keď prechádzali jeden popri druhom, skláňali ako kňazi.

---

*) Zakiaľ Katarína toto rozprávala, náhle sa obzrela, ako keby bola niekoho počúvala. Dostala o tom vysvetlenie, ale iba toľkoto vedela z toho povedať: Keby ho boli anjeli podávali, neboli by ho prijímali. Keby ho však kňazi neprijímali, dávno by sa bol stratil. Takto sa však udržiava.

Tajomné učenia a svätenia

Ježiš dával teraz apoštolom ešte tajomné poučenie. Učil ich, ako majú pokračovať s Oltárnou Sviatosťou na jeho pamiatku až do skončenia sveta. Rozvinul zásady užívania a podávania a dal im úpravy o tom, ako majú pomaly verejne vyhlásiť toto tajomstvo, kedy majú vziať k sebe zbytok, kedy ho majú podať Panne Márii a ako ju vysluhovať potom, keď im pošle Tešiteľa.

Potom ich poučil o kňazstve a vysviacke, o pripravovaní krizmi a svätých olejov. Stály tam tri nádoby, ktoré bolo možno na seba položiť. Vo dvoch boly rôzne balzamy a oleje. Pri kalichovej súprave ležala tiež bavlna. Poučil ich o všetkých tajnostiach, týkajúcich sa týchto vecí, ako treba miešať oleje pri pomazaní, pre ktoré časti tela sa majú použiť a pri akých príležitostiach. Medzi iným sa pamätám, že uviedol prípad, keď sa Oltárna Sviatosť nemôže použiť. Týkalo sa to azda pomazania chorých, ale neviem to už určite. Hovoril o rôznych pomazaniach, medzi nimi o pomazaní kráľov a o tom, že ešte aj tí králi, ktorí sa dostali k moci bezprávne, keď sú už raz pomazaní, majú vnútornú tajomnú moc nad inými ľuďmi. Potom dal do prázdnej nádoby trochu z hustej masti a z oleja a smiešal to. Neviem, či olej požehnal iba teraz, alebo už pri obetovaní chleba.

Potom som videla, ako Pán pomazal Petra a Jána. Na ruky im lial pri ustanovovaní Sviatosti z tej vody, ktorá mu stiekla s rúk. Pili z toho kalicha, ktorý mal v rukách.

Potom odstúpil od stredu stola nabok a vložil svoje ruky Petrovi a Jánovi najprv na plece a po-

tom na hlavu. Napokon si museli ruky složiť a skrížiť palce, hlboko sa sklonili a Pán im pomazal palec a ukazovák a hlavu poznačil krížom. Vyhlásil, že to, čo teraz dostávajú, musí u nich ostať až do konca sveta. Vysvätil aj Ondreja, staršieho a mladšieho Jakuba a Bartolomeja. Videla som aj to, že Pán skrížil Petrovi na prsiach úzky šál, ktorý nosili okolo hrdla. Ostatným ho pretiahol cez pravé plece pod ľavú pazuchu a uviazal na hrudi.

Videla som, že Ježiš touto vysviackou odovzdáva Petrovi a Jánovi niečo podstatného a zároveň nadprirodzeného, akým však spôsobom, to nemožno povedať. Aj to im povedal, že po príchode Ducha Svätého najprv oni budú premieňať chlieb a víno a vysvätia ostatných apoštolov. Medzitým som na okamih videla, ako Peter a Ján na Turice pred veľkým krstením vložili ruky na ostatných apoštolov a o týždeň to isté sa stalo s ostatnými učeníkmi. Videla som aj to, že Ján po zmŕtvychvstaní podal Matke Božej Sviatosť Oltárnu. Táto udalosť bola pre apoštolov sviatkom. Cirkev to už tu na zemi nesvätí, ale vidím, že víťazná Cirkev ešte svätí. Prvé dni po Turícach videla som vysluhovať Najsv. Sviatosť len Petra a Jána, ale neskoršie ju vysluhovali aj ostatní.

Potom Pán posvätil aj oheň v kovovom kotle a ten potom horel aj vtedy, keď boli dlhší čas vzdialení. Opatrovali ho v miestnosti veľkonočného ohniska pri Prevelebnej Sviatosti, aby bol vždy naporúdzi pre duchovné potreby.

Všetko, čo konal Ježiš pri ustanovení Oltárnej Sviatosti a pri pomazaní apoštolov, dialo sa v hlbokej tajnosti a považovali to aj neskoršie za tajné

učenie. V Cirkvi ostalo podnes, ale vnuknutím Ducha Svätého podľa potreby rozšírené.

Keď sa tieto sväté deje skončily, kalich a sväté oleje sa zakryly prikrývkou a takto Peter a Ján zaniesli Sviatosť do zadnej miestnosti, od dvorany oddelenej záclonou, ktorá sa v prostriedku dala rozhrnúť. Táto miestnosť sa teraz stala svätyňou. Sviatosť stála nad kozubom, nie však veľmi vysoko. V neprítomnosti apoštolov Jozef z Arimatie a Nikodém strážili Sviatosť a Večeradlo.

Ježiš ešte dlho vyučoval a s veľkou vrúcnosťou sa modlil. Neraz to znelo, ako keby sa shováral so svojím nebeským Otcom. Bol pri tom naplnený Duchom a láskou. Aj apoštoli boli samá radosť a horlivosť. Vypytovali sa na rozličné veci a Ježiš im odpovedal. O týchto veciach, myslím, je reč aj vo svätom Písme. Za týchto rečí Ježiš určité veci povedal iba Petrovi a Jánovi. Oni to potom s ostatnými skoršími nariadeniami oznámili ostatným apoštolom, títo zas učeníkom a svätým ženám v takej miere, v akej tí boli zrelí pre takéto vedomosti. Osobitne hovoril Pán Jánovi aj o iných veciach. Z týchto sa len na to pamätám, že Ján prežije ostatných; potom hovoril niečo o siedmich cirkvách, o korunách a anjeloch a iných obrazoch hlbokého smyslu, ktorými, myslím, naznačoval neskoršie doby. Ostatní apoštoli s určitou žiarlivosťou pozorovali túto mimoriadnu dôvernosť.

Niekoľko ráz sa zmienil aj o svojom zradcovi a čo práve robí. Medzitým som videla, čo Judáš robí. A keď Peter s neveľkým zápalom tvrdil, že on pri Pánovi vytrvá za každých okolností, Ježiš mu povedal:

— Šimon, Šimon, hľa, satan si vás vypýtal, aby

vás preosieval ako pšenicu, ale ja som prosil za teba, aby neklesla tvoja viera a ty, keď sa raz obrátiš, posilňuj bratov svojich.

A keď povedal, že tam ho nemôžu nasledovať, kde on ide, Peter vyhlásil, že je hotový ísť i na smrť. Vtedy mu Ježiš povedal:

— Hovorím ti, Peter, že dnes, prv ako zaspieva kohút, tri razy ma zaprieš.

A keď ich ešte upozornil na prichádzajúce ťažké dni, spýtal sa ich:

— Keď som vás poslal bez mešca, bez kapsy a bez obuvi, či vám niečo chýbalo?

Oni odpovedali:

— Nič.

Nato povedal im Ježiš:

— Ale teraz, kto má mešec, nech vezme podobne i kapsu a kto nemá, nech predá svoj plášť a kúpi si meč, lebo teraz sa musí vyplniť aj toto: Pripočítaný bol k nešľachetníkom. Všetko, čo je o mne písané, teraz sa vyplní.

Ale oni toto rozumeli doslova a Peter ukázal na dva meče, na krátky a široký ako sekáč. Ježiš mu na to povedal:

— Dosť už. A teraz poďme odtiaľto.

Ešte zaspievali chválospev, stôl odložili stranou a odišli do predsiene.

Tu pristúpily k Ježišovi jeho matka, Kleofášova manželka Mária a Magdaléna a prosily ho úpenlive, aby nešiel na Olivovú horu, lebo sa povráva, že ho tam chcú zajať. Ale Ježiš ich niekoľkými slovami potešil a prešiel rýchle pomedzi ne. Bolo asi deväť hodín večer. Ponáhľajúc sa prišli na Olivovú horu, po tej istej ceste, po ktorej stúpali Peter a Ján ráno do Večeradla.

SMRTEĽNÁ ÚZKOSŤ JEŽIŠOVA NA HORE OLIVOVEJ

Ježiš s jedenástimi ide do záhrady Getsemanskej

Keď Ježiš po ustanovení Sviatosti Oltárnej vyšiel s jedenástimi apoštolmi z Večeradla, jeho duša bola už smutná a jeho zármutok sa neustále stupňoval. Okľukou ich viedol do údolia Jozafatského smerom k Olivovej hore. Keď prišli pred bránu, videla som nad horami vychádzať mesiac, ešte nie celkom plný. Pán prechádzajúc sa po Jozafatskom údolí, vyhlásil, že sa sem ešte raz vráti súdiť svet, ale nie taký chudobný a bez vlády ako teraz. Vtedy sa iní budú báť a kričať: „Hory, zvaľte sa na nás!" Ale učeníci to neporozumeli a mysleli si, ako už viac ráz v tento večer, že blúzni od slabosti a vyčerpanosti. Kráčali pomaly, postávali a shovárali sa s ním. Aj to im povedal:

— Tejto noci sa všetci nado mnou pohoršíte, lebo je napísané: „Ubijem pastiera a rozpŕchnu sa ovce." Ale keď vstanem zmŕtvych, predídem vás do Galilejska.

Apoštoli od prijatia Oltárnej Sviatosti a pod dojmom láskavých rečí Ježišových boli ešte naplnení oduševnením a dôverou. Tesne obklopili Ježiša a snažili sa rôznym spôsobom vyjadriť mu svoju lásku, že nie sú schopní toho, aby ho opustili a že to ani neurobia. Keď však aj ďalej hovoril, takto sa ozval Peter:

— Keď sa aj všetci pohoršia nad tebou, ja sa nikdy nepohorším.

A Pán mu odpovedal:

— Veru, povedám ti, práve ty ma tri razy zaprieš prv, než kohút zaspieva.

Ale Peter to nijako nechcel uznať a hovoril:

— I keby som mal umrieť s tebou, nezapriem ťa.

Podobne hovorili i ostatní. Šli ďalej a zasa sa len zastavili a Ježiša sa čím ďalej, tým viac zmocňoval smútok. Oni sa snažili odohnať zármutok, avšak iba ľudským spôsobom a uisťovali ho o opaku. Prestali, keď videli, že ich námaha je márna. Považovali to za tvrdošijné správanie, ba začali pochybovať a už upadli do pokušenia.

Prešli cez potok Cedron, ale nie po tom moste, po ktorom viedli neskoršie zajatého Ježiša, ale po inom, lebo teraz išli okľukou. Getsemani na hore Olivovej, kde teraz kráčali, je asi na pol hodiny od Večeradla, odtiaľ po Jozafatskú bránu štvrť hodiny a práve toľko po Getsemani. Na tomto mieste, kde sa Ježiš zdržoval ostatné dni so svojimi učeníkmi a kde vyučoval, bolo niekoľko prázdnych otvorených príbytkov a veľká, neohradená ozdobná záhrada, vysadená ušľachtilými kvetinami a ovocnými stromami. Mnohí, aj apoštoli, mali kľúč od záhrady, ktorá ináč slúžila na zotavenie a pobožnosti. Niekedy takí, čo nemali vlastnú záhradu, usporiadali v nej slávnosti a hostiny. Bolo v nej aj viac besiedok. V jednej z nich ostali ôsmi zo sprievodu Pánovho a neskoršie sa k nim pridružili aj ostatní učeníci. Olivovú záhradu oddeľuje od záhrady Getsemenskej cesta, ktorá vedie na horu Olivovú. Je menšia ako Getsemanská záhrada, otvorená a ohradená iba násypom. Je to vlastne

„Smutná je duša moja až na smrť... Otče môj, ak je možné, nech ma minie tento kalich. No nie ako ja chcem, ale ako ty.“ (Mt. 26, 38, 39.)

úžľabina s jaskyňami, terasami a s mnohými olivami. Jedna časť je viacej pestovaná. Tu sú ešte zachovalé sedadlá, lavice a dosť veľké upravené jaskyne. Komu sa páči, môže si tu vybrať dobré miesto na modlenie a rozjímanie. Okolie, kde sa Ježiša odišiel modliť, bolo divšie.

Bolo asi deväť hodín, keď Ježiš prišiel s učeníkmi do Getsemanskej záhrady. Bola noc, ale nebo bolo jasné, mesačné. Ježiš bol veľmi smutný a hovoril, že sa blíži nebezpečenstvo. Učeníci ustrnuli.

Keď došli do Getsemanskej záhrady, pri jednej z besiedok takto sa prihovoril k svojmu sprievodu:

— Ostaňte tu, kým sa pôjdem pomodliť na svoje miesto.

Petra, Jána a Jakuba staršieho vzal so sebou a odišiel ďalej po chodníku do záhrady Olivovej na úpätie hory. Bol neopísateľne smutný. Cítil už približujúcu sa úzkosť a pokúšanie. Ján sa ho spýtal, ako sa môže zmocňovať taká úzkosť jeho, ktorý im inokedy vždy poskytoval útechu? Ježiš mu odpovedal:

— Smutná je duša moja až na smrť.

Obzrel sa a videl, ako sa valí naň so všetkých strán úzkosť a pokušenie ako mraky, plné príšery, a vtedy povedal trom apoštolom:

— Ostaňte tu a bedlite so mnou a modlite sa, aby ste neprišli do pokušenia.

A oni ostali tam na tom mieste. Ježiš poodišiel ešte o niečo dopredu, ale príšerné obrazy sa natoľko tlačily k nemu, že v náramnej úzkosti sišiel naľavo od apoštolov a pod skalným výklenkom, nad ktorým tí traja sedeli v jednej z priehlbín, skryl sa v jaskyni, asi šesť stôp hlbokej. Pôda sa mierne svažovala k tejto jaskyni a z vyčnievajúcej skaly viselo pred otvorom dutiny také husté krovie, že sa tam dalo nepozorovane ukryť.

Ježiš zarmútený a sužovaný príšerami hriechu

Keď sa Ježiš oddelil od učeníkov, videla som veľký kruh príšer, ktorý sa vždy užšie sťahoval okolo neho. Jeho smútok a úzkosť vzrastaly a on sa utiahol bojazlivo do jaskyne, ako človek, pre-

nasledovaný hroznou búrkou, hľadá prístrešie, aby sa pomodlil. Ale videla som, ako všetky tie hrozivé obrazy šly za ním do jaskyne a boly stále zreteľnejšie a zreteľnejšie. Ach, bolo to, ako by tá úzka skalná dutina obsahovala ohavnosti a hrôzy všetkých hriechov aj ich bremeno a tresty za ne od pádu prvých ľudí až do konca sveta. Tu totiž, na hore Olivovej, vstúpili Adam a Eva po vyhnaní z raja po prvý raz na nehostinnú zem a tu v tejto jaskyni zronení trúchlili a plakali. Zreteľne som cítila, že Ježiš, odovzdávajúc sa nastávajúcemu utrpeniu a obetujúc sa božskej spravodlivosti na zadosťučinenie za hriechy sveta, ako by bol väčšmi stiahol svoje božstvo do Najsvätejšej Trojice. Takto vydal seba a svoje najčistejšie, najcitnejšie, opravdivé, nevinné človečenstvo zúreniu všetkej úzkosti a utrpenia za hriechy sveta. Mal iba jedinú výzbroj: lásku svojho ľudského srdca.

Aby zadosťučinil za koreň a výhonky všetkých hriechov a zlých žiadostivostí, prijal najmilosrdnejší Ježiš za nás hriešnikov do svojho srdca koreň očisťujúceho smierenia a hojivého utrpenia. Ako tisícramenný strom dal si všetky údy svojho tela a všetky smysly svojej svätej duše preniknúť a prerásť nekonečným utrpením, aby dal vynáhradu za nekonečný hriech.

Takto celkom odovzdaný svojmu človečenstvu, padol na tvár, plný smútku a súženia, aby sa modlil k Bohu. Videl všetky hriechy sveta a ich vnútornú ohavnosť v nespočetných obrazoch. Vzal ich všetky na seba a ponúkol sa, že svojím utrpením podá Božej spravodlivosti vynáhradu za všetku vinu. A satan, ktorý sa pohyboval vo svojej strašnej podobe medzi všetkou touto ohavnosťou, dorážal

na Ježiša so zlosťou a výsmechom. Predvádzal mu pred očami vždy odpornejšie obrazy hriechov sveta a s pichľavým posmeškom privolával človečenstvu Ježišovmu:

— Ako to? Aj toto chceš vziať na seba? Aj za toto chceš pykať? Ako môžeš za toto dať zadosťučinenie?

Ale od juhovýchodu zažiaril s neba na Ježiša úzky pás svetelných lúčov. Videla som, že v ňom sostupuje k Ježišovi celý rad anjelov. Vyžarovala z nich sila a posmeľovanie. Ostatná časť jaskyne bola plná strašidelných obrazov hriechov a posmechu, útočnosti a pokušenia zlých duchov. A Ježiš všetko toto vzal na seba a jedine jeho srdce, ktoré dokonale miluje Boha i ľudí, mohlo pocítiť v púšti ošklivostí všetku desivosť a ťarchu týchto hriechov s hrôzou a drvivým zármutkom. Ach, čo všetko som videla! Celý rok by nepostačil na to, aby som to porozprávala.

Keď sa už celý húf hriechov a zlomyseľností prehnal cez Ježišovu dušu ako víchrica strašidelných obrazov a on sa ponúkol za smierlivú obeť a vyprosil si všetok trest a utrpenie, začal ho satan — ako kedysi na púšti — všemožne pokúšať. Pritom sa opovážil vzniesť celé množstvo obžalôb proti najčistejšiemu Vykupiteľovi:

— Čože, ty chceš toto všetko vziať na seba? Ty, ktorý sám nie si čistý?! Len sa rozpamätaj — tam a tam, vtedy a vtedy... — a s pekelnou bezočivosťou predostieral mu všelijaké vymyslené žaloby.

Obviňoval ho z každej chyby jeho učeníkov, za každé pohoršenie, ktoré zavinili, za každý zmätok a neporiadok, ktorý spôsobil tým, že skoncoval so starými zvyklosťami. Satan si počínal ako najľsti-

vejší, najprefíkanejší farizej. Obviňoval ho z toho, že Herodes dal povraždiť novorodeniatka, že jeho rodičia boli v nebezpečenstve a trpeli núdzu v Egypte, že nezachránil Jána Krstiteľa od smrti, že sa rozpadlo mnoho rodín, že chránil hriešnych ľudí, že sa neuzdravili niekoľkí chorí, že poškodil Gerazénov, keď dovolil posadnutým, aby im zničili válov na napájanie, že zavinil zničenie stáda sviň v mori.*) Obviňoval ho, že zanedbával rodiny, privlastňoval si cudzí majetok. Slovom obviňoval ho zo všetkého a pre všetko, čo len môže pokušiteľ vyhodiť na oči obyčajnému umierajúcemu človekovi, ktorý bez vyšších pohnútok koná podobné vonkajšie skutky. Všetko toto nahromadil pred slabnúcu dušu Ježišovu, aby ním otriasol, lebo pred ním bolo tajomstvom, že Ježiš je Synom Božím; preto ho pokúšal ako nepochopiteľne spravodlivého človeka.

Áno, náš milý Spasiteľ sa natoľko oddal svojmu svätému človečenstvu, že dovolil aj toto pokúšanie, ktoré môže trápiť ľudí umierajúcich vo svätosti, vzhľadom na vnútornú hodnotu ich dobrých skutkov. Aby kalich počiatočného utrpenia úplne vyprázdnil, dovolil pokušiteľovi, pred ktorým jeho božstvo ostalo skryté, aby mu mohol vyčítať všetky skutky jeho dobročinnosti ako neodčinené hriechy proti milosti božej.

Pokušiteľ mu vyhodil na oči, ako môže chcieť splatiť dlh iných, keď sám bez zásluh má ešte čo

---

*) Anna Katarína vo svojich videniach videla, že Ježiš dovolil diablom, aby prešli z posadnutých Gerazénov do stáda ošípaných. Hovoria o tom aj evanjeliá, napríklad Matúš 8, 28 atď. Pri tom videla výjav, keď posadnutí rozbili válov na napájanie dobytka.

splácať Bohu za to, že niekoľkými svojimi takrečenými dobrými skutkami zneužil milosť božiu. Ježišovo božstvo dovolilo, aby zúrivý nepriateľ tak pokúšal jeho ľudskú podstatu, ako by pokúšal človeka, ktorý by svojim dobrým skutkom pripisoval osobitnú hodnotu okrem tej jedinej hodnoty, ktorú môžu získať iba v spojitosti so zásluhami vykupiteľskej smrti Ježišovej. A preto mu pokušiteľ každý čin jeho láskavosti predkladal ako v sebe nezásložný, ako by to boly viny, namierené proti Bohu, a ako keby ich hodnota — ktorú skutky získajú len pre zásluhy jeho ešte nedokončeného utrpenia, o čom však pokušiteľ vtedy ešte nevedel — bola v určitej miere už vopred zničená, takže nemohol dať náhradu za to, že týmito skutkami zneužil milosť božiu. Za všetky jeho dobré skutky predložil mu dlžobný úpis a hovoril:

— Aj za toto, aj za toto si ešte dlžen!

Konečne ho obvinil i z toho, že prevzal od Lazára peniaze z odpredaja Magdaléninho majetku a že ich utratil:

— Ako si sa opovážil premárniť cudzí majetok a tým poškodiť rodinu?

Videla som obrazy všetkého toho, za čo Ježiš vzal trest na seba a spolu s ním som cítila ťarchu mnohého, z čoho ho pokušiteľ obviňoval, pretože medzi hriechami sveta videla som aj mnohé svoje. Zo záplavy pokušení aj na mňa sa valil prúd, v ktorom doliehaly na mňa všetky obvinenia mojich skutkov a previnení. Avšak v tejto účasti vždy som sa pozerala len na Ježiša, s ním som sa modlila a spolu s ním som sa obracala k tešiacim anjelom. Aj Pán sa svíjal ani červ pod ťarchou svojho zármutku a úzkosti.

Keď satan obviňoval najčistejšieho Spasiteľa, tak som sa rozhnevala, že som sa vedela opanovať iba s najväčším vypätím síl. Keď ho obvinil, že odcudzil peniaze za Magdalénin majetok, už som sa nemohla zdržať a oborila som sa naňho. Neviem, z čoho tu mohol obviňovať Ježiša. Veď som sama videla, že Ježiš tými peniazmi, ktoré mu Lazár dal, aby konal skutky milosrdenstva, vyslobodil zo žalára v Tirze 27 chudobných, opustených ľudí, ktorí boli zavretí pre dlžoby.

Ježiš zo začiatku pokojne kľačal, chystajúc sa modliť. Neskoršie sa však jeho duša zdesila pred množstvom a ošklivosťou hriechov a padol naň taký drvivý smútok a úzkosť srdca, že sa chvel a unavene prosil:

— Abba, Otče! Ak je to možné, nech ma pominie tento kalich! Otče, pre teba je všetko možné. Odním mi tento kalich!

Potom sa premohol a povedal:

— Ale nie moja vôľa, ale tvoja nech sa stane.

Ale veď jeho vôľa a vôľa Otcova bola totožná, a on predsa, vydaný z lásky slabostiam ľudskej prirodzenosti, zachvel sa pred smrťou.

Videla som jaskyňu, plnú príšer. Každý hriech, každé zlo, každá špatnosť, každá muka, každý nevďak, všetko tam bolo a naňho doliehalo. Videla som, ako sa víria okolo neho smrteľné hrôzy a ľudský strach pred veľkosťou kajúceho utrpenia v tých najdesivejších strašidelných obrazoch a ako útočia na neho. Sem a tam sa zmietal a zalamoval rukami. Zalial ho pot úzkosti, chvel sa a triasol. Potom vstal, ale nohy ho sotva udržaly. Tvár sa mu tak znetvorila, že ho sotva bolo možno poznať. Pery mu zbledly a vlasy stály dubkom. Mohlo byť pol

jedenástej, keď vstal a spotený dovliekol sa k trom učeníkom potácajúc sa a klesajúc. Vystupoval naľavo od jaskyne a došiel na terasu, kde tí traja, opierajúc sa o lakte, povolili pokušeniu a zaspali od únavy, zármutku a starostí. Ježiš prichádzal k nim ako človek, ktorý je ťažko tiesnený a ktorého ženie strach k priateľom. Prichádzal tiež ako verný pastier, ktorý, hoci je sám ukrutne otrasený, jednako sa stará o svoje stádo, ktorému hrozí nebezpečenstvo. Veď on vedel, že i na nich doľahly úzkosti a pokušenia. Videla som, že ho príšery odprevádzaly ešte aj na tejto krátkej ceste. Keď ich našiel spať, zalomil rukami a od zármutku a vyčerpanosti klesol k nim a povedal:

— Šimon, ty spíš?

Nato sa prebudili a zodvihli ho. A Ježiš vo svojej opustenosti takto prehovoril:

— Teda nemohli ste so mnou bdieť ani hodinu?

A keď ho videli takého postrašeného a vydeseného a bledého, ako sa potáca spotený a ako sa chveje a stene bezfarebným hlasom, nevedeli, čo si majú myslieť. A keby Ježiš nebol prichádzal obklopený spomenutým svetlom, neboli by ho ani spoznali. Ján sa spýtal:

— Pane, čo ti je? Mám zavolať ostatných? Máme utiecť?

Ježiš odpovedal:

— Keby som ešte tridsaťtri rokov žil, učil a liečil, ani to by nepostačilo na vykonanie toho všetkého, čo mám vykonať dozajtra. Nevolaj ostatných. Tam som ich nechal, lebo by ma nemohli v tejto biede vidieť a nepohoršiť sa nado mnou. Prišli by do pokušenia, takže by na mnohé zabudli a pochybovali o mne. Vy však ste videli Syna člo-

veka osláveného, viďte ho aj zamračeného a úplne opusteného. Ale bedlite a modlite sa, aby ste neprišli do pokušenia. Duch je síce ochotný, ale telo je slabé.

Toto povedal o sebe aj o nich. Chcel ich povzbudiť k vytrvalosti a vysvetliť im boj svojej ľudskej prirodzenosti so smrťou a príčinu svojej slabosti. Aj o inom im hovoril veľmi smutne. Bol s nimi asi štvrť hodiny, potom ich zasa opustil. S rastúcou úzkostlivosťou sa vracal do jaskyne. Oni vystierali ruky k nemu, plakali, klesali si vzájomne do náručia a pýtali sa:

— Čo je to? Čo sa s ním stalo? Je celkom opustený.

A so zakrytými hlavami a vo veľkom zármutku začali sa modliť.

Kým sa toto dialo s Ježišom od jeho vstupu do záhrady Olivovej až dosiaľ, uplynulo asi poldruhej hodiny. Traja apoštoli, ktorí boli s Ježišom, zprvu sa modlili, potom však zaspali, lebo pre nedôverčivé reči, ktoré mali medzi sebou, prišli do pokušenia. Tí ôsmi však, ktorí ostali pri vchode, nespali. Znepokojovala ich Ježišova úzkosť, ktorá bola badateľná vo všetkých jeho slovách. Blúdili tento večer po Olivovej hore sem i tam, aby si našli nejakú skrýšu.

V Jeruzaleme nebolo tento večer veľa huku. Židia boli zamestnaní doma sviatočnými prípravami. Nocľahárne veľkonočných hostí neboly blízko Olivovej hory. Keď som sa prechádzala sem i tam po uliciach, videla som tu i tam chodiť Ježišových učeníkov a priateľov a medzi sebou sa rozprávať.

Matka Ježišova odišla s Magdalénou, Martou, Kleofášovou ženou Máriou, Salominou matkou

Máriou a s Máriou Salome z Večeradla do domu Markovej matky Márie, ztadiaľ však, znepokojená rozličnými zprávami, odobrala sa so svojimi priateľkami pred mesto, aby sa dozvedela niečo o Ježišovi. Tu sa stretla s Lazárom, Nikodémom, Jozefom z Arimatie a niekoľkými hebronskými príbuznými, ktorí sa ju snažili uspokojiť v jej veľkej úzkosti. Hoci sa títo dobrí priatelia dozvedeli o vážnych rečiach Ježišových vo Večeradle čiastočne od žien, ktoré boly prítomné vo vedľajších budovách, čiastočne od učeníkov, predsa sa vypytovali aj známych farizejov, lebo nepočuli nič o krokoch, ktoré sa chystali proti Ježišovi. Povedali si teda, že nebezpečenstvo ešte nie je také veľké, veď by azda len nedvihli ruku na Ježiša bezprostredne pred sviatkami. O Judášovej zrade ešte nevedeli. Nato sa sväté ženy vrátily do domu Markovej matky Márie.

Anjeli ukazujú Ježišovi veľkosť utrpenia, ktoré naň čakalo, a tešia ho

Keď sa Ježiš a s ním všetok jeho zármutok vrátil do jaskyne, s vystretými rukami padol na tvár a modlil sa k svojmu nebeskému Otcovi. A teraz odohrával sa v jeho duši nový zápas, ktorý trval trištvrte hodiny. Pristúpili k nemu anjeli a predstavili mu v dlhom rade obrazov úlohu a rozsah utrpenia za ľudstvo. Ukázali mu celú krásu človeka — obrazu božieho pred pádom do hriechu a jeho znetvorenie i zvrhlosť po páde. Ukázali mu, ako pochádzajú všetky hriechy od prvotného hriechu. Predstavili mu význam a podstatu záľuby

v hriechu a jej strašný účinok na duševné sily a údy človeka ako aj podstatu a význam trestov za záľubu v hriechu. Ukázali, že v utrpení zadosťčiniacom je najsamprv telesné a duševné utrpenie, ktoré postačí na to, aby mukami splatil spravodlivosti božej dlh za všetky zlé náklonnosti celého sveta. Po druhé je v ňom utrpenie, ktorým on bude trestaný za hriechy celého ľudstva, jediný nevinný človek — Syn Boží vo svojej ľudskej prírode; lebo on, aby z lásky mohol vziať na seba hriechy a tresty všetkých ľudí, musel vybojovať víťazstvo aj nad zdráhajúcim sa ľudským odporom proti utrpeniu a smrti. Všetko toto mu ukázali anjeli vo sbore v radoch obrazov, alebo jednotliví ako hlavné osoby. Videla som, ako zdvihnutými rukami upozorňovaly na obrazy. Rozumela som, čo pri tom hovorili, ale ich hlas som nepočula.

Niet toho jazyka, ktorý by vedel naznačiť, aký des a akú bolesť pocítila duša Ježišova pri pohľade na tieto obrazy utrpenia. Lebo spoznal nielen význam utrpenia, ktorým sa mala odčiniť každá záľuba v hriechu, ale aj význam a smysel všetkých mučidiel, ktoré sa na toto vzťahovaly. Desily ho teda nielen muky mučidiel, ale aj zloba tých, ktorí ich vynašli, zlostnosť a ukrutnosť tých, ktorí kedy používali tieto mučidlá, a netrpezlivosť tých, čo kedy boli nimi či už zaslúžene, alebo nezaslúžene trýznení, lebo on znášal a cítil hriechy celého sveta. Všetky tieto muky a trýznenia spoznával v akomsi vnútornom videní, a to s takým zdesením, že sa mu zjavil na tvári krvavý pot.

Kým sa tak trýznilo a desilo človečenstvo Ježišovo v tej hroznej záplave utrpení, videla som sústrastnú účasť anjelov. Nadišla krátka prestávka.

Zdalo sa, ako by ho chceli potešiť. Videla som, ako orodovali pred trónom božím. Bol to akýsi záblesk zápolenia medzi milosrdenstvom a spravodlivosťou božou a medzi láskou sebaobetujúcou.

Aj o Bohu som mala akýsi obraz. Nevidela som ho však na tróne, ako inokedy, ale v neurčitej svetlej podobe. Videla som božskú prírodu Syna, vnikajúcu do osobnosti Otcovej a osobnosť Ducha Svätého medzi nimi. To celé bolo však iba jeden Boh. Kto by to vedel vyjadriť? Nebolo to totiž pozorovanie ľudských postáv, ale akési uvedomenie si pomocou foriem. Videla som, ako sa vždy viac a viac sťahovala božia vôľa Kristova do Otcovej vôle, aby jeho ľudská príroda pretrpela všetko to, za zmiernenie čoho ľudská vôľa Kristova úpenlive prosila a zápasila. Takto božská príroda Kristova, totožná s Otcom, práve to dopustila na svoju ľudskú podstatu, za odvrátenie čoho prosila Otca jeho ľudskosť. Videla som to v tej chvíli, čo anjeli, pohnutí účasťou, žiadali si Ježiša potešiť, a on vtedy skutočne ako by bol pocítil uľahčenie. Ale teraz sa tieto obrazy rozplynuly a anjeli so svojou osviežujúcou sústrasťou opustili Ježiša, ktorého duša sa teraz približovala k novšej, strašne bolestnej kapitole utrpenia.

Ježišova bolesť nad budúcim utrpením Cirkvi a nad hrôzami kacírstva

Keď Vykupiteľ na Olivovej hore, ako pravý a opravdivý človek, vzal na seba pokúšanie ľudského vzpierania sa proti utrpeniu a smrti; keď vzal na seba aj premoženie tohto odporu, ako

čiastku svojho utrpenia, bolo Pokušiteľovi povolené, aby s ním robil to, čo robieva s každým človekom, ktorý sa chce obetovať za svätú vec.

Satan najprv predstavil Pánovi so zúrivým posmechom veľkosť dlhu za hriechy, ktorý chcel Spasiteľ vziať na seba. Natoľko bol pritom útočný, že ani život Pána neuznal za bezhriešny. Potom videl Pán veľkosť utrpenia zadosť činiaceho. Toto sa však stalo prostredníctvom anjelov, lebo satan nemôže ukázať, že je možné kajúce zadosťučinenie. Otec lži a zúfania nepoukazuje na diela božieho milosrdenstva. Ale keď Ježiš prešiel víťazne cez všetky tieto zápasy s odovzdaním sa do vôle Otca nebeského, vtedy sa zjavil pred jeho dušou nový rad strašidelných obrazov, t. j. v duši Pánovej povstala starosť, ktorá v každom ľudskom srdci predchádza obetu. Starosť, ktorá sa pýta, či bude mať obeta nejaký úžitok? A v týchto chvíľach jeho milujúce srdce trýznily predstavy strašnej budúcnosti.

Na prvého človeka, Adama, soslal Boh spánok. Otvoril mu bok, vyňal mu rebro a stvoril z neho Evu, ženu, matku všetkých ľudí. Priviedol ju k Adamovi a Adam povedal:

— To je kosť z mojej kosti a mäso z môjho mäsa. Muž opustí otca a matku a prilne k svojej manželke a dvaja budú jedným telom.

Bolo to manželstvo, o ktorom je písané: „Veľká je to sviatosť, ale hovorím, v Kristovi a v Cirkvi." Lebo Kristus, tento nový Adam, tiež chcel, aby prišiel naň spánok, spánok smrti na kríži. Chcel tiež, aby mu otvorili bok, aby bola stvorená nová Eva, Cirkev, matka všetkých žijúcich. Chcel jej odovzdať krv vykúpenia, vodu očistenia a svojho ducha. Toto

troje, ktoré dáva svedectvo na zemi. Chcel jej dať sviatosti, aby mu bola čistou, nepoškvrnenou svätou nevestou. Chcel byť hlavou, kde my sme údmi a poddaní hlave. Chcel, aby sme boli kosti z jeho kostí a mäso z jeho mäsa. Vzal na seba ľudskú podstatu a keď zomrel za nás, opustil otca a matku, priľnul k neveste: k Cirkvi, stal sa s ňou jedným telom, živil ju najsvätejšou Sviatosťou Oltárnou, v ktorej sa s nami stále zasnubuje. Chcel ostať s Cirkvou na zemi až dotiaľ, kým sa my všetci nedostaneme do neba a povedal:

— Brány pekelné ju nepremôžu!

Aby túto nekonečnú lásku preukázal hriešnikom, stal sa človekom a bratom hriešnikov, aby mohol vziať na seba trest za ich všetky viny. S veľkým zármutkom videl veľkosť tejto viny a veľkosť zadosť činiaceho utrpenia a predsa s radosťou sa odovzdal čo smierna obeta vôli svojho nebeského Otca. A teraz videl utrpenia budúcej Cirkvi, svojej nevesty, ktorú chcel draho vykúpiť svojou krvou, ako ju urážajú a napádajú, a videl ľudskú nevďačnosť.

Pred dušou Pánovou sa rozvinuly všetky budúce utrpenia apoštolov, učeníkov a priateľov, neveľkosť počiatočnej Cirkvi a potom ako s jej vzrastom sa množí kacírstvo a odpadlíctvo, v ktorom sa úplne opakuje prvotný hriech: pýcha a neposlušnosť vo všetkých podobách márnivosti a falošného ospravedlnenia. Zjavila sa mu vlažnosť, prevrátenosť a zloba mnohých kresťanov, rozličné cigánstva a podvodná dôvtipnosť všetkých nafúkaných učiteľov, svätokrádežné zločiny všetkých hriešnych kňazov so všetkými hroznými následkami — s hrozným pustošením v pozemskom kráľovstve božom, vo svätyni nevďačného ľudstva, ktorú sa práve

chystal vykúpiť a založiť vlastnou krvou a životom za strašných múk.

Videla som všetky tieto hrôzy ako nekonečný pás obrazov od počiatku sveta až po dnešné časy a potom ďalej až po skončenie sveta. Pred dušou úbohého Ježiša sa mihaly chorobné bludy, pyšné mámenia, fanatické blúznenie, falošné proroctvá, kacírska hlavatosť a zlo vo všelijakých podobách. Posmievali ho a mučili všetci odpadlíci, zbožňovatelia seba, bludári a svätuškári, mravokárci, zvodcovia a zvedení, ako keby nebol pre nich dosť dobre ukrižovaný, nie dosť primerane, nie podľa ich vôle a nie podľa ich bludárskeho učenia. Rozdriapali a rozdelili si nesošívaný plášť Cirkvi. Každý chcel pre seba Vykupiteľa, ale iným spôsobom, nie tak, ako sa on odovzdal — z lásky. Premnohí sa mu posmievali, tupili ho a zapierali. Premnohých videl, ako idú popri ňom s namyslenou tvárou, ako krčili plecami, potriasali hlavami, rútili sa do priepasti, ktorá ich pohltila, hoci k nim vystieral svoje ruky, aby ich zachránil. Videl zasa mnohých iných, ktorí sa ho síce neopovážili zjavne zaprieť, ale s akousi prieberčivou ošklivosťou prešli popri ranách Cirkvi. Celkom tak, ako ten levita popri človeku, ktorý sa dostal do rúk lúpežníkov. Prešli popri ranách, ktoré sami pomáhali dávať. Videl, ako opúšťajú jeho ranenú nevestu, ako zbabelé a neverné deti opúšťajú svoju matku v noci, keď lúpežníci a vrahovia vtrhnú do domu, ktorého bránu nechal otvorenú ich neporiadny život. Videl ich, ako sa ženú do púšte za korisťou, za zlatými nádobami a roztrhaným náhrdelníkom. Videl ich, ako ležali pod divým hroznom, odtrhnutí od pravej révy. Videl ich motať sa sem a tam, ako zatúlané

ovce a korisť vlkov, hnané paholkami na zlú pašu, a oni nechceli vojsť do ovčínca dobrého pastiera, ktorý dáva život za svoje ovce. Videl ich blúdiť bez domova, a oni predsa nechceli zbadať jeho mesto, ktoré nebolo skryté, veď bolo postavené na vysokej hore. Videl ich, ako sa potácajú nesjednotení po piesočnatých kopcoch púšte, hnaní rozličnými vetrami, ale oni nechceli uvidieť dom, postavený na pevnej skale: Cirkev, ktorej on sľúbil, že ostane s ňou až do skončenia sveta a brány pekelné ju nepremôžu. Nechceli vojsť úzkou bránou, aby nemuseli ohýbať šije. Videl, ako nasledovali radšej tých, ktorí nevchádzali dvermi, ale inakadiaľ. Stavali na piesku rozličné prestavovateľné chatrče bez oltárov a bez obety a pripevňovali na strechy veterníky. Podľa nich sa riadilo ich učenie. Ale si protirečili, nerozumeli si a nemali stálosti. Videl, ako často rúcali svoje chalupy a rumy z nich hádzali o nárožný kameň Cirkvi, ktorá stála neporušená a neotrasená. Videl, ako mnohí z nich, hoci v ich chatách vládla tma, jednako nešli k svetlu Cirkvi, ale radšej sa motali okolo jej uzavretej záhrady a žili iba z jej príjemnej vône. K hmlistým vidinám vystierali ruky a hnali sa za svetlonosom, ktorý ich priviedol iba k studni bez vody. Na okraji jamy nechceli počuť nevestine volajúce slová. Hladní a s pyšnou pohŕdavosťou prijali sluhov a poslov, ktorí ich zvali na svadobnú hostinu. Nechceli vojsť do záhrady, lebo sa báli tŕnistého plota. A Pán ich videl, ako umierajú omámení hladom, lebo boli bez chleba, a smädom, pretože boli bez vína. Oslepení vlastným svetlom nazvali neviditeľnou Cirkev Slova, ktoré sa stalo Telom. Ježiš ich však všetkých videl. Oplakával ich a chcel trpieť za všetkých tých,

ktorí ho nevidia a nechcú niesť svoje kríže za ním a nevidia ho v jeho meste: v Cirkvi, ktorej sa odovzdal vo Sviatosti Oltárnej. Nechceli ho vidieť v jeho meste, ktoré bolo postavené na hore. Nechceli ho vidieť v jeho Cirkvi, založenej na skale, ktorú brány pekelné nepremôžu.

Všetky tieto nesčíselné obrazy nevďaku a zneužitia, spáchaného proti smrti Pánovej ako smierlivej obete, videla som prechádzať v rozličných obmenách a v mučivých opakovaniach pred jeho zarmútenou dušou. Pritom som videla satana, ako dlávi a uchvacuje pred jeho očami ľudí, ktorých on vykúpil svojou krvou a pomazal svojou sviatosťou. Ježiš videl a oplakal všetku nevďačnosť a všetku skazu prvého, neskoršieho, dnešného i budúceho kresťanstva. Všetky tieto vidiny, za ktorých hlas pokušiteľov šepkal jeho ľudskej podstate: „Vidíš, za toľkú nevďačnosť ty chceš trpieť?", s takou hrôzou a posmechom, s takou silou útočily na Ježiša a tak urputne opakovaly svoj útok, že ho ovládla nevysloviteľná úzkosť.

Kristus, Syn človeka, zalamoval rukami. Klesol, ako by ho niekto srazil na zem, a zasa sa zdvihol na kolená. Jeho ľudská vôľa bojovala taký ťažký boj so zdráhaním sa, ktoré sa vzpieralo nevysloviteľnému utrpeniu za také nevďačné pokolenie, že sa po jeho tvári v hustých kvapkách rinul krvavý pot a padol na zem. Áno, taká hrozná tieseň ho sužovala, že sa poobzeral okolo seba, ako keby hľadal pomoc, ako keby volal nebo, zem a hviezdnatú oblohu za svedka svojich múk. Tak sa mi zazdalo, ako keby bol vykríkol:

— Ach, je možné zniesť takú nevďačnosť? Vydajte svedectvo o mojej biede!

A tu, ako keby sa boly mesiac a hviezdy snížily. V tej chvíli som mala dojem, že ostalo jasnejšie. Začala som pozorovať mesiac, čo inak nerobievam. Pozdával sa mi celkom inakší než obyčajne. Nebol ešte úplný, ale zdalo sa mi, že bol väčší. Videla som v prostriedku tmavú škvrnu, ako keby bol pred ním nejaký plochý kotúč. V strede tohto kotúča bol otvor, ktorým vyžaroval svetelný lúč na neúplnú stranu mesiaca. Tmavá škvrna vyzerala ako hora a okolo mesiaca žiaril svetelný kruh, ktorý sa podobal dúhe.

Ježiš v týchto úzkostiach hlasno nariekal. Hneď vzápätí som videla, ako vyskočili traja apoštoli. Celí prestrašení zdvihli ruky a načúvali tým smerom, kde bol Ježiš. Chceli vbehnúť do jaskyne, ale Peter zadržal Jakuba a Jána:

— Ostaňte tu, ja pôjdem k nemu!

Videla som, ako sa poponáhľal do jaskyne a povedal Ježišovi:

— Majster, čo ti je?

Bol vo veľkých rozpakoch, keď zbadal Pána v samej krvi a hrôze. Ježiš sa však neozval, zdalo sa, že Petra ani nespozoroval. Peter sa vrátil k ostatným dvom a rozpovedal im, ako mu Ježiš neodpovedal, ako narieka a vzdychá. Ich zármutok sa zväčšil. Pozakrývali si hlavy, sadli si a v slzách sa modlili.

Ježišova bolesť nad všetkým budúcim zneužívaním Sviatosti Oltárnej

Opäť som obrátila pozornosť k svojmu nebeskému Ženíchovi, ktorý sa trápil v krušnej úzkosti.

Čoraz hroznejšie a silnejšie sa valily naňho strašidelné obrazy nevďaku budúceho ľudstva a zneužitia milostí, ktorých ťarchu vzal na seba a sám chcel za ne vytrpieť trest. Ešte väčšmi ho trýznil ľudský odpor, ktorý sa vzpieral utrpeniu. Počula som, ako sa viac ráz ozval:

— Otče, či je možné za všetko toto trpieť? Ach, Otče, ak ma nemôže pominúť tento kalich, nech sa stane tvoja vôľa!

Medzi týmito husto sa striedajúcimi výjavmi, znázorňujúcimi zneužitia milosrdenstva božieho, videla som satana v rozličných ošklivých podobách, podľa druhu zločinov.

Raz sa zjavil ako veľký, temný čierny človek, inokedy ako tiger, líška, vlk, drak alebo had. Ale tieto podoby neboly pravým obrazom dotyčných zvierat. Maly iba niekoľko nápadných vlastností svojej bytosti, spojených s inými odpornými podobami. Nebolo v nich ničoho, čo by bolo pripomínalo hocijakého dokonalého tvora. Boly to podoby skazy, hrôzy, desu, zapierania a hriechu: podoby diablov. A teraz uvidel Ježiš nespočítateľné húfy ľudí, pokúšaných, zvedených, škrtených a roztrhaných týmito diabolskými podobami, pre ktorých on vkročil na cestu bolestnej smrti na kríži, aby ich vyrval z moci satanovej. Hada som zprvoti často nevidela. Teraz som však zazrela obrovského hada, s korunou na hlave, ako vystupuje s ohromnou silou a ponáhľa sa napadnúť Ježiša spolu s veľkými zástupmi ľudí rozličného stavu a pohlavia, ktorí sa hrnuli so všetkých strán. Najprv bojovali medzi sebou všetkými možnými nástrojmi a zbraňami, potom sa však všetci oborili na Pána s tou najväčšou ukrutnosťou. Bolo to strašné divadlo. Posmie-

vali sa mu a pľuvali naňho a kydali špinu, preklínali ho, socali, pichali a bili.

Ich zbrane, šable a kopije udieraly ako cepy v nesmiernom humne a vybíjali si zúrivosť na nebeskom zrne, ktoré sostúpilo na zem a na nej umrelo, aby mohlo vo svojej nekonečnej plodnosti na večné veky kŕmiť všetkých chlebom života.

Videla som Ježiša uprostred týchto rozzúrených zástupov, niektorí z nich sa mi zdali slepí, takého rozochveného, ako keby ho boly zbrane skutočne zranily. Videla som ho, ako sa potáca sem a tam. Raz sa vzpriamil, raz zasa klesol. Videla som hada uprostred týchto zástupov, ako ich znova a znova huckal, ako bil okolo svojím chvostom, a tých, čo srazil, obopínal, dlávil, trhal a požieral.

Dostala som vysvetlenie, že dav, ktorý sa ženie na Ježiša, je nespočítateľné množstvo tých ľudí, ktorí najrozličnejším spôsobom ubližujú Ježišovi Kristovi, Vykupiteľovi, ktorý svojou božskou a ľudskou prirodzenosťou, svojou dušou, telom a krvou podstatne je prítomný vo Sviatosti Oltárnej. Poznala som medzi Ježišovými nepriateľmi všetky typy tých, ktorí urážajú Sviatosť Oltárnu, tento živý záloh jeho ustavičnej osobnej prítomnosti v Cirkvi.

Pozerala som s úžasom na všetky tieto urážky od zanedbávania, neúcty a nedbanlivosti až po opovrhovanie, zneužívanie a najhroznejšiu svätokrádež; od obracania sa k svetským modlám, od namyslenosti a podvodného mudráctva až po bludné učenie a neverectvo, po blúznenie, nenávisť a krvavé prenasledovanie. Medzi týmito nepriateľmi som videla všelijakých ľudí: slepých a krivých, hluchých, nemých, ba aj deti. Slepých, ktorí nechceli vidieť

pravdu, krivých, ktorí pre lenivosť nechceli ju nasledovať, hluchých, ktorí jej volanie a napomínanie nechceli počuť, nemých, ktorí ani so zbraňou slova nechceli za ňu bojovať. Deti v sprievode rodičov a učiteľov, ktorí smýšľali svetácky a preto zabudli na Boha, deti, naplnené svetáckym duchom, omámené márnivými vedomosťami, ktorým sa všetky božské veci zhnusily a preto sa zvrhly a navždy zahubily.

Medzi týmito deťmi, ktoré som osobitne ľutovala — veď Pán mal tak rád deti — videla som nápadne veľa zle vyučených a vychovaných, neúctivých miništrantov, ktorí nectia Ježiša pri najsvätejších obradoch. Tento hriech čiastočne však zaťažuje ich učiteľov a nedbalých cirkevných predstavených.

Ale zhrozila som sa, keď som videla, že i mnohí kňazi, vyšší i nižší, ba i takí, ktorí sa považovali za verných a horlivých, zúčastnili sa na urážaní Ježiša v Najsvätejšej Sviatosti. Z mnohých týchto nešťastných spomeniem len jeden druh: videla som mnohých, ktorí veria v prítomnosť Boha v Najsvätejšej Sviatosti, klaňajú sa jej a kážu o nej, ale predsa jej nevenujú osobitnú starostlivosť. Mnohí ponechávajú bez opatery palác, trón, stánok, stolicu a kráľovskú ozdobu Kráľa neba i zeme, t. j. chrám, oltár, svätostánok, kalich, monštranciu a iné príslušenstvá domu živého Boha: nádoby, ozdoby, slávnostné rúcha a klenoty. Dovoľujú, aby sa staly zahanbujúcou korisťou prachu, hrdze, moľov, aby sa vo veľaročnom neporiadku a špine rozpadly a skazily. Predmety, slúžiace živému Bohu, boly nedbalo odhodené a tak navonok zneuctené, hoci vnútorne neboly znesvätené.

Ale to nebýva preto, žeby bol azda chrám chu-

dobný, príčina je skôr v bezcitnosti, lenivosti a v záhaľke. Mnohí sa prikláňajú s veľkou horlivosťou k márnivým, vedľajším, svetským veciam. Je to často aj následok sebeckosti a vnútornej smrti, lebo ešte aj v bohatých alebo dosť zámožných kostoloch som videla podobnú nedbanlivosť. Ba videla som aj veľa takých kostolov, v ktorých nevkusné a spotvorené svetské ozdoby vytlačily najkrajšie a najvznešenejšie ozdoby zbožnejších časov, aby sa strakatou a lživou okázalosťou zakryla márnotratnosť. A čo robili z chvastavej nadutosti bohatí, to nerozumne napodobňovali chudobní, lebo nemali smyslu pre jednoduchosť.

Vtedy som si musela spomenúť na náš chudobný kláštorný kostolík, kde tiež zamenili pekný, starobylý a umelecky kresaný kamenný oltár za drevený, ktorému farby daly velikášsky výzor mramora. A toto ma vždy zarmucovalo.

Videla som krivdy, ktoré popáchali proti Sviatosti Oltárnej mnohí cirkevní predstavení. Týmto chýbal smysel pre uznanlivosť, aby to, čo majú, rozdelili medzi Vykupiteľom, ktorý prebýva na oltári, a medzi sebou, veď Ježiš sa obetoval za nich a nechal im aj seba vo Sviatosti Oltárnej. Ba často byt tých najchudobnejších býva krajší ako bývanie Pána neba i zeme. O, aký bolestný žiaľ spôsobila táto zlá pohostinnosť Pánovi, ktorý sa im dal za pokrm. Veď nie je potrebné nijaké bohatstvo na pohostenie toho, ktorý tisícnásobne odmení aj pohár vody, ktorý sme podali smädnému. A on sám ako dychtive túži po nás! Nemá nariekať, keď vidí, že kalich je znečistený a voda plná červíkov?!

Videla som, že pre túto nedbalosť slabí sa pohoršili, svätyne boly znesvätené, kostoly opustené,

kňazi opovrhnutí. Nečistota a nedbalosť prešla neskoršie aj na duše obcí. Svätostánok svojho srdca neudržovaly v takej čistote, aby mohly prijať živého Boha, ako neboly udržované v čistote svätostánky na oltári.

Videla som čulosť a usilovnú prácu, ktorú vynakladali títo nerozumní cirkevní predstavení, keď naoko ochotne slúžili pánom a svetským vladárom, ich chúťkam a svetáckym úmyslom. A zatiaľ Pán a Kráľ neba i zeme ako úbohý Lazár ležal predo dvermi a márne túžil aspoň po jedinej omrvinke láskavosti. Nikto mu nič nedal. Nemal ničoho okrem tých rán, ktoré sme mu my spôsobili a ktoré psi lízali, t. j. hriešnici znova upadajúci do hriechu, ktorí zvracajú ako psi a potom sa znovu vracajú k svojmu jedlu.

Keby som aj celý rok rozprávala, nestačila by som vypočítať všetky tie rozličné urážky Pána Ježiša vo Sviatosti Oltárnej, ktoré som takto spoznala. Videla som, ako títo útočníci napádajú Pána vo veľkých zástupoch rozličnými zbraňami — podľa druhu svojich hriechov. Videla som neúctivé cirkevné osoby zo všetkých storočí, ľahkomyseľných, hriešnych a nehodných kňazov pri sv. omšiach a podávaní Najsvätejšej Sviatosti, videla som celé zástupy tých, ktorí k tejto veľkej sviatosti pristupujú ľahostajne, nehodne. Videla som premnohých, pre ktorých sa tento zdroj požehnania, toto veľké tajomstvo živého Boha stalo prísahou nenávisti a preklínania. Videla som zúrivých vojakov a diablových sluhov, ktorí znečistili sväté nádoby, vysypali najsvätejšie Telo, hanobne ho pošliapali a v pekelnej modloslužbe najhnusnejšie ho potupili. Popri tých suro-

vých urážkach videla som aj veľa jemnejších bez-božností, ktoré boly práve také odporné. Videla som, ako sa mnohí, zvedení zlým príkladom a falošným učením, odklonili od viery v prítomnosť Boha v Najsvätejšej Sviatosti. Títo sa už pokorne neklaňali svojmu Spasiteľovi vo Sviatosti Oltárnej.

Videla som v týchto zástupoch celé húfy hriešnych učiteľov, ktorí sa stali bludármi. Zprvoti zápasili medzi sebou, ale potom spoločne zúrili proti Ježišovi vo Sviatosti Oltárnej. Videla som veľkú skupinu týchto odpadlíkov, vodcov siekt, ktorí zavrhli kňazský cirkevný poriadok a pochybovali o prítomnosti Ježiša Krista v tajomstve tejto sviatosti, ba ju aj popierali a svojím zvádzaním odtrhli mnohých od jeho srdca, za ktorých on vylial svoju krv. Bol to hrozný pohľad! Videla som Cirkev ako telo Kristovo, ktorého rozhádzané časti on spojil svojím ukrutným utrpením. Videla som všetky tie cirkevné obce, rodiny a ich potomkov, ktorí sa odlúčili od Cirkvi, ako celé kusy odtrhnuté zo živého tela Kristovho a bolestne krvácajúce ... A on, ach, Bože, tak dojímavo sa díval a plakal nad nimi. On, ktorý vo Sviatosti Oltárnej sám seba dal za pokrm, aby zastavil to večné roztrhávanie a rozdeľovanie ľudí a aby ich pospájal do jedinej Cirkvi, videl, ako sa teraz v tejto Cirkvi štiepal a rozpadával pre zlé ovocie rozkolníckeho stromu. A stôl sjednotenia v Najsvätejšej Sviatosti, najveľkolepejšie dielo jeho lásky, v ktorom naveky chcel ostať medzi ľuďmi, stal sa teraz pre bludárskych učiteľov hraničným kameňom rozkolu. Pri svätom stole, ktorý je jedine hodný a spasiteľný, aby sa všetci sjednotili, kde je pokrmom sám živý Boh — musely

sa jeho deti oddeliť od nevercov a bludárov, aby nemaly účasť na cudzích hriechoch.

Videla som, ako sa takto odtrhly celé národy od jeho srdca a odpadly od účasti na celej pokladnici milostí, ktoré dostala Cirkev. Bol to strašný pohľad, ako sa odtrhlo zo začiatku len niekoľko, neskoršie sa však vracaly ako celé národy a odpadnúc od Najsvätejšieho, postavily sa proti sebe ako nepriatelia. Konečne som videla všetkých odpadlíkov zdivočených a zúrivých v nevere, v poverách, v bludoch, namyslenosti a vo falošných svetáckych vedách, ako sa spojili v obrovské armády a ako útočili a zúrili proti Cirkvi. Aj had bol medzi nimi, huckal ich a hrdúsil. Ach, tak sa mi zdalo, ako keby Ježiš videl samého seba a cítil, ako sa rozpadáva na nesčíselné, tenké vlákna. A Pán videl a cítil v tomto súžení celý jedovatý strom rozkolu so všetkými vetvami a ovocím, ako sa ďalej štiepa až do skončenia sveta, keď pšenicu shromaždia do stodoly a kúkoľ hodia na oheň.

Všetky tieto hrôzy, ktoré som videla, boly také strašné, také desivé, že vidina môjho nebeského Ženícha položila svoju ruku na moje srdce so slovami:

— Toto ešte nikto nevidel a srdce by ti hrôzou puklo, keby som ho neupokojoval.

Teraz som však videla, ako stekala krv v hustých, tmavých kvapkách po bledých lícach Pánových. Vlasy, ktoré mal inokedy hladko rozčesané, teraz mal polepené krvou a strapaté. Po poslednom obraze, keď ho už útočné zástupy rozdrvily, opustil útekom jaskyňu a vrátil sa ku svojim učeníkom. Jeho krok nebol však istý; šiel ako človek, shrbený

a potácajúci sa pod veľkou ťarchou a zasypaný ranami, ako by mal klesnúť každú chvíľu. Keď došiel k trom apoštolom, neležali už ako predtým, ale hlavy mali zakryté a sklonené na kolená, ako som to častejšie videla u ľudí v tomto kraji, keď smútili, alebo keď sedeli pri modlitbách. V tejto polohe zdriemli od zármutku, starostí a únavy. Keď sa však priblížil k nim Ježiš, trasúci sa a nariekajúci, strhli sa a keď ho zbadali pred sebou v mesačnom svetle s vpadnutou hruďou, smrteľne bledou a zakrvavenou tvárou, so strapatými vlasmi, nemohli ho hneď poznať svojimi unavenými očami. Bol totiž nevýslovne znetvorený. Zalamoval rukami. Vyskočili, chytili ho za ruky a s láskou ho podopierali. S veľkým zármutkom im povedal, že ho zajtra zabijú. O hodinu ho zajmú, postavia pred súd, budú mu ubližovať, budú sa mu posmievať, zbičujú ho a zabijú strašným spôsobom. S veľkým smútkom im rozpovedal, čo všetko bude musieť vytrpieť do zajtra večera a prosil ich, aby utešovali jeho Matku a Magdalénu. Tak stál pred nimi a niekoľko minút rozprával. Apoštoli mu však neodpovedali, pretože nevedeli, čo mu majú povedať od žiaľu a prekvapenia. Mysleli si, že je pomätený. Chcel sa vrátiť do jaskyne, ale nevládal už ísť. Videla som, že ho viedli Ján a Jakub. Ale keď vstúpil do jaskyne, vrátili sa. Bolo asi štvrť na dvanásť.

Zatiaľ, čo sa Kristus takto trápil, videla som Matku Božiu sužovať sa úzkosťou a smútkom v dome Márie, matky Markovej. Bola v záhrade pri dome i s Magdalénou a sedela učupená na kamennej doske s tvárou na kolenách. Viac ráz stratila vedomie, lebo v duchu videla mnohé Ježišove mu-

ky. Už prv poslala poslov, aby jej priniesli o ňom zprávy, ale ich nemohla vyčkať a vo svojich úzkostiach vyšla s Magdalénou a so Salome do údolia Jozafátskeho. Videla som ju, ako ide so závojom na tvári a vystiera ruky smerom k Olivovej hore, lebo v duchu videla Ježiša potiť sa krvou a rukami chcela mu utrieť tvár. Videla som, že kým bola pre svojho Syna v silnom duševnom pohnutí, myslel na ňu Ježiš s pohnutím a obzeral sa po nej, ako by hľadal pomoc. Túto vzájomnú sústrasť a účasť videla som v podobe lúčov, vysielaných od jedného k druhému. Aj na Magdalénu myslel Pán. Cítil jej žiaľ a bol dojatý jej účasťou, preto kázal svojim učeníkom, aby utešovali aj ju. Vedel totiž dobre, že po matke Magdaléna ho milovala najviac a predvídal, že Magdaléna bude ešte veľa trpieť a neurazí ho už do svojej smrti.

V tom istom čase, teda okolo štvrť na dvanásť, ôsmi apoštoli boli v besiedke v Getsemanskej záhrade. Chvíľku sa rozprávali, potom zaspali. Náramne boli rozrušení a padali do ťažkého pokušenia. Každý z nich hľadal nejakú skrýšu a trápila ich neistota a strach.

— Čo si počneme, ak ho zabijú? Všetko sme opustili, všetko sme predali. Teraz sme chudobní na posmech sveta. Len naňho sme sa spoliehali. Prečo je teraz taký slabý a zronený, že nenachádzame v ňom nijakej útechy?

Ostatní učeníci iba blúdili sem a tam a keď dostali zprávy, ako sa Ježiš vyslovil, čo mu hrozí, väčšinou sa odobrali do Betfage.

Potešujúce obrazy: Túžba praotcov po vykúpení. Zástup budúcich svätých. Anjel prinesie posilnenie

Teraz som zasa videla Ježiša, ako sa modlí v jaskyni.Ešte vždy zápasil s ľudskou prirodzenosťou, ktorá sa vzpierala utrpeniu. Bol unavený a skľúčene hovoril:

— Otče, ak chceš, vezmi tento kalich odo mňa, ale nech sa stane vôľa tvoja, nie moja!

Nato sa otvorila pred ním hlboká priepasť a videl ako na osvetlenej ceste veľa schodov, ktoré viedly do predpeklia. Zazrel tam Adama a Evu, všetkých patriarchov a prorokov, všetkých spravodlivých, matkiných rodičov a Jána Krstiteľa. Všetci tak túžobne čakali, kedy sa zjaví v podsvetí, že jeho milujúce srdce sa posilnilo a osmelilo. Týmto väzňom, horiacim túžbou po spáse, mal svojou smrťou otvoriť nebo. On sám ich mal vyslobodiť zo žalára ich túžby.

Keď Ježiš hlboko dojatý, poprezeral nebeských občanov minulých čias, predviedli mu anjeli zástupy svätých budúcich časov, ktorí spoja svoj boj so zásluhami jeho utrpenia a dôjdu tak k nebeskému Otcovi. Bol to neopísateľne krásny a uspokojujúci pohľad. Všetci v plnom počte prešli pred Pánom so svojimi zásluhami, utrpením a s úspechmi svojich prác. Videl tu najvnútornejší spasiteľný a posväcujúci účinok svojej blízkej vykupiteľskej smrti. Pochodovali pred ním apoštoli a učeníci, panny a sväté ženy, všetci mučeníci, pustovníci a vyznavači, všetci svätí pápeži a biskupi, zástupy rehoľníkov a rehoľníc a nekonečné rady ostatných svätých. Všetci boli ozdobení víťaznou korunou sebazapierania a utrpenia. Na korunách boly kvety rozlične-

ho tvaru, farby, vône a sily a pochádzaly práve z tejto rozličnosti ich utrpenia, boja a víťazstva, ktorými si vydobyli slávu. Celý svoj život a prácu, jedinú zásluhu a silu boja a víťazstva, svetlo a všetok lesk získali jedine spojením so zásluhami Ježiša Krista. Vzájomné pôsobenie svätých, ich vzájomný vzťah a to, že všetci čerpali z jednej studne — zo Sviatosti Oltárnej a z Ježišovho utrpenia, poskytovalo nevysloviteľne uchvacujúci pohľad. Nič sa u nich nezdalo náhodilým. Ich život a konanie, utrpenie a víťazstvo, vystupovanie a oblek, to všetko, hoci bolo rozličné, slialo sa v nekonečnú harmóniu a jednotu. A táto dokonalá jednota najväčších rozmanitostí mala pôvod vo svetelných lúčoch jediného slnka: v utrpení Ježiša Krista, Slova, ktoré sa stalo telom, v ktorom bol život, ktoré značilo pre ľudí svetlo. Svetlo, ktoré prišlo do tmy, ale tma ho nepochopila.

To bola spoločnosť budúcich svätých, ktorá prechádzala pred Pánovou dušou, a Pán a Spasiteľ stál medzi túžbou praotcov a medzi víťazným pochodom budúcich svätých, ktorí venčili, vzájomne sa doplňujúc, ako obrovská víťazná koruna milujúce srdce Vykupiteľovo. Tento neopísateľne dojemný pohľad poskytol jeho duši, ktorou prešla víchrica všetkých ľudských utrpení, silu a útechu. Veď on tak miloval svojich bratov, že i za jedinú dušu by bol všetko s radosťou vytrpel.

Ale teraz zmizol potešujúci obraz a anjeli mu ukázali celé jeho utrpenie. Pri tom účinkovalo veľa anjelov. Tieto obrazy, od Judášovho bozku až po ostatné slová na kríži, videla som bezprostredne pred ním a celkom jasne. Videla som znova všetko, čo som videla pri svojich rozjímaniach o utrpení:

zradu Judášovu, útek učeníkov, posmievanie a ubližovanie pred Annášom a Kajfášom, zapieranie Petrovo, Pilátov súd, Herodesov výsmech, bičovanie a tŕním korunovanie, odsúdenie na smrť, klesanie pod ťarchou kríža, stretnutie so svojou svätou Matkou, jej mdloby a výsmechy vojakov, Veronikinu šatku, hrozné ukrižovanie, posmievanie sa farizejov, bolesť Panny Márie, Magdalény, Jána a otvorenie jeho boku. Slovom všetko — všetko prešlo pred mojím duševným zrakom jasno a čisto so všetkými podrobnosťami. Videla som a počula, ako videl a počul otrasený a strápený Ježiš každé slovo, každý skutok a pocit ľudí. S radosťou vzal na seba všetko. S radosťou sa podrobil všetkému z lásky k ľuďom. Avšak najviac ho trápilo jeho hanebné obnaženie na kríži, ktorým mal odpykať necudnosti ľudí. Prosil, aby mal na kríži aspoň šatku okolo pása, aby bol ušetrený od úplného obnaženia. Videla som, že mu nepomohli jeho kati, ale nejaký dobrý človek.

Ježiš videl a cítil aj Matkine vtedajšie bolesti, a ona zas cítila jeho muky a v údolí Jozafatskom ležala v bezvedomí v rukách dvoch žien.

Keď sa už skončily obrazy utrpenia, klesol Ježiš na tvár, ako by umieral. Aj anjeli zmizli a krvavý pot sa mu rinul ešte hustejšie ako predtým a presakoval mu cez žltkasté šaty. V jaskyni bolo už šero.

A tu som videla, ako priletel k Ježišovi anjel. Zdal sa väčší a určitejší a mal ľudskejšiu podobu ako predošlí. Zjavil sa v tmavom, voľnom, strapcami ozdobenom, kňazskom rúchu a v obidvoch rukách pred sebou držal malý kalich, podobný kalichu pri poslednej večeri. Na okraji vznášal sa malý, tenký, dočervena svetielkujúci kúsok chleba, po-

dlhovastý, asi vo veľkosti fazule. Vznášajúci sa anjel vystrel pravicu oproti Ježišovi a podal mu do úst svietiaci chlebíček, dal sa mu napiť z lesklého kalicha a potom zmizol.

Ježiš vďačne prijal kalich svojho utrpenia a posilnenia. V jaskyni sotrval ešte niekoľko minút, ticho ďakujúc. Bol síce ešte smutný, ale bol nadprirodzeným spôsobom tak posilnený, že vedel prejsť bez zármutku a nepokoja istými krokmi k učeníkom. Bol ešte strápený a bledý, ale už kráčal vzpriamene a iste. Šatkou si utrel tvár a uhladil si vlasy, ktoré mal rozčechrané, posliepané potom a krvou.

Keď vykročil z jaskyne, videla som, že na mesiaci je ešte vždy tá podivná škvrna a kruh ako predtým. Jeho lesk a lesk hviezd bol iný ako pri Pánovom veľkom súžení. Ich jas bol teraz prirodzenejší.

Keď Ježiš došiel k učeníkom, ležali na boku ako prv, pri stene terasy, so zakrytými hlavami a spali. Pán im povedal, že teraz je nie čas na spanie, aby vstali a modlili sa:

— Hľa, prišla hodina a Syn človeka bude vydaný do rúk hriešnikov. Vstaňte a poďme. Hľa, zradca je blízko. Ach, bolo by mu bývalo lepšie, keby sa nebol narodil.

Apoštoli naľakane vyskočili a ustrašene sa poobzerali. Len čo sa spamätali, Peter prudko vykríkol:

— Pane, zavolaj ostatných, aby sme ťa obránili!

Ale Ježiš ukázal do doliny na potok Cedron, odkiaľ sa približoval ozbrojený zástup s fakľami, a povedal, že jeden z nich ho zradil. Pokladali to však za nemožné. Ježiš im ešte čosi pokojne roz-

prával. Ešte raz ich prosil, aby potešili jeho matku a potom im povedal:

— Poďme im v ústrety, lebo bez odporu sa chcem vydať nepriateľovi.

A s troma apoštolmi vyšiel do záhrady Olivovej naproti vojakom po tej ceste, ktorá ich oddeľovala od záhrady Getsemanskej.

Keď Panna Mária prišla k sebe v Jozafatskom údoli v náručí Magdalény a Salome, prišli ta niekoľkí učeníci, ktorí spozorovali približujúci sa zástup vojakov, a odprevadili ženy do domu matky Markovej. Nepriateľ sa približoval po kratšej ceste a nie po tej, ktorou šiel Ježiš z Večeradla.

Jaskyňa, pri ktorej sa Ježiš dnes modlil, nebola jeho obvyklým miestom na hore Olivovej. Na hore bola ešte aj vzdialenejšia zaskyňa. V tej sa modlil vo veľkom zármutku, ležiac s vystretými rukami na skale v ten deň, keď preklial fíkový strom. Stopa po tvári a rukách ostala vtlačená do kameňa a stala sa neskoršie predmetom úcty, ale nikto už určite nevedel, pri akej príležitosti vznikol tento znak. Videla som aj viac podobných znamení, vtlačených do skál, pochádzajúcich od starozákonných prorokov, od Ježiša Krista, Panny Márie, od jednotlivých apoštolov, od svätej Kataríny na hore Sinai a od iných svätých. Neboly to stopy hlboké, ale neurčité, ako keď človek vtlačí ruku do tvrdého cesta.

ZAJATIE PÁNA JEŽIŠA

Judáš a jeho tlupa

Judáš si vlastne inakšie predstavoval výsledok svojej zrady, než ako sa stalo. Svojou zradou chcel si vyslúžiť odmenu a zapáčiť sa farizejom tým, že im odovzdá Ježiša, ale nemyslel na jeho odsúdenie a ukrižovanie. Takého úmyslu nemal. Myslel iba na peniaze. Dávnejšie sa už dorozumieval s niekoľkými potmehúdsky sa vyzvedajúcimi farizejmi a saducejmi, ktorí ho naviedli lichôtkami na zradu. Už ho unavil potulný život, plný prenasledovania. Jeho zločin sa začal v ostatných mesiacoch stálymi krádežami almužny a jeho ziskuchtivosť, zväčšená Magdaléninou štedrosťou pri pomazaní Ježiša, hnala ho do krajnosti. Vždycky úfal, že Ježiš založí veľkú svetskú ríšu, v ktorej zaujme skvelé, výnosné postavenie. Keď sa tieto jeho sny neuskutočnily, usiloval sa iným spôsobom nashŕňať majetok. Videl, ako sa množia obvinenia a prenasledovania. Keď videl aj to, že Ježiš sa nestane kráľom, usiloval sa dostať do priazne mocných a vznešených Ježišových nepriateľov. Kniežatá kňazské a predstavení chrámu boli mužovia, ktorí stáli vysoko v jeho očiach. A tak sa dal do styku s takými sprostredkovateľmi, ktorí mu neustále lichotili a veľmi dôverne mu aj povedali:

— Veď s Ježišom to už dlho nepotrvá.

Aj v ostatných dňoch mu boli v Betánii stále za pätami a tak sa vždy hlbšie noril do svojej skazy. V týchto dňoch chodil, behal bez prestania sem a tam a naliehal na kňazov, aby sa chopili činu. Avšak títo jasne videli, že vec ešte nedozrela a Judášom opovrhovali. Hovorili mu, že čas do sviatkov je už prikrátky, mohla by povstať vzbura medzi ľudom. Iba synedrium si povšimlo Judášovu ponuku. Po svätokrádežnom prijímaní diabol Judáša celkom opanoval, takže sa rozhodol uskutočniť strašný zločin už teraz. Najprv vyhľadal tých sprostredkovateľov, ktorí sa mu dosiaľ stále zaliečali. Aj teraz ho prijali s pokryteckou vľúdnosťou. Už sa k nim pridružili aj iní, zvlášť Kajfáš a Annáš. Ale Annáš sa k nemu spravoval veľmi opovržlive a posmešne. Ešte neboli rozhodnutí a neverili, že sa im plány podaria. Zdalo sa, že Judášovi nedôverovali.

Videla som teda, že ani pekelná ríša nie je jednotná. Satan chcel, aby Židia spáchali zločin usmrtením nevinného, chcel Ježišovu smrť, smrť Vykupiteľa hriešnikov, svätého učiteľa a lekára, smrť spravodlivého, ktorého nenávidel. Pritom mal aj odstrašujúci pocit pred nevinnou Ježišovou smrťou, ktorý sa nebránil a neutekal. Závidel mu, že nezaslúžene trpí. Badala som, že tento veľký nepriateľ rozduchuje nenávisť a odpor proti Ježišovi v srdciach ľudí okolo zradcu, ale na druhej strane vnukol niektorým myšlienku, že Judáš je naničhodník a podliak, že súdne rokovanie neukončia pred sviatkami a nesoženú potrebný počet svedkov proti Ježišovi.

Hádali sa pre protichodné náhľady o tom, čo a ako sa má robiť, a pýtali sa Judáša:

„Kým ešte hovoril, hľa, prišiel Judáš, jeden z dvanástich, a s ním veľký zástup ľudí, ozbrojených mečmi a kyjmi . . . Vtedy pristúpili k nemu, položili ruky na Ježiša a zajali ho."
(Mt. 26, 47 a 50.)

— Môžeme ho zlapať? Nemá okolo seba ozbrojenú čatu?

A nízky zradca im odpovedal:

— Nie, je sám s jedenástimi učeníkmi: Sám je nesmelý a tí jedenásti priam zbabelí.

Aj to im povedal, že iba teraz môžu chytiť Ježiša, neskoršie už nie, lebo on sa už k nemu nevráti, pretože ho v ostatnom čase upodozrievajú, a to nielen Ježiš, ale aj učeníci. Zdá sa, že tušia jeho úmysly

a zabili by ho, keby sa vrátil. Oznámil im, že Ježiš im utečie, ak ho nechytia a potom sa vráti na čele mocného zástupu svojich prívržencov a vyhlási sa za kráľa. Táto hrozba pôsobila. Prijali Judášovu ponuku, že pod jeho vedením chytia Ježiša. Judáš prijal odmenu za zradu tridsať strieborných. Táto suma pozostávala z tridsiatich strieborných plieškov tvaru jazyka, na zaokrúhlenom kraji prevŕtaných a sviazaných prsteňmi ako reťaz. Na plieškoch boly vyrezané znaky.

Keď Judáš pozoroval ich opovrhnutie a nedôveru, ponúkol im pyšne a chvastavo peniaze ako dar pre chrám, aby sa ukázal nezištným. Oni však odmietli peniaze za krv, lebo také nepatria do kostola. Judáš cítil hlboké poníženie a kypel zlosťou. Toto nečakal. Ešte sa zrada ani neukončila a už sa ukazovalo jej prvé ovocie. Ale bol do veci tak zamotaný, že nemohol už cúvnuť. Prísne ho pozorovali a nedovolili mu, aby zmizol, kým nevyloží plán, ako chytia Ježiša. Potom ho dvaja farizeji odprevadili do siene, kde bývala kostolná stráž, pozostávajúca nielen zo Židov, ale aj z príslušníkov iných národností. Keď sa už o všetkom dohovorili a pripravili potrebný počet vojakov, odobral sa Judáš v sprievode sluhu, ktorého mu farizeji pridelili, najprv pozrieť do Večeradla, či Ježiš je ešte tam, aby vojaci obsadili východy a Ježiša ľahko chytili. Odkaz mal doručiť sluha.

Ešte predtým, ako Judáš prevzal odmenu za zradu, odišiel istý človek a poslal svojich siedmich otrokov, aby doviezli drevo, potrebné na kríž, a aby ho zväčša spracovali pre prípad, ak by došlo k ukrižovaniu, pretože zajtra, v podvečer sviatkov, už nebude na to čas. Drevo priviezli zo skladu, ktorý

bol asi na štvrť hodiny chôdze, kde ležalo pri vysokom múre vedľa iných brvien, pripravených na stavbu kostola. Zaniesli ho na priestranstvo za Kajfášovu súdnu budovu, aby ho tam okresali. Brvno bolo zo stromu, ktorý kedysi stál v Jozafátskom údolí pri potoku Cedron, neskoršie sa vyvrátil a používali ho ako lavičku. Keď Nehemiáš ukryl svätý oheň a sväté nádobky do jazera Betesda, bol tento kmeň ešte aj s inými zasypaný, ale neskoršie ho vyhrabali a uložili medzi drevá, používané na lešenie. Kríž bol vyrobený zvláštnym spôsobom, možno preto, aby Ježiš ako kráľ, bol predmetom posmechu, alebo z čírej náhody. Rozhodne však to bol boží úmysel. Okrem nadpisu pozostával z pätorakého dreva. V súvislosti s krížom pozorovala som ešte rozličné iné okolnosti, ale už som na ne zabudla.

Judáš sa vrátil a hlásil, že Ježiša už niet vo Večeradle, ale pravdepodobne sa modlí na zvyčajnom mieste na Olivovej hore. Naliehal, aby s ním vyslali iba malú tlupu, aby neupozornili učeníkov a aby nevznikla vzbura. Tristo mužov však obsadí ulice a brány mestskej štvrte Ofela, ležiacej južne od chrámu, a Millovu dolinu až po Annášov dom na Sione, aby bolo možné posilniť vracajúcu sa tlupu, lebo v Ofele všetka luza patrí medzi Ježišových prívržencov. Zradca aj na toto upozorňoval, ako treba dávať pozor, aby im Ježiš neunikol. Pritom spomenul, ako tajomným umením často zmizol svojmu sprievodu v horách a stal sa neviditeľným. Navrhol im aj to, aby Ježiša sputnali reťazami a pritom použili čarovné prostriedky, ináč by sa mohol Ježiš pút zbaviť. Avšak Židia tieto návrhy s opovržením zamietli a hovorili:

— Nesadneme ti na lep, veď dáme si naň pozor, len aby sme ho už mali v rukách!

Judáš sa dohovoril s tlupou, že do záhrady vojde pred nimi a pozdraví Ježiša bozkom, ako keby sa vracal po vybavení svojich vecí ako učeník a priateľ. Potom nech pristúpia vojaci a chytia Ježiša. Sám sa bude tváriť, ako keby sa vojaci ta dostali len náhodou, a že utečie s ostatnými učeníkmi. Lebo myslel pri tom aj na ten prípad, keby predsa len povstala trma-vrma a apoštoli by sa bránili, medzi čím by Ježiš utiekol, ako to urobil už viac ráz. Takéto myšlienky mu behaly mysľou, pričom ho škrelo opovrhnutie a nedôvera Ježišových nepriateľov. Neľutoval však svoj čin a neľutoval ani Ježiša, veď svojou dušou už sa celkom odovzdal satanovi.

Nechcel súhlasiť ani s tým, aby tí, čo za ním vkročia do záhrady, niesli so sebou putá a povrazy, ani s tým, aby s nimi šli celkom naničhodní žoldnieri. Naoko s ním súhlasili, ale robili to, čo uznali za dobré. Na ňom, podlom zradcovi, ktorému nedôverovali, im nezáležalo. Keď vyplní svoju úlohu, môže ísť. Preto vyučili aj vojakov, aby pozorovali len Judáša a nepustili ho s očú, kým Ježiša nespútajú. Veď mu už zaplatili a mohlo by sa prihodiť, že podliak utečie s peniazmi a oni v noci Ježiša vôbec nechytia, alebo miesto neho zlapajú iného a z celého podniku ostane iba huk a vzbura práve na sviatky.

Čata, ktorá sa vybrala zlapať Ježiša, pozostávala z dvadsiatich ozbrojených Annášových a Kajfášových sluhov. Skoro tak boli ozbrojení ako rímski vojaci: nosili prilbicu a okolo drieku im visely s kazajky remence ako Rimanom. Líšili sa od nich iba

tým, že boli bradatí, kým Rimania v Jeruzaleme boli zarastení len na lícach a bradu i fúzy si holili. Všetci dvadsiati mali šable, niektorí aj kopije. Aj fakle si niesli. Ale potom, keď už boli na mieste, zapálili si oheň iba na jednej panvici. Chceli vlastne vyslať s Judášom väčšiu čatu, ale potom sa podvolili, lebo uznali, že väčšia tlupa by sa dala ľahko spozorovať. S Olivovej hory bol totiž pekný pohľad na celé údolie. Teda väčšia časť ostala v Ofele, ale kde-tu v meste po uliciach boly postavené stráže, aby prekazily shromažďovanie a pokusy o Ježišovo vyslobodenie. Judáš s dvadsiatimi ozbrojenými sluhami šiel vopred. Za nimi však predsa šli ešte štyria naničhodní sluhovia, ktorí niesli povrazy a putá. Až za týmito potom pochodovali šiesti úradníci, s ktorými Judáš už dávnejšie kul svoje plány. Boli to dvaja poprední kňazi, dôverníci Annášovi a Kajfášovi, dvaja farizejskí a dvaja saducejskí úradníci, ktorí patrili k strane herodiánov. Všetci podlí plazi, podlizači Annášovi a Kajfášovi a najhorší tajní nepriatelia Ježišovi.

Tých dvadsať vojakov dôverne pochodovalo s Judášom až k miestu, kde cesta vchádzala medzi záhradu Getsemanskú a Olivovú. Ale tu ho samého nepustili dopredu a začali sa s ním rozprávať iným tónom a celkom bezočivo sa s ním hádali.

Ježiša chytia a sviažu

Keď Ježiš vkročil na cestu, ktorá oddeľovala záhradu Getsemanskú od Olivovej, zjavil sa pred ním Judáš aj s vojakmi. Boli tak na dvadsať krokov na začiatku cesty. Práve sa hádali medzi sebou.

Judáš totiž chcel pristúpiť k Ježišovi sám bez drábov, ako priateľ a ostatní mali prísť až potom, aby sa zdalo, že prišli bez Judášovho vedomia. Ale tí ho držali a dorážali naňho:

— Nie tak, kamarát, neutečieš nám, kým nebudeme mať Galilejčana v rukách!

A keď zbadali ôsmich apoštolov, ktorých krik vylákal zo záhrady, privolali si aj štyroch radných vojakov, aby boli silnejší. Judáš však nechcel pripustiť, aby tam boli aj títo, preto sa prudko dohadovali.

Keď Ježiš a jeho traja učeníci rozoznali pri svetle fakieľ hašteriacu sa tlupu, Peter chcel na nich zaútočiť:

— Pane, ôsmi zo záhrady sú vpredu, rozožeňme vojakov!

Ježiš mu však pohrozil, aby nič nepodnikal, a vrátil sa s nimi niekoľko krokov cez cestu na trávnatú čistinku. Judáš po stroskotaní plánov kypel úžasnou zlosťou. Vtom sa k nim priblížili štyria učeníci a pýtali sa, čo sa tu robí. Judáš sa dal s nimi do reči. Rád by sa bol z celého nejako vykrútil, ale drábi ho nepustili. Títo štyria boli: Jakub mladší, Filip, Tomáš a Natánael. Tohto posledného i jedného zo synov starého Simeona a ešte iných vyslali k apoštolom do záhrady Ježišovi priatelia. Hnala ich sem aj úzkosť a zvedavosť. Ostatní učeníci krčili sa obďaleč a čakali len príhodnú chvíľu, kedy by mohli utiecť.

Ale Ježiš priblížil sa niekoľko krokov k tlupe a hlasne a zreteľne sa spýtal:

— Koho hľadáte?

Vodcovia vojakov odpovedali:

— Ježiša Nazaretského!

Ježiš im povedal:
— Ja som!
Sotva to dopovedal, ako by ich kŕče zachvátily. Ustupovali nazad a padali jeden na druhého. Judáša, ktorý stál nablízku, táto udalosť ešte väčšmi zmiatla v jeho úmysloch. Zdalo sa, že sa chce priblížiť k Ježišovi, ale Pán zdvihol ruku a oslovil ho:
— Priateľu, načo si prišiel?
Judáš vo veľkom pomykove jachtal niečo o nejakej vybavenej veci, načo mu Ježiš odpovedal:
— Bolo by ti bývalo lepšie, keby si sa nebol narodil.
Ale na tieto slová sa už nepamätám celkom určite. Medzitým vojaci vstali, čakali na zradcov znak, na bozk, priblížili sa k Ježišovi a jeho učeníkom. Ale Peter a iní učeníci obkľúčili Judáša a nazvali ho zlodejom a zradcom. Chcel sa ich zbaviť lžou, ale sa mu to nepodarilo, lebo drábi ho začali brániť proti útokom apoštolov a tým ho práve usvedčili.
Tu sa ich Ježiš znovu spýtal:
— Koho hľadáte?
Obrátili sa k nemu a zasa odpovedali:
— Ježiša Nazaretského!
A Pán im riekol:
— Ja som to. Už som vám povedal, že ja som. Keď teda mňa hľadáte, nechajte týchto odísť.
Na slová: „Ja som to" vojaci zasa padli na zem, celkom sa skrútili, ako ľudia, čo majú padúcnicu. Apoštoli znovu obklopili Judáša a veľmi sa naňho rozhorčovali. Ježiš povedal teraz vojakom:
— Vstaňte!
Celí preľaknutí hneď vstali. A keďže sa Judáš ešte vždy hádal s apoštolmi, ktorí začali ohrožovať

vojakov, obrátili sa vojaci proti apoštolom. Na Judáša, ktorý sa teraz uvoľnil, naliehali s hrozbami, aby im dal už raz ushovorené znamenie, lebo mali rozkaz chytiť len toho, ktorého Judáš pobozká. Judáš teda pristúpil k Ježišovi, objal ho a pobozkal so slovami:

— Zdrav buď, majster!

Ježiš mu povedal:

— Judáš, bozkom zrádzaš Syna človeka?

Nato vojaci obklopili Ježiša a radní sluhovia pristúpili k nemu a chytili ho. Judáš chcel teraz ujsť, ale apoštoli ho zdržali, ba oborili sa aj na vojakov s krikom:

— Pane, máme ťať mečom?

Peter, ktorý bol prudkejší než ostatní, vytasil meč a udrel Malchusa, sluhu veľkňaza, ktorý ho chcel zatlačiť, a odťal mu kus z ucha, že sa až zvalil na zem. Tým sa zmätok ešte zväčšil.

V okamihu, keď Peter rázne zakročil, situácia vyzerala takto: Vojaci práve chytili Ježiša a chceli ho sviazať. Široký kruh okolo nich tvorili ozbrojení sluhovia, medzi nimi i Malchus, ktorého Peter srazil. Iní vojaci boli zaujatí tým, že zatlačovali prichádzajúcich a ustupujúcich učeníkov a prenasledovali ich. Štyria učeníci chodili okolo a len niekedy bolo ich vidieť obďaleč. Ozbrojení sluhovia boli ešte pre svoj pád na zem nesmelí a potom nechceli sa pustiť do vážnejšieho prenasledovania, aby neoslabili svierajúci kruh okolo Ježiša. Judáša, ktorý chcel po zradnom bozku utiecť, zastavili niekoľkí učeníci, stojaci opodiaľ a zasypali ho nádavkami. Ale ho vyslobodili šiesti úradníci, ktorí iba teraz vystúpili do popredia. Štyria katovi pomoc-

níci okolo Ježiša boli práve zamestnaní povrazmi a putami. Chystali sa Pána chytiť a sviazať.

Tak to vyzeralo, keď Peter odťal Malchusovi ucho a Ježiš povedal:

— Peter, odlož svoj meč, lebo všetci, ktorí sa chytajú meča, mečom zahynú. Alebo sa nazdávaš, že by som nemohol prosiť svojho Otca a dal by mi teraz viac ako dvanásť plukov anjelov? Ako sa teda naplnia Písma, keby sa tak nestalo?

Aj toto povedal:

— Dovoľte mi uzdraviť tohto človeka, — a priblížil sa k Malchusovi, dotkol sa mu ucha a modlil sa. Sluha bol zdravý.

Ale stráž, ktorá bola okolo neho, vojaci i úradníci sa mu vysmievali a hovorili zástupu:

— Pracuje s diablom! Čary zranily ucho a čary ho vyliečily.

Ježiš im na to odpovedal:

— Ako na vraha vyšli ste s mečmi a kyjakmi, aby ste ma chytili. Keď som každodenne býval s vami v chráme, nepoložili ste na mňa ruky, ale toto je vaša hodina, čas temnoty.

Úradníci však rozkázali, aby ho spútali, vysmievali ho a hovorili:

— Nás si nevedel zdolať svojimi čarami!

Aj vojaci revali:

— Veď my vyženieme z teba čarodejníctvo! — a podobné veci.

Ježiš ešte čosi povedal, ale už neviem, čo to bolo. Učeníci sa rozutekali na všetky strany. Štyria katovi pomocníci a šiesti farizeji nepadli na zem preto, lebo boli úplne v moci diabla, práve tak ako Judáš, ktorý tiež nepadol, hoci stál pri vojakoch. Tí, ktorí vtedy padli a zasa vstali, neskoršie sa

obrátili a stali sa kresťanmi. Ich pád a dvihnutie sa je obrazom ich obrátenia. Títo ozbrojení sluhovia sa ani nedotkli Ježiša, iba ho obklopili, ba Malchus po svojom vyliečení sa natoľko zmenil, že svoju službu vykonával ďalej už len pre poriadok a v nasledujúcich hodinách, kým Krista trýznili, behal sem a tam ako posol k Márii a k iným, aby im donášal zprávy o všetkom, čo sa robí.

Drábi viazali Ježiša s tou najväčšou surovosťou a ukrutnosťou za neprestajných bezočivých a posmievačných rečí farizejov.

Boli to pohani najhoršieho druhu. Nohy, ruky a hrdlo mali obnažené, iba na drieku mali akúsi zásteru. Ich horné telo bolo pokryté krátkou kazajkou bez rukávov, po stranách spätou remienkami. Boli malých postáv, ale silní, veľmi pohybliví, pleť mali žltohnedú ako egyptskí otroci.

Ruky sviazali Ježišovi na prsia, a to krutým spôsobom. Pravé zápästie sviazali mu pod ľavý lakeť a ľavé zápästie pod pravý lakeť. Robili to neľútostne novými povrazmi, ktoré sa zarezávaly do tela, a pevne ich zauzľovaly. Na driek mu pripevnili široký pichľavý pás. Na tomto páse boly lykové prstence, ku ktorým mu ešte priviazali ruky. Na hrdlo mu zavesili obojok, ktorý mal na vnútornej strane tŕne a ostré hrbolky. S obojka visely dva remence, ktoré mu skrížili na prsiach a pripevnili k pásu. Na štyroch miestach pripojili k opasku štyri dlhé povrazy, ktorými ho mohli mykať, keď sa im zachcelo.

Všetky povrazy boly nové, zdá sa, že boly zhotovené na tento cieľ už vtedy, keď sa zaoberali plánom chytiť Ježiša.

SVIAZANÉHO JEŽIŠA VEDÚ K ANNANÁŠOVI

Prechod cez potok Cedron

Zapálili ešte niekoľko fakieľ a strašný sprievod sa pohol. Vpredu šlo desať mužov zo stráže, za nimi ťahali drábi Ježiša, potom šli posmievajúci sa farizeji a sprievod uzavierali ostatní desiati sluhovia. Učeníci nariekali a blúdili sem a tam ako pomätení. Iba Ján sledoval sprievod dosť blízko za vojakmi. Farizeji rozkázali vojakom, aby ho chytili. Niekoľkí sa teda obrátili a bežali za ním. Ján sa dal na útek, ale ho chytili za šatku, ktorú nosil na hrdle na utieranie potu. Nechal im však šatku v rukách a odbehol. Odhodil aj plášť, aby mohol lepšie bežať, ostal na ňom iba spodný šat bez rukávov. Hrdlo, hlavu a ramená mal ovinuté dlhým úzkym povojníkom, aký nosievali Židia.

Drábi Ježiša mykali a ubližovali mu najukrutnejším spôsobom a vystrájali s ním všemožné neprístojnosti. Chceli sa takto podliacky a pokrytecky zapáčiť šiestim úradníkom, ktorí boli na Ježiša náramne nahnevaní. Ťahali ho cestou necestou, cez kamene a smetiská. Napäli povrazy a sami vyhľadávali lepšie cesty. Preto Ježiš mohol kráčať len tade, kade mu to dovolily povrazy. Vojaci mali v rukách aj korbáče zo zauzlených povrazov, ktorými ho poháňali, ako keď mäsiar vedie dobytok

na jatku. Svoje podlosti sprevádzali zlorečením a kliatbami, ktoré ani nemožno opakovať.

Ježiš bol bosý. Okrem zvyčajného spodného povojníka mal na sebe nesošívanú vlnenú tuniku a svrchné rúcho. Učeníci, ako väčšina Židov, nosili šaty, pozostávajúce z dvoch kusov na spôsob škapuliara. Predná a zadná časť bola spojená na pleciach remencami, ale boky ostaly otvorené. Spodnú časť tela si pokrývali pásom, z ktorého visely štyri popruhy. Tieto popruhy, ovinuté okolo bokov, tvorily akési nohavice.

Musím ešte pripomenúť, že som pri chytení Ježiša nepozorovala, že by sa bol niekto preukázal nejakým písmom, rozkazom. Vystupovali proti nemu ako proti tulákovi, ktorý nestojí pod ochranou zákona.

Sprievod rýchle napredoval. Keď opustil cestu, ktorá sa vinula medzi Olivovou a Getsemanskou záhradou, zabočil napravo na cestu, vedúcu po západnom okraji záhrady k mostu cez potok Cedron. Keď šiel Ježiš s apoštolmi na Olivovú horu, neprešiel cez tento most. Kráčajúc okľukami cez Jozafatské údolie, prekročil Cedron po moste, ktorý je južnejšie. Tento most, cez ktorý ho teraz viedli zajatého, bol veľmi dlhý, neklenul sa iba nad potokom, ale viedol krížom cez dolinu ako jediná schodná cesta. Ešte skôr, než sprievod došiel k mostu, videla som Ježiša, ako dva razy padol na zem, lebo ho tak nemilosrdne vojaci mykali. Keď prišli na prostriedok mostu, správali sa k nemu ešte surovšie. Úbohého spútaného Ježiša shodili s dvojmetrovej výšky s mosta do potoka a posmievali sa mu, že sa môže dosýta napiť. Len Božia moc ho zachránila, že sa nedokaličil na smrť. Najprv padol

na kolená, potom na tvár. Na dne potoka, kde bolo málo vody a samé kamene, bol by sa vážne zranil, keby sviazané ruky nebol držal pred sebou. Z opaska sa mu totiž oslobodily, neviem, či sa tak stalo Božím riadením, alebo mu ich predtým uvoľnili vojaci. Stopy Ježišových kolien, lakťov, nôh a prstov z vôle božej vtlačily sa všade do kameňov, kde sa ich dotkly. Veriaci ich neskoršie uctievali. Dnes už ľudia neveria v takéto účinky, ale ja som vo svojich videniach často spozorovala takéto stopy v kameňoch, ktoré ostaly po patriarchoch, prorokoch, po Ježišovi, Panne Márii a iných svätých. Kamene boly mäkšie ako ľudské srdcia a v týchto veľkých chvíľach vydaly svedectvo o tom, že pravda na ne pôsobila.

Po veľkej úzkosti na hore Olivovej nevidela som Ježiša piť, hoci bol veľmi smädný. Teraz, keď ho sotili do potoka, spozorovala som, ako namáhave pil, a počula som, ako pritom hovoril, že sa splnilo proroctvo žalmistu o pití z potoka pri ceste. (Žalm 109, 7.)

Vojaci na moste držali Pána na povrazoch a keďže by bolo bývalo ťažko vytiahnuť ho na most a kamenný múr na druhom brehu prekážal, aby sa prebrodil cez potok, ťahali ho povrazmi zpät cez Cedron. Potom sostúpili k nemu a vyvliekli ho na vysoký breh. Títo surovci teraz po druhý raz hnali Ježiša cez most, mykajúc povrazmi. Neustále sa mu posmievali, preklínali ho, sácali a bili. Dlhé vlnené rúcho, nasiaknuté vodou a ťažké, prilepilo sa mu teraz tesne na údy. Ledva kráčal a za mostom niekoľko ráz klesol na zem. Údermi korbáčov ho prinútili, aby vstal, a za hanobných nádaviek vykasali mu mokré rúcho opaskom.

Ešte nebolo po polnoci, keď som uzrela, ako drábi vlečú a ženú Ježiša po druhom brehu Cedrona po zlej, úzkej a hrboľatej ceste, po chodníkoch, ostrých kameňoch a skalách, pričom kliali a bili ho. Bezbožní úradníci — kde to len cesta dovolila — boli blízko pri ňom. Každý mal v ruke nejakú palicu, ktorou Ježiša pichal, sácal alebo bil. A zakaždým, keď sa krvácajúcimi bosými nohami potkol na ostrých kameňoch, medzi tŕním a krovinami, sácaný vojakmi, ranili mu farizeji milujúce srdce uštipačnými a posmevačnými poznámkami:

— Tu mu jeho posol, krstiteľ, nepripravil dobrú cestu! Na toto sa nehodia Malachiášove slová: Vyšlem pred tebou svojho anjela, aby ti urovnal cestu. Prečo nevzkriesi z mŕtvych Jána, aby mu pripravil cestu?

Pri týchto hanobných rečiach sa rehotali a drábi, ako na povel, novými údermi trýznili úbohého Ježiša.

Keď tak Pána nejaký čas hnali, spozorovali, že tu a tam opodiaľ sa ukazuje viac ľudských postáv. Keď sa totiž rozniesla zpráva, že Ježiša chytili, prišlo viac učeníkov z Betfage a z iných skrýš, aby sa dozvedeli, čo sa deje s Ježišom. Nepriatelia Pána začali sa strachovať, čo bude, ak ich napadnú a Ježiša vyslobodia. Preto vykrikovali heslá smerom k predmestiu Ofela, aby prišla posila.

Sprievod bol vzdialený niekoľko minút od brány, ktorá stála južnejšie ako chrám a viedla cez mestský okres Ofel k hore Sion, keď som videla, ako sa bránou hrnie asi päťdesiat vojakov v troch skupinách, aby posilnily sprievod. Prvú tvorilo desať ľudí, prostrednú dvadsaťpäť a poslednú pätnásť. Mali so sebou fakle. Chvastavo a samopašne pokri-

kovali a hvízdali, ako by chceli už zďaleka hlásiť svoj príchod a blahoželať k úspechu. Približovali sa s veľkým hukom. Vo chvíli, keď sa predná skupina spojila so strážou Ježišovou blízko krajných domov, spozorovala som, že v trme-vrme, ktorá vznikla, potichu sa oddelili Malchus a mnohí iní a utiekli k hore Olivovej. Keď sa strážna skupina okolo Ježiša poponáhľala v ústrety tým, ktorí pri svetle fakieľ prichádzali z Ofela, učeníci sa roztratili.

Potom som videla, že Matku Božiu a deväť iných žien hnala úzkosť opäť do údolia Jozafatského. Medzi ženami boly: Marta, Magdaléna, Mária — žena Kleofášova, Mária — matka Markova, Zuzana, Johana, Chusa, Veronika a Salome. Bolo to na juh od záhrady Getsemanskej oproti tej časti hory Olivovej, kde bola jaskyňa, kde sa Ježiš niekedy modlieval. Videla som s nimi aj Lazára, Jána — Marka, syna Veronikinho a syna Simeonovho. Tento posledný bol s Natánaelom v Getsemanskej záhrade spolu s ôsmimi apoštolmi; odtiaľ pribehli a priniesli zprávy Panne Márii. Až sem bolo počuť krik spájajúcich sa tlúp a vidieť žiaru fakieľ. Vtedy Panna Mária stratila vedomie a klesla do náručia sprievodkýň. Ženy sa s ňou trochu utiahly, aby ju neskoršie, keď prejde sprievod, odniesli do domu Márie, matky Markovej.

Prechod cez Ofel

Päťdesiati vojaci boli vymenení tristočlennou čatou, ktorá rýchlo obsadila brány, ulice a okolie Ofela, pretože zradca Judáš upozornil kňazov, že obyvatelia Ofela, väčšinou chudobní remeselníci,

nádenníci, kostolní drevorubači, nosiči vody, sú najoddanejšími prívržencami Ježišovými. Ak Ježiša povedú tadeto, treba sa obávať, že sa ho pokúsia vyslobodiť. Zradca totiž veľmi dobre vedel, koľko poučenia, útechy, almužny a liečenia sa dostalo týmto chudobným ľuďom. Po zabití Jána Krstiteľa v hrade Macherusovom, keď sa Ježiš zdržoval v Ofele, vyliečil tu mnoho robotníkov a nádenníkov, ktorí sa zranili pri zrútení veľkej budovy a veže Siloaskej. Po príchode Ducha Svätého väčšina z nich sa pripojila k prvej kresťanskej obci. Keď sa kresťania začali stránit Židov a tvoriť kresťanské obce, zastavali údolie až po horu Olivovú šiatrami a chalupami. Tu účinkoval aj Štefan. Predmestie Ofel ležalo na pahorku. Bolo ohradené múrom, tiahlo sa južne od chrámu a obývali ho, ako sme už spomenuli, zväčša chudobní nádenníci.

Poriadnych obyvateľov Ofela prebudil huk pochodujúceho zástupu. Povybehúvali z bytov, vyhrnuli sa na ulice a k bráne, kde stáli vojaci a vypytovali sa, čo sa stalo. Ale namyslená otrocká žoldnierska luza ich surovo a posmešne odohnala. Predsa sa im však podarilo získať aké-také vysvetlenie: „Ježiša, toho zločinca a vášho falošného proroka, už chytili a teraz ho vedú. Veď hlavný kňaz mu zarazí ďalšie pôsobenie. Bude visieť na kríži!"

Po týchto zprávach zrazu celá štvrť, vyburcovaná z nočného odpočinku, dala sa do hlasného bedákania a náreku. Chudobní ľudia, mužovia i ženy, horekujúc a bedákajúc, behali sem a tam, s vystretými rukami hádzali sa na kolená a hlasite oslavovali dobročinnosť Ježišovu. Vojaci ich však bili a sácali a zatláčali do domov a nadávali na Ježiša:

— Hľa, tu je dôkaz toho, že búri ľud!

Ale ľud nevedeli celkom utíšiť. Obávali sa, že by ho ešte väčšmi rozdráždili, keby používali krutého násilia. Preto sa obmedzili iba na to, aby udržiavali voľnú cestu, kadiaľ mal prejsť sprievod.

Medzitým sa strašný sprievod s mučeným Ježišom priblížil k ofelskej bráne. Pán zasa klesol. Zdalo sa, že už nevládze ďalej. Akýsi vojak citlivejšieho srdca využil túto príležitosť a povedal:

— Vidíte, že tento úbožiak nevládze ďalej. Ak ho chceme priviesť pred veľkňaza živého, uvoľnite mu teda trochu povrazy na rukách, aby sa mohol o ne oprieť, keď spadne!

Sprievod sa zastavil a kým mu drábi uvoľňovali ruky, iný dobrosrdečný vojak priniesol mu vody z blízkej studne.*) Vodu načrel do lykového vrecúška, akého používali v týchto končinách na pitie vojaci a pocestní. Keď Ježiš ďakoval vojakovi, spomenul ešte niektoré proroctvá „o napojení živou vodou" a „o prameňoch živej vody", na ktoré sa už však jasne nepamätám. Sprevádzajúci ho úradníci sa mu však medzitým posmievali a zasýpali ho nádavkami. Nech už vraj prestane s tými planými rečami. Nebude on už napájať ani dobytok, nie to ešte človeka. Videla som však, že Boh osvietil tých dvoch, čo Ježišovi preukázali milosrdenstvo. Obrátili sa ešte pred smrťou Ježišovou a ako učeníci pripojili sa k náboženskej obci. Vedela som aj ich mená, nielen vtedajšie, ale aj tie, ktoré nosili neskoršie ako učeníci, ale to je veľa, všetko si nemožno zapamätať.

---

*) Pravdepodobne z Rogelovej studne alebo zo Siloe.

Sprievod sa pohol a Ježišovi ubližovali ďalej. Šli cez ofelskú bránu na návršie, kde ich obyvatelia privítali srdcelomným plačom. S takou hlbokou vďačnosťou prilnuli k Ježišovi. Vojaci len s najväčším napätím síl zadržali zástup mužov a žien, ktorí sa hrnuli so všetkých strán. Zalamujúc rukami, hádzali sa na kolená, vystierali ruky a kričali:

— Pusťte nám toho človeka! Nechajte ho odísť! Kto nám bude pomáhať, kto nás bude tešiť, liečiť? Pusťte nám ho!

Bol to úžasne dojímavý pohľad: Ježiš sa potácal bledý a znetvorený, dokaličený, s rozstrapatenými vlasmi, v mokrých, špinavých a dokrčených šatách. Povrazmi ho mykali, palicami pichali ako úbohé bezbranné obetné zviera. Hnali ho polonahí, bezočiví vojaci cez zástupy nariekajúcich a vďačných Ofelčanov, ktorí za ním vystierali tie ruky, ktoré on vyliečil zo strnulosti a modlili sa za neho jazykom, ktorý on prebudil z nemoty, dívali sa za ním a plakali očami, ktorých svetlo im on vrátil.

Už v údolí Cedrona pripojila sa k sprievodu s posmešným vykrikovaním záhaľčivá luza, huckaná vojakmi, ktorú najali stranníci Annášovi a Kajfášovi, Ježišovi nepriatelia. Táto pomáhala nadávať a vysmievať sa dobrým Ofelčanom. Ofel bol vlastne kopec, lebo v prostriedku na voľnom priestranstve videla som najvyšší bod tohoto kraja. Boly tam nahromadené brvná ako v tesárni. Ztadiaľto sprievod odbočil cez inú bránu opevnenia.

Keď sprievod prešiel Ofelom, zabránili ľudu ísť za sprievodom. Cesta sa teraz trochu svažovala. Napravo stála veľká budova, myslím, že to boly pozostatky Šalamúnových stavieb. Naľavo sa roz-

prestieralo jazero Betesda.*) Postupovali stále na západ úvozom, zvaným Millo. Potom sa obrátili trochu na juh a stúpali strmými schodmi na horu Sion k domu Annášovmu. Po celej ceste Ježišovi stále ubližovali a vysmievali sa mu a vojaci vynachádzali vždy nové mučenie, aby pobavili luzu, schádzajúcu sa zo všetkých končín mesta. Od hory Olivovej až potiaľto klesol Pán Ježiš na zem sedem ráz.

Obyvatelia Ofela boli ešte celí prestrašení a smutní, keď nový výjav vzbudil ich sústrasť. Pobožné ženy a priatelia z údolia Cedronu viedli Ježišovu Matku cez Ofel do domu Markovej matky Márie, ktorý stál na úpätí Sionu. Keď ich títo dobrí ľudia spoznali, znovu povstal nárek a taká tlačenica okolo Matky Božej, že ju zástup doslovne niesol.

Mária od bolesti celkom onemela. Prehovorila iba vtedy, keď došli do domu a prišiel k nej Ján. Začala sa ho vypytovať a strachovať sa oň, kým jej Ján neporozprával všetko, čo sa prihodilo s Ježišom od odchodu z Večeradla až doteraz, ako to sám videl. Neskoršie preniesli Máriu do západnej časti mesta, do domu Martinho, ktorý bol v blízkosti Lazárovej vily. Ale teraz ju viedli bočnými cestami, aby obišli tie miesta, ktorými prechádzal Ježiš, aby ju takto ušetrili od väčších bolestí.

---

*) Kde ležalo staré jazero Betesda, o tom sa dodnes rozchádzajú mienky archeologov a bádateľov. Väčšina ho hľadá na severnom konci chrámového pahorka. Aj nejaká stará povesť ho tu spomína. Učený archeolog Dr. Anton Urbas, ľubľanský kanonik, dokazuje v jednej svojej práci presvedčivými argumentami, že pravé miesto jazera bola južná strana chrámového pahorka, teda práve to miesto, ktoré označuje Anna Katarína Emmerichová. Tej istej mienky je aj P. Šimon Stock, ktorý za svojho osemročného pobytu vo Svätej zemi preskúmal každé význačnejšie miesto Palestíny, menovite Jeruzalem, aby preveril údaje A. K. Emmerichovej. A naozaj zistil, že jej údaje presne sa shodujú so skutočnosťou.

Peter a Ján, ktorí zďaleka sledovali sprievod do mesta, odbehli k niektorým známym, ktorých Ján poznal medzi zamestnanectvom kniežat kňazských. Chceli nájsť spôsob, ako sa dostať do súdnej siene, kde odviedli Majstra. Ján mal známych medzi úradnými poslami, ktorí sa teraz museli rozbehnúť po meste, aby zobudili starších ľudu a mnohých iných a svolali ich na zasadanie. Boli ochotní splniť želanie apoštolov, ale vedeli iba jeden spôsob: nech si aj oni oblečú poslovskú uniformu a nech robia to, čo oni, t. j. nech svolávajú sudcov a radných, potom v týchto šatách môžu s nimi vojsť do Kajfášovej súdnej siene. Inak sa tam schádza iba najatá luza, vojaci a falošní svedkovia. Všetkých ostatných ztadiaľ vyhnali. Medzi radných patril však aj Nikodém, Jozef z Arimatie a niekoľkí iní, ktorí boli lepšieho smýšľania. Na radu týchto zvali apoštoli len dobrých priateľov Majstrových, ktorých azda farizeji úmyselne zabudli povolať.

Judáš medzitým blúdil na južných strmých svahoch jeruzalemských, kde vynášali smeti. Počínal si ako šialený zločinec, ktorého ženie a popudzuje ostrohami sám diabol.

Opatrenia Ježišových nepriateľov

Annáš a Kajfáš dostali hneď zprávu, že Ježiša chytili. V ich domoch bolo plno ruchu. Nádvoria súdneho domu boly osvetlené a všetky vchody obsadené strážou. Poslovia pochodili už celé mesto, aby svolali členov rady, zákonníkov a každého, čo mal nejakú úlohu pri súde. U Kajfáša boli mnohí shromaždení už od zrady Judášovej. Boli zvedaví,

ako sa to skončí. Pozvali aj starších ľudu z troch tried občianstva. Pretože farizeji, saduceji a herodiáni zo všetkých končín štátu boli v Jeruzaleme už niekoľko dní pred sviatkami a už dávno súhlasili s plánom chytiť Ježiša, pozvali aj z týchto najurputnejších nepriateľov Ježišových. Každý dostal príkaz, aby vo svojom kruhu sosbieral svedkov a dôkazy proti Ježišovi a priviedol ich na súd. V tom čase boli v Jeruzaleme všetci farizeji, saduceji a iní zlomyseľní ľudia z Nazareta, Kafarnauma, Tirzy, Gabary, Jotapatu, Šilochu a iných miest, ktorým Ježiš veľa ráz povedal pravdu priamo do očú a pokoril ich pred ľudom. Všetci zúrili a horeli pomstou a každý posháňal niekoľko ničomníkov po nocľahárňach medzi svojimi krajanmi. Podplatili ich, aby revali a obviňovali Ježiša. Avšak okrem niekoľkých zrejmých cigánstiev a hanobností nemohli predniesť iba tie obvinenia, ktoré im Ježiš už veľa ráz vyvrátil v synagogách.

Títo teraz jeden po druhom prichádzali do Kajfášovho domu. Prišiel celý húf Ježišových nepriateľov z radov pyšných farizejov a zákonníkov a jeruzalemská háveď, medzi nimi niekoľko rozhorčených kupcov, ktorých Ježiš nedávno vyhnal z chrámu. Prišlo aj mnoho namyslených učiteľov, ktorých v kostole pred ľuďmi umlčal a niekoľko z tých, ktorí mu ani dosiaľ nemohli odpustiť, že ich ako dvanásťročný chlapec prevýšil a zahanbil vo vedomostiach. Medzi shromaždenými nepriateľmi Pánovými boli aj zaťatí hriešnici, ktorých nechcel vyliečiť, ľudia, ktorí opätovne upadali do hriechov a znovu ochoreli. Namyslení mládenci, ktorých neprijal za učeníkov, zlomyseľní sháňači dedičstiev, ktorých mrzelo, že rozdal chudobným,

na čo oni striehli, zločinci, ktorých spoločníkov obrátil na správnu cestu, hýrivci a cudzoložníci, ktorých milenky priviedol k čnostnému životu, a predajní podlízači, ktorí by sa boli odvážili na akýkoľvek zločin, rozzúrené to nástroje diablove, nenávidiace všetko sväté. Spodina veľkej časti židovského národa, ktorá sa sišla sem na sviatky, nahuckaná nepriateľmi Ježišovými, hrnula sa so všetkých strán ku Kajfášovmu palácu, aby opravdivého Baránka božieho, ktorý sníma hriechy sveta, baránka nevinného, falošne obvinila a naložila naň všetku ťarchu a následky hriechov, ktoré on aj skutočne vzal na seba a za ktoré pykal.

Kým sa bahno židovstva vírilo, aby pošpinilo čistého Spasiteľa, mnohí pobožní ľudia, Ježišovi priatelia, chodili sem a tam pobúrení a zarmútení a nezasvätení do tajností načúvali, ponosovali sa a boli odháňaní, alebo mlčali. Iní dobromyseľní síce, ale slabí a vrtkaví, pohoršovali sa a prišli do pokušenia a boli otrasení vo svojom presvedčení. Počet vytrvalých nebol veľký. Stalo sa tak, ako sa stáva i dnes, že mnohí sú dobrými kresťanmi, kým sa im to hodí, ale hneď sa hanbia za kríž, keď sa na to iní nedívajú dobrým okom. Mnohí sa nemohli dívať na toto nespravodlivé, do neba volajúce ubližovanie. A keď videli pri tejto zúrivej nenávisti nepriateľov Pána Ježiša stáť v tichej trpezlivosti, radšej sa mlčky utiahli a vzdialili.

Pohľad na Jeruzalem, keď chytili Ježiša

Šíre, ľuďmi preplnené veľmesto a roztiahnuté tábory s veľkonočnými hosťami vôkol mesta, po

modlitbách a bohoslužbách doma i v chráme a po sviatočných prípravách, práve sa chystaly na nočný odpočinok a usínaly, keď nepriateľov i priateľov Ježišových rozrušila zpráva, že Pána chytili. Všetci, ktorých pozvali poslovia veľkňazov, dali sa na cestu zo všetkých častí mesta. Pri mesačnom svetle alebo s fakľami ponáhľajú sa jeruzalemskými ulicami, ktoré za noci bývajú prázdne a nevľúdne, lebo väčšina domov má obloky do vnútorných dvorov. Všetci mieria na Sion, odkiaľ žiaria svetlá pochodní a ozýva sa huk. Tu a tam počuť klopkanie na bránu a zobúdzať spiacich. Vo všetkých kútoch mesta je ruch, šum a krik. Brány na klopkanie sa otvárajú a volaní so poberajú na Sion. Sprevádzajú ich zvedavci a sluhovia, aby priniesli zprávy tým, čo ostali doma. Na nejednej bráne zaškrípe zámka a závora. Ľudia sú prestrašení a boja sa vzbury.

Niekde vyjdú ľudia k bráne a oslovujú svojich známych, čo idú okolo, či majú novšie zprávy, alebo tamtí prihovoria sa týmto, keď sú rovnakého smýšľania. A vtedy odznie veľa škodoradostných rečí. Veď i dnes sa robí to isté. Bolo počuť napr. takéto reči:

— Veď teraz Lazár a jeho sestry uvidia, s kým sa priatelili! Johana Chúza, Zuzanna, Mária, matka Jána Marka, a Salome oľutujú neskoro svoje počínanie. Ako sa bude musieť ponížiť pred svojím mužom Serafia, manželka Sirachova, ktorej muž tak často zazlieval priateľský styk s Galilejčanom! Prívrženci toho fanatického buriča vždy znevažovali ostatných. Teraz nevedia, kde sa podieť! Pravda, teraz sa ani jeden neukáže, aby hádzal palmové ratolesti, plášte a závoje pod jeho nohy! Vždy chceli byť lepší než druhí. Tak treba týmto

pokrytcom, nech teraz vyšetrujú aj ich! Všetci sú zamiešaní do veci Galilejčana! To všetko má hlbšie korene, než sa myslelo. Som zvedavý, ako sa bude teraz správať Nikodém alebo Jozef z Arimatie. Už dávno sa im nedôveruje. Držia s Lazárom, ale to sú z tých jemnejších! Teraz vyjde všetko najavo!

Takto rozprávali tí, ktorí sa hnevali na rodiny a najmä na ženy, ktoré sa netajily s tým, že nasledujú Ježiša.

Ale niekde aj slušnejšie prijímajú zprávy. Niektorí postrašení ľudia nariekajú a bojazliví vyhľadávajú svojich, podobne smýšľajúcich priateľov, aby otvorili pred nimi svoje srdce. Len máloktorý sa opováži prejaviť svoje city hlasnejšie a smelšie.

Vzrušujúca zpráva sa ešte nerozniesla po celom meste, ale iba tam, kde už pozývali poslovia, kde farizeji sbierali svojich falošných svedkov a hlavne tam, kde ulice vyúsťujú na cestu, ktorá vedie na Sion. Ako keby sa na rozličných miestach Jeruzalema rozožíhaly iskry zloby a nenávisti, preskakovaly po uliciach, spájaly sa a zosilňovaly, aby sa nakoniec plamenná rieka valila na Sion, k domu Kajfášovmu. V iných častiach mesta je ešte ticho, ale pomaly aj tu ožívajú.

Rímski vojaci sa na ničom nezúčastňujú, ale zosilnili stráže a ich čaty sú pohromade. Starostlivo pozorujú, čo sa robí. Na Veľkú noc, keď tu býva vždy veľký zástup ľudu, sú stále chladnokrvní, rozvážni a pripravení. Ľudia obchádzajú miesta, kde sú rímske stráže, lebo farizejov to dopaľuje, keď ich oslovia. Veľkňazi už zaiste oznámili Pilátovi, prečo ich ozbrojení sluhovia obsadili Ofel a časť Sionu. Avšak sú nedôverčiví práve tak ako aj Pilát. Ani on nespí: prijíma hlásenia a vydáva

rozkazy. Jeho žena však leží na posteli. Spí hlboko, ale nespokojne. Stene a kde-tu predesene vykríkne, asi ju trápia zlé sny. Spí, ale dozvie sa oveľa viac ako Pilát.

No nikde v meste niet toľko dojímavej sústrasti s Ježišom ako v Ofele medzi chrámovými sluhami a medzi nádenníkmi, ktorí obývajú tento pahorok. Táto hrôza a násilnosť padla na nich neočakávane v nočnom tichu a vyplašila ich zo spánku. Veď tade prešiel zronený, utrápený, ako hrozný prelud ich svätý učiteľ, lekár a dobrodinec. Ich účasť a žiaľ obrátil sa neskoršie k bolestnej Matke, ktorú tiež videli prejsť. Aký smutný to bol pohľad! Žiaľom strhaná Matka a jej priateľky — zbožné ženy — musia teraz v tejto nezvyklej nočnej dobe chodiť po uliciach, po priateľských domoch. Často sa musia utiahnuť pred bezočivou tlupou. Musia počuť pichľavé, posmešné poznámky potulných žien, všelijaké škodoradostné reči chodcov a len zriedka lepšie slovo. Konečne dosiahnu útočište a tam bezútešne klesnú, zaliate slzami, zalamujú rukami, vyčerpané a v mdlobách, vzájomne sa podopierajú, objímajú, alebo sa skrčia osamotene, ponoriac sa do svojich bolestí, tlačia svoje zakryté hlavy ku kolenám. Klopajú na bránu. S nemou úzkosťou načúvajú, ale klopanie je slabé, bojazlivé. Nepriateľ sa takto nespráva. Zarmútene otvárajú: prišiel nejaký priateľ Pánov, alebo sluha priateľov. Dorážajú naňho otázkami, ale počujú iba o novom utrpení a to im nedá pokoja. Znova vybehnú na ulice, pozorujú, načúvajú a vracajú sa opäť a opäť s obnovenými bolesťami . . .

Väčšina apoštolov a učeníkov blúdi teraz bojazlivo po dolinách jeruzalemských a skrýva sa v jas-

kyniach Olivovej hory. Ak sa stretnú, ľakajú sa jeden druhého. Potom sa tíško vyzvedajú na novšie zprávy a každý krok, ktorý sa k nim približuje, preruší ich bojazlivý šepot. Viac ráz zmenia svoje skrýše, potom sa po jednom kradnú zpät do mesta. Iní sa utiahnu ku svojim krajanom do nocľahární, aby získali zprávy, alebo aby poslali ztadiaľ niekoho so zprávami do mesta. Niekoľkí vyšli na horu Olivovú, odkiaľ sa smutne a úzkostlivo dívajú na pohyblivé fakle a načúvajú zvuky zo Siona. Všetko si vysvetľujú aj storakým spôsobom. Potom sa zasa ponáhľajú do údolia, aby mali akúsi istotu.

Nočné ticho je neprestajne prerušované hukom okolo Kajfášovho domu. Celé údolie žiari svetlom fakieľ a smolníc. Okolo mesta ozýva sa bučanie dobytka, obetných zvierat i zvierat privážajúcich cudzincov. A ako dojímavo, nevinne znie bezvládny a pokojný bľakot baránkov, ktoré majú byť zajtra zarezané na chrámovom dvore. Ale iba jeden je obetovaný, pretože tak sám chcel, a neotvoril ani ústa, čistý, nevinný veľkonočný baránok — Ježiš Kristus.

Nad týmto všetkým klenulo sa divné nebo, naplnené tiesňou. Mesiac hrozivo putoval. Bol pokrytý podivnými škvrnami ako chorý a premenený, ako by sa bál naplniť, pretože vtedy Ježiš bude zabitý. A vonku na južnej strane mesta, v strmom údolí Hinnomu, po neschodných cestách, v desivej samote, medzi mlákami, špinou a smetím, hnaný zlým svedomím do tohoto prekliateho kraja, bez ducha, utekajúci pred vlastným tieňom, štvaný diablom, blúdi Judáš Iškariotský, zradca . . . Peklo sa otvorilo a svádza všade k hriechu. Ťarcha Baránka stáva sa čoraz ťažšou a satanova nenávisť

stále rastie, vrie. Baránok berie na seba všetku ťarchu, ale satan si žiada hriech. A keď tento Spravodlivý nezhreší a nadarmo ho uvádza do pokušenia, nech zahynú aspoň jeho nepriatelia vo svojich hriechoch.

Anjeli váhajú medzi smútkom a radosťou. Radi by orodovali pred trónom božím, radi by pomáhali, ale nemôžu robiť nič inšie, než obdivovať a zbožňovať zázrak božskej spravodlivosti a milosrdenstva, ktorý od počiatku jestvuje v nebeskej svätyni, a teraz sa má uskutočniť na zemi. Pretože aj anjeli veria v Boha Otca, všemohúceho Stvoriteľa neba i zeme, v Ježiša Krista, Syna jeho jediného, Pána nášho, ktorý sa počal z Ducha Svätého, narodil sa z Márie Panny, dnes v noci začne trpieť pod Pontským Pilátom, zajtra bude ukrižovaný, umrie a bude pochovaný; ktorý vstúpi do pekiel a na tretí deň vstane z mŕtvych, ktorý vstúpi na nebesia, kde sa posadí na pravicu Boha Otca všemohúceho a odtiaľ príde súdiť živých i mŕtvych. Aj anjeli veria v Ducha Svätého, svätú Cirkev všeobecnú, svätých obcovanie, hriechov odpustenie, tela z mŕtvych vzkriesenie a život večný! Amen.

Všetko toto je iba nepatrnou časťou tých dojmov, ktoré naplnily úbohé hriešne srdce úzkostlivosťou, zármutkom, útechou a sústrasťou, keď sa toto srdce — ako keby hľadalo pomoc, odvrátilo na chvíľu od pozorovania Spasiteľa v tej vážnej noci, v tej hodine, keď sa stretla nekonečná spravodlivosť s nekonečným milosrdenstvom božím, keď svorne začaly najsvätejšie dielo božej lásky, pričítať ľudské hriechy Bohu — Človekovi, keď začal za ne pykať sám Boh-Človek.

Takto to bolo, keď Spasiteľa viedli k Annášovi.

Ježiš pred Annášom

Okolo polnoci zaviedli Ježiša v paláci Annášovom cez osvetlený dvor do siene, ktorá bola taká veľká ako menší kostol. Naproti vchodu na vysokej terase sedel Annáš, obklopený dvadsiatimi ôsmimi radcami. Na prednej strane terasy viedly schody k sudcovskému kreslu Annášovmu, ku ktorému bol prístup aj zo zadu zvnútra budovy.

Časť ozbrojených sluhov, ktorí zajali Ježiša, stála okolo neho. Títo drábi, ktorí ho viedli, povrazmi ho pritiahli na schody. Ostatok siene naplnili ozbrojení sluhovia a luza, kľajúci Židia, Annášovo služobníctvo a čiastka falošných svedkov, ktorých posháňal sám Annáš a ktorí sa neskoršie dostavili aj ku Kajfášovi.

Annáš sa už nemohol dočkať Ježišovho príchodu. Oči mu iskrily škodoradosťou, zlobou a posmechom. Bol predsedom istého súdu. Teraz sa sišiel tento súd na čele s Annášom a prísediacimi, ktorí mali strážiť čistotu učenia a vykonávať úlohu žalobcu pred veľkňazom.

Ježiš stál pred Annášom bledý, unavený, v mokrých, zablatených šatách, s putami na rukách, mlčky, so sklonenou hlavou. Vojaci ho držali na povrazoch. A Annáš, ten starý, vycivený podliak, s riedkou bradou, plný posmechu a chladnej židovskej nadutosti, usmieval sa a pretvaroval, ako by o ničom nevedel, ako keby bol veľmi prekvapený, že Ježiš je ten zajatec, ktorého mu hlásili. Jeho reč k Ježišovi — nie síce doslovne, ale podľa smyslu — bola takáto:

— No, hľa, Ježiš Nazaretský! Tak ty si to? Kdeže sú tvoji učeníci, kdeže je zástup tvojich stú-

pencov? Kde je tvoje kráľovstvo? Zdá sa, že sa ti všetko obrátilo! Je koniec tupenia. Prizerali sme sa, kým sa nepreplní miera bohorúhania, ponižovania kňazov a znesväcovania sobotných dní! Kto sú tvoji učeníci? Kde sú? Teraz mlčíš? Hovor, ty burič, klamár! Veď si už zjedol veľkonočného baránka nezvyčajným spôsobom, v nezvyčajnej dobe a na neobvyklom mieste! Chceš zakladať nové učenie! Kto ti dal právo učiť? Kde si sa učil? Odpovedz! V čom záleží to tvoje učenie, ktoré každého pobúri? Hovor! Odpovedz! Čo je tvoje učenie?

Vtedy Ježiš pozdvihol svoju unavenú hlavu, podíval sa na Annáša a odpovedal:

— Hovoril som verejne pred celým svetom, kde sa schádzali všetci Židia. Nič som nepovedal tajne. Čo sa ma teda vypytuješ? Pýtaj sa tých, ktorí počuli, čo som im hovoril. Tí vedia, čo som učil.

Annášova tvár prezrádzala zlosť a výsmech pri týchto slovách Ježišových. Zbadal to istý bezočivý, podlízačný sluha, ktorý stál pri Ježišovi, a päsťou v železných rukavičkách udrel Ježiša po ústach a po líci so slovami:

— Takto odpovedáš veľkazovi?

Od silného úderu Ježiš sa potočil a keďže sotili doň zároveň aj vojaci, padol bokom na schody. Po tvári mu tiekla krv. Posmešné slová, nádavky, rehot a mrmlanie naplnily sieň. Surovým násilím opäť postavili Ježiša, ktorý pokojne povedal:

— Ak som zle hovoril, dokáž to, keď však dobre, čo ma biješ?

Ježišov pokoj Annáša celkom rozzúril a vyzval teraz prítomných, aby vypovedali — keď si to sám žiada, čo o ňom počuli a čo učil. Nato naničhodná

sberba začala ako šialená kričať a nadávať. On tvrdil, pokrikovali, že je kráľ, že Boh mu je otcom, že farizeji sú cudzoložníci. Búri ľud, lieči pomocou diabla aj v sobotu. Ofelčanov celkom poblázniI, volajú ho osloboditeľom, prorokom. Dáva sa volať Synom Božím. Hlása, že ho poslal Boh. Narieka nad Jeruzalemom, predpovedá zničenie mesta, nedodržiava pôsty, túla sa sem a tam s ľuďmi. Jedáva s nečistými, pohanmi, mýtnikmi a hriešnikmi. Chodí s cudzoložnicami a zlými ženami. Práve teraz, pri Ofelovej bráne, povedal komusi, čo mu podal vodu, že mu dá vodu večného života a potom už nikdy nebude smädný. Dvojsmyselnými rečami zavádza ľud. Utráca cudzie peniaze a majetky. Ľuďom tára všelijaké nepravdy o svojom kráľovstve a iné podobné veci."

Všetky tieto obvinenia vykrikovali krížom-krážom. Predstupovali pred Pána a nadávajúc hovorili mu to do očú. Drábi ho sácali s boka na bok a vykrikovali:

— No hovor! Odpovedz!

Annáš a jeho poradcovia robili medzitým škodoradostné a posmešné poznámky:

— No, počujeme tu o peknom učení! Čo na to odpovieš? Toto je to verejné vyučovanie! Je ho plná celá krajina. Nevieš na to nič odpovedať? Prečo nerozkážeš, keď si kráľ?! Ty, posol boží — ukáž svoje poslanie!

Každú poznámku prísediacich sprevádzali vojaci a ostatní škodoradostným výsmechom, sácaním a krikom a najradšej by boli urobili to, čo spravil ničomný sluha. Úbohý Ježiš sa len potácal.

Annáš sa teraz obrátil k nemu s chladným výsmechom:

— Kto si teda? Akýže si kráľ? Aký si ty posol? Myslel som si, že si synom nepatrného tesára. Alebo azda si ty Eliáš, ktorý v ohnivom voze vstúpil na nebesia? Hovorí sa, že Eliáš ešte žije a ty sa tiež vieš stať neviditeľným. Už si viac ráz zmizol. Alebo si ty azda sám Malachiáš? Vždy si sa pýšil týmto prorokom a jeho slová vzťahoval si na seba. Ináč aj od neho je to táranina, že nemal otca, že bol anjelom, že neumrel. Nuž pravdaže, toto je výborná príležitosť a zámienka pre podvodníka, aby sa vydával za Malachiáša! Povedz, aký si kráľ? Aj to si vraj tvrdil, že si viac než kráľ Šalamún. Nuž dobre, neodopriem ti znak tvojej krajiny!

Nato si Annáš dal priniesť papierový pás, asi tri štvrte lakťa dlhý a na tri prsty široký, položil ho na tabuľu a trstinovým perom napísal naň rad veľkých litier. Každé písmeno značilo jednu obžalobu proti Ježišovi. Svinutý papier vložil do tekvice a túto pripevnil na trstinu a podal ju Ježišovi ako berlu na posmech a poznamenal:

— Tu máš žezlo svojho štátu! Sú v ňom schované všetky tvoje tituly, rady a práva. Zanes to veľkňazovi, aby videl z neho tvoje poslanie, poznal tvoju krajinu a zaobchodil s tebou podľa tvojej hodnosti. Sviažte tohto kráľa a odveďte ho k veľkňazovi!

Ježišovi totiž rozviazali putá, keď ho postavili pred Annáša. Teraz mu ruky zasa sviazali na prsia a žezlo mu pripevnili na ruku. Tak viedli Pána von zo siene ku Kajfášovi za veľkého rehotu, smiechu a ubližovania.

JEŽIŠ PRED KAJFÁŠOM

Ježiša odvádzajú od Annáša ku Kajfášovi

Kajfášov dom stál stranou od cesty, po ktorej viedli Ježiša k Annášovi. Teraz ho opäť ta vliekli úzkou uličkou. Annášov dom je asi na tristo metrov od Kajfášovho. Cesta vedie pomedzi múry a menšie budovy, ktoré patrily k súdnej budove Kajfášovej. Teraz bola osvetlená a plná zúrivých, rozbesnených Židov. Vojaci sotva udržali zástup. Tí, ktorí ho hanili pred Annášom, opakovali teraz Annášove nádavky svojím spôsobom. Po celej ceste mu nadávali a ubližovali. Videla som, ako ozbrojení sluhovia rozháňali hlúčky ľudí, ktorí od ľútosti nad Ježišom plakali. Tým, ktorí sa vyznamenali v jeho tupení a obviňovaní, dávali peniaze a vpúšťali ich do Kajfášovho dvora.

Kajfášov súd

Keď sa šlo do Kajfášovej súdnej budovy, najprv sa prechádzalo cez bránu do priestranného vonkajšieho dvora, z tohoto zasa cez bránu do druhého dvora, ktorý svojimi múrmi obkolesoval celý dom. Budeme ho volať vnútorným dvorom. Predok domu, ktorý je dva razy taký dlhý ako široký, pozostáva z pitvora, ktorý je s troch strán obkľúčený

„Vtedy si najvyšší kňaz roztrhol rúcho a povedal: Rúhal sa Bohu! Vari potrebujeme ešte svedkov?" (Mt. 26, 65.)

krytým stĺporadím. Uprostred je dláždený nekrytý priestor. Do pitvora vedú tri vchody. Hlavný vchod je na dlhej strane domu. Keď sa sem vkročí, naľavo pod holým nebom vidieť vymurovanú jamu, v ktorej sa udržuje oheň. Štvrtú stranu pitvora napravo tvorí krytý priestor o pár stupňov vyvýšený, asi polovicu taký veľký ako pitvor, oddelený niekoľkými stĺpmi. V tejto miestnosti sú sedadlá pre členov rady, ktoré sú postavené do polkruhu. Sedadlo veľkňaza je hore uprostred. Obžalovaný stál uprostred vnútorného polkruhu a okolo neho stráž. Za

ním po obidvoch stranách až po pitvor je miesto pre žalobcov a svedkov. K polkruhu sudcovských sedadiel prichádzalo sa z pozadia troma dvermi, ktoré sa sem otváraly z ďalšej veľkej okrúhlej siene, v ktorej tiež boly sedadlá. Tam sa konaly tajné zasadnutia. Z tejto okrúhlej miestnosti zprava i zľava viedly dvere von cez niekoľko schodkov do vnútorného dvora, ktorý obkľučoval dom so všetkých strán. Keď sa vyjde zo siene dvermi napravo a vo dvore sa zabočí k budove, stojacej na ľavej strane, príde sa ku dverám tmavého podzemného žalára. Tento žalár leží pod okrúhlou sieňou, ktorá — ako aj verejná súdna sieň — je vyššie ako pitvor, preto bolo možné pod ňou vybudovať pivnice. V tejto časti dvora bolo viac temníc. V jednej z nich som videla po Turícach Petra a Jána, zavretých na jednu noc, keď Peter v chrámových dverách vyliečil krivého od narodenia.

V budove a okolo nej všade svietily fakle a lampáše, takže bolo vidno ako za bieleho dňa. Uprostred pitvora okrem toho svietilo aj ohnisko v jame. Bola to otvorená pec v zemi. Palivo — myslím, že to bola rašelina — hádzalo sa do nej shora. Po stranách vo výške hlavy vyčnievaly rúry v podobe rohov, ktorými sa odvádzal dym. V prostriedku však bolo vidieť oheň.

Okolo tohto ohniska sa hemžili vojaci, súdni sluhovia, podplatení svedkovia a iná sberba. Boly medzi nimi aj ženy, ktoré predávaly chlapom akúsi červenú tekutinu a pečivo. Bola to taká pestrá miešanina ako na ostatné fašiangy.

Väčšina pozvaných zákonníkov sa už sišla. Stáli okolo Kajfáša na sudcovskom pódiu a zavše ešte niekto prišiel. Žalobci a falošní svedkovia čoskoro

zaplnili pitvor. Vtlačili sa aj mnohí nepozvaní, bolo ich treba vyviesť násilím.

Zanedlho po Ježišovom príchode vošli do vonkajšieho dvora aj Peter s Jánom, oblečení do poslovských šiat. Jánovi sa podarilo pomocou známeho sluhu prejsť do vnútorného dvora, ale bránu zavreli hneď za ním, takže Peter, ktorý v tlačenici trochu zaostal, našiel bránu zavretú a vrátna ho nechcela vpustiť. Ján sa síce z vnútra ohlásil, aby Petra tiež vpustili. Ale i tak by sa nebol dostal dnu, keby práve vtedy neboli prichádzali Nikodém a Jozef z Arimatie a neboli by mu pomohli. Vnútri vrátili sluhom poslovské plášte a v tichosti sa zamiešali do zástupu na pravej strane pitvora, odkiaľ bolo dobre vidieť na sudcovské kreslá. Kajfáš už sedel vo svojom kresle uprostred stupňovitého polkruhu a okolo neho asi sedemdesiat členov najvyššej rady. Starší z ľudu, zákonníci a zástupcovia miest stáli alebo sedeli po stranách, okolo nich veľa svedkov a ostatná luza. V stĺpovej sieni pri vchode, pred sedadlami a v pitvore až po bránu — ktorou mal prísť sprievod — boly postavené stráže. Nebola to však brána, ktorá viedla priamo k sedadlám sudcov, ale na ľavej strane pitvora.

Kajfáš bol muž rozvážny, planúceho, zlostného výzoru. Mal na sebe dlhý tmavočervený plášť, zdobený zlatými kvetmi a strapcami, pospínaný na prsiach, na pleci a vpredu lesklými sponkami. Na hlave mal čiapku. Podobala sa nízkemu biskupskému klobúku. Medzi zahnutým predným a zadným štítom po stranách boly otvory, z ktorých visely strapce. Kajfáš tam už sedel dlhší čas so svojimi prívržencami najvyššej rady. Mnohí z nich tam boli už odvtedy, čo odišiel Judáš s vojakmi, aby chytili

Ježiša. Kajfášova netrpezlivosť a zlosť rástla. V slávnostnom rúchu sbehol so svojho miesta do pitvora, hádal sa a vypytoval, či ešte neprichádzajú. Medzitým však sprievod sa už blížil, preto sa vrátil na svoje miesto.

Vypočúvanie svedkov pred Kajfášom

Ježiša, zahádzaného špinou, priviedli do pitvora za výsmešného pokriku, pričom ho ustavične sácali a mykali. Zúrivosť neviazanej luzy vystriedalo mrmlanie a šepot dusenej zlosti. Sprievod skrútil sa odo dvier napravo k sudcovskému kreslu. Keď Ježiš prešiel popri Petrovi a Jánovi, pozrel na nich, ale hlavu k nim neobrátil, aby ich neprezradil. Sotva vystúpil Ježiš zpoza stĺpov pred radu, už zreval naňho Kajfáš:

— Už si tu, ty bohorúhač, čo nám ruší túto svätú noc?!

So žezla sňali mu tekvicu, do ktorej bola vložená Annášova obžaloba, a prečítali jednotlivé jej body, načo Kajfáš vysypal zo seba celú záplavu nádaviek a výčitiek. Vojaci a blízko stojací sluhovia Pána pritom mykali a sácali. V rukách mali železné palice, ktoré maly na koncoch hruškovité ostnaté obušky. Týmito ho sácali s boka na bok a kričali:

— Odpovedz! Otvor ústa! Nevieš rozprávať?

Medzitým Kajfáš, ešte zlostnejšie než Annáš, zahrnul Ježiša prívalom otázok. Ježiš však stál tam bez slova a útrpne sa díval pred seba. Na Kajfáša sa ani nepozrel. Drábi ho chceli prinútiť k reči, preto ho bodali do chrbta, do boka a bili ho po

rukách. Akýsi surový chlapčisko strčil Ježišovi do úst palec a povedal:

— Nože si zahryzni!

Potom začal výsluch svedkov. Bol to iba nesrozumiteľný rev a prekrikovanie podplatenej luzy a výpovede ľudí z celej krajiny, kúpených farizejmi a saducejmi, Ježišovými smrteľnými nepriateľmi, ktorí sa tu sišli na sviatky. Opäť zopakovali všetko, na čo Ježiš už sto ráz odpovedal. Vraj lieči pomocou diabla, znesväcuje sobotu, nedodržiava pôst, jeho učeníci si neumývajú pred jedením ruky, búri ľud, farizejov nazýva hadím plemenom a cudzoložníkmi, predpovedá spustošenie Jeruzalema, že sa stýka s pohanmi, mýtnikmi, hriešnikmi, ženami zlej povesti. Chodí obklopený veľkým zástupom, dá sa volať kráľom, prorokom, ba Synom Božím a ustavične hovorí o svojom kráľovstve. Tvrdí, že manželstvo nemožno rozlúčiť. Hovorí o sebe, že je chlebom života. Hlása nikdy neslýchané náuky: kto neje jeho telo a nepije jeho krv, nemôže byť spasený.

Takýmto spôsobom poprekrúcali každé jeho slovo, každé učenie a každé podobenstvo a s nádavkami a urážkami kládli mu to všetko za vinu.

Ale vo svedeckých výpovediach sa plietli a protirečili si. Jeden tvrdil:

— Vydáva sa za kráľa.

Druhý zasa:

— Nie, iba sa dáva volať kráľom, ale keď ho chceli vyhlásiť za kráľa, ušiel im.

Iný zasa vykríkol:

— Tvrdí, že je Synom Božím.

Nato štvrtý svedok:

— Čože by! Len preto sa pokladá za Syna, lebo plní vôľu Otcovu!

Niektorí vyhlásili, že ich Ježiš vyliečil, ale potom zas ochoreli. Jeho liečenie sú iba čary. Všeobecne, veľa žalôb a svedeckých výpovedí obviňovalo Ježiša z čarodejníctva. O uzdravení človeka pri jazere Betesde svedkovia vypovedali falošne, luhali a protirečili si. Aj tí farizeji, s ktorými debatoval o manželskej rozluke, obviňovali ho teraz z falošného učenia. A ten mládenec z Nazareta, ktorého nechcel prijať medzi svojich učeníkov, bol taký bezočivý, že prišiel proti nemu svedčiť. Za vinu mu kládli oslobodzujúci výrok nad cudzoložnou ženou a pokarhanie farizejov a veľa veľa iného.

Ale nevedeli uviesť také obvinenie, ktoré by obstálo aj právnicky. Svedkovia prichádzali a odchádzali, viac nadávali, ako svedčili. Ustavične sa hádali medzi sebou, medzitým čo Kajfáš a niektorí prísediaci pokračovali v nádavkách. Stále len pokrikovali:

— Aký si ty kráľ?! Ukáž svoju moc! Zavolaj si légie anjelov, o ktorých si hovoril na hore Olivovej! Kde si podel peniaze vdov a bláznov? Celé majetky si rozhádzal. Čo sa s nimi stalo? Odpovedz, hovor! Teraz si nemý, keď máš rozprávať pred súdom! Radšej si mal mlčať pred ľudom a ženami, ale tam si mal veľa rečí!

Takto ho hanili a pritom mu sluhovia ubližovali. Bitkou a sácaním chceli vynútiť z Ježiša odpoveď. Iba s pomocou Božou toto všetko prekonal, aby vzal na seba hriechy sveta. Niektorí podlí svedkovia tvrdili, že Ježiš je nezákonité dieťa, iní to zas vyvracali a hovorili:

— To je lož! Jeho matka bola pobožná panna

v službách chrámu, boli sme svedkami jej zasnúbenia s bohabojným mužom.

Nato sa svedkovia opäť začali hádať medzi sebou. Aj to vyhadzovali na oči Ježišovi a jeho učeníkom, že nikdy neobetovali v chráme. Ani som nikdy nevidela, že by bol Pán Ježiš alebo jeho apoštoli niekedy niesli do chrámu obetné zviera, okrem veľkonočného baránka. Avšak Jozef i Anna, pokiaľ žili, často prinášali obety za Ježiša. Toto obvinenie veľa nezavážilo, veď ani eséni neobetovali zvieratá a predsa ich preto netrestali. Mnohí ho obviňovali z čarodejníctva. Sám Kajfáš viac ráz prehlásil, že svedkovia sú preto takí popletení, lebo im Ježiš počaril.

Poniektorí žalovali naň, že Veľkú noc svätil proti zákonom už včera večer, ba už aj vlani sa prihodily neporiadky v tejto veci. Pre toto zas vypukol proti nemu rev a nádavky. Ale svedkovia už tak zmätene rozprávali, že to mrzelo a rozčuľovalo samého Kajfáša i celú radu. A oni sami nevedeli uviesť nič takého, o čo by boli mohli oprieť žalobu. Vyzvali aj Nikodéma a Jozefa z Arimatie, aby sa vyslovili, veď Ježiš odbavoval veľkonočnú večeru v dome Jozefovom. Títo dvaja mužovia sa postavili pred Kajfaša a tvrdili, ba aj dokázali zo starých písem, že Galilejčania mohli podľa starodávneho zvyku oslavovať Veľkú noc už o deň skôr. S baránkom to bolo tiež v poriadku, veď boli prítomní aj ľudia z chrámu. Toto dokazovanie svedkov veľmi zmiatlo. Ježišovi nepriatelia sa náramne hnevali, keď Nikodém dal priniesť písma a dokázal z nich oprávnenosť počínania Galilejčanov. Toto právo bolo medzi inými odôvodnené tým, že pre veľký nával v chráme nestačilo by sa všetko vyko-

nať v predpísanom čase a pri návrate domov mohla by nastať veľká tlačenica. Galilejčania nepoužili vždy tohto práva, ale Nikodém ho dokázal z predložených písem. Zlosť farizejov proti Nikodémovi sa zvýšila, keď svoj výklad dokončil vyhlásením, že celá rada sa môže cítiť zahanbená pred shromaždeným zástupom, keď sa zaoberá takou obžalobou, ktorá bola vynesená nepripravene, prenáhlene, plná predsudkov práve pred veľkými sviatkami, čomu nasvedčujú aj zmätené výpovede svedkov. So strašnou zlosťou sa pozerali na Nikodéma a v podlom vypočúvaní svedkov pokračovali tým chvatnejšie a nehanebnejšie.

Po mnohých podlých, lživých a popletených výpovediach predstúpili konečne dvaja svedkovia, ktorí vypovedali, že Ježiš vyhlásil, že zbúra chrám, vystavaný rukami, a za tri dni postaví iný, ktorý nebude zbudovaný rukami. Ale aj títo dvaja si protirečili. Jeden z nich tvrdil, že Ježiš chcel postaviť nový kostol a že Veľkú noc svätil v inej budove, pretože starý chrám chcel zrúcať. Podľa druhého svedka však tá budova bola vystavaná ľudskými rukami a Ježiš to tak nemyslel.

Kajfáš bol celkom rozhorčený, lebo trápenie Ježiša, protirečenia svedkov a nevysvetliteľná nemá trpezlivosť obžalovaného pôsobily veľmi zlým dojmom na mnohých prítomných. Niekoľko ráz svedkov priam vysmiali. Mnohí cítili vo svojom svedomí úzkosť pre Ježišovo hlboké mlčanie, dokonca desať vojakov to tak dojalo, že pod zámienkou ťažoby vyšli z miestnosti. Keď prechádzali popri Petrovi a Jánovi, pošepkali im:

— Srdcelomné je mlčanie Ježiša Galilejského pri tom podlom zaobchádzaní! Človek sa tak cíti,

ako keby ho mala zem pohltiť. Povedzte, kde sa máme obrátiť?

Obaja apoštoli však, asi preto, že im nedôverovali a báli sa, že sa prezradia, ako Ježišovi učeníci, alebo že ich okolostojaci poznajú — odpovedali len tak vo všeobecnosti so smutným pohľadom:

— Ak vás zve pravda, dajte sa ňou viesť, ostatné príde samo.

Nato títo vojaci opustili Kajfášov dvor a ponáhľali sa do mesta. Stretli sa s ľuďmi, ktorí ich poslali k jaskyniam na Olivovú horu, na juh od Jeruzalema. Tu našli skrytých viac apoštolov, ktorí sa v prvej chvíli poľakali, ale keď sa dozvedeli, čo je s Ježišom a že aj im samým hrozí nebezpečenstvo, rozišli sa po dedinách.

Syn Boží vydáva svedectvo o sebe

Kajfáš po výpovedi posledných dvoch svedkov úžasne sa rozhneval, vstal so stolice, sostúpil niekoľko stupňov k Ježišovi a hovoril:

— Nič neodpovieš na toto obvinenie?

Hnevalo ho, že sa Ježiš naňho ani nepozrel. Nato drábi chytili Ježiša za vlasy a mykli ho dozadu a udreli päsťou do brady. Ježiš však stál so skloneným zrakom i naďalej. Kajfáš dvihol prudko ruku a nahnevaným hlasom sa rozkríkol:

— Zaprisahám ťa na Boha živého, aby si nám povedal, či si ty Kristus, Mesiáš, syn velebného Boha?!

Veľký huk vystriedalo naraz hlboké ticho. Ježiš, posilnený nebeským Otcom, nevýslovne dôstojným

a otriasajúcim hlasom, hlasom večného Slova odpovedal:

— Ty si to povedal, ja som. Ba poviem vám: onedlho uvidíte Syna človeka sedieť na pravici moci Božej a prichádzať na oblakoch nebeských!

Pri týchto slovách sa mi zdalo, ako keby Ježiš žiaril a nad ním sa otvorilo nebo a videla som v ňom všemohúceho Boha Otca v nevysloviteľnej jednote. Videla som anjelov a počula modlitbu spravodlivých, ako sa hlasne modlili za Ježiša. Ale zdalo sa mi, ako keby božstvo Ježišovo hovorilo z Otca a z Ježiša zároveň:

—Keby som mohol trpieť, trpel by som rád, ale že som milosrdný, vtelil som sa v Syna, aby trpel Syn človeka, lebo som spravodlivý. A, hľa, on nesie vinu všetkých, vinu celého sveta!

Pod Kajfášom som zasa videla otvorené peklo, zmätený ohnivý kruh, plný strašidelných postáv. Nad tým stál Kajfáš ako na tenkom závoji. Celý bol presiaknutý pekelnou zlobou. A celá budova sa mi zdala ako zdola podryté peklo. A keď Ježiš slávnostne vyhlásil, že je Kristus, Syn Boha, zdalo sa mi, ako by sa ho bolo peklo naľakalo a vyvrhlo proti nemu do tohto domu všetku zlobu. A keďže sa mi ukazuje všetko v obrazoch a podobách (a takáto reč je iste vernejšia, stručnejšia a jasnejšia, ako akékoľvek iné vysvetlivky, veď konečne i ľudia sú skutočné podoby, a nie slová), videla som úzkosť a zlobu pekla ako nesčíselné strašidelné obrazy, ktoré sa tlačily zpod zeme na mnohých miestach. Pamätám sa, že som medzi nimi videla húfy malých tmavých postáv, podobajúcich sa dvojnohým psom s tlapami, ktoré maly dlhé pazúry. Teraz napochytre neviem, aký druh zla maly

znamenať. Vtedy som to vedela. Teraz sa pamätám len na podoby, ale to je jedno. Takéto desivé tiene som videla vletieť do mnohých prítomných, alebo im sedieť na hlave a pleciach. Shromaždenie bolo nimi naplnené, zlosť opanovala každého zloducha.

V týchto chvíľach videla som vychádzať strašidlá z hrobov za Sionom. Myslím, že to boli zlí duchovia. Aj v okolí chrámu vystupovaly zo zeme rozličné postavy. Niektoré sa podobaly väzňom, ktorí vliekli za sebou putá. Už neviem, či aj tieto boly podobami zlých duchov, alebo to boly duše, vykázané na pozemské miesta, ktoré azda teraz tiahly do predpeklia, ktoré im otvoril Pán Ježiš, keď prijal rozsudok smrti. Človek to nevie ani dokonale vyjadriť a nechce pohoršiť tých, ktorí tieto veci nepoznajú, ale ich precíti, keď ich vidí a vlasy mu stávajú dubkom.

V tejto chvíli sa stalo niečo hrozného. Myslím, že aj Ján zazrel niečo z toho, lebo som ho počula, ako o tom neskoršie rozprával. Aspoň všetci tí, ktorí neboli celkom roztratení, s veľkou hrôzou cítili strašidelnosť týchto chvíľ. Zlí to cítili tiež, ale zlosť a nenávisť v nich iba väčšmi vzbĺkla.

A Kajfáša ako by hnalo samo peklo. Chytil si okraj slávnostného rúcha, rozrezal ho nožom, roztrhol a hlasne skríkol:

— Rúhal sa! Načo potrebujeme ešte svedkov? Sami ste počuli rúhanie. Čo sa vám vidí?

Všetci vyskočili a so strašným krikom volali:

— Hoden je smrti! Hoden je smrti!

Za tohto revu temné peklo zúrilo v budove najstrašnejšie. Ježišovi nepriatelia, ich pomáhači a psovskí sluhovia boli ako spitý, diablom. Ako by bola temnota vyhlásila svoje víťazstvo nad svetlom.

Všetkých prítomných, v ktorých ostalo ešte čosi dobrého, opanovala taká hrôza, že sa zahalili do plášťov a vytratili sa. Aj vznešenejší svedkovia, nakoľko ich už nebolo treba, opustili súdnu budovu so zlým svedomím. Ľudia z nižších tried tlačili sa okolo ohňa na dvore, kde im rozdávali peniaze, a teraz jedli a pili.

Veľkňaz teraz povedal vojakom:

— Odovzdávam tohto kráľa do vašich rúk, vzdajte úctu bohorúhačovi!

Potom odišiel so svojimi poradcami do zadnej okrúhlej siene, do ktorej sa odtiaľto nedalo vidieť. Vo svojom veľkom zármutku spomenul si teraz Ján na úbohú Ježišovu matku. Znepokojovalo ho, že nejaký nepriateľ by mohol porozprávať Panne Márii túto hroznú zprávu nešetrným spôsobom. Ešte raz sa podíval na Pána a povedal si v duchu:

— Majster, vieš dobre, prečo odchádzam.

A odbehol k Panne Márii, ako by ho posielal sám Ježiš. Peter bol však od žiaľu a strachu celý pomätený. Od únavy ešte ostrejšie cítil chlad prichádzajúceho rána. Nakoľko len mohol, zakrýval svoj zúfalý zármutok a bojazlive sa približoval k ohnisku v pitvore, kde sa tlačila všelijaká háveď, aby sa tam trochu ohrial. Vlastne ani nevedel, čo robí, ale sa nemohol odtrhnúť od svojho Majstra.

Trápenie Ježiša pred Kajfášom

Keď Kajfáš vydal Ježiša ľúbovôli vojakov a opustil s radou súdnu sieň, vrhly sa na Pána naničhodní lagani ako rozbesnené osy. Ešte stále ho držali na povraze dvaja vojaci. Druhí dvaja sa

vzdialili pred vynesením rozsudku, aby sa vystriedali. Už cez výsluch vytrhávali mu vojaci a kadejakí naničhodníci z hlavy a z brady celé chumáče vlasov a spôsobovali mu mučivé bolesti. Dobrí ľudia tajne dvíhali so zeme niekoľko vlasov a vytrácali sa s nimi odtiaľ. Neskoršie sa tieto vlasy potratily.

Ešte pri vypočúvaní luza na Pána pľula a tíkla ho päsťami, bodala ostnatou palicou a pichala ihlami. Ale teraz v slepej zlosti zaplavili úbohého Ježiša všetkou podlosťou bezuzdného hnevu. Posmešne mu kládli na hlavu vence, zhotovené zo slamy a z lyka, a hneď mu ich zasa srážali s hlavy a zasýpali ho novými a novými nádavkami a posmešnými výkrikmi:

— Pozrite sa na syna Dávidovho s otcovskou korunou! Hľa, tu stojí ten, ktorý je väčší než Šalamún! To je ten kráľ, ktorý synovi pripravuje svadbu!

Takýmito a podobnými potupnými poznámkami posmievali sa každej večnej pravde, ktorú hlásal v podobenstvách pre spásu ľudí. Bili ho päsťami a palicami, sácali sem a tam a potupne ho opľúvali. Potom uplietli korunu z hrubej pšeničnej slamy, aká rastie v tom kraji, dali mu na hlavu vysokú čiapku, podobnú terajšej biskupskej mitre, a na ňu slamený veniec a stiahli s neho plášť.

Tak stál teraz Pán, na sebe mal iba spodné rúcho a povojník okolo hrdla, ale neskoršie mu aj to odňali a viac nevrátili. Potom mu dali na ramená ošúchaný starý plášť, ktorý mu napredku nesiahal ani pokolená, a okolo hrdla mu zavesili dlhú železnú reťaz, ktorá mu visela ako štóla po obidvoch stranách až po kolená. Na koncoch reťaze boly veľ-

ké oklincované kruhy, ktoré mu pri chôdzi a páde bolestne doráňaly kolená. Ruky mu znovu poviazali na prsiach, dali mu do nich trstenicu a strápenú tvár mu pomazali hnusným výlučkom nečistých úst. Jeho rozstrapatené vlasy a brada, prsia a plášť boly plné špiny. Ufúľanou handrou mu zaviazali oči, tlkli ho päsťou a palicou a vykrikovali:

— Veľký prorok, uhádni, kto ťa udrel?

Ale on nepreriekol ani slova, iba tíško sa modlil za nich, zastenal a ďalej znášal bitku.

Takto zmučeného, potupeného a pošpineného odvliekli ho na reťazi do zadnej zasadacej siene. Cestou ho kopali a bili palicami a posmešne vykrikovali:

— Preč so slameným kráľom! Nech sa predstaví rade s poctou, ktorú sme mu preukázali!

Keď vošli do siene, kde ešte sedel Kajfáš s niekoľkými prísediacimi na polkruhovitom pódiu, uvítali ich s posmechom. Všetko, čo robili, bol najpodlejší výsmech a svätokrádežné potupovanie svätých zvyklostí a úkonov. Ako predtým, keď naňho pľuvali a mazali blatom, vykrikovali:

— Tu máš kráľovské pomazanie, tu máš prorocké pomazanie, teraz sa vysmievali z činu Magdaléninho a krstu.

— Akože? — revali posmešne, — takýto špinavý chceš predstúpiť pred najvyššiu radu? Vždy si chcel druhých očistiť a sám si špinavý! No, veď my ťa očistíme!

A priniesli za vedro špinavej hnojnice, v ktorej plávala hnusná handra. Začali ho sácať, posmievať sa mu a nadávať. Posmešne sa mu klaňali a pozdravovali, vyplazovali naň jazyk, s tou hnusnou han-

drou prešli mu po tvári a pleciach, ako by ho utierali, ale ešte väčšmi ho zašpinili. Nakoniec mu vyliali na hlavu, čo ostalo vo vedre, a revali:

— Tu máš vzácne pomazanie! Tu máš nárdovú voňavku za tristo dinárov, tu máš vodu na krstenie z Betesdy.

Touto poslednou posmešnou poznámkou proti svojej vôli prirovnali Ježiša k veľkonočnému baránkovi. Bolo totiž zvykom obetných baránkov najprv zväčša umyť pri bráne v blízkosti jazera Betesdy, potom v jazere, juhovýchodne od chrámu, pokropiť ich obradne vodou, prv než ich zabili v chráme. Pri týchto rečiach mali na mysli človeka, chorého už 38 rokov, ktorého Ježiš uzdravil pri jazere, pretože som tohto človeka videla, ako sa tam umýval, alebo bol pokrstený. Preto hovorím „umýval sa, alebo bol pokrstený", lebo túto udalosť neviem teraz jasne pripomenúť.

Vojaci Ježiša ďalej sácali, bili a vláčili posmešne pred radou, ktorá bola ešte pohromade.

Postavy zlostných diablov ovládly všetkých shromaždených. Bola to temná, desivá trma-vrma. Iba okolo trápeného Ježiša videla som často lesk a svetlo od toho času, čo vyhlásil, že je Syn Boží. Zdalo sa, že mohí z prítomných tušili vo svojom vnútri, ale aspoň mali tiesnivý pocit, že nijaké pohanenie a potupenie nemôže Ježiša zbaviť nevýslovnej dôstojnosti. Tento lesk okolo Ježiša vycítili nepriatelia iba pri silnejšom rozvírení svojej nenávisti. Pre mňa však táto gloriola bola taká nápadná, že som stále musela myslieť: preto zakryli Ježišovi tvár, lebo veľkňaz po Ježišových slovách: „Ja som", nezniesol jeho pohľad.

Peter zapiera

Keď Ježiš slávnostne vyhlásil: „Ja som!" a Kajfáš si roztrhol rúcho a na zvolanie „Hoden je smrti!" ozval sa posmech a rev luzy, keď sa nad Ježišom otvorilo nebo spravodlivosti a peklo uvoľnilo svoju zlobu, hroby väznených duchov, keď sa všetko naplnilo úzkosťou a desom, Peter a Ján nevydržali tam dlhšie stáť a dívať sa napnute na strašné mučenie Ježiša, lebo boli bezmocní a nemohli ani zjajknúť. Ján vyšiel s ostatnými odchádzajúcimi divákmi a svedkami a ponáhľal sa k Ježišovej matke, ktorá bola s pobožnými ženami v Martinom dome, neďaleko Rožnej veže, kde mal aj Lazár pekný dom.

Peter sa však nevládal vzdialiť, lebo veľmi miloval svojho Majstra. Už sa nevedel ovládať, trpko plakal, ale plač skrýval, ako len vedel. Nechcel však tam ostať, lebo by ho bola prezradila jeho horlivosť, ale ani inde sa nemohol obrátiť bez toho, aby nebol nápadný. Vyšiel teda do pitvora k ohňu, kde postávali vojaci a posedávali v hlúčkoch kadejakí ľudia, ktorí sa občas zúčastňovali na ubližovaní Ježišovi a robili naňho podlé poznámky. Peter bol ticho. Ale práve jeho neúčasť na podlostiach ostatných a hlboký zármutok na tvári vzbudil podozrenie u Ježišových nepriateľov. Práve priskočila k ohňu vrátna a keďže každý táral iba o Ježišovi a o jeho učeníkoch, zamiešala sa do reči aj ona ako bezočivá žena. Pozrela sa na Petera a povedala:

— Aj ty si zpomedzi učeníkov Galilejského!

Peter sa zmiatol a naľakal, že surová háveď teraz aj jemu bude ubližovať, preto odpovedal:

„I obrátil sa Pán a pozrel na Petra. I rozpamätal sa Peter na slovo Pánovo, ktoré mu bol povedal: Skôr, ako sa dnes kohút ozve, tri razy ma zaprieš. (Lk. 22, 61.)

— Žena, ja ho ani nepoznám! Neviem, nerozumiem, čo tým chceš povedať!

Potom vstal a aby sa ich zbavil, vyšiel z pitvora. Pred mestom práve zakikiríkal kohút. Nepamätám sa na to, či som kikiríkanie aj počula, cítila som však, že teraz spieva na predmestí. Keď Peter vychádzal, zazrela ho iná slúžka a poznamenala okolostojacim:

— I tento bol s Ježišom Nazaretským.

Čo boli pri ňom, sa pýtali:

— Nie si aj ty z jeho učeníkov?

Peter upadol ešte do väčšieho strachu a zmätku a zadušil sa:

— Naozaj, nie som! Ani nepoznám toho človeka! A ponáhľal sa von do vonkajšieho dvora, kde videl známych, ako sa dívali dnu cez múry. Chcel im dať výstrahu. Plakal a zachvátila ho taká starosť a zármutok nad Ježišom, že ani nemyslel na svoje zapieranie. Na vonkajšom dvore boli aj mnohí Ježišovi priatelia, ktorých nechceli ďalej pustiť. Petra však vypustili. Tí sa vyškriabali na múry, aby mohli niečo počuť. Peter našiel medzi nimi celý húf učeníkov, ktorých sem dohnala úzkosť až z jaskýň Hinnomskej hory. Hneď obklopili Petra a s plačom sa ho vypytovali, ale Peter bol ešte stále zmätený a bál sa, že sa prezradí a preto iba niekoľkými slovami im poradil, aby sa hneď vzdialili, lebo sa môžu dostať do nebezpečenstva. Na to ich opustil a prechádzal sa smutne sem a tam. Tí však hneď zanechali mesto. Boli to prví šestnásti učeníci, medzi nimi Bartolomej, Natánael, Saturnín, Judáš Barsabáš, Simeon, neskorší jeruzalemský biskup, Zachej a Manahem, mládenec od narodenia slepý, ktorého Ježiš uzdravil.

Ale Peter nenašiel pokoja. Láska k Ježišovi ho hnala zpät do vnútorného dvora, ktorý obkľučoval budovu. Vpustili ho zasa, lebo už predtým mu vykonal voľný príchod Nikodém a Jozef z Arimatie. Zatiaľ sa ešte nevracal do predsiene súdu, ale obrátil sa popri stene k vchodu, vedúcemu k zadnej okrúhlej zasadacej sieni, kde drábi vláčili Ježiša sem a tam. Peter sa bojazlivo približoval a hoci cítil, že ho pozorujú ako podozrivého, predsa starosť o Pána mu dodala smelosti a snažil sa pretlačiť

cez sberbu, obstávajúcu dvere, aby videl Ježiša. Práve ho viedli okolo so slameným vencom na hlave. Pán sa pozrel na Petra vážne a vyčítavo. Peter bol bolesťou úplne zronený. Ale keďže ešte stále zápasil so svojou bojazlivosťou a začul, ako sa okolo neho pýtajú: — Kto je tento tulák?, — vyšiel zasa na dvor. Sústrasť, úzkosť a zármutok ho natoľko zmiatly, že sa len tak tackal hore dolu. Zbadal však, že ho pozorujú, preto sa vrátil do pitvora, posadil sa k ohňu a sedel tam hodnú chvíľu, kým neprišli niektorí, ktorí ho už tu videli a pozorovali jeho zmätok. Dali sa s ním do reči, začali haniť Ježiša a jeho činnosť. Jeden mu povedal:

— Iste aj ty patríš medzi jeho stúpencov, veď si Galilejčan, nárečie ťa prezrádza!

A keď sa Peter chcel vyhovoriť a odísť, vstúpil mu do cesty Malchusov brat a zakričal naňho:

— Čože? Či som ťa nevidel v záhrade na Olivovej hore? Či si neporanil môjmu bratovi ucho?

Peter v tejto tiesni úplne stratil hlavu. Vytrhol sa zpomedzi nich a pri svojej prudkej povahe začal sa zaklínať a prisahať, že toho človeka vôbec nepozná, a vybehol z pitvora do vonkajšieho dvora. Vtom kohút zasa zaspieval a Ježiša práve viedli z okrúhlej siene cez dvor do väzenia, ktoré bolo pod dvoranou. Pán sa obrátil a veľmi smutne a ľútostivo sa pozrel na Petra a Petrovi prišly na um Ježišove slová:

— Než kohút dva razy zaspieva, tri razy ma zaprieš!

Tieto slová zaryly sa mu do srdca ohromnou silou. Vo svojom zármutku a tiesni celkom zabudol na svoje sľuby na hore Olivovej, že skôr umrie, než by mal opustiť svojho Majstra. Zabudol, že ho

Majster na to vopred upozornil. Pri pohľade Ježišovom vedomie hriechu ho celkom zdrvilo. Zhrešil. Hrešil proti svojmu Spasiteľovi, ktorého potupili, nevinne odsúdili, ktorý mlčky znášal všetko ponižovanie. Zhrešil proti Spasiteľovi, ktorý ho tak dojímavo upozorňoval. Zahalil si hlavu, od ľútosti trpko zaplakal a vybehol z vnútorného dvora ako bez smyslov. Už sa nebál, že ho oslovia. Bol by povedal každému, kto je a aký hriech ho tlačí.

Kto by sa opovážil tvrdiť, že by bol silnejší než Peter, keby bol v takom nebezpečenstve, v takej tiesni, zmätku, v boji medzi láskou a strachom, vyčerpaný, nevyspatý, bolesťou zmätený nad toľkými strasťami tejto strašnej noci, pri takej detinskej, ale zároveň aj prudkej letore, akú mal Peter? Pán ho ponechal na vlastné sily a tu sa stal nevládnym, ako by sa stal každý, kto by zabudol na slová:

— Modlite sa a bedlite, aby ste neupadli do pokušenia!

Panna Mária v Kajfášovej súdnej budove

Blahoslavená Panna, ktorá neprestajne trpela so svojím Synom, vedela a cítila všetko, čo sa robilo s Ježišom. V duši pretrpela aj ona všetko a podobne, ako aj jej Syn, a ustavične sa modlila za mučiteľov. Ale jej materinské srdce obracalo sa aj na Boha, aby nedopustil všetky tieto hriechy, aby odvrátil muky od svojho svätého Syna a neodolateľne túžila byť v blízkosti úbohého, utrápeného Syna.

Keď Ján po hroznom výkriku „Hoden je smrti!" prišiel od Kajfáša do domu Lazárovho, ktorý stál

blízko nárožnej veže a porozprával Panne Márii o hroznom utrpení Ježišovom, spolu sa rozplakali. Panna Mária a Magdaléna, ktorá od bolesti skoro zamdlela, a iné zbožné ženy si želaly, aby ich zaviedli k trpiacemu Ježišovi. Ján, ktorý len preto opustil svojho božského Majstra, aby potešil Máriu, odprevadil ju teraz s ostatnými ženami. Magdaléna zalamovala rukami a potácala sa ulicami popri ostatných. Ulice boly osvetlené mesačným svetlom. Tu a tam bolo vidno skupinky ľudí, ako sa vracali domov. Tváre maly zakryté. Zovšadiaľ bolo počuť hlasité poznámky, ktorými tupili Ježiša, čím sa bolesti žien len zväčšovaly.

Panna Mária, ktorá mlčky uchovávala všetko vo svojom srdci a pri vnútornom spojení s Ježišom neustále s ním trpela, viac ráz stratila vedomie a klesla do náručia sprievodkýň. Práve ležala v rukách žien pri jednej z brán vnútorného mesta, kadiaľ viedla cesta, keď oproti nim šli niekoľkí dobrosrdeční ľudia, ktorí sa s plačom ponáhľali z Kajfášovho domu. Len čo sa priblížili k ženám a spoznali Ježišovu matku, s úprimnou sústrasťou ju pozdravili:

— Ó, ty nešťastná matka! Ó, ty smutná matka! Ty najbolestnejšia matka Najsvätejšieho z Izraela!

Keď prišla Mária k sebe, úprimne sa poďakovala za ich súcit a potom so svojím sprievodom pokračovala v žalostnej ceste.

Keď sa priblížili ku Kajfášovmu domu, cesta ich viedla na opačnú stranu, než bol vchod. Tu bol dom ohradený iba jedným múrom, kým na tej strane, kde je vchod, viedla cesta cez dva dvory. Tu zasa nová trpká bolesť zasiahla Matku a jej sprievod. Prechádzali popri priestranstve, ktoré ležalo tro-

chu vyššie a tam pod voľným šiatrom kresali práve kríž pre Ježiša.

Pánovi nepriatelia totiž už vtedy, keď sa Judáš vybral na svoju zradcovskú cestu, vydali rozkaz, aby hneď pripravili kríž, len čo chytia Ježiša, aby Pilát nemal čas, ani dôvod na odkladanie. Mali totiž úmysel odovzdať Ježiša na odsúdenie včasráno. Nepočítali s tým, že to bude tak dlho trvať. Kríže pre dvoch lotrov Rimania už dávno zhotovili. Robotníci nadávali a preklínali, že musia preňho aj v noci pracovať. Toto rúhanie stále a stále prerážalo srdce bolestnej Matky, zráňané každým dopadom sekery. A ona sa predsa len modlila za zaslepených ľudí, ktorí s kliatbami kresali nástroj svojho vykúpenia a mučeníckej smrti jej Syna.

Obišli dom a prišli na vonkajší dvor. Tu Mária, obklopená zbožnými ženami, spolu s Jánom utiahla sa v rohu pod bránou nasledujúceho domu. Jej nevýslovne utrápená duša bola stále u Ježiša. Bola by bývala veľmi rada, keby boli bránu otvorili a keby sa bola mohla dostať dnu s pomocou Jánovou. Cítila totiž, že ju len táto brána delí od Syna, ktorého po druhom kikiríkaní odviedli do temnice pod budovou.

Medzitým sa brána otvorila a medzi vychádzajúcim rútil sa oproti ženám Peter so zakrytou tvárou, vystretými rukami a v usedavom plači. Pri mesačnom svite a pri svetle fakieľ Ján a Mária ho hneď poznali. Mal dojem, že v podobe Matky sa mu zjavuje vlastné svedomie. Ach, ako zazneli slová Máriine v úbohej Petrovej duši:

— Och, Šimon, čo je s Ježišom, mojím synom?

Peter nemohol zniesť Máriin pohľad. Zalomil rukami a odvrátil sa. Nemohol sa zmôcť ani na jedi-

né slovo. Ale Panna Mária ho nepustila. Pristúpila k nemu a bolestne ho oslovila:

— Och, Šimon, syn Kefasov, neodpovieš mi?

A Peter s hlbokým nárekom vykríkol:

— Oj, matka, neprihováraj sa mi! Tvoj syn neľudsky trpí. Ale nehovor so mnou. Jeho odsúdili na smrť a ja som ho takým podlým spôsobom tri razy zaprel!

Keď sa teraz k nemu priblížil aj Ján a chcel sa s ním rozprávať, Peter od zármutku, celý bez seba, vybehol do jaskyne na hore Olivovej, kde sa Ježišova ruka pri modlitbe vtlačila do skaly. Myslím, že aj praotec Adam sa kajal v tejto jaskyni, keď vyšiel na prekliatu zem.

Matka Božia, zronená novým utrpením synovým, klesla pri slovách Petrových pri pilieri brány na kameň, na ktorom stála, a stopy jej ruky alebo nohy vtlačily sa do kameňa. Kameň s touto stopou ešte jestvuje, už neviem kde, ale videla som ho. Keď Ježiša uväznili a väčšina prítomných už odišla, brány dvorov ostaly otvorené. Panna Mária, ktorá už prišla k sebe, žiadala si, aby mohla byť bližšie k milovanému synovi. Ján s ostatnými ženami zaviedol ju pred Ježišovu väznicu. Poznala Ježišovo položenie a Ježiš zasa jej, ale verná Matka chcela aj vonkajšími smyslami vnímať a počuť stenanie synovo. A toto sa jej aj podarilo, počula tak ston Ježišov ako i posmievanie mučiteľov.

Ale nemohli tu ostať dlho, lebo boli v podozrení. Magdalénu veľmi znepokojovaly prudké bolesti a svätá Matka, hoci si aj pri najväčšom utrpení zachovala rozvahu a obdivuhodnú dôstojnosť, predsa musela aj na tejto krátkej ceste vypočuť trpké poznámky:

— Nie je to matka Galilejského? Nuž, veru jej syn sa dostane na kríž! Pravda, nie pred sviatkami, ak je len nie naničhodným zločincom!

Mária sa teraz obrátila a pod vnútorným dojmom poodišla k ohnisku v pitvore, kde teraz postával už len menší hlúčok kadejakej sberby. Sprievod ju mlčky sledoval. Na tomto mieste desov, kde Ježiš vyhlásil, že je Synom Božím a kde diabolské plemeno zarevalo: „Hoden je smrti!" spoločná bolesť znovu pozbavila Matku vedomia. Ján so ženami ju odtiaľ odniesli, lebo bola už viac mŕtva než živá. Luza však neprehovorila, mlčala a s úžasom pozerala. Vyzeralo to, ako keby cez peklo preletel čistý duch.

Cesta ich viedla zasa popri zadnej strane budovy, popri tom smutnom mieste, kde kresali Ježišov kríž. Ako pri súdnom rokovaní, tak ani pri kresaní kríža nevedeli to dokončiť. Robotníci veľa ráz museli sohnať iný materiál, lebo tu sa im jeden kus nezdaril, tu sa druhý zlomil. Dlho to trvalo, kým niekoľkoraké drevo sostavili tak, ako to Boh chcel. Mala som o tom viac videní. Aj to som videla, ako keby aj anjeli boli zastavovali prácu, kým sa nedokončila podľa vôle Božej. Nakoľko sa však na to už jasne nepamätám, nebudem o tom premýšľať.

Utrpenie Ježišovo v noci. Ježiš v žalári

Ježiša uväznili v okrúhlej pivničke pod súdnou budovou u Kajfáša. Videla som, že časť tejto miestnosti jestvuje ešte aj dnes. Zo štyroch vojakov ostali pri ňom iba dvaja, ale sa viac ráz striedali v menších prestávkach. Pánovi dosiaľ nevrátili

šaty. Ešte vždy bol v tom roztrhanom, špinavom, výsmešnom plášti. Ruky mu znova poviazali.

Keď Ježiš vkročil do žalára, modlil sa k svojmu nebeskému Otcovi, aby všetko to ubližovanie a výsmech, ktorý dosiaľ vytrpel a ešte vytrpí, prijal ako obetu usmierenia za trýzniteľov a za všetkých ľudí, ktorí azda niekedy zhrešia v podobných trápeniach a nebudú môcť ovládať svoju netrpezlivosť a svoj hnev.

Kati ani tu nedali pokoj Pánovi. Vyviazali ho k nízkemu stĺpu uprostred žalára, aby sa mohol oprieť, takže sa potácal na nohách, zmučených a opuchnutých od úderov dlhej reťaze. Neprestajne sa mu posmievali a ubližovali a keď sa tým unavila jedna dvojica, prišla druhá, aby ho potrápila hrubými neprístojnosťami.

Nemôžem vyrozprávať všetku zlobu, ktorú popáchali na Najčistejšom a Najsvätejšom. Som priveľmi chorá a od sústrasti s Ježišom skoro som umrela. Aké je to pre nás zahanbujúce, že vo svojej zmäkčilosti a strachu z utrpenia nevieme hovoriť alebo počúvať o nesmiernom utrpení, ktoré za nás nevinný Vykupiteľ tak trpezlive znášal. Zachváti nás strach, ako vraha, ktorého nútia, aby vložil ruku na rany svojej obeti. Ježiš podstúpil všetko a ani ústa neotvoril. Hriešni ľudia to boli, čo si vylievali zúrivosť na svojom bratovi, na svojom Vykupiteľovi, na svojom Bohu. Aj ja som úbohá hriešnica, aj pre mňa bolo toto utrpenie.

Na súdny deň sa všetko vyjaví. Potom všetci uvidíme, že v časoch, keď Syn Boží prebýval medzi nami, aj my sme sa zúčastnili na jeho trápení svojimi hriechami, ktoré ešte stále páchame. Tieto hriechy znamenajú náš súhlas, naše spoluúčinko-

vanie v ubližovaní Ježišovi. Keby sme si to uvážili, azda by sme s väčšou vrúcnosťou vyslovovali slová modlitby: „Pane, hotový som skôr umrieť, než ťažkým hriechom znovu Ťa uraziť!"

Ježiš v žalári sa neprestajne modlil za svojich trýzniteľov a keď v únave trochu prestali, videla som, ako sa Ježiš oprel o stĺp a celý bol ožiarený svetlom. Prichádzal nový deň. Deň nekonečného utrpenia a zadosťučinenia. Cez škáru v stene temnice nazrel nesmelo deň nášho vykúpenia a pozrel sa na strápeného Veľkonočného Baránka, ktorý vzal na seba hriechy celého sveta. A on zdvihol spútané ruky v ústrety novému dňu a nahlas, zreteľne sa modlil k Otcovi nebeskému. V nekonečne dojímavej modlitbe poďakoval sa mu za svoje poslanie, po ktorom túžili už naši praotcovia, po čom túžil aj sám, keď hovoril:

— Musím sa dať pokrstiť, a ani sa nemôžem dočkať, kedy sa to splní!

Ako dojímavo sa poďakoval Ježiš za tento deň, za cieľ svojho života, lebo bol povolaný na to, aby dovŕšil naše spasenie, otvoril nám nebesá, zvíťazil nad peklom, uvoľnil pre ľudí prameň milostí a splnil vôľu nebeského Otca!

Odriekala som s ním túto modlitbu, ale teraz by som ju už nemohla zopakovať. Od účasti bola som chorá a musela som veľmi plakať, keď vo svojich mukách ešte ďakoval za nesmierne utrpenie, ktoré znášal aj pre mňa a stále som prosila:

— Oh, daj mi, daj mi svoje muky! Patria mne, moje hriechy ich spôsobily!

Do väzenia vkročil deň a Ježiš ho privítal s vďakou a ja, zničená láskou a účasťou, detinsky som opakovala po ňom jeho slová. Po strašom nočnom

huku to bol neopísateľne smutný, láskavý, vážny a svätý pohľad. Ježiš stál ožiarený uprostred úzkeho žalára pri nízkom stĺpe a s vďakou vítal prvé lúče dňa, ktorý mal priniesť veľkú obeť. Ako by ten slnečný lúč prichádzal k nemu, ako prichádza sudca hrdelného súdu k odsúdenému, aby sa s ním smieril pred popravou, a odsúdený sa mu milo poďakuje.

Vojaci, ktorí si medzitým zdriemli, pozerali ako vyjavení, ale ho nerušili. Zdalo sa, že sa naľakali. Ježiš strávil v tomto žalári niečo vyše hodiny.

Judáš pri súdnom dome

Kým Ježiš bol v žalári, priblížil sa Judáš ku Kajfášovej súdnej budove. Až doteraz, poháňaný diablom, zúfalo pobiehal po južných stráňach jeruzalemských a po údolí Hinnomu, kde sa vyvážajú smeti, kosti a zdochliny. Plazil sa vôkol a za opaskom mu viselo vrecko strieborniakov, odmena za ohavnú zradu. Už všetko stíchlo. Judáš, nepoznaný, vypytoval sa stráže, čo sa stane s Galilejským.

— Bol odsúdený na smrť a bude ukrižovaný — odpovedali mu.

Z rečí iných sa dozvedel, ako strašne zaobchádzali s Ježišom a ako sa pritom trpezlivo a pokojne správal, že na úsvite ho ešte raz postavia pred radu a slávnostne odsúdia.

A kým zradca sháňal zprávy, vyšlo slnko a dom s okolím sa prebudil. Judáš sa utiahol za dom, aby ho nikto nevidel. Utekal pred ľuďmi ako kedysi Kain. V duši mu už burácalo zúfalstvo.

A hľa, čo mu padne do oka? Miesto, kde kresali kríž. Súčiastky ležaly vedľa seba a robotníci, zahalení do pokrovcov, spali medzi nimi. Nad Olivovou horou sa brieždilo. Nebo ako by sa triaslo hrôzou, keď uvidelo nástroj nášho vykúpenia. Judáš sa zdesene pozrel a ušiel. Uvidel drevo hanby, na ktoré zapredal svojho Majstra. Skryl sa na okolí, aby vyčkal výsledok ranného zasadania.

Ranný súd nad Ježišom

Kajfáš, Annáš, starší z ľudu a zákonníci hneď na úsvite znovu sa sišli vo veľkej zasadacej sieni na rozhodujúce zasadnutie. Nočný súd totiž nebol právoplatným, bol len akýmsi predbežným vyšetrovaním a výsluchom svedkov, lebo čas pred sviatkami sa krátil. Väčšina členov rady strávila zvyšok noci v Kajfášovom dome na ležadlách, postavených v bočných miestnostiach a nad zasadacou sieňou. Mnohí, medzi nimi Nikodém a Jozef z Arimatie, prišli na svitaní. Bolo to veľké shromaždenie a všetko sa konalo s veľkým chvatom. Keďže sa teraz radili, ako Ježiša odsúdiť na smrť, dali sa Nikodém, Jozef a ešte niekoľkí do boja proti Ježišovým nepriateľom a žiadali odročiť rokovanie na posviatkové dni, aby nevznikla vzbura. Tvrdili, že na základe doterajších obvinení nemožno vyniesť spravodlivý rozsudok, pretože všetci svedkovia si protirečili. Hlavní kňazi a ich prívrženci zúrili, keď počuli tieto námietky, a jasne im dali najavo, že tento súd im preto nelahodí, lebo by sami mohli byť obvinení zo spoluúčasti. Preto potom všetkých, ktorí boli

Ježišovi naklonení, vytvorili z rady. Títo sa ohrádzali proti tomu a povedali, že oni neponesú zodpovednosť za rozhodnutie rady. Opustili dom a odišli do chrámu. Po tejto udalosti sa už do rady nedostavili.

Kajfáš rozkázal úbohého, zmučeného a bdením vyčerpaného Ježiša predviesť pred radu a po rozsudku zaviesť k Pilátovi. Sluhovia s veľkým revom sbehli do temnice, zasypali Ježiša nádavkami, rozviazali mu putá, shodili mu s pleca plášť plný špiny, opásali ho povrazom a viedli ho hore. Toto všetko — priam ako ostatné — dialo sa s veľkou rýchlosťou a náramne surovo. Ako úbohé obetné zviera hnali ho kati do súdnej siene s posmeškami, bitím pomedzi rady vojakov, postavených pred domom. Od ubližovania, vyčerpanosti, nakydanej špiny bol hrozne znetvorený. Keď vstúpil pred nich, bol zahalený iba podriapaným spodným rúchom. Ošklivosť len zväčšovala ich zlobu. Ale nikto z tých tvrdých Židov neprejavil sústrasť.

Kajfáš, naplnený nenávisťou a zlobou voči Ježišovi, ktorý pred ním stál v takomto zbedačenom stave, povedal mu:

— Ak si ty Pánov pomazaný, ak si ty Mesiáš, tak nám to povedz!

Ježiš dvihol hlavu a so svätou trpezlivosťou a slávnostnou vážnosťou odpovedal:

— Ak vám to aj poviem, neuveríte mi, ak sa vás opýtam, neodpoviete mi, ani ma neprepustíte. Ale od týchto čias Syn človeka bude sedieť na pravici moci Božej.

Vtom sa pozreli na seba a s posmešným úsmevom opovržlivo sa ho spýtali:

— Tak ty si Syn Boží?

Ježiš odpovedal hlasom večnej pravdy:

— Áno, ako sami hovoríte: ja som!

Na toto osvedčenie Pánovo skríkli:

— Načo potrebujeme ešte dôkazy? Veď sme to teraz počuli z jeho vlastných úst!

Vyskočili a všetci sa naňho osopili potupnými slovami, nadávali mu do úbožiakov, cudzincov, nemohúcich, bedárov nízkeho pôvodu, ktorý chce byť ich Mesiášom a chce sedieť na pravici Božej! Rozkázali sluhom, aby ho znova poviazali, ale tak, ako je to zvykom pri odsúdených na smrť: na hrdlo mu uviazali reťaz a tak ho vliekli pred Piláta. Už predtým vyslali posla, aby sa pripravil včas na súdenie zločinca, lebo pred sviatkami sa treba ponáhľať. A šomrali, prečo ešte musia chodiť k rímskemu miestodržiteľovi. V takých prípadoch, ktoré sa netýkaly len náboženských a chrámových predpisov, sami nemohli previesť rozsudok smrti. Pretože ho chceli odsúdiť aj za zločin proti cisárovi, aby sa zdalo, že rozsudok smrti bol vynesený podľa zákonov, musel ho predovšetkým odsúdiť miestodržiteľ.

Vojaci už nastúpili na prednom dvore a veľký zástup Ježišových nepriateľov a ostatnej luzy shromaždil sa pred domom. Hlavní kňazi a časť rady šla vpredu, potom kráčal Spasiteľ medzi vojakmi, obklopený vojenskou čatou. Nakoniec sa pripojila k sprievodu všetka luza. Takto tiahli so Sionu do dolného mesta k Pilátovej budove. Časť prítomných kňazov odišla do chrámu, kde mali dnes veľa roboty.

Judáš zúfa

Zradný Judáš, ktorý neodišiel ďaleko, počul hukot sprievodu a zachytil niektoré poznámky ponáhľajúcich sa ľudí:

— Teraz ho vedú k Pilátovi. Rada odsúdila Galilejčana na smrť. Dostane sa na kríž, ale ani tak hy neostal nažive, lebo ho strašne dokaličili. Je obdivuhodne trpezlivý, nič nehovorí, povedal iba, že je Mesiáš a bude sedieť na pravici Božej a preto ho musia ukrižovať. Keby to nebol vyhlásil, neboli by ho mohli odsúdiť na smrť, ale takto ho ukrižujú. Ten lotor, ktorý ho zapredal, bol jeho učeníkom. Ešte pred chvíľkou jedol s ním veľkonočného baránka. Nechcel by som spáchať taký čin. Nech je už hocikto tento Galilejčan, ale ani jedného svojho priateľa nevydal na smrť za peniaze. Veru ten darebák by si zaslúžil šibenicu!

V Judášovej duši začal zápasiť strach, oneskorená ľútosť a zúfalstvo. Diabol ho hnal do behu. Vrecko s peniazmi, ktoré mal za pásom pod plášťom, bolo mu pekelnou ostrohou. Pevne ho pridŕžal rukou, aby strieborniaky neštrkaly a neudieraly ho do boka. Bežal rýchlo, ale nie za sprievodom, a ani nie preto, aby sa hodil do prachu pred Ježišom a prosil o milosrdenstvo a odpustenie, a ani nie preto, aby s ním umrel. Nie, nie preto utekal, aby pred Bohom uznal svoj hriech a ľutoval ho, ale preto, aby sa pred ľuďmi zbavil svojho hriechu a mzdy krvi.

Ako šialený utekal k chrámu, kde sa po odsúdení Ježišovom sišli viacerí z členov rady ako dozorco-

via nad kňazmi, ktorí konali službu, a niektorí zo starších z ľudu. So začudovaním sa pozreli jeden na druhého a potom s povýšeným a posmešným úsmevom upreli zrak na Judáša, ktorého sem dohnala zúfalá ľútosť. Priskočil k nim so znetvorenou tvárou, vytrhol zpoza opaska vrecko so strieborniakmi a podával im ho pravicou a povedal v strašnej úzkosti:

— Vezmite si nazpät svoje peniaze, ktorými ste ma zviedli, aby som zradil Spravodlivého! Vezmite si peniaze! Prepusťte Ježiša! Zrušujem dohodu! Ťažko som zhrešil, zradil som krv spravodlivú!

Kňazi mu však teraz dali najavo svoje opovrhovanie. Dali si ruky za chrbát, aby sa nedotkli peňazí, ako keby sa nechceli zašpiniť zradcovskou odmenou a hovorili mu:

— Čože nás po tom, že si zhrešil? Ak si myslíš, že si predal nevinnú krv, staraj sa sám. To je tvoja vec. Vieme, čo sme od teba kúpili a uznali sme ho hodným smrti. Dostal si svoje peniaze, nepotrebujeme z nich nič!

Po týchto slovách, ktoré povedali vo zvláštnom spechu, ako keby im bolo ponáhlo a chceli sa ho striasť, obrátili mu chrbát.

Toto ich správanie vyvolalo v Judášovi takú zlosť a zúfalosť, že ostal skoro bez seba. Vlasy mu dubkol stály. Roztrhol šnúru, na ktorú boly mince navlečené, vysypal ich na chrámovú dlážku a ušiel do mesta.

Videla som ho zasa, ako celý šialený bežal po údolí Hinnomskom a pri ňom satana v hroznej podobe, ako mu šepkal do ucha (aby ho dohnal ešte do väčšieho zúfalstva) všetky kliatby prorokov na

„I zahodil strieborné peniaze v chráme a vzdialil sa. Potom odišiel a obesil sa." (Mt. 27, 5.)

toto údolie, kde kedysi Židia prinášali modlám svo- je vlastné deti ako obetu. Zdalo sa mu, že všetky tieto slová sa vzťahujú naňho, ako napr.: „Budú vychádzať a dívať sa na mŕtvoly tých, ktorí sa proti mne previnili, ktorých červy nezahynú, ktorých oheň nevyhasne." A zasa mu znelo v ušiach: „Kain, kde je tvoj brat Abel? Čo si urobil? Jeho krv volá ku mne! Si prekliaty na zemi, staneš sa utečencom a vývrheľom!" A keď prišiel k potoku Cedron a pozrel sa a horu Olivovú, striasol sa, odvrátil oči a začul slová: „Priateľu, načo si prišiel? Judáš,

bozkom zrádzaš Syna človeka?" Na dušu mu zaľahla hrôza, smysly sa mu pomiatly a nepriateľ mu ďalej šuškal:

— Tu cez Cedron utekal kedysi aj Dávid pred Absolónom. Absolón ostal visieť na strome a umrel. Dávid hovoril aj o tebe, keď spieval: Odmieňajú sa mi zlým za dobré. Daj mu prísneho sudcu, satan nech mu stojí po pravici. Keď bude súdený, nech vyjde odsúdený. Nech bude jeho dní máličko a úrad jeho nech dostane iný. Pán nech nezabúda na zlobu jeho otcov a hriechy jeho matky, pretože nepamätal na to, aby preukazoval milosrdenstvo, ale prenasledoval človeka núdzneho a žobráka a skrúšeného srdcom, aby ho usmrtil. A rád mal kliatbu, i príde na neho. Obliekol sa do kliatby ako do odevu: a vošla ako voda do vnútorností jeho, ako olej do jeho kostí. Nech mu je ako oblek, ktorým sa prikrýva, a ako pás, ktorým sa stále prepasuje. (Ž. 108.)

S týmito strašnými výčitkami svedomia došiel Judáš na opustené miesto, kde bola iba špina, smeti a mláky. Tu ho nikto nemohol vidieť. Bolo to na juhovýchod od Jeruzalema, na úpätí hory Pohoršenia. Občas však bolo počuť aj hukot z mesta. A satan mu neprestajne syčal do ucha:

— Teraz ho vedú na smrť. Zapredal si ho. Vieš, ako znie zákon: Kto zo svojich bratov, zo synov Izraela zapredá dušu a prijme za to peniaze, nech zomrie! Skoncuj, podliak, skoncuj už!

. . . A vtedy Judáš zúfalo chytil opasok a obesil sa na strome, ktorý tam rástol v jame a bol rozdelený na viac kmeňov . . . A ako tam visel, puklo mu telo a črevá spadly na zem . . .

Ježiš pred Pilátom. Ježišovi cestou ubližujú

Hrozný sprievod, v ktorom vliekli Pána od Kajfáša k Pilátovi, prechádzal cez najobývanejšiu štvrť, kde sa teraz len tak hemžili veľkonoční hostia a zástupy cudzincov z celej krajiny. So Sionu sostupoval na sever, prešiel úzkou údolnou cestou, potom tiahol cez mestskú štvrť Akra popri západnej strane chrámu k palácu a úradnej budove Pilátovej, ktorá stála pri severozápadnom rohu kostola naproti veľkému trhovisku.

Kajfáš, Annáš a veľký počet členov rady kráčali na čele sprievodu, poobliekaní do slávnostného rúcha. Za nimi niesli písma. Po nich šli znalci zákona a iní Židia. Medzi nimi boli falošní svedkovia a zlomyseľní farizeji, ktorí najviac pracovali na obžalobe proti Pánovi. Po menšej medzere viedli vojaci Spasiteľa na povraze. Bol obkľúčený čatou vojakov a šiestimi úradníkmi, ktorí boli aj pri jeho zajatí. So všetkých strán sa sbehla kadejaká sberba a s veľkým krikom a s posmeškami pripojila sa k sprievodu. Po uliciach všade sa tlačily veľké skupiny čakajúcich ľudí.

Ježiš mal na sebe iba tkané, všeličím pošpinené spodné rúcho. S hrdla po kolená mu visela dlhá reťaz s veľkými ohnivami, ktorá ho pri chôdzi bolestne udierala. Ruky mal sviazané ako včera a štyria kati ho ťahali na povraze, ktorý mal pripnutý okolo drieku. Od strašného nočného ubližovania bol celkom zmenený. Vlasy mal strapaté, tvár od úderov opuchnutú a plnú siniek. Potácal sa, až bolo žiaľ naňho pozrieť. I teraz, ako ho hnali, stále mu ubližovali a posmievali sa mu. Nahuckali kadejakú háveď, aby v tomto sprievode s posmechom

napodobovala kráľovský príchod Ježišov na Kvetnú nedeľu. Vykrikovali naň všelijaké posmešné kráľovské mená, do cesty a pod nohy mu hádzali kamene, drúky, kláty, špinavé handry a rozličnými posmešnými pesničkami a revaním s posmechom mu pripomínali nedávny slávnostný vchod do mesta. Vojaci ho ťahali cez nahádzané prekážky, kopaním a päsťami ho sácali ďalej. Celá cesta bolo ustavičné ubližovanie.

Neďaleko Kajfášovho domu, utiahnutí za rohom jedného domu, čakala na sprievod Bolestná Matka s Magdalénou a Jánom. Jej duša bola stále s Ježišom. Ale keď sa aj telesne mohla k nemu priblížiť, láska jej nedala pokoj, hnala ju na Synovu cestu. Keď sa v noci vrátila z Kajfášovho domu, len krátky čas mohla tráviť vo Večeradle v nemom smútku, lebo sotva vyviedli Ježiša zo žalára k rannému súdu, už sa Mária prebrala, zahalila sa do plášťa a závoja, poponáhľala sa dopredu, prihovoriac sa Jánovi a Magdaléne:

— Vyprevaďme môjho syna k Pilátovi. Chcem ho vidieť na vlastné oči.

Kratšou cestou predbehli sprievod a Panna Mária sa zastavila na tomto mieste, aby s ostatnými čakala sprievod. Veľmi dobre videla, čo je s Ježišom, v duši ho mala stále pred očami, ale nikdy si ho nemohla predstaviť takého znetvoreného a strápeného, akým ho spravila ľudská zločinnosť. Videla síce neustále hrozné utrpenie Synovo, no javil sa jej prežiarený svätosťou, láskou a trpezlivosťou svojej sebaobetujúcej vôle. Ale teraz uvidela holú, hroznú skutočnosť. Pred ňou tiahli pyšní a nesmieriteľní nepriatelia Ježišovi, hlavní kňazi pravého Boha vo sviatočnom rúchu, ale naplnení lesťou,

klamstvom, pretvárkou, zlorečením a úmyslom zavraždiť Boha. Kňazi boží stali sa kňazmi satanovými. Hrozný pohľad!

Potom šla luza s veľkým hukom a revom a všetci falošní svedkovia a lživí žalobci. A nakoniec kráčal Ježiš, Syn Boží, Syn človeka, jej syn. Bol úžasne znetvorený, strápený, poviazaný, dokaličený. Viac sa potácal, než šiel. Vliekli ho rozzúrení kati na povraze za ustavičného posmechu a preklínania...

Ach, keby v tejto víchrici uvoľneného pekla nebol on tým najúbohejším, jediným pokojným, jediným modliacim sa tvorom, ani vlastná matka by ho nebola poznala v tomto strašnom stave. Veď ho obrali o všetko, nechali mu iba spodné rúcho. Keď sa približoval, matka ľudsky nariekala:

— Ach, beda, toto je môj syn? Ach, áno, to je môj syn! O, Ježiš, môj Ježiš!

Sprievod odtiahol. Pán, veľmi dojatý, pozrel sa stranou na matku, ktorá hneď zamdlela. Ján a Magdaléna ju odviedli. Ale sotva prišla k sebe, žiadala, aby ju Ján zaviedol k Pilátovmu palácu.

Že nás priatelia v núdzi opustia, musel skúsiť aj Ježiš na tejto ceste. Obyvatelia Ofela totiž sišli sa tiež na určitom mieste a keď videli Ježiša takto zohaveného, vysmievaného, zmučeného, sviazaného, katmi vláčeného, klesli vo svojej viere. Nevedeli pochopiť, ako môže byť kráľ, prorok, Mesiáš a Syn Boží v takomto položení. Okolo idúci farizeji sa im posmievali pre ich oddanosť Ježišovi:

— Tu si pozrite svojho pekného kráľa! Pozdravte ho! Teraz otvorte ústa, keď kráča k svojmu trónu na korunovanie! Už je koniec zázrakom! Veľkňaz ho zbavil čarodejníctva!

Vieru týchto dobrých ľudí, ktorých Ježiš obdaril

toľkými milosťami a uzdraveniami, otriasol pohľad na toto ukrutné divadlo, ktoré im teraz predstavili najvznešenejší ľudia krajiny, veľkňaz a rada. Lepší sa pochybovačne utiahli, horší sa však s posmeškami pripojili k sprievodu, nakoľko to bolo vôbec možné, lebo ulice boly miestami obsadené strážami farizejov, aby sa mohly hneď potlačiť prípadné vzbury.

Pilátov palác a jeho okolie

Na severnom úpätí chrámového pahorku čnel do značnej výšky palác rímskeho miestodržiteľa Piláta. Viedol k nemu dlhý rad mramorových schodov. Palác je obrátený k priestrannému trhovisku, ktoré je dookola uzavreté stĺporadím a stánkami predavačov. Medzi týmito staviskami stojí strážnica a štyri brány na štyroch svetových stranách. Južná brána je obrátená k palácu. Námestie, zvané Fórum, presahuje na západe cez severozápadný roh pahorka a s tohoto výčnelka Fóra možno vidieť na horu Sion. Fórum leží o niečo vyššie, ako okolité ulice, ktoré smerom k vstupným bránam námestia stúpajú. Na viacerých miestach domy susedných ulíc sa opierajú o vonkajšie múry stĺporadia. Pilátov palác sa nedotýka bezprostredne námestia, ale je od neho oddelený širokým dvorom. Na východnej strane dvora je mohutné podlubie, ktoré vyúsťuje priamo do jednej z ulíc smerom k južnej bráne, tam, kde je začiatok cesty na Olivovú horu. Aj na západnej strane dvora je podobná stavba, ale táto vedie do západnej časti mesta cez mestskú štvrť Akra na Sion. So schodišťa Pilátovho

paláca bolo vidieť cez dvor na námestie. Pri vchode na námestí proti dvoru stálo niekoľko kamenných lavíc. Židovskí kňazi nešli ďalej, aby sa neznečistili, ale priblížili sa k Pilátovmu dvoru len po tieto lavice. Hranica bola označená čiarou na dlažbe dvora.

Pri západnej oblúkovej bráne bola do obvodu trhoviska vstavaná strážnica. Táto sa na severe dotýkala námestia, na juhu oblúkovou bránou Pilátovho pretória a tvorila akýsi predný dvor medzi Fórom a pretóriom.

Pretórium sa nazývala časť Pilátovho paláca, kde sa súdievalo. Strážnica bola obklopená stĺporadím. V prostriedku bol dvor, ale nekrytý, pod ním žaláre, v ktorých boli teraz zatvorení dvaja lotri. Strážnica bola preplnená rímskymi vojakmi. Neďaleko strážnice za stĺporadím na námestí stál stál stĺp na bičovanie. Aj viac stĺpov stálo na trhu. Pri bližších sa vykonávaly telesné tresty, o vzdialenejšie sa priväzoval dobytok. Proti strážnici na námestí bola pekná terasa. Vyzerala ako hlavný súd. Mala stupne a kamenné lavice. S tohto miesta, ktoré sa volalo Gabata, vyhlasoval Pilát slávnostne svoje rozsudky. Hlavné schodište paláca viedlo aj k otvorenej terase. Tu rokovával so žalobníkmi, ktorí sedeli na laviciach pri vchode na námestie. Tu sa mohli dorozumievať hlasným hovorom.

Za palácom ležaly ešte vyššie terasy so záhradami a besiedkami. Tieto záhrady spájaly palác Pilátov s bytom jeho manželky Klaudie Prokly. Za budovami bola priekopa, ktorá ich oddeľovala od chrámového pahorka. Tam vzadu boly aj byty chrámových sluhov.

Východne od Pilátovho paláca stojí rezidencia

Herodesa staršieho. Na dvore tejto budovy povraždili kedysi nevinné deti. Od tých čias ju už postavili. Vstup je teraz od východu, ale Pilát má aj iný vchod z pitvora paláca.

V tejto mestskej štvrti vedú štyri ulice od východu na západ. Tri vedú k Pilátovmu palácu a na námestie, štvrtá smeruje popri severnej strane námestia k bráne, cez ktorú vedie cesta do Betsury. Blízko tejto brány v ulici stojí pekný Lazárov dom, v ktorom má svoj byt aj Marta.

Zo štyroch ulíc tá, ktorá bola najbližšie k chrámu, vychádzala od južnej brány, pri ktorej tesne pri múre bolo zriadené ovčie napájadlo. Odtok malo do Jozafátskeho údolia a preto bolo toto miesto bahnisté. Okolo jazierka bolo viac budov. V tomto napájadle zväčša umývali obetných baránkov, skôr ako ich odniesli do chrámu. Druhé obradné umývanie dialo sa pri jazere Betesde, ktoré bolo južne od chrámu. V druhej ulici stál dom s dvorom, ktorý patril svätej Anne, Máriinej matke. Tu bývala s rodinou a tu chovala aj obeté zvieratá, keď prišli na sviatky do Jeruzalema. V tomto dome sa konaly — ak sa dobre pamätám — aj zásnuby Jozefa s Máriou.

Ako som spomenula, Fórum leží vyššie ako okolité ulice, ktorými odvádzajú v kanáloch spláknutú vodu do jazera. Na hore Sion rozprestiera sa tiež podobné námestie pred voľakedajším hradom Dávidovým. Neďaleko odtiaľ smerom na juhozápad stojí Večeradlo a smerom na sever budovy Annáša a Kajfáša. Dávidov hrad je už opustená pevnosť s prázdnymi dvormi, maštaľami a komorami. Prenajímali ich cudzinci s karavánami pre seba a pre svoje zvieratá. Táto budova bola oddávna prázdna.

Taká bola už pri narodení Krista Pána. Vtedy sem zaviedli troch svätých kráľov s ich veľkým sprievodom a zvieratami.

Ježiš pred Pilátom

Podľa nášho času mohlo byť šesť hodín ráno, keď došiel sprievod kňazov a farizejov so zmučeným Vykupiteľom k Pilátovmu palácu. Medzi námestím a palácom po oboch stranách cesty stály lavice, pri ktorých sa zastavili Annáš a Kajfáš a členovia rady, pretože ďalej nechceli ísť. Ježiša zaviedli vojaci trochu ďalej až po schodište Pilátovho paláca. Keď došli, Pilát ležal na vyčnievajúcej terase na akejsi pohovke. Pri ňom na trojnohom stolíku bolo niekoľko úradných odznakov a iné predmety, na ktoré sa už nepamätám. Okolo neho stáli dôstojníci a vojaci. Boly tam vyložené aj znaky rímskej štátnej moci. Hlavní kňazi a Židia stáli trocha ďalej od budovy, lebo podľa zákona by sa ňou znečistili a preto neprekročovali určitú hranicu.

Keď ich Pilát videl prichádzať s veľkým spechom, hukom a krikom a vliecť zmučeného Ježiša ku schodom, vstal a začal sa s imi posmešne rozprávať, asi ako sa dnes rozpráva namyslený francúzsky maršal s malomestskou deputáciou.

— Čo tu chcete tak zavčasu? Akože ste mohli tak nemilosrdne zachádzať s týmto človekom? — pýtal sa ich.

Oni však pokrikovali na vojakov:

— Ďalej s ním do súdneho domu!

Potom sa obrátili k Pilátovi:

— Vypočuj naše žaloby proti tomuto zločincovi! My sami nemôžeme do budovy, aby sme sa neznečistili.

Keď krik ustal, zakričal zo zástupu nejaký chlap silnejšej postavy, ctihodného výzoru:

— Pravda, vy nemôžete vojsť do súdu, lebo ho posvätila krv nevinných! Len on ta smie vkročiť. Len on je zpomedzi Židov čistý ako nevinné deti.

S veľkým rozčúlením vykríkol tieto slová a zmizol v zástupe. Bol to istý Zadoch, zámožný človek, Obedov ujec. Obed bol manželom Serafie, známej pod menom Veronika. Jeho dvaja synkovia boli tiež medzi nevinnými deťmi, ktoré kedysi povraždili na Herodesov rozkaz. Po tejto udalosti žil v ústraní so svojou ženou. Raz videl Ježiša u Lazára a počul jeho učenie. V tejto chvíli, keď videl, s akou ukrutnosťou vlečú nevinného Ježiša ku schodom, obnovila sa mu bolestná spomienka na usmrtené deti a hlasno svedčil o Pánovej nevinnosti. Ježišovi žalobcovia sa však natoľko náhlili a tak sa hnevali pre povýšené správanie Pilátovo, že si ani nevšimli tohto výkriku.

Vojaci vyviedli Ježiša po mramorových schodoch a postavili ho v pozadí terasy, s ktorej Pilát hovoril so žalobcami. Keď uvidel Pilát Ježiša — o ktorom už počul rozličné zprávy — v tomto zmučenom stave, no s nezničiteľným výrazom dôstojnosti, vzrástol jeho hnus a opovrhnutie voči židovskému kňazstvu a rade, ktorí mu už dávnejšie odkázali, že mu odovzdajú Ježiša Nazaretského, aby ho odsúdil na smrť. Dal im pocítiť, že nie je náchylný odsúdiť Ježiša, ak nedokážu jeho vinu. Preto povýšene a posmešne sa obrátil k hlavným kňazom a povedal:

— Akú žalobu prednášate proti tomuto človekovi?

Na to mu odpovedali:

— Keby tento nebol zločincom, neboli by sme ho odovzdali tebe.

— Vezmite si ho teda a odsúďte ho podľa svojho zákona, — hovoril Pilát.

— Vieš dobre, — odpovedali, — že nemáme práva vykonať rozsudok smrti.

Ježišovi nepriatelia boli veľmi nahnevaní. Všetko robili s búrlivou rýchlosťou a prudkosťou, aby boli hotoví s Ježišom ešte pred začiatkom sviatkov a mohli zabiť veľkonočného baránka. Nevedeli však, že veľkonočným baránkom je práve Ježiš, ktorého odovzdali pohanskému sudcovi, ktorého prahom sa nechceli znečistiť, aby mohli jesť baránka.

Keďže ich teraz vladár vyzval, aby predložili obžalobu, vyhoveli jeho vyzvaniu a predniesli tri hlavné obvinenia a pre každé postavili po desať svedkov. Obžaloba znela tak, aby Ježiš mohol byť pokladaný za zločinca, ktorý sa prehrešil proti cisárovi. V náboženských a chrámových veciach mohli totiž aj sami súdiť, ale nemohli vykonať trest smrti.

V prvom obvinení tvrdili, že Ježiš balamúti ľud, ruší verejný poriadok a búri. Pritom vypočítali niekoľko dôkazov, podopieraných svedkami. Hovorili: „Chodí medzi ľud a rační na shromaždeniach, porušuje sobotu a lieči v sobotný deň.” Pilát ich posmešne prerušil:

— Vy asi nie ste chorí, ináč by ste sa tak nepohoršovali!

Oni však pokračovali: „Zavádza ľud svojimi

hroznými náukami, pretože hlása, aby jedli jeho telo a pili jeho krv a potom budú mať večný život."
Piláta náramne dopaľovala nenávistná zloba, s ktorou prednášali obvinenia. Usmial sa na svojich dôstojníkov a s ostrými slovami sa obrátil k Židom:

— Táto vec vyzerá práve tak, ako keby ste chceli nasledovať jeho učenie a získať večný život, lebo sa tak správate, ako keby ste chceli zjesť jeho telo a krv.

Druhým hlavným obvinením bolo, že Ježiš navádza ľud, aby neplatil cisárovi dane. Pilát ich s hnevom prerušil, lebo medzi jeho povinnosti patril dozor nad daňami. V tejto veci si bol istý a preto povedal:

— Je to neokrôchaná lož! Ja to musím lepšie vedieť.

Ale Židia ďalej revali a predniesli tretie obvinennie, podľa ktorého tento človek nízkeho, neistého a podozrivého pôvodu utvoril okolo seba mohutnú stranu a ohrožuje Jeruzalem. Medzi ľudom rozširuje dvojsmyselné podobenstvá o istom kráľovi, ktorý pripravuje svadbu pre svojho syna. Raz na istej hore shromaždený zástup chcel si ho vyvoliť za kráľa. Pokladal to však ešte za predčasné a skryl sa. V posledných dňoch si trúfa už viacej. Usporiadal si veľkolepý a hučný vstup do Jeruzalema a objednal si rozličné pozdravné výkriky ako: „Hosana synu Dávidovmu! Sláva kráľovstvu otca nášho Dávida, ktoré už prichádza!" A dával si preukazovať úctu, učí, že on je Kristus, pomazaný Pána, Mesiáš, prisľúbený kráľ Židov a takto sa dáva aj volať. Aj tieto obvinenia dokazovali desiati svedkovia.

Pilát sa zamyslel nad slovami, že Ježiš sa dáva

volať Kristom a židovským kráľom. S otvoreného balkóna vošiel do vedľajšej súdnej siene. Cestou sa pozrel pozorne na Ježiša a rozkázal stráži, aby mu ho predviedli.

Pilát bol váhavý, poverčivý pohan nestálej povahy. Mal akési hmlisté tušenia o synoch svojich bohov, ktorí žili na zemi. Ani to mu nebolo celkom neznáme, že židovskí proroci už oddávna hlásajú príchod Bohom pomazaného Spasiteľa a osloboditeľa, kráľa a že ho čaká veľa Židov. Aj o tom vedel, že u starého Herodesa boli mudrci od východu a vypytovali sa na novorodeného židovského kráľa, aby sa mu poklonili a že potom na rozkaz Herodesov bolo usmrtených veľa novorodeniatok. Počul o povestiach, ktoré hovorily o Mesiášovi, o kráľovi, ale ako horlivý modloslužobník im neveril a nevedel si predstaviť, aký kráľ to má byť. Najviac mohol mať také predstavy, aké mali vtedajší osvietení Židia a herodiáni: toho kráľa si predstavoval ako víťazného, mocného panovníka. Teraz tým smiešnejším sa mu zdalo toto obvinenie, keď videl pred sebou Ježiša v biednom, úbohom a zohavenom stave. Tento že sa vydáva za Bohom pomazaného a kráľa? Keďže však Ježišovi nepriatelia predniesli toto obvinenie ako zločin, narušujúci práva cisárove, dal Pilát predviesť Ježiša, aby ho vypočul.

S udiveným zrakom sa díval vladár na Pána a oslovil ho:

— Ty si teda kráľ židovský?

Ježiš mu odpovedal:

— Hovoríš to sám od seba a či ti to iní povedali o mne?

Piláta sa nepríjemne dotklo, že ho Ježiš pokladá

za takého obmedzeného a myslí si o ňom, že je to jeho vlastý nápad pýtať sa Ježiša, takého úbožiaka, či je kráľom, a preto odmietavo odpovedal:

— Či som ja Žid, aby som musel vedieť o takýchto malicherných veciach? Tvoj národ a hlavní kňazi mi ťa vydali s týmto obvinením ako takého, ktorý je hoden smrti. Povedz teda, čo si spáchal?

Ježiš slávnostne odpovedal:

— Moje kráľovstvo nie je z tohto sveta. Keby moje kráľovstvo bolo z tohto sveta, moji služobníci iste by bojovali, aby som nebol vydaný Židom. Ale moje kráľovstvo nie je ztadeto.

Pilát s istým žasnutím počúval tieto vážne slová Ježišove a zamyslene sa ho spýtal:

— Teda predsa si ty kráľ?

— Ako sám hovoríš, áno, ja som kráľ. Na to som sa narodil a na to som prišiel na svet, aby som vydal svedectvo o pravde. Každý, kto je z pravdy, počúva môj hlas.

Pilát sa na Ježiša pozrel, vstal a povedal:

— O pravde? A čo je pravda?!

Ešte o čomsi hovorili, ale sa už nepamätám, čo to bolo.

Vladár nato vyšiel znovu na terasu. Nemohol síce Ježišovi porozumieť, ale toľko sa predsa dozvedel, že nie je takým kráľom, ktorý by mohol škodiť cisárovi. Nenárokuje si nijakú krajinu na tomto svete a o krajiny z iného sveta sa cisár nestará. Zakričal teda s balkóna hlavným kňazom:

— Ja nenachádzam na ňom nijakej viny.

Nato sa Ježišovi nepriatelia zasa rozzúrili a vysypali na Ježiša celú záplavu obvinení. A Pán len mlčky stál a modlil sa za týchto biednych ľudí. Pilát sa potom obrátil k nemu a pýtal sa ho:

— Či nič neodpovieš na túto obžalobu?

Ale on nepovedal ani slova. Pilát sa veľmi čudoval a povedal:

— Dobre vidím, že luhaním ťa napádajú.

(Použil iného výrazu miesto luhaním, ale som ho zabudla.)

Žalobcovia so zlosťou odpovedali:

— Čože? Ty na ňom nenachádzaš viny? Či je to nie prečin, keď búri všetok ľud? Veď svoje náuky rozširuje po celej krajine od Galilejska až sem!

Keď Pilát počul slovo „Galilejsko", chvíľu premýšľal a potom zakričal:

— Tento muž je z Galilejska? Je azda Herodesovým poddaným?

— Áno, — odpovedali žalobcovia, — jeho rodičia bývali v Nazarete a on teraz býva v Kafarnaume.

Nato Pilát odpovedal:

— Keď pochádza z Galilejska, odveďte ho teda k Herodesovi. Práve je tu na sviatky, nech ho on súdi!

Dal Ježiša odviesť z dvora budovy k jeho nepriateľom a k Herodesovi poslal dôstojníka so zprávou, že mu posiela poddaného, Ježiša Nazaretského, teda pôvodom Galilejčana, aby ho súdil. Pilát sa tešil, že takýmto spôsobom sa môže vyhnúť odsúdeniu Ježišovmu, čo mu bolo veľmi nepríjemným. Pritom mal na mysli aj cieľ politický. Chcel preukázať láskavosť Herodesovi, ktorý už bol dávno zvedavý na Ježiša. Pilát a Herodes totiž neboli zadobre.

Ježišových nepriateľov veľmi mrzelo, že ich Pilát pred celým národom odmietol a teraz musia ísť k Herodesovi. Svoju zlosť si vylievali naJeži-

šovi. Obklopili ho vojaci, poviazali a bitím a kopancami ho rýchlo hnali cez námestie, na ktorom sa hemžily zástupy, potom cez ulicu do Herodesovej budovy, ktorá stála opodiaľ. Aj rímski vojaci šli s nimi.

Klaudia Prokla, Pilátova manželka, za výsluchu poslala k manželovi sluhu a odkázala mu, že sa chce s ním súrne rozprávať. A keď Ježiša viedli k Herodesovi, stála skrytá na vyvýšenom balkóne a s veľkou úzkostlivosťou a zármutkom dívala sa na sprievod, ktorý prechádzal cez námestie.

Vznik krížovej cesty

Kým trval pred Pilátom výsluch, stála Ježišova matka s Magdalénou a Jánom medzi zástupom v kúte jednej dvorany na trhovisku. So srdcelomnou bolesťou počúvali huk a rev. Keď potom viedli Ježiša k Herodesovi, sprevádzal Ján Pannu Máriu a Magdalénu zpät po ceste utrpenia. Vykonali celú cestu od Kajfáša a Annáša cez Ofel na Olivovú horu do záhrady Getsemanskej. Všade, kde Ježiš spadol, kde trpel muky, sa zastavili, smútili a pretrpeli jeho utrpenie. Panna Mária viac ráz klesla a pobozkala zem, kde jej Syn padol. Magdaléna zalamovala rukami a Ján plakal, potešoval ich, podporoval a viedol ďalej. Toto bol prvý počiatok svätej krížovej cesty, počiatok sústrastného rozjímania a uctievania Kristovho utrpenia ešte skôr, než sa skončilo.

Už vtedy v najsvätejšom kvete ľudstva, v panenskej matke Boha, Syna človeka, začala sa úcta Cirkvi k mukám Vykupiteľovým. Už vtedy, keď

Ježiš kráčal ešte svojou krušnou cestou utrpenia, oplakávala a uctievala vyvolená, milosti plná Matka šľapaje svojho Syna a Boha. O, aké prežívanie múk! S akou prenikavou silou prebodol jej meč srdce a bolestne ho zranil! Ona, ktorá ho nosila, ona blahoslavená, ktorá prijala do svojho srdca Slovo, ktoré bolo na počiatku u Boha a ktoré bolo Bohom, ona, ktorá ho počúvala, opatrovala a chovala, ona, ktorá v sebe nosila a cítila jeho život, prv než ľudia, jeho bratia, prijali jeho požehnanie, učenie a spásonosnú pomoc, trpela a delila sa s Ježišom o všetko, i o jeho túžbu po vykúpení ľudstva trpkým utrpením a smrťou. Najčistejšia a Nepoškvrnená ukázala Cirkvi chodník krížovej cesty, aby posbierala nevyčerpateľné zásluhy Ježiša Krista na všetkých miestach ako drahé kamene, aby ich trhala ako kvety pri ceste a obetovala svojmu nebeskému Otcovi za všetkých veriacich. Všetko, čo bolo v ľudstve sväté od počiatku až doteraz, všetci, ktorí túžili po vykúpení, všetci, ktorí vždy so sústrasťou oslavovali lásku a utrpenie Pánovo, kráčali, žialili, modlili sa a prinášali obetu v srdci matky Ježišovej, ktorá je vernou matkou veriacich bratov v Cirkvi.

Magdaléna bola od bolesti takmer bez seba. K Pánu Ježišovi prechovávala nekonečnú svätú lásku, ale práve vtedy, keď chcela svoje milujúce srdce naozaj vyliať k jeho nohám, ako kedysi liala olej na jeho hlavu, otvorila sa priepasť, hrôza medzi ním a jej láskou. Nesmierna bola jej ľútosť nad hriechami a nesmierna jej vďačnosť za odpustenie. A teraz, keď chcela k nemu pozdvihnúť vďaku svojej lásky ako dym tymiánu, videla, ako mučia Ježiša a ako ho vedú na smrť aj za jej hrie-

chy, ktoré tiež vzal a seba. A vtedy sa jej láska zhrozila nad hriechami, pre ktoré musí Ježiš vytrpieť toľké hrôzy, vtedy sa zrútila do hĺbky ľútosti a opäť sa pozdvihla v túžbe po svojom Pánovi a Majstrovi a videla ho, ako trpí nesmierne muky. Jej strhaná duša sa prudko zmietala medzi láskou a ľútosťou, medzi jej vďačnosťou a nevďakom ľudu. Toto všetko sa odzrkadľovalo na jej vonkajšku, v jej slovách a pohyboch.

Ján, ktorý miloval a trpel, sprevádzal ako prvý Matku svojho Majstra a Boha — ktorý ho tiež miloval a zaňho trpel — po chodníkoch krížovej cesty a nazrel do vecí budúcich.

Pilát a jeho manželka

Keď Ježiša viedli k Herodesovi a trpel tam svoje poníženie, videla som Piláta, ako šiel k svojej manželke Klaudii Prokle. Sišli sa v besiedke za Pilátovým palácom na záhradnej terase. Klaudia bola veľmi rozrušená a nepokojná. Bola to žena vysoká, peknej postavy, ale bledej tvári. S hlavy vzadu jej visel závoj, bolo jej však vidieť vlasy, obtočené okolo hlavy a v nich niekoľko ozdôb. V ušiach a na hrdle nosila tiež šperky. Dlhé riasnaté šaty spájala krásna sponka. Dlho sa rozprávala s Pilátom a prosila ho na všetko, čo mu bolo sväté, aby neublížil Ježišovi, prorokovi, svätému z najsvätejších. A vyrozprávala mu niektoré časti svojich podivuhodných videní, ktoré mala v noci o Ježišovi.

Kým rozprávala, videla som veľa z týchto videní. Neprichádzajú mi však na um v tom istom poradí. Pamätám sa však na tieto: Videla všetky hlavné

časti Ježišovho života, videla anjelský pozdrav, Ježišovo narodenie, poklonu pastierov a kráľov, proroctvo Simeonovo a Anny, útek do Egypta, povraždenie betlehemských novorodeniatok, Ježišovo pokúšanie na púšti. Videla obrazy o jeho svätom a spasiteľnom účinkovaní, pričom ho videla stále s gloriolou okolo hlavy. Videla úklady a zločiny jeho nepriateľov v najhroznejších obrazoch. Videla svätosť a bolesť jeho matky a nesmierne Ježišovo utrpenie, ktoré stále znášal s láskou a trpezlivosťou. Toto všetko videla v sústredených obrazoch, obklopených svetlom i tmou a rozličnými symbolmi, ktoré ich maly vysvetľovať. Cítila pritom nevysloviteľnú úzkosť, pretože všetky tieto veci boly pre ňu nové, dojímavé a presvedčivé a ich časť, napríklad vraždenie detí, Simeonovo proroctvo v chráme, odohrávalo sa v blízkosti ich domu. Viem dobre, akú stiesnenosť cíti súcitné srdce pri takýchto obrazoch. Pocity druhých najlepšie pochopíme, keď ich aj sami skúsime.

Takto pretrpela noc, poznala veľa zázrakov a právd, jedny jasno, druhé hmlisto, keď ju zobudil huk ľudí, ktorí viedli Ježiša. Keď sa pozrela von, videla Pána, o ktorom mala po celú noc videnia, ako ho viedli zmučeného a zohaveného cez námestie k Herodesovi. Toto nové poznanie v súvislosti s podivuhodnými skúsenosťami noci jej nesmierne svieralo srdce a preto hneď poslala pre Piláta. A teraz v úzkosti a strachu mu hovorila o týchto veciach, pretože nepochopila všetko, alebo sa nevedela vyjadriť, ale prosila a orodovala s dojemnou láskou.

Pilát sa veľmi zadivil, dokonca prišiel do rozpakov, keď vypočul manželku. Všetko sa shodovalo

s tým, čo sám počul tu a tam o Ježišovi, o nenávisti Židov, o Ježišovom mlčaní, o jeho pevných a podivuhodých odpovediach. Stával sa váhavým a nespokojným, ale potom sa klonil k videniam svojej ženy a povedal jej, že práve vyhlásil, že na Ježišovi nenachádza nijakej viny a neodsúdi ho, pretože poznal zlomyseľnosť Židov. Hovoril jej o Ježišových výpovediach a dal jej akýsi záloh, aby ju uistil, že Ježiša neodsúdi. Nepamätám sa už, čo to bolo za klenot, či prsteň, či pečať. Potom sa rozišli.

Piláta som videla ako človeka nepokojného, lakomého, namysleného a zároveň podlého, ktorý vo svojej bezbožnosti bol schopný aj hanobných činov, keď mu šlo o vlastné dobro. Zároveň bol zbabelý. Znížil sa na hocijakú modloslužbu, veštbu alebo čary, keď sa dostal do pomykova. Aj teraz som ho videla v takomto zmätku. Neprestajne odbehoval do skrytej miestnosti svojho domu k svojim bôžikom, ktorých okiadzal a žiadal od nich rozličné znamenia. Hľadal aj pôverčivé znamenia, napr. pozoroval, ako žerú sliepky. Toto všetko bolo také strašné, temné a pekelné, že som sa až zhrozila, a neviem to ani presne vyrozprávať. Bol celý zmätený, lebo satan mu našepkával raz to, raz ono. Raz si myslel, že musí prepustiť Ježiša ako nevinného, inokedy sa zasa domnieval, že by sa mu jeho bôžikovia pomstili, keby Ježiša prepustil, ktorý také podivné výroky povedal o sebe, ako keby bol nejakým polobohom. Ježiš by mohol ešte uškodiť jeho bôžikom.

On je asi nejaký židovský boh — myslel si, — veď je toľko proroctiev o akomsi židovskom kráľovi, ktorý bude panovať nad všetkým. Králi od východu, idúci za hviezdou, už raz hľadali v tejto

krajine takéhoto kráľa. Azda by sa mohol povýšiť ešte aj nad mojich bôžikov a nad cisára a ja budem zodpovedný, že neumrel. Možno, že jeho smrť bude triumfom mojich bôžikov.

Ale opäť si pripomenul podivné nočné zážitky manželkine, ktorá nikdy predtým nevidela Ježiša, a tieto videnia najmocnejšie zavážily v Ježišov prospech na váhe Pilátovej neistoty. Napokon sa celkom rozhodol, že ho prepustí. Chcel byť spravodlivý, ale nevedel, lebo pred chvíľou sa pýtal: „Čo je pravda?" Nepočkal však na odpoveď: „Ježiš Nazaretský, kráľ židovský, to je pravda." Všeličo v ňom vrelo. Nevedela som pochopiť ten zmätok, ale ani on sám nevedel, čo chce, leboináč nebol by hľadal odpoveď pri sliepkach.

A ľudia sa vždy vo väčších a väčších zástupoch schádzali na námestie a na tých uliciach, ktorými viedli Ježiša k Herodesovi. Avšak tieto zástupy sa nemiešaly dovedna, ale stály podľa dedín a krajov, odkiaľ prišly. Najzúrivejší farizeji z každého kraja, kde Ježiš učieval, prišli teraz ku svojim krajanom, aby spracovali proti Ježišovi váhavý a pomätený ľud. Pri rímskej strážnici pred Pilátovým palácom a na významných miestach celého mesta boly zosilnené rímske posádky.

JEŽIŠ PRED HERODESOM

Herodes vypočúva Ježiša

Palác tetrarchu Herodesa stál neďaleko v novej mestskej štvrti severne od námestia. Čata rímskych vojakov pochodovala so sprievodom. Vojaci pochádzali z pohraničných krajín Švajčiarska a Talianska. Ježišovi nepriatelia boli náramne rozhorčení, že museli chodiť sem a tam. Neprestali na Ježiša nadávať a dali ho vojakom mykať a sácať. Pilátov posol k Herodesovi predišiel sprievod, takže ho už Herodes očakával vo veľkej dvorane. Sedel na poduškách na akomsi tróne. Okolo neho bolo veľa vojakov a dvoranov. Veľkňazi vstúpili cez stĺporadie a postavili sa po oboch stranách dvorany, kým Ježiš ostal pri vchode.

Herodesovi veľmi lichotilo, že Pilát mu verejne pred veľkňazmi priznal právo súdiť občana galilejského. Správal sa veľmi dôležite a nafúkane. Tešil sa, že môže pred sebou vidieť Ježiša poníženého, lebo sa mu zdalo, že sa mu Ježiš dosiaľ vyhýbal. Ján Krstiteľ sa vždy tak slávnostne vyslovoval o Ježišovi a herodiáni a iní špehúni a udavači mu toľko o ňom nahovorili, že ho očakával s napnutou zvedavosťou. Veľmi sa mu páčilo, že môže pred svojimi dvoranmi a pred hlavnými kňazmi predviesť veľkolepý výsluchu, pričom môže ukázať obom stranám, ako o všetkom dobre

vie. Ale aj to mu hlásili, že Pilát nenašiel na Ježišovi nijakú vinu. To bolo preňho povzbudením, aby sa mohol k žalobcom správať s istou zdržanlivosťou, čo iba zväčšovalo ich zlosť. Len čo vkročili, hneď predniesli žalobu. Herodes sa zvedavo pozrel na Ježiša a keď ho uvidel v takom zúboženom stave, so strapatými vlasmi, so zbitou, zakrvavenou a zablatenou tvárou, v zašpinenom plášti, vzbudil sa v tomto zmäkčilom, chlipnom kráľovi bridivý súcit. Vykríkol meno nejakého boha, niečo ako „Jehova", s odporom si odvrátil tvár a oslovil kňazov:

— Odveďte ho a očistite ho! Ako ste mohli predo mňa priviesť takého špinavého a dobitého človeka?

Sluhovia ihneď vyviedli Ježiša do pitvora, priniesli misu vody a uterák a čistili ho surovým spôsobom. Bezohľadne mu utierali tvár, hoci ju mal celú posiatu ranami.

Herodes zazlieval kňazom ich kruté zaobchádzanie. Zdalo sa, že chce napodobňovať Pilátov spôsob, lebo aj on začal:

— Vidieť na ňom, že padol do rúk mäsiarov. Ale skoro ste to dnes začali!

Ale veľkňazi s veľkou náhlivosťou opätovali svoje ponosy a obvinenia. Práve priniesli zpät Ježiša a Herodes sa chcel ukázať k nemu milý, preto rozkázal, aby podali Ježišovi čašu vína, lebo je celkom bezvládny. Ježiš však odmietol, kývol hlavou a nápoj neprijal.

Herodes bol voči Ježišovi veľmi shovorčivý a mnohovravný. Predniesol všetko, čo o ňom vedel. Z počiatku sa ho na všeličo vypytoval, žiadal od neho, aby mu dal nejaké zázračné znamenia. Keď

však Ježiš neodpovedal ani jediným slovom, iba sa nemo díval pred seba, Herodes sa veľmi namrzel a hanbil sa pred prítomnými. Ale nechcel, aby to spozorovali, preto vysypal zo seba celú záplavu otázok. Napred sa Ježišovi lichotivo prihováral:

— Ľutujem, že ťa tu musím vidieť tak ťažko obvineného, veľa som o tebe počul. Zaiste vieš, že si ma veľmi urazil v Tirze, keď si bez môjho povolenia vymieňal väzňov, ktorých som dal pozatvárať. Možno, že si to urobil s dobrým úmyslom. Rímsky miestodržiteľ poslal ťa teraz ku mne, aby som ťa súdil. Čo povieš na tieto obvinenia? Mlčíš? Veľa mi rozprávali o tvojej múdrosti v rečiach a učení. Rád by som počul, ako vyvraciaš žaloby svojich nepriateľov! Čo povieš? Je to pravda, že si kráľ židovský? Že si Syn Boží? Kto si vlastne? Počul som, že si robil veľké zázraky. Dokáž to predo mnou. Urob nejaký zázrak! Tvoje prepustenie závisí odo mňa. Je pravda, že si liečil slepých od narodenia? Že si vzkriesil Lazára a veľa tisíc ľudí si nasýtil niekoľkými chlebmi? Prečo mi neodpovedáš? Dôrazne ťa vyzývam, ukáž niečo zo svojich zázrakov! Bude ti to len na osoh!

Ježiš mlčal. Nato sa Herodes ešte rýchlejšie začal vypytovať:

— Kto si? Čo je s tebou? Kto ti dal plnú moc? Alebo azda už nič nevieš? Si to ty, čo sa o jeho narodení rozprávajú také čudné reči? Kedysi prišli k môjmu otcovi králi od východu a vypytovali sa ho na novonarodeného kráľa židovského, aby sa mu mohli pokloniť. Hovorí sa, že ty si tým dieťaťom. Je to pravda? Zachránil si sa pred smrťou, keď vtedy za obeť padlo veľa detí? Ako sa to

stalo? Prečo sa potom dlho o tebe nerozprávalo? Alebo azda len preto kladú túto udalosť do súvislosti s tebou, že ťa chcú spraviť kráľom? Osvedč sa, aký si ty kráľ! Môžem povedať, že nič kráľovského na tebe nevidím! Ako som počul, nedávno ťa viedli triumfálne do chrámu. Čo to má znamenať? Hovor! Ako je to možné, že sa to všetko tak smutne skončilo?

Veľa podobného táral ešte Herodes, ale od Ježiša odpovede nedostal. Dostala som teraz, ale už aj predtým, vysvetlenie, že Ježiš preto sa nerozprával s Herodesom, lebo Herodes bol v kliatbe pre svoje cudzoložnícke spolunažívanie s Herodiádou a pre zabitie Jána Krstiteľa.

Mrzutosť Herodesovu, ktorú spôsobila Ježišova mlčanlivosť, usiloval sa využiť Annáš a Kajfáš. Znovu mu predkladali rozličné obvinenia. Medzi iným tvrdili, že Ježiš nazval Herodesa líškou a že už dávno sa usiluje vyhubiť celú rodinu Herodesovu. Chce založiť nové náboženstvo a že Veľkú noc už včera slávil. Toto obvinenie na základe Judášovej zrady sa už vyskytlo aj u Kajfáša, ale niekoľko Ježišových priateľov dokázalo zo zákonov jeho bezpodstatnosť.

Ale Herodes, hoci ho Ježišovo mlčanie veľmi mrzelo, nedal sa odvrátiť od svojich politických úmyslov. Nechcel odsúdiť Ježiša jednak preto, že sa ho tajne bál a často ho tiesnilo Jánovo zavraždenie jednak nenávidel hlavných kňazov, lebo ani tí nechceli zažmúriť oči nad jeho cudzoložstvom, ba vylúčili ho aj z obetovania. A konečne nechcel odsúdiť toho, ktorého Pilát uznal za nevinného. Jeho politickým úmyslom bolo, aby sa Pilátovi zalíškal pred kňazmi. Ale Ježiša zaplavil opovržli-

vými pošmeškami a rozkázal telesnej stráži a svojim sluhom, ktorých bol v paláci niekoľko sto:

— Vyveďte toho blázna a preukážte tomuto smiešnemu kráľovi úctu, ktorá mu patrí! Veď ho možno pokladať skôr za blázna ako za zločinca.

Vojaci vyviedli Spasiteľa na veľký dvor a tam mu strašne ubližovali a zasýpali ho posmechom. Tento dvor sa prestieral medzi krídlami paláca a Herodes sa s plochej strechy chvíľu díval, ako trápia Ježiša. Ale Annáš a Kajfáš mu boli vždy v pätách a robili všetko, aby ho pohli k odsúdeniu Ježiša. Herodes však pred Rimanmi povedal:

— Spáchal by som najväčší hriech, keby som ho odsúdil.

Pravdepodobne si myslel: bol by to najväčší hriech proti súdu Pilátovmu, ktorý bol taký zdvorilý a poslal ho ku mne.

Keď kňazi a ostatní nepriatelia Ježišovi videli, že Herodes im nechce urobiť po vôli, vyslali niekoľkých vlastných ľudí s peniazmi do Akry — do štvrte, kde bol teraz veľa farizejov — a odkázali im, aby prišli so svojimi náboženskými obcami do blízkosti Pilátovho paláca. Poslali im veľa peňazí, aby ich rozdali ľudu, ktorý má búrlivo žiadať Ježišovu smrť. Iných vyslali medzi ľud s vyhrážkou, že ak nebudú žiadať bohorúhačovu smrť, vyvolajú proti sebe boží hnev. Aj to rozhlasovali, že ak Ježiš neumrie, spolčí sa s Rimanmi a to bude potom tá krajina, o ktorej vždy hovoril, a bude koniec so Židmi. Inde zasa rozširovali zprávu, že Herodes odsúdil Ježiša, ale ľud musí vyjadriť svoju vlastnú vôľu. Možno sa obávať jeho prívržencov. Ak sa dostane na slobodu, môžu byť celé sviatky pokazené, lebo Rimania a Ježišovi prívrženci sa

krute pomstia. Rozširovali najzmätenejšie a znepokojujúce zprávy, aby vzbúrili všetok ľud, kým iní rozdávali medzi Herodesovými vojakmi peniaze, aby Ježiša čo najsurovejšie, ba smrteľne mučili, pretože bol ich túžbou, aby radšej umrel, než by ho Pilát oslobodil.

Ježišovo utrpenie u Herodesa

Zatiaľ čo medzi farizejmi bol shon, trpel Pán tie najpotupnejšie výsmechy a najsurovejšie ubližovanie od bezočivej a bezbožnej luzy, ktorej ho vydal Herodes na milosť a nemilosť, lebo sa s ním nechcel dať do reči. Vysotili ho na dvor. Istý vojak priniesol dlhé biele vrece, ktoré ležalo kdesi vo vrátnikovej komore. Dopravovali v ňom vlnu. Narezali ho šabľou a cez hlavu ho natiahli na Ježiša za všeobecného výsmešného rehotu. Iný zasa priniesli červenú handru a okrútili mu ju okolo hrdla. Potom sa mu posmešne klaňali a sácali ho sem a tam, nadávali mu a pľuvali naňho. Bili ho po tvári, lebo nechcel odpovedať ich pánovi. Zamazali ho blatom, mykali ho, ako by ho chceli prinútiť do tanca. V dlhom posmešnom plášti z vreca shodili ho na zem a vláčili ho v malom jarčoku, ktorý sa tiahol okolo dvora pozdĺž múrov budovy, tak že sa jeho svätá hlava udierala o päty stĺpov a nárožné kamene. Potom ho zasa postavili a vystrájali s ním nové ohavnosti za veľkého revu, lebo tam bol niekoľko sto Herodesových vojakov a sluhov. Boli to ľudia so všetkých končín a každý surový lagan zpomedzi nich chcel si získať svojím zločinným správaním zásluhy pred Herodesom.

Toto všetko sa dialo so závranou rýchlosťou za veľkej tlačenice a rehotu. Ježišovi nepriatelia mnohých podplatili, aby ho pri trme-vrme čím viac ráz udreli po hlave. Ježiš sa ľútostive díval na nich, vzdychal a bolestne stenal. Jeho vzdychy napodobňovali posmešným, skresleným hlasom. Pri každom novom ublížení dali sa do výsmešného rehotu. Nebolo ani jedného, v ktorom by sa bol vzbudil súcit. Videla som, ako mu krv zalievala hlavu, ako s neho tiekla. Videla som, ako tri razy klesol pod údermi. Aj to som videla, ako sa nad ním zjavili plačúci anjeli a natierali mu hlavu. Bolo mi dané vidieť aj to, že tieto údery bez Božej pomoci by boly bývaly smrteľné. Ani Filištínci, ktorí na závodnej dráhe skoro na smrť uštvali oslepeného Samsona, neboli takí suroví a ukrutní, ako títo lagani.

Hlavní kňazi však mali už málo času, lebo museli ísť čoskoro do chrámu. Keď sa teda dozvedeli, ich poslovia už všetko zariadili, ešte raz zaútočili na Herodesa a naliehali naň, aby Ježiša odsúdil. Ale on sa riadil len podľa Piláta a poslal Ježiša v posmešnom rúchu zpät k miestodržiteľovi.

Ježiša vedú opäť k Pilátovi

Veľkňazi a Ježišovi nepriatelia s novým rozhorčením sa dali na cestu od Herodesa k Pilátovi. Hanbili sa, že sa musia bez rozsudku smrti vrátiť ta, kde Ježiša vyhlásili za nevinného. Vybrali si teraz inú, raz tak dlhú cestu, aby Ježiša v jeho potupe ukázali aj inej časti mesta, aby ho mohli cestou

tým dlhšie trápiť a aby ich nadháňači mali viac času spracovať shromaždenú luzu.

Cesta, ktorou viedli Ježiša, bola oveľa horšia a hrboľatejšia. Idúcky ustavične nahuckávali vojakov, vedúcich Ježiša. Dlhé rúcho zavadzalo Ježišovi pri chôdzi a celé sa zablatilo. Niekoľko ráz sa na ňom potkol a padol. Bitím, kopancami a mykaním za povraz ho donútili vstať. Na tejto ceste sa ušlo Pánovi od sprievodcov a od ľudu, veľa nevysloviteľných mrzkostí a ubližovaní, ale on sa len modlil, aby neumrel a mohol za nás pretrpieť všetky muky.

Bolo štvrť na deväť ráno, keď došiel sprievod s Ježišom pred Pilátov palác, teraz s druhej strany (pravdepodobne s východnej). Zástup ľudu bol veľmi veľký. Ľudia sa soskupovali podľa krajov a dedín. Farizeji behali od skupiny ku skupine a podnecovali ich. Pilát sa ešte pamätal na vzburu galilejských fanatikov na lanskú Veľkú noc a preto stiahol stráže o počte asi tisíc vojakov do pretória, okolo paláca a ku vchodom na námestie.

Panna Mária, jej staršia sestra Mária, Héliho žena, s dcérou Máriou, ženou Kleofášovou, a Magdaléna a iné pobožné ženy, celkom asi dvadsať, boly svedkami nasledujúcich udalostí. Stály v dvorane na trhovisku, kde všetko mohly počuť. Zpočiatku tam bol aj Ján.

Ježiša v jeho posmešnom rúchu viedli cez rehotajúcu sa sberbu. Farizeji totiž všade tlačili pred seba tú najhoršiu háveď a boli jej príkladom v posmievaní a pokrikovaní. Jeden Herodesov dvoran odišiel vopred a vyhlásil Pilátovi, že jeho pán mu je zaviazaný za prejavenú pozornosť, ale vo vychýrenom mudrcovi galilejskom nevidel nič iného,

než nemého blázna a podľa toho s ním zaobchodil. Teraz mu ho vracia. Pilát sa tešil, že Herodes Ježiša neodsúdil a dal ho pozdraviť, lebo od tých čias, ako sa zrútil vodovod, boli obaja v nepriateľskom pomere. Dnes sa pomerili a stali s dobrými priateľmi.

JEŽIŠ PO DRUHÝ RAZ PRED PILÁTOM

Bičovanie

Ježiša pokladajú za horšieho než Barabáša

Ježiša znova viedli cez cestu pred Pilátovým domom hore schodmi na vyvýšené nádvorie. Ako ho vojaci surovo mykali, potkol sa v dlhých šatách a padol na biele mramorové stupne a pokropil ich krvou svojej svätej hlavy. Jeho nepriatelia posadali si na svoje miesta na sedadlách námestia a surový ľud pustil sa do hlasného rehotu, keď videl Ježišov pád. Kati ho kopancami hnali ďalej hore po schodoch.

Pilát sa opieral lakťami o stoličku, ktorá sa podobala pohovke, a pri ňom stál stolík. Aj teraz, ako predtým, stálo okolo neho viac dôstojníkov a vojakov. Podišiel na balkónovitú terasu, odkiaľ hovorieval s ľudom, a povedal Ježišovým žalobcom:

— Predviedli ste tohto človeka sem ako buriča. Vypočul som ho pred vami, ale nenašiel som na ňom viny v tom, z čoho ho obviňujete. Ani Herodes nenašiel na ňom viny a tak nevyniesol nad ním rozsudok smrti. Potrestám ho teda a prepustím.

Nato povstalo medzi farizejmi prudké šomranie a krik a so zvýšenými silami sa pokračovalo v pod-

necovaní a podplácaní ľudu. Pilát sa k nim správal veľmi opovržlivo a medzi ostrými poznámkami povedal: Či neuvidia dnes ešte dosť nevinnej krvi, keď budú zabíjať baránkov?

O tomto čase pred Veľkou nocou prichádzaval ľud pred Piláta a podľa starodávneho zvyku žiadal ho o prepustenie nejakého väzňa. Preto farizeji už z paláca Herodesovho vyslali svojich nadháňačov do štvrte Akra, západne od chrámu, aby nahovorili a podplatili ľud, ktorý tam bol shromaždený, aby nežiadal prepustenie Ježišovo, ale jeho ukrižovanie. Pilát si želal, aby ľud žiadal prepustenie Ježišovo a preto si umienil, že proti Ježišovi postaví zvrhlého zločinca, ktorý už bol odsúdený na smrť, aby si nemohli vôbec vyberať. Týmto zločincom bol Barabáš. Celý národ ho nenávidel. Pri vzbure spáchal vraždu, ale videla som aj iné jeho zločiny, ktoré spáchal.

Medzi ľudom na námestí nastal veľký pohyb a jedna skupina sa tlačila dopredu, na čele mala rečníkov, ktorí, obracajúc hlavy k balkónu Pilátovmu, kričali:

— Pilát! Učiň pre nás, čo si vždy na sviatky robieval!

Pilát iba na to čakal a preto im povedal:

— Je u vás obyčaj, aby som vám na Veľkú noc prepustil niektorého väzňa. Ktorého chcete, aby som vám teraz prepustil: Barabáša, alebo Ježiša, kráľa židovského, ktorý má byť pomazaným Pána?

Pilát bol veľmi nerozhodný. Raz nazýval Ježiša „židovským kráľom” ako pyšný Riman, ktorý opovrhoval Židmi, pretože majú takéhoto úbohého kráľa. Medzi ním a medzi vrahom majú teraz voliť. Inokedy ho tak nazýval z akéhosi presvedče-

nia, že Ježiš by mohol byť naozaj tým zázračným, prisľúbeným kráľom židovským, pomazaným Pána, Mesiášom. Ale keď aj dal výraz tomuto tušeniu pravdy, bola to čiastočne pretvárka. Preto dal Ježišovi tento titul, lebo cítil, že hlavní kňazi preto zaobchádzajú s Ježišom tak kruto, lebo ich ženie nenávisť proti tomu človekovi, ktorého on pokladá za nevinného.

Po Pilátovej otázke nastalo v zástupe krátke váhanie a uvažovanie a len niekoľko hlasov sa nerozvážne ozvalo:

— Barabáša!

Vtedy Piláta odvolal sluha jeho ženy. Poodišiel do úzadia, kde mu sluha ukázal záloh, ktorý dal ráno svojej manželke:

— Klaudia Prokla ti to pripomína, — hovoril sluha.

Hlavní kňazi a farizeji sa medzitým zvŕtali sem a tam. Jedna čiastka zamiešala sa medzi ľud, hrozila a rozkazovala. Nemali už ťažkú robotu.

Mária Magdaléna, Ján a ostatné zbožné ženy stáli v kúte dvorany. Triasli sa a plakali. A hoci Ježišova matka vedela, že sa ľudstvu nedá inakšie pomôcť, len smrťou Ježišovou, predsa ako matka najsvätejšieho Syna úzkostlivo si žiadala, aby jej Syn ostal nažive.

A tak ako Ježiš, ktorý sa stal dobrovoľne človekom, aby umrel na kríži, ako človek pretrpel muky a trápenia človeka ukrutne mučeného, nevinne smrťou trestaného, tak pretrpela aj Mária všetký bolesti a úzkosti matky, ktorej svätý Syn musí niečo také trpieť od nevďačných ľudí.

Chveli sa všetci, zmalomyseľneli a zasa dúfali.

Ján sa viac ráz vzdialil od nich, aby priniesol nejakú lepšiu zprávu. Mária sa modlila, aby sa nespáchal taký hrozný hriech. Tak sa modlila, ako Ježiš na hore Olivovej:

— Ak je to možné, nech odíde odo mňa tento kalich — a tak milujúca matka ešte vždy úfala.

Usilovná činnosť farizejov sa rozniesla medzi ľudom a aj Márii sa dostala zpráva, že Pilát chce Ježiša prepustiť. Neďaleko od nej stáli v hlúčku ľudia. Boli z Kafarnaumu. Mnohých z nich Ježiš učil a uzdravil. Ale teraz sa cudzo správali a len ukradomky sa dívali v tú stranu, kde stály nešťastné zahalené ženy a Ján. Mária však a ostatní si mysleli, že títo ľudia neodmietnu svojho dobrodincu a Spasiteľa a nedajú prednosť Barabášovi. A predsa sa to stalo!

Pilát vedel, čo chce jeho manželka so zálohom. Vrátil jej ho na znak toho, že sľub svoj dodrží. Potom zasa vykročil na balkón a posadil sa na stoličku pri malom stolíku. Aj veľkňazi si sadli. Pilát sa ešte raz spýtal:

— Ktorého z dvoch mám prepustiť?

Na námestí sa ozval všeobecný ohlušujúci rev a so všetkých strán hučali:

— Preč s ním! Prepusť nám Barabáša!

A vladár sa znova spýtal:

— Čo mám teda urobiť s Ježišom, ktorý je údajne Kristus, kráľ židovský?

Zlostné výkriky boli mu odpoveďou:

— Ukrižuj ho! Ukrižuj ho!

Pilát sa aj po tretí raz spýtal:

— Ale čo zlého urobil? Nenašiel som na ňom nijakej viny, pre ktorú by si zaslúžil smrť. Ale potrestám ho a potom prepustím.

Ale rev: „Ukrižuj ho! Ukrižuj ho!” hučal ako pekelný víchor. Hlavní kňazi a farizeji ako šialení kričali a zúrili.

Nato vrtkavý Pilát prepustil im Barabáša a Ježiša odsúdil na bičovanie.

Ubičovanie Ježišovo

Pilát, naničhodný, váhavý sudca, už viac ráz vyslovil slová, ktorými si protirečil: „Nenachádzam na ňom nijakej viny, teda ho potrestám a prepustím.” Ale pokrik Židov sa ešte stále ozýval: „Ukrižuj ho! Ukrižuj ho!” Pilát sa predsa usiloval najprv previesť svoj úmysel; vydal teda rozkaz, aby Ježiša podľa rímskeho zvyku a spôsobu ubičovali.

Zmučeného, zbitého a opľutého Spasiteľa viedli vojaci pomedzi burácajúci a revúci ľud na námestie, na sever od Pilátovho domu, do blízkosti pretória k stĺpu, ktorý stál pred jednou z hál, obklopujúcich trhovisko. Cestou ho surovo bili a sácali krátkymi palicami.

Prišli kati s korbáčmi, prútmi a povrazmi a poshadzovali ich pri stĺpe k Ježišovým nohám. Boli to šiesti ľudia počernej pleti, menší ako Ježiš, so strapatými, kučeravými vlasmi, s riedkou, pichľavou bradou. Celý ich oblek sa skladal zo zástery okolo bokov, z roztrhanej obuvi a z kúska kože, ktorá im zakrývala horné telo, a po stranách bola otvorená ako škapuliar. Ruky mali obnažené.

Boli to naničhodní zločinci z egyptských krajín, ktorí tu pracovali pri stavbách a kopaní kanálov ako otroci a trestanci. Z týchto povyberali

v pretóriu tých najhorších a najzvrhlejších na katovské úkony.

Títo naničhodníci už veľa úbohých previnilcov došľahali na smrť pri tomto stĺpe. Bolo v nich niečo zverského a diabolského a zvyčajne boli napoly opití.

So zúrivou zlosťou a bitím ťahali Pána k stĺpu, hoci sa nespieral. Tento stĺp stojí voľne, nepodopiera nijakú stavbu. Je taký vysoký, že urastený človek s vystretou rukou môže dosiahnuť jeho horný zaguľatený koniec, na ktorom sú železné kruhy. Vzadu, asi v strednej výške, sú tiež kruhy a háky. Nie je možné vyrozprávať tú barbarskú surovosť, ktorou títo besní psi trápili Pána ešte aj na tejto krátkej ceste. Strhli s neho posmešný šat a skoro ho shodili na zem.

Ježiš sa pred stĺpom chvel a triasol. Sám si rýchle vyzliekol šaty svojimi zakrvavenými a od tesného sviazania opuchnutými rukami, medzitým čo ho kati sácali a mykali. Pritom sa vrúcne modlil a nachvíľu obrátil zrak k svojej žiaľom celkom zronenej matke, ktorá stála neďaleko stĺpu s ostatnými zbožnými ženami v kúte jednej tržnice, a obrátiac sa k stĺpu, keď musel spustiť aj pokrývku okolo bokov povedal:

— Odvráť svoj zrak!

Neviem či to povedal nahlas, alebo iba vnútorným hlasom, ale viem, že Mária to počula, lebo som videla, že sa v tejto chvíli obrátila a klesla v bezvedomí do rúk zbožných žien, ktoré stály pri nej.

Ježiš objal stĺp a kati za strašných nádaviek a mykania vytiahli mu ruky až k železnému kruhu

a celé telo mu tak vytiahli do výšky, že sotva mohol stáť na nohách, ktoré mal tesne priviazané k stĺpu.

Najsvätejší zo svätých stál vyviazaný na stĺpe zločincov vo svojej ľudskej nahote, v nekonečnej úzkosti a hanbe! Pristúpili k nemu dvaja diví zúrivci a so zverskou krvilačnosťou začali ho bičovať po svätom chrbte. Korbáče týchto dvoch prvých katov vyzeraly ako z bielych sviežich prútov. Možno však, že to boly sväzky volských šliach, alebo tvrdé biele remienky.

Náš Pán a Spasiteľ, Syn Boží, pravý Boh a pravý človek skrúcal sa a svíjal pod údermi bičov ako úbohý červ. Stenal a vzdychal a čisté, sladko znejúce náreky prenikaly ako láskavá modlitba pri šklbavých mukách cez švihot mučiteľových bičov. Zavše tieto žalostné, sväté a požehnané zvuky pohltil rev ľudí a farizejov ako hrozivá čierna chmára. Hromadne kričali:

— Preč s ním! Ukrižuj ho!

Pilát ešte stále vyjednával s ľudom. Kedykoľvek chcel niekoľkými slovami prerušiť huk davu, vždy zaznela trúba, aby bolo ticho. Potom bolo počuť znova švihanie bičov, Ježišove náreky, kliatie katov a bľakot obetných baránkov, ktoré kúpali východne odtiaľto pri Ovčej bráne. Keď ich poumývali, so zaviazanými pyskami viedli ich k ceste, vedúcej k chrámu, aby sa medzitým neznečistili. Potom ich vonku prehnali na západnú stranu a tam ich poumývali podľa obradov. V tomto bezmocnom bľačaní baránčekov bolo niečo neopísateľne dojemného. Boly to jediné hlasy, ktoré sa spájaly s Ježišovými vzdychmi.

Židovský ľud stál v určitej vzdialenosti, tak asi na šírku ulice, od priestranstva, kde sa dialo bičo-

vanie. Miestami stáli rímski vojaci, hlavne v okolí strážnice. V blízkosti priestranstva chodila sem a tam všelijaká luza, ktorá mlčala, alebo sa posmievala. Videla som, že niektorí z nich boli aj dojatí a zdalo sa, ako keby bol na nich dopadol s Ježiša svetelný lúč.

Videla som podlých, polonahých vývrheľov, ako si pripravovali pri strážnici čerstvé prúty, kým iní odišli pre tŕňovú korunu, niektorí kňazskí sluhovia stýkali sa s tými, čo Ježiša bičovali, a podplácali ich. Dali im priniesť vo veľkom krčahu hustú červenú tekutinu, z ktorej chlípali, kým celkom nezdivočeli a kým sa neopili. Po štvrťhodine obaja kati prestali s bičovaním a s druhými dvoma dali sa do pitia. Ježišovo telo bolo celkom hnedé, modré a červené, plné opuchlín, a stekala s neho krv. Chvel sa a triasol. Nádavky a výsmech sa ozývaly so všetkých strán.

Tejto noci bolo zima. Od rána doteraz sa nebo nevyjasnilo a na veľké podivenie ľudí chvíľu padal ľadovec. Okolo poludnia sa však vyjasnilo a zažiarilo slnko.

Teraz sa dala do Ježiša druhá dvojica katov. Mali akési tŕňové prúty, na ktorých boly pripevnené gombíky a klince. Pod ich zúrivými údermi otvorily sa Ježišovi všetky rany, krv striekala okolo a pofŕkala ruky aj katom. Pán stenal, modlil sa a svíjal sa v mukách.

Práve tiahlo cez námestie veľa cudzincov na ťavách. Úžas a smútok zjavoval sa im na tvárach, keď sa dozvedeli od ľudí, čo sa tu robí. Boli to cestujúci, z ktorých niektorí počuli Ježišovo učenie na hore a niektorí už boli pokrstení. Krik a huk pred Pilátovým domom trval ešte stále.

Nasledujúca dvojica katov bila Ježiša korbáčmi. Boly to retiazky a remence, upevnené v železnej rukoväti, a končily sa železnými hákmi. Z Ježišovho chrbáta vytrhávaly celé kusy kože a mäsa. Ktože by vedel opísať tento hrozný a žalostný pohľad!

Ale ešte nebolo dosť týchto hrôz. Rozviazali povrazy a Ježiša obrátili chrbtom k stĺpu. Ale keď už bol natoľko oslabený, že nevládal ani na nohách stáť, privazali ho tenkými povrazmi na prsiach, pod ramenami a pod kolenami k stĺpu. Ako besní psi dali sa do Ježiša. Jeden z katov mal v ľavej ruke tenší korbáč, ktorým švihal Ježiša po tvári. Ani jedno miestečko nezostalo na tele Pánovom nedotknuté. Skrvavenými očami sa díval na svojich katov a prosil o zľutovanie, ale tí ho ešte tým zúrivejšie bili. Ježiš stále tichšie a tichšie stenal:

— Jaj, jaj!

Toto ukrutné bičovanie trvalo asi trištvrte hodiny. Vtedy akýsi malý cudzinec, príbuzný Ktezifóna, ktorého Ježiš vyliečil zo slepoty, pribehol rozhnevaný k stĺpu, svieral v rukách krivý nôž a kričal:

— Prestaňte! Nezabite úplne nevinného človeka!

Opití kati zarazene zastali a chlap jedným švihom prerezal Ježišovi putá, ktoré boly pripevnené v jednom uzle ku klincu vzadu na stĺpe, potom odbehol a zmizol v zástupe. Ježiš s krvácajúcim telom skoro v bezvedomí klesol k stĺpu do kaluže vlastnej krvi. Kati ho nechali na zemi. Pili a kričali na svojich pomocníkov, ktorí na strážnici plietli tŕňovú korunu.

Ježiš ešte ležal s krvácajúcimi ranami, svíjal sa

v mukách, keď som videla, že ide tadiaľ niekoľko necudne oblečených ľahkých ženštín. Ruka v ruke si zastaly pred Ježišom a so slabošským odporom dívaly sa naň. Vtedy ho ešte väčšmi zabolely rany a obrátil k ním ľútostive svoju znetvorenú hlavu. Nato odišly a kati s vojakmi sa rehotali a kričali za nimi rozličné hnusné slová.

Pri bičovaní viac ráz som zbadala, že okolo Ježiša sa zjavovali smutní anjeli. Počula som tiež, ako sa odovzdával Otcovi za hriechy človečenstva v ukrutných, hanebných mukách a za ustavičných modlitieb. A teraz, keď ležal vo svojej krvi pri päte stĺpu, videla som, ako ho upokojuje anjel, ktorý ako by mu podával akýsi lesklý kúsok jedla.

A opäť pristúpili k nemu kati, kopali ho, aby vstal, že ešte nie sú hotoví s kráľom! Ježiš sa plazil po zemi za svojou zásterou, ktorá ležala opodiaľ. Ale zvrhlí lotri s posmešným rehotom kopali sem a tam ten kúsok odevu, takže úbohý Ježiš vo svojej krvavej nahote musel sa plaziť po zemi ako pošliapaný červ, kým dosiahol zásteru a mohol ňou zahaliť skrvavené a strhané boky. Potom ho bitím a kopancami donútili, aby sa postavil na trasúce sa nohy a nedožičili mu ani toľko času, aby si mohol obliecť vrchné rúcho, ale len tak mu ho hodili na plecia. Kým ho okľukou hnali so spechom ku strážnici, šatami si postieral krv s tvári. Boli by tam bývali skôr rovnou cestou, veď dvorany okolo budovy boly otvorené, takže bolo vidieť na chodbu, kde ležali sviazaní lotri s Barabášom. Ale vojaci chceli viesť Ježiša pred sedadlami hlavných kňazov, ktorí práve v plnom prúde kričali:

— Preč s ním! Preč s ním! — a s hnusom sa od neho odvracali.

Ježiša odviedli do vnútorného dvora strážnice. Tam v tejto chvíli nebolo vojakov, iba rozliční otroci, sluhovia, lapikurkári a iná sberba.

Keď Pilát videl, že je ľud veľmi rozčúlený, vydal rozkaz, aby rímskej stráži poslali z hradu Antonia posilu. Oddiely v poriadku obkľúčily budovu stráže. Bolo im síce dovolené rozprávať sa, smiať sa a zúčastniť sa na vysmievaní Ježiša, ale musely ostať v pohotovosti. Pilát takto chcel držať národ na uzde, aby si získal rešpekt. Bolo tam asi tisíc vojakov.

Mária počas Ježišovho bičovania

Počas bičovania nášho Vykupiteľa videla som Pannu Máriu v ustavičnom vytržení. Videla nielen to, čo sa stalo so Synom, ale vnútorne v nevysloviteľnej láske a v utrpení to aj vytrpela. Často jej preklzly pomedzi pery tiché zvuky ponosy a oči mala zapálené od slz. Zahalená závojom ležala v náručí staršej sestry Márie, manželky Héliho, ktorá bola už dosť stará a veľmi sa podobala na matku Annu. Bola tam tiež Mária, Kleofášova manželka, a väčšinou držala matku pod pazuchou. Pobožné priateľky Márie boly všetky zahalené, chvely sa úzkosťou a bolesťou a s tichým plačom sa túlily k najsvätejšej Matke, ako keby čakaly na vlastný ortiel smrti. Mária mala na sebe dlhé belasé šaty, na nich dlhý biely plášť a bledožltý závoj. Magdaléna bola celkom otrasená a zmätená od bolesti a veľkého plaču. Vlasy mala pod závojom rozpletené.

Spozorovala som, že keď po bičovaní klesol

Ježiš pri stĺpe, poslala Pilátova manželka Klaudia Prokla Panne Márii balík veľkých ručníkov. Neviem už istotne, či si pri tom myslela, že Ježiš bude prepustený a potom Matka Božia môže nimi obviazať Synovi rany, alebo dobromyseľná pohanka poslala ručníky ta na to, na čo ich Panna Mária použila.

Panna Mária, keď prišla k sebe, videla ako kati ženú dopredu jej zmučeného Syna. Ježiš si utrel skrvavené oči, aby sa mohol pozrieť na svoju matku. Mária bolestne vystierala k nemu ruky a dívala sa na jeho krvavé šľapaje. Videla som, že svätá Matka s Magdalénou približujú sa k priestranstvu, kde sa prevádzalo bičovanie, kým ľudia sa obracali viac na druhú stranu. Ostatné zbožné ženy a niekoľkí dobrí ľudia, ktorí sa k nim pripojili, obstali ich a kryli, medzitým čo pri stĺpe kľakli na zem a poutieraly Kristovu svätú krv ručníkmi, kde našly čo len nejakú kvapku.

Jána som teraz nevidela medzi ženami, ktorých tam bolo asi dvadsať. Syn Simeonov, Obedov, Veronikin, taktiež Aram a Temeni, bratanci Jozefa z Arimatie, naplnení veľkou úzkostlivosťou a zármutkom, boli zamestnaní v chráme.

Oči Matky Božej boly dnes od plaču červené skoro ako krv. Je podivuhodné a neopísateľné, aký jednoduchý a úprimný bol jej zjav. Aj teraz, hoci od včerajška celú noc chodila v strachu, v úzkosti a v slzách po Jozafátskej doline a po jeruzalemských uliciach a musela sa tiesniť v zástupoch ľudí, predsa mala oblek čistý, nepokrčený. Všetko bolo na nej také jednoduché a úprimné, také vážne, čisté a nevinné. Jej pohľad je taký šľachetný, pohyby nie prudké a aj v najväčšej bolesti bol každý

jej čin prostý a pokojný. Šaty boly od raňajšej rosy a od sĺz síce vlhké, ale čisté, neporušené a usporiadané. Nevysloviteľná a nadsmyselná bola jej krása, lebo všetka krása na nej bola nepoškvrnenosť, spravodlivosť, jednoduchosť, dôstojnosť a svätosť.

Magdaléna však bola už celkom inakšia. Bola vyššia, plnšej postavy, avšak náruživosť, pokánie a hrozná bolesť zničily všetku jej krásu. Teraz bola temer odstrašujúca, skoro škaredá od neskrotenej bolesti. Šaty mala vlhké a zablatené, visely na nej neporiadne a boly rozodrané. Dlhé rozviazané vlasy padaly jej v neporiadku zpod mokrého závoja. Bola úplne zlomená. Nemyslela na iné, než na svoju bolesť a bola temer šialená. Mnohí boli tu z Magdaly a okolia, ktorí videli jej predošlý hriešny život. Pretože žila dlho v ústraní, každý ukazoval na ňu prstom a posmieval sa jej pre neupravený zovňajšok, ba niektorí naničhodní krajania, keď išli vedľa, hádzali po nej blato, ale ona nevedela o ničom, bola celkom ponorená do seba.

Bolo deväť hodín ráno.

JEŽIŠA TŔNÍM KORUNUJÚ A VYSMIEVAJÚ

Korunovanie tŕňovou korunou

Po opísaní bičovania nastala vo videniach menšia prestávka. Keď v nich Katarína začala pokračovať, veľmi ochorela. Trápila ju prudká horúčka a taký veľký smäd, že sa jej jazyk kŕčovite stiahol a temer uschol. Bola taká vyčerpaná, že len s veľkou námahou a bez presného poradia rozprávala nasledujúce udalosti a vyhlásila, že v tomto stave nevládze vyrozprávať všetko to ubližovanie, ktoré Ježiš vytrpel pri tŕním korunovaní, pretože sa jej zasa všetko zjaví pred očami.

Keď Pána Ježiša bičovali, Pilát ešte viac ráz vyjednával s ľudom. Raz pokrikovali:

— Musí umrieť, aj keby sme všetci museli za to zahynúť.

A keď Ježiša viedli na korunovanie, ešte stále kričali:

— Preč s ním! Na smrť s ním!

Lebo stále prichádzaly nové a nové zástupy Židov, ktoré najali a podnietili poslovia veľkňazov na toto pokrikovanie.

Potom nastala krátka prestávka. Pilát vydával rozkazy svojim vojakom. Veľkňazi a členovia rady, ktorí sedeli na laviciach pred Pilátovým balkónom na oboch stranách ulice pod stromami a

„Obliekli mu šarlátový plášť, z tŕnia uplietli veniec, položili mu ho na hlavu a začali ho pozdravovať: Zdrav buď, kráľ židovský! Trstinou ho bili po hlave, pľuvali na neho, kľakali si pred ním na kolená a klaňali sa mu. (Mk. 15, 16nn.)

vystretými plachtami, poslali si sluhov pre jedlo a pijatyku. Videla som, že Pilát vo svojom zmätku zasa upadol do povery. Utiahol sa a odiadzal svojich bôžikov.

Keď Matka Božia usušila Ježišovu krv, vzdialila sa s námestia so svojimi najbližšími. Videla som ich so zakrvavenými ručníkmi v malom domku, pristavenom k múru neďaleko odtiaľto. Nepamä-

tám sa, čí bol. Neviem, či som videla Jána pri bičovaní.

Korunovanie Ježišovo a jeho vysmievanie dialo sa vo vnútornom dvore strážnej budovy, ktorý bol na námestí nad žalármi. Uzavieraly ho dookola stĺpy, vchody boly otvorené. Asi päťdesiat bolo tých naničhodných vojakov, žalárnikových sluhov, katov, šarvancov, otrokov, ktorí sa zúčastnili na ubližovaní Ježišovi.

Zprvu sa ta hrnul aj ľud, ale potom tisíc rímskych vojakov obklopilo budovu. Stáli vo fronte, vysmievali sa a smiali a tým dodávali smelosti Ježišovým trýzniteľom, aby ho ešte krutejšie trápili, lebo smiech a žarty vojakov ich podnecovaly ako hercov potlesk divákov.

Na prostriedok dogúľaly pätu starého stĺpa, v ktorej bol otvor. Na ňu postavili okrúhlu nízku stoličku, na ktorú nakládli z čírej zlomyseľnosti špicaté kamene a ostré črepiny. Znova strhali Ježišovi s tela všetky šaty a dali naň starý, červený otrhaný vojenský plášť, ktorý bol taký krátky, že mu nesiahal ani po kolená. Kde-tu mu zavesili žlté strapce z handár. Tento plášť sa pohadzoval v kúte sluhovskej komory. Dávali ho na bičovaných zločincov z posmechu, alebo na osušenie krvi. Potom odvliekli Ježiša k stoličke, pokrytej kameňami a črepinami a sotili prudko na ňu jeho nahé a zranené telo. Potom mu položili na hlavu tŕňovú korunu. Koruna bola na piaď vysoká, hustá, majstrovsky upletená. Hore mala vyčnievajúcu striešku. Posadili mu ju na hlavu ako obväz okolo čela a vzadu pevne priviazali. Takto vyzerala ako vysoká čiapka. Bola upletená z troch tŕňových vetvičiek, hrubých ako prst. Tŕne boly úmyselne po-

obracané dovnútra. Bola zhotovená z trojakého tŕnia: z rešetliaka, trnky a hlohu. Navrchu vyčnievajúca strieška bola z černičia. Za ňu korunu chytali a upravovali mu ju na hlave. Videla som aj kraj, kde chalani narezali tŕnie. Potom mu dali do ruky hrubú trstenicu. Všetko toto robili posmešným, slávnostným spôsobom, ako keby ho korunovaly za skutočného kráľa. Hneď nato vzali mu z ruky palicu a udreli ňou silne na tŕňovú korunu. Krv sa mu liala do očú. Kľakali pred ním, vypľazovali naň jazyk, dávali mu zauchá, pľuvali mu do tvári a kričali:

— Zdrav buď, kráľ židovský!

S veľkým rehotom prevrátili stoličku a zasa ho na ňu vysotili.

Neviem vypovedať všetky tie podliacke výmysly, ktorými Ježiša vysmievali títo ohavní zurvalci. Ó, ako strašne ho mučil smäd! Od rán pri bičovaní dostal horúčku. Triasol sa. Na bokoch mal mäso povytŕhané až do kostí. Jazyk sa mu kŕčovite stiahol, len krv, stekajúca so svätej hlavy, sa zmilovala nad ním a ovlažovala mu vysušené pery.*) A zvrhlý národ práve jeho otvorené ústa si zvolil za terč opľúvania. Takto ubližovali Ježišovi pol hodiny. Oddiel, ktorý stál okolo pretória, sa na tom zabával a rehotal.

---

*) Toto videnie v noci vzbudilo v Kataríne takú sústrasť, že chcela pretrpieť smäd spolu so Spasiteľom. Nato upadla do veľkej horúčky a trápil ju taký páľčivý smäd, že ráno nevládala hovoriť. Jazyk mala belasý, tuhý a suchý, stiahnutý do hrdla a pery popukané. Tak ju ráno našiel Pútnik, zmorenú, bledú, zomdletú. Zdalo sa, že aj po dlhšom odpočinku s námahou vedela porozprávať spomínané udalosti. Žena, ktorá ju opatrovala, hovorila, že chorá v noci veľa vzdychala a prevaľovala sa na posteli.

Ecce homo!

Ježiša s tŕňovou korunou na hlave, s trstinou v poviazaných rukách a so šarlátovým plášťom na pleciach odviedli do Pilátovho paláca. Spasiteľ bol na nepoznanie. Krv mu zaliala oči a stekala mu do úst a na bradu. Telo, samá opuchlina a rana, podobalo sa šatke, zmáčanej v krvi. Šiel ohnutý a potácal sa. Plášť mal taký krátky, že musel chodiť ohnutý, aby zakryl svoju nahotu, lebo — ako bolo spomenuté — strhali s neho pri korunovaní všetko šatstvo.

Keď úbohý Ježiš došiel ku schodom pred Piláta, ešte aj tohto tvrdého človeka striasla sústrasť a odpor. Opieral sa o dôstojníka a keďže ľud a kňazi ešte neprestajne vrieskali a robili posmech, vykríkol:

— Ak je aj židovský diabol takýto krutý, nie je dobre bývať v pekle!

Keď Ježiša horko-ťažko vyvliekli hore po schodoch a postavili ho dozadu, Pilát vyšiel na balkón. Zazneli trúby, aby bolo ticho, lebo vladár chcel hovoriť. Veľkňazom a ostatným prítomným povedal:

— Hľa, privádzam vám ho, aby ste poznali, že na ňom nijakej viny nenachádzam.

Vojaci predviedli Ježiša na terasu k Pilátovi, takže ho dobre videl všetok ľud na námestí. Bol to hrozný a srdcelomný pohľad. V prvých minútach nastalo ticho a prítomných opanovala nemá hrôza, keď Syn Boží, celý zakrvavený, obrátil na zástup svoje krvavé oči zpod hroznej tŕňovej koruny. Pilát pristúpil k nemu, ukázal naň a zakričal dolu k Židom:

— Ajhľa, človek!

Kým stál Ježiš pred Pilátovým palácom v šarlátovom plášti s doráňaným telom, celý zakrvavený, so sklonenou hlavou, s trstinovou palicou v poviazaných rukách, nahnutý dopredu, aby takto zakryl svoju nahotu, ako krvavý tieň v nekonečnom smútku a krotkosti, zničený bolesťou a láskou a bol terčom zúrivých kňazov a ľudu, zatiaľ cez námestie k bahnisku prechádzaly skupiny cudzích chlapov a žien v krátkych oblekoch, aby pomáhaly pri kúpaní obetných baránkov. Dojímavý bľakot baránkov ešte stále zaznieval do krvilačného revu ľudí, ako keby chcel vydať svedectvo o mlčanlivej pravde. Len opravdivý Baránok Boží, zjavené ale nepoznané tajomstvo tohto svätého dňa, naplnil proroctvá a nemo šiel na jatku.

Len čo hlavní kňazi a zákonníci zazreli Ježiša, to strašné zrkadlo svojho svedomia, nazlostili sa a revali:

— Preč s ním! Ukrižuj ho!

Pilát im zakričal:

— Ešte vždy nemáte toho dosť? Veď takým spôsobom s ním zaobchodili, že už viac sotva bude chcieť byť kráľom!

Tí však začali naozaj besnieť, stále zlostnejšie vrešťali a ľud zúril:

— Preč s ním! Na kríž s ním!

Pilát zasa rozkázal, aby zaznely trúby a povedal:

— Tak si ho vezmite a ukrižujte, ja však na ňom viny nenachádzam!

Nato niektorí z hlavných kňazov takto odpovedali:

— My máme zákon a podľa zákona musí umrieť, lebo sa vyhlasoval za Syna Božieho.

Pilát odpovedal:

— Ak máte taký zákon, že tento človek musí umrieť, nerád by som bol Židom.

Ale slová Židov, že „sa vyhlasoval za Syna Božieho", nútily Piláta, aby sa zamyslel a hneď sa v ňom prebudily poverčivé úzkosti. Preto dal zaviesť Ježiša do osobitnej miestnosti a spýtal sa ho medzi štyrmi očami:

— Odkiaľ si?

Ale Ježiš mu nedal odpoveď. Pilát sa ho ďalej vypytoval:

— Mne neodpovedáš? Nevieš, že mám moc ukrižovať ťa, alebo prepustiť?

Ježiš mu teraz odpovedal:

— Nemal by si nado mnou moci, keby ti to nebolo dané shora. Preto ten, kto ma tebe vydal, má väčší hriech.

Keďže Klaudiu Proklu veľmi znepokojovala mužova váhavosť, ešte raz poslala k nemu a zálohom ho upozornila na daný sľub. Pilát vrátil posla s akousi zamotanou, poverčivou odpoveďou, z ktorej len na to sa pamätám, že sa odvolával na svojich bôžikov.

Keď sa Ježišovi nepriatelia, hlavní kňazi a farizeji, dozvedeli o tom, že Pilátova manželka zakročuje v Ježišov prospech, rozhlásili medzi ľudom:

Ježišovi prívrženci podplatili Pilátovu manželku. Ak Ježiš bude prepustený, spolčí sa s Rimanmi a my všetci zahynieme!

Pilát vo svojej nerozhodnosti bol ako opitý. Nevedel sa rozhodnúť. Opäť povedal Ježišovým nepriateľom, že na ňom nenašiel viny. Ale tí tým prudkejšie žiadali Ježišovu smrť. Pilát, ktorého

dokonale zmiatly jeho vlastné zmätené myšlienky, ženine sny a Ježišove významné reči, ešte sa usiloval vynútiť na Ježišovi takú odpoveď, ktorá by ho vyslobodila z nemilého položenia. Vrátil sa teda do hlavnej siene a zasa hovoril osamote s Ježišom. Skúmavým a neistým zrakom sa díval na úbohého, krvácajúceho Ježiša, na ktorého sa nebolo možno pozrieť bez hrôzy, a myslel si: „A keby bol predsa Bohom?" Potom ho zaprisahal, aby mu povedal, či je Bohom a či človekom, či je kráľom, kde siaha jeho kráľovstvo a akého druhu je jeho božstvo. Nech mu to povie a prepustí ho. Neviem doslovne opakovať, čo Ježiš odpovedal Pilátovi. Pamätám sa len na smysel. Pán odpovedal slovami veľmi vážnymi. Vysvetlil mu, čo je pravda, lebo mu povedal pravdu. Povedal mu do očú celú skrytú hrôzu jeho duševného stavu. Predpovedal mu, čo ho očakáva: bieda a hrozný koniec. Raz príde ešte, aby vyriekol nad ním spravodlivý súd.

Pilát po Ježišových slovách napoly poľakaný, napoly namrzený vyšiel na terasu a ešte raz zakričal dolu, že Ježiša chce prepustiť. Oni mu však odpovedali:

— Ak tohto prepustíš, nie si priateľom cisárovým, lebo každý, kto sa robí kráľom, je nepriateľom cisárovým!

Iní zasa kričali, že ho obžalujú u cisára, že im kazí sviatky. Nech pokračuje, lebo o desiatej musia byť už v kostole, k tomu sú zaviazaní pod ťažkým trestom.

Znovu sa ozvaly výkriky so všetkých strán:

— Na kríž s ním! Preč s ním!

Mnohí vyšli na ploché strechy domov na námestí a odtiaľ revali.

Pilát teraz videl, že si nedá rady s týmito zúrivcami. Hučanie a rev hrozive sa stupňoval. Celý zástup pred palácom bol už v takom rozčúlení, že bola vážna obava, aby nenastala zrazu vzbura.

Pilát si dal priniesť vody. Sluha mu potom nalial z krčaha na ruky, aby to ľudia videli, a napokon vyhlásil s balkóna:

— Ja som nevinný na krvi tohto spravodlivého. Vy budete za to zodpovední!

Zástup ľudu, ktorý sa sem shŕkol zo všetkých končín Palestíny, desným, jednohlasným revom odpovedal:

— Jeho krv na nás a na našich synov!

Myšlienky nad týmto videním

Kedykoľvek počujem pri videní utrpenia Krista Pána tento hrozný výkrik Židov: „Jeho krv na nás a na našich synov!" cítim a vidím v hrozných obrazoch účinky tohto slávnostného sebaprekliatia. Vidím, ako by sa nad kričiacim ľudom klenula tmavá obloha, plná krvavočervených mrakov, ohnivých lúčov a pomsty a šabieľ. Vidím, ako by im lúče kliatby prenikaly do špiku kostí a na ich deti. Vidím, ako by sa zatemnil celý národ a ako by im strašný výkrik vyrážal z úst so zmäteným, ľútym ohňom, potom sa spojil nad hlavami a zasa sa rútil na nich. Do niektorých vnikal celkom hlboko, nad niektorými sa však vznášal len krátky čas.

Poslední predstavujú tých, čo sa po Ježišovej smrti obrátili. Ich počet nebol nepatrný, veď Ježiš a Mária aj za hrozných múk sa neustále modlili za spásu mučiteľov a ani na chvíľu sa nehnevali pre

kruté ubližovanie. Vidím, ako Pán znášal do posledného dychu celé svoje utrpenie, spôsobené najhorším a najkrutejším mučením svojich nepriateľov a ich sluhov, pri nafúkanom a podlom výsmechu, pri nenávisti, zlobe a krvilačnosti, vo svojich najhorkejších telesných a duševných mukách, ktoré cítil pre nevďačnosť zaprenie niektorých, predtým mu oddaných duší, — v neustálej láske voči nim, za stálej modlitby, za orodovania, aby sa obrátili. Ale vidím, že všetka táto trpezlivosť a láska iba roznecuje a zväčšuje zlosť a besnenie jeho nepriateľov. Zožiera ich jed, že ani jedna ich ukrutnosť nemôže vynútiť z jeho pier slovo výčitky, ktoré by ospravedlňovalo ich zlomyseľnosť. Dnes, na Veľkú noc, keď zabíjajú veľkonočného baránka, nechápu, že v Kristovi tiež zabíjajú Baránka.

Keď za podobných videní sa zamyslím nad duševným stavom ľudu, sudcov a svätých duší Ježiša a Márie, zjaví sa mi vo videniach všetko, čo sa s nimi deje, čo ľudia vtedy nepozorovali, avšak všetci cítili obsah. Okrem toho vidím veľké množstvo diabolských postáv, každú v inej podobe — podľa toho, aký hriech znamenala — ako rozvíjajú strašnú činnosť medzi ľudom, ako behajú, štvú, robia zmätky, vnikajú do úst. Vidím, ako po jednom vychádzajú zo zástupu vo veľkom počte, ako sa spájajú a podnecujú ľudí proti Ježišovi, ako sa chvejú pred jeho láskavosťou a trpezlivosťou a ako sa zasa tratia v zástupe. Ale vo všetkej ich činnosti pozorujem určitú zúfalosť, zmätok, sebastravovanie a divé, nesmyselné svíjanie. Práve tak vidím nad Ježišom a pri ňom, okolo Márie a niektorých iných svätých ľudí mnoho anjelov. Aj

títo majú rozličné podoby a rúcha — podľa toho, čo je ich úlohou — a ich činnosť prejavuje sa v potešovaní, v modlitbe, pomazaní, v podávaní jedál a nápojov, v odievaní a v iných skutkoch milosrdenstva.

Podobným spôsobom vidím často hlasy útechy, alebo slová hrozby, ako v rozličných farbách vyžarujú z úst týchto postáv, alebo ak sú to odkazy, vidím ich ako nápisy v ich rukách. Často vídavam, že duševné hnutia, vnútorné náruživosti, láskavosti a utrpenia a všetky pocity prechádzajú telom ľudí vo všelijakých tvaroch, smeroch, farbách, premenách, pomaly a rýchlejšie a vtedy všetko porozumiem. Ale rozpovedať to nie je možné, lebo je toho nesmierne veľa. Pritom ma natoľko naplňuje bolesť, muky a zármutok pre moje hriechy a hriechy celého sveta a tak ma zraňuje Ježišovo utrpenie, že veru neviem, ako sosbieram aj tú trošku, čo poviem. Mnohým iným nábožným dušiam dostane sa tiež videní, v ktorých sa vyskytujú zjavy anjelov a diablov, keď rozjímajú o Kristovom utrpení. Sú to obrazy, vytvorené duševnými vnemami, ktoré si dotyční podľa svojich schopností rozličným spôsobom zapamätúvajú a vpriadajú do svojich výpovedí. Aj protirečenia sú vysvetliteľné tým, že rozprávači všeličo zabudnú, všeličo vynechajú, všeličo si zaznačia. Keďže každé zlo si odnieslo trest v Kristovi a každá láska v ňom vytrpela svoje, keďže on, Baránok Boží, vzal na seba hriechy sveta, kto by mohol rozoznať a rozpovedať všetku hrôzu a svätosť!

Ak sa teda videnie mnohých nábožných duší vo všetkom neshodujú, má to pôvod v tom, že im nebolo dané pozorovať a porozprávať všetko z rov-

nakej milosti, a aj v tom, že všetci im dostatočne nerozumeli.

Ježiš odsúdený na smrť ukrižovaním*)

Pilát, ktorý nehľadal pravdu, ale výhovorku, stal sa teraz ešte váhavejším ako predtým. Svedomie mu hovorilo, že Ježiš je nevinný. Manželka mu povedala, že Ježiš je svätý. Jeho povera mu hovorila, že Ježiš je nepriateľom jeho bohov. Zbabelosť mu šepkala, že Ježiš je Bohom a vypomstí sa. Preto sa v strachu ešte raz slávnostne spýtal Ježiša. A Ježiš mu odhalil jeho najskrytejšie hriechy, jeho biednu budúcnosť a koniec a povedal mu, že príde jedného dňa, sediac na oblakoch nebeských a vyriekne nad ním spravodlivý súd. Na váhu Pilátovej falošnej spravodlivosti sa dostalo nové závažie proti Ježišovmu prepusteniu. Mrzelo ho, že stál pred Ježišom v celej nahote svojho vnútra, že ten, v ktorom sa nevedel vyznať, ktorého dal zbičovať a ktorého môže dať ukrižovať, prorokoval mu biedny koniec, ba čo viac, ústa, ktoré nikto nemohol viniť zo lži, ktoré sa nikdy neotvorily, aby seba ospravedlňovaly, v krajnom nebezpečenstve ešte jeho volaly pred spravodlivý súd! Toto roznietilo jeho pýchu, ale keďže v tomto biednom, nerozhodnom človekovi ani jeden cit nevládol samotný, zmocnil sa ho po Ježišových výstrahách aj strach a pokúsil sa naposledy Ježiša prepustiť.

---

*) Táto časť vzťahuje sa vlastne na udalosti, opísané v stati „Ecce Homo".

Avšak na vyhrážky Židov, že ho obžalujú u cisára, ak Ježiša prepustí, opanovala ho zbabelosť iného druhu. Strach pred pozemským cisárom zvíťazil nad strachom, ktorý cítil pred kráľom, ktorého kráľovstvo nie je z tohoto sveta. Zbabelý, nerozhodný naničhodník si myslel: „Ak umrie, umrie s ním aj to, čo vie o mne a čo mi prorokoval." Na vyhrážky, že ho obžalujú u cisára, Pilát urobil im po vôli napriek svojmu sľubu, ktorý dal svojej manželke, proti právu a spravodlivosti a proti vlastnému presvedčeniu.

Zo strachu pred cisárom predal Židom Ježišovu krv, pre vlastné svedomie mal iba vodu. Tú si dal liať na ruky a vyhlásil:

— Ja som nevinný na krvi tohoto spravodlivého, pozrite sa.

Nie, Pilát, ty sa pozri! Nazývaš ho spravodlivým a predsa mu vylievaš krv. Ty si nespravodlivým a nesvedomitým sudcom! A tou istou krvou, ktorú on chcel smyť so svojich rúk, ale nemohol smyť so svojej duše, tou krvou zaklínali krvilační Židia seba a svojich synov, keď revali: „Jeho krv na nás a na našich synov!"

Za tohto hrozného revu Pilát rozkázal, aby mu všetko pripravili na vyhlásenie rozsudku. Dal si priniesť slávnostné rúcho a obliekol si ho. Na hlavu mu posadili akúsi korunu, na ktorej sa blýskal drahokam, alebo čosi lesklé. Druhý plášť mu dali na ramená a niesli pred ním akúsi berlu. Popri ňom šlo veľa vojakov a pred ním kráčali súdni sluhovia a čosi niesli. Za nimi nasledovali pisári s papyrusovými závitkami a s tabuľkami na písanie. Na samom predu šiel trubač a trúbil. Takto vychádzal zo svojho paláca na námestie, kde oproti

„Ako ho zazreli veľkňazi a ich služobníci, krikom volali: Ukrižuj ho! Pilát im vyhlásil: Vezmite si ho vy a ukrižujte, lebo ja nenachádzam na ňom viny!" (Jn. 19, 6n.) *Tu sa Ježiš obrátil k nim a povedal: „Dcéry jeruzalemské, neplačte nado mnou, ale nad sebou a nad svojimi deťmi."* (Lk. 23, 28.)

priestranstvu na bičovanie stála pekne stavaná vysoká tribúna na vyhlasovanie rozsudkov. Len taký rozsudok bol právoplatný, ktorý bol vyhlásený s tohoto miesta. To miesto sa menovalo Gabbata. Bola to terasa kruhového pôdorysu, na ktorú s viacerých strán viedly schody. Hore stála stolička pre Piláta a za ňou lavica pre iné súdne osoby. Tribúnu obstúpilo vojsko a časť stála na schodoch.

Niekoľkí z farizejov už odišli z paláca do chrámu. Len Annáš a Kajfáš a s nimi ešte dvadsiati ôsmi šli rovno na námestie k tribunálu, keď si Pilát obliekol úradné šaty. Dvoch lotrov vyviedli na toto miesto už vtedy, keď odznely slová „Ecce homo". Pilátov stolec bol zahalený červenou látkou a na ňom bola modrá poduška so žltými strapcami.

Teraz vyviedli aj Ježiša, ešte vždy v šarlátovom plášti, s tŕňovou korunou na hlave a s poviazanými rukami. Bol obklopený sluhami a vojakmi, ktorí ho viedli medzi posmievajúcim sa zástupom a postavili ho medzi dvoch lotrov. Pilát sa posadil a ešte raz sa ozval silným hlasom k Ježišovým nepriateľom:

— Hľa, váš kráľ!

— Nemáme kráľa, iba cisára! — odvetili hlavní kňazi.

Od týchto čias Pilát už nepreriekol ani slova, ani za Ježiša, ani s ním, ale dal sa do vyhlásenia rozsudku. Oboch lotrov odsúdili na kríž už predtým. Poprava bola odročená nadnes na žiadosť kňazov, ktorí chceli Ježiša ponížiť aj tým, že bude ukrižovaný spolu s obyčajnými vrahmi. Kríže lotrov boly už pripravené. Kristov kríž tam ešte nebol, pravdepodobne preto nie, lebo ešte nebol vyhlásený rozsudok smrti.

Panna Mária, ktorá sa vzdialila, keď Pilát verejne predstavil Ježiša a keď Židia volali po jeho krvi, prebíjala sa cez zástupy v sprievode niekoľkých žien, aby vypočula rozsudok smrti nad svojím Synom a Bohom. Ježiš tam stál obstúpený vojakmi, ako terč zloby a výsmešného rehotu nepriateľov na spodných stupňoch schodov pred Pilátom.

Zaznela trúba, aby bolo ticho, a Pilát so zbabelou zlosťou vyhlásil rozsudok smrti nad Ježišom.

Cítila som sa celkom zronená Pilátovou podlosťou a falošnosťou. Pohľad na nadutého podliaka, krvilačnosť rozoštvaných a teraz upokojených veľkňazov, ich víťazstvo, žalostný stav úbohého Spasiteľa, jeho hlboká bolesť, nevysloviteľná úzkosť a utrpenie Panny Márie a zbožných žien, dychtivé a nenávistné úklady Židov, chladný a pyšný postoj vojakov a moje videnia desných diabolských postáv medzi zástupom celkom ma zničily. Cítila som, že by som mala stáť tam, kde stál môj drahý Ježiš! Potom by bol býval rozsudok spravodlivý. Natoľko som trpela a moje srdce bolo zlomené, že sa už ani dobre nepamätám na priebeh udalostí. To, na čo sa pamätám, rozpoviem v hlavných črtách.

Pilát táral čosi o Klaudiovi Tiberiovi ako cisárovi veľkého mena. Potom predniesol obžalobu proti Ježišovi, ktorého ako buriča, štváča a rušiteľa židovských zákonov — keďže sa dal volať Synom Božím a kráľom židovským — hlavní kňazi odsúdili na smrť a ktorého ukrižovanie ľud jednohlasne žiada. Ale keď dodal, že rozsudok pokladá za správny, hoci niekoľko hodín prízvukoval Ježišovu nevinnosť, zadivila som sa nad správaním tohto naničhodného, falošného človeka. Vyhlásil:

— Teda Ježiša Nazaretského, kráľa židovského, odsudzujem na ukrižovanie!

A rozkázal vojakom, aby priniesli kríž. Aj na to sa pamätám, nie však celkom jasne, ako by bol zlomil dlhú palicu a hodil ju Ježišovi k nohám.

Matka Ježišova po týchto slovách zamdlela. Zdalo sa, že umiera. Už je rozhodnuté. Už je istá

ukrutná, mukyplná a hanebná smrť svätého, vrelemilovaného Syna a Vykupiteľa. Ženy a Ján ju odniesli, aby sa zaslepení ľudia nevysmievali z jej bolesti a neprehrešili sa proti Matke svojho Spasiteľa.

Ale Panna Mária sa neuspokojila, kým sa nedala na cestu Ježišovho utrpenia. Jej sprievodcovia ju museli viesť s miesta na miesto. Horlivá, tajomná bohoslužba jej súcitu ju pobádala prelievať obetu síz na všetkých miestach, kde jej Syn-Vykupiteľ trpel za hriechy ľudí, svojich bratov. Takto Matka Božia svojimi slzami posvätila všetky posvätné miesta zeme a vzala ich pod ochranu, aby ich uctievala Cirkev, matka nás všetkých, ako kedysi Jakub na pamiatku postavil a olejom pomazal a posvätil kameň, pri ktorom sa mu dostalo veľkého sľubu.

Potom na sudcovskej tribúne spísali ešte Pilátov rozsudok a pisári, ktorí stáli za ním, odpísali ho ešte viac ráz než trojmo. Rozposlali poslov, lebo niečo museli aj iní podpísať. Neviem však, či to patrilo k rozsudku a či to bol iný rozkaz. Z týchto písomností niekoľko odoslali na vzdialené miesta. Jednu osnovu napísal sám Pilát. Táto dokonale ukázala jeho dvojfarebnosť, lebo znela celkom ináč, než čo vyhlásil slovom. Videla som, že to písal proti vlastnej vôli, v mučivom duševnom zmätku, ako keby mu ruku viedol nahnevaný anjel. Toto písmo, ako sa pamätám, obsahovalo asi toto:

— Z donútenia hlavných kňazov, veľrady a ľudu, hroziaceho vzburou, ktorí obvinili Ježiša Nazaretského z poburovania, bohorúhačstva a porušovania zákonov a žiadali jeho smrť, hoci obvinenia neboly presvedčivé, odovzdal som im na ukrižo-

vanie tohto Ježiša ako previnilca proti ich zákonom, ktorého smrti sa dožadovali násilím, aby ma neobžalovali u cisára ako zlého sudcu Židov a podporovateľa vzbury, s dvoma inými odsúdenými zločincami, ktorých poprava bola odložená na ich zákrok, lebo Ježiša chceli popraviť zároveň s nimi.

Tu teda napísal tento nešťastný človek celkom iné. Potom ešte napísal fermežovou farbou nápis na tmavohnedú tabuľu, a to v troch riadkoch. Hlavní kňazi sa ešte stále hádali s Pilátom pred tribúnou. Rozsudok nebol im celkom po chuti, hlavne to nie, kde napísal, že žiadali odročenie popravy lotrov, aby boli ukrižovaní spolu s Beži-

Potom sa vadili s ním aj pre nápis. Nechceli, aby písal: „Kráľ židovský", ale aby bolo napísané: „Ktorý sa robil kráľom židovským." Ale Pilát už bol veľmi rozčúlený, posmieval sa im a nahnevaný skríkol: „Čo som napísal, to som napísal!"

Aj to žiadali, aby Kristov kríž nad hlavou nečnel vyššie než kríže oboch lotrov. Musel byť však vyšší, lebo práca sa nepodarila a nad hlavou bol prikrátky, takže sa nedal umiestiť Pilátov nápis. Nedostatok miesta a námietky proti vyvyšovaniu boly iba zámienkou, aby sa na kríž nedostal Pilátov nápis. Ale Pilát nepopustil a kmeň kríža museli nadrobiť kusom dreva, na ktorý sa dal pripevniť nápis. Takto sa dostalo krížu toho veľavýznamného tvaru, ktorý som často videla. Totiž kríž Kristov som vždy taký videla, že dve ramená z kmeňa smerovaly šikmo hore, takže by sa kríž podobal písmenu Y, keby kmeň medzi ramenami nečnel do výšky dvoch ramien. Ramená boly tenšie ako kmeň, do ktorého ramená boly začapované a okrem toho ešte s obidvoch strán utužené klinmi. Strednú

časť nad hlavou museli dostatočne prirobiť, aby sa mohol umiestiť nápis. Pôvodne táto časť bola prikrátka. Na spodnú časť kríža pripevnili malý klátik, aby pevne stál.

Kým Pilát vyhlasoval nespravodlivý rozsudok, Klaudia Prokla, jeho manželka, vrátila mu záloh a zriekla sa ho. Videla som, že sa ešte v tú noc tajne odsťahovala z paláca k Ježišovým priateľom a skryla sa v pivničnej miestnosti pod Lazárovým domom v Jeruzaleme. Aj to som videla, keď ktorýsi Ježišov priateľ, aby zväčnil hanobný rozsudok Pilátov a jeho rozchod s manželkou, vyryl dva riadky do zeleného kameňa za Gabbatou. Pamätám sa iba na slová: judex injustus*) a na meno Klaudia Prokla. Ale už neviem, či sa toto stalo ešte v ten istý deň, alebo až neskoršie. Iba na to sa pamätám, že v týchto miestach námestia sa shŕkla skupina mužov a rozprávala sa, kým dotyčný človek vyškrabal slová bez toho, že by ho bol niekto spozoroval. Viem, že tento kameň je ešte aj dnes v Jeruzaleme v základoch nejakého domu alebo kostola, kde stála Gabbata. Klaudia Prokla neskoršie — už ako kresťanka — vyhľadala sv. Pavla a pridala sa k jeho veriacim.

Keď odznel výrok a kým bol napísaný a kým trvala hádka s kňazmi, Ježiš bol vydaný vojakom. Doteraz mali akúsi úctu pred súdom, ale po rozsudku sa stal Ježiš skutočnou korisťou týchto hrozných ľudí. Priniesli mu šaty, ktoré stiahli s neho ešte na Kajfášovom dvore, a odložili. Nazdávam sa, že medzitým ich dobrosrdeční ľudia vyprali, lebo teraz boli čisté. Myslím, že u Rimanov bolo zvykom

*) nespravodlivý sudca.

viesť odsúdených na popravisko v čistých šatách. Naničhodní darebáci Ježiša zasa vyzliekli a rozviazali mu ruky, aby ho mohli obliecť do vlastných šiat. Strhli mu s raneného tela vlnený šarlátový plášť a otvorili mu mnohé rany. Trasúc sa obliekol si sám spodné šaty a vojaci mu prehodili na ramená vlnené vrchné rúcho. Ale keď toto nesošívané hnedé rúcho, ktoré mu tkala jeho Matka, nedalo sa pretiahnuť cez širokú tŕňovú korunu, strhli mu ju s hlavy. Z každej rany vystrekla čerstva krv za nevýslovných bolestí. Keď mu natiahli šaty, dali naň aj jeho biele voľné vlnené rúcho, široký pás a nakoniec aj plášť. Potom priviazali opasok a viedli ho na povrazoch, pripevnených na opasku. Všetko robili neobyčajne surovo, stále ho sácali a bili.

Obaja lotri stáli zprava a zľava s poviazanými rukami. Aj im visela s hrdla reťaz ako Ježišovi, keď stál pred súdom. Telo im kryly len krátke spodné šaty a po stranách otvorená handra z biednej látky. Na hlave mali pokrčenú slamenú čiapku. Kožu mali špinavo hnedú a od bičovania pokrytú opuchlinami. Ten, ktorý sa neskoršie obrátil, už teraz bol tichý, ponorený do seba. Ale druhý bol zlostný a bezočivý, klial spolu s vojakmi a posmieval sa Ježišovi, ktorý sa díval na obidvoch s rovnakou láskavosťou a túžbou po ich spasení, veď všetko utrpenie znášal aj za nich. Vojaci s veľkou horlivosťou snášali svoje náčinia. Každý sa pripravoval na najsmutnejší a najukrutnejší sprievod, v ktorom láskou a bolesťou naplnený Vykupiteľ chcel vyniesť na horu obety ťarchu hriechov nevďačného ľudstva, aby tam vylial svoju svätú krv ako obeť smierenia za nás.

Annáš a Kajfáš konečne po mnohých hádkach a zúrení opustili Piláta. Dostali niekoľko odpisov na dlhých a úzkych papyrusových alebo pergamenových svitkoch a ponáhľali sa do chrámu. Museli sa usilovať, aby tam boli načas.

Takto sa hlavní kňazi rozlúčili so skutočným Veľkonočným Baránkom. Ponáhľali sa do chrámu, vystaveného z kameňov, aby zabili a zjedli symbol, ale jeho uskutočnenie, t. j. opravdivého Baránka Božieho, dali odviesť vojakom na oltár kríža. Tu sa rozchádzala cesta k obete skrytej a splnenej. Čistého smierneho Veľkonočného Baránka Božieho, ktorého sa usilovali znesvätiť a pošpiniť, celou krutosťou svojej zvrhlosti, hodili ako korisť špinavým a krutým katom a ponáhľali sa do kostola z kameňa, aby tam obetovali umyté, očistené, požehnané baránky. S trápnou úzkostlivosťou dbali na to, aby sa navonok neznečistili, kým ich vnútrajšok bol zašpinený hroznou nenávisťou, závisťou a výsmechom:

— Jeho krv na nás a na našich synov!" — tieto slová boly splnením symbolického obradu, v ktorom obetujúci položil svoju ruku na hlavu obeti. Cesta sa rozchádzala: k oltáru zákona a k oltáru milosti. A Pilát, ten nadutý, váhavý, pred Bohom sa trasúci a modlám slúžiaci, so svetom sa pohrávajúci pohan, otrok smrti, panujúci v čase až po konečnú hranicu smrti: šiel, obklopený svojimi pomocníkmi a svojou strážou, kráčajúc tiež medzi dvoma cestami za zvukov trúb zpät do svojho paláca.

Najnespravodlivejší rozsudok sveta odznel podľa našej časomiery o desiatej hodine predpoludním.

KRÍŽOVÁ CESTA

Ježiš berie kríž na svoje plecia

Keď Pilát opustil súdnu stolicu, časť vojakov šla za ním a postavila sa do radu pred palácom. Hŕstka ich ostala pri odsúdených. Na námestie prišlo dvadsaťosem ozbrojených farizejov na koňoch (medzi nimi boli aj tí šiesti, ktorí boli na Olivovej hore pri Ježišovom zajatí), aby sprevádzali sprievod.

Vojaci odviedli Ježiša naprostred námestia. Viacerí otroci už prinášali kríž od západnej brány a hodili ho s veľkým hukotom na zem k nohám Ježišovým. Obe tenšie ramená boly pripevnené povrazom k širokému, ťažkému trupu; kliny, podnožníky a dodatočne kresaný horný príštipok s ostatnými nástrojmi prinášali katovi pomocníci.

Keď shodili kríž na zem, Ježiš k nemu pokľakol, objal ho, tri razy ho pobozkal a tíško šepkal dojímavú ďakovnú modlitbu svojmu nebeskému Otcovi za započaté vykúpenie ľudstva. Ako kňazi v pohanských krajinách objímajú nový oltár, tak objal Pán svoj kríž, večný oltár zadosť činiacej krvavej obety. Vojaci však Ježiša mykali, aby sa vzpriamil. S veľkou námahou a s malou a surovou pomocou musel dvihnúť ťažké brvno na pravé plece a objať ho pravou rukou. Videla som, ako

mu pomáhajú neviditeľní anjeli, lebo sám by ho nebol podvihol. Kráčal shrbený pod veľkou ťarchou. Kým sa Ježiš modlil, iní kati sa zaoberali s dvoma lotrami. Postranné ramená krížov, ktoré ešte neboly spojené s trupom, položili im na krk a tesne k nim priviazali vytiahnuté ruky. Tieto priečne ramená neboly rovné, ale trochu ohnuté. Pri ukrižovaní pripevnili ich na horný koniec kmeňa. Kmene a nástroje niesli za nimi otroci.

Zaznely trúby Pilátovej jazdy. Jeden farizej na konci priskočil k Ježišovi, ktorý ešte kráčal so svojím bremenom, a povedal:

— Teraz je už koniec pekných rečí! Nože, oslobodťme sa konečne od neho! Napred! Napred!

Ježiša vytiahli povrazmi na nohy a na jeho plecia zaľahla celá ťarcha kríža, ktorý chcel niesť za nás a ktorý vo svojich trápeniach musíme niesť za ním podľa jeho svätých, večne pravdivých slov. A pohol sa pochod Kráľa kráľov, hanobný pre zem, ale víťazný pre nebo . . .

Na spodný koniec kmeňa kríža priviazali dva povrazy, ktorými dvaja vojaci dvíhali kríž, aby sa nešúchal po zemi, ale aby bol vo vzduchu. V istej vzdialenosti za Ježišom išli štyria vojaci, ktorí držali konce povrazov, priviazaných na Ježišov opasok. Plášť mu vyhrnuli a priviazali k pásu. Ježiš so sviazanými kusmi kríža na pleciach mi živo pripomínal Izáka, ktorý si tiež sám niesol drevo na svoje obetovanie. Trúbou dali signál, aby sa sprievod pohol.Pilát tiež chcel pochodovať so sprievodom, aby prekazil prípadné výtržnosti v meste. Sedel na koni v plnej výzbroji, obklopený dôstojníkmi a čatou jazdcov. Potom

nasledovala skupina pešiakov, ktorých bolo asi tristo. Boli to vojaci z taliansko-švajčiarskych hraníc.

Na čele sprievodu kráčal trúbač, ktorý zatrúbil na každom uličnom rohu a vyhlásil smer. Niekoľko krokov za ním pochodovala tlupa šarvancov a luza. Niesli nápoje, povrazy, klince a koše s inými nástrojmi. Silnejší sluhovia niesli rebríky, žrde a kmene krížov pre lotrov. Rebríky boly vlastne iba žrde, do ktorých boly nastrkané zuby. Potom nasledovalo niekoľko farizejov na koňoch a jeden mladík, ktorý niesol pred sebou nápis na kríž a na pleci tŕňovú korunu zavesenú na tyči, lebo Ježiš ju nemohol mať na hlave, keď niesol kríž. Nebol to veľmi zlý mladík.

Za ním šiel náš Pán a Vykupiteľ, ohnutý a potácajúci sa pod veľkou ťarchou kríža, doráňaný a smrteľne vysilený. Od včerajšej večere o hlade a smäde, bez spánku, za stálych smrteľných ubližovaní, od straty krvi, rán, horúčky, smädu a neopísateľných vnútorných múk a hrôz vysilený, tackal sa shrbený na zranených bosých nohách. Pravicou objímal ťažké bremeno na pleci, ľavou rukou ustavične sa snažil zdvihnúť široký odev, ktorý mu prekážal pri chôdzi. Štyria vojaci v určitej vzdialenosti držali povrazy, pripútané k opasku. Dvaja prední ho ťahali a mykali, dvaja za ním ho poháňali. Preto jeho krok bol neistý a stále pomykovanie povrazmi mu nedovolilo dvihnúť pridlhé šaty. Ruky mal od predošlých tesných pút zranené a opuchnuté. Tvár mal skrvavenú a opuchnutú. Vlasy a bradu roztrapatené a miestami slepené krvou. Ťarcha a povrazy mu vtláčaly ťaž-

ké vlnené šaty do raneného tela a vlna sa lepila na rany, ktoré sa znovu otváraly. Okolo neho samý posmech a zloba. Sám bol nevysloviteľne úbohý, zmučený a plný lásky. Pery šeptaly modlitbu, oči prosily o milosť a zároveň zračilo sa v nich odpustenie a bôľ. Dvaja vojaci, ktorí dvíhali za ním koniec kmeňa kríža, iba zväčšovali ťarchu bremena, lebo dvíhaním a spúšťaním neustále menili rovnováhu brvna.

Pochodujúcich sprevádzali s dvoch strán kopijníci. Potom šli dvaja lotri. Každého z nich viedli na povrazoch dvaja kati. Na šiji niesli skrivené ramená kríža, ku ktorým mali pripútané ruky. Okolo pása mali len zásteru, horné telo im zakrývala pláštenka, na hlave mali slamené čiapky. Boli trochu omámení od akéhosi nápoja, ktorý im dali predtým. Lotor na pravej strane bol veľmi tichý, ale druhý bol bezočivý, zúril a klial. Trýznitelia boli drobná, počerná, zavalitá sberba krátkych čiernych kučeravých vlasov, bradu mali riedku, len kde-tu pár chlpkov. Tvár nemali židovskú. Boli to robotníci, pracujúci pri stavbe prieplavov a pochádzali z egyptského otrockého kmeňa. Mali celkom zverský výzor. Za lotrami uzavierala sprievod čata farizejov na koňoch. Títo jazdci chodili sem a tam okolo sprievodu, poháňali ho a udržovali poriadok. Medzi sberbou, ktorá šla s nástrojmi na čele sprievodu, našlo sa aj niekoľko naničhodných židovských šarvancov, ktorí sa ta vlúdili bez dovolenia.

Po značnom odstupe šiel Pilát so svojím sprievodom. Túto skupinu viedol trubač na koni, za ním Pilát vo vojenských šatách medzi dvoma dô-

stojníkmi v čele oddielu jazdcov, ktorých nasledovali pešiaci, počtom asi tristo. Pilátova skupina prešla síce tiež cez námestie, ale potom sišla na širokú ulicu.

Skupinu s Ježišom viedli pomedzi zadné staviská cez veľmi úzku ulicu, aby ľud mal dosť miesta na uliciach, vedúcich ku chrámu, a aby nezavadzal ani skupine Pilátovej.

Najväčšia časť zástupu dala sa do pohybu hneď po vyhlásení rozsudku. Väčšina Židov odchádzala domov alebo do chrámu. Od rána už premeškali veľa času, preto sa ponáhľali, aby pokračovali v prípravách veľkonočného baránka. Ale aj tak zostal tam ešte vždy značný zástup divákov z rozličných vrstiev: cudzinci, otroci, robotníci, deti, ženy a kadejaká luza. Títo okľukami bežali dopredu, aby miestami ešte raz mohli vidieť smutný sprievod. Avšak roty rímskych vojakov im zabránily aby sa dostali bezprostredne k sprievodu, preto museli bežať stále bočnými ulicami. Väčšina ľudu však prúdila von na Golgotu.

Úzka ulica, ktorou zprvu viedli Ježiša, bola široká len niekoľko krokov. Vinula sa medzi zadnými staviskami, bola plná smetí a špiny. Aj tu musel Ježiš veľa vytrpieť. Kati boli k nemu bližšie, luza a otroci, ktorí tam bývali, posmievali sa mu z oblokov a z otvorov na múroch, kydali naň blato a odpadky. Nezbedné chlapčiská oblievaly ho špinavou, smradľavou hnojovkou. Ba aj deti sbieraly do záster kamene a sypaly mu ich pod nohy, kľajúc a nadávajúc. Toto mu robily deti, ktoré tak veľmi miloval, žehnal a vyhlasoval za blahoslavené.

Ježiš po prvý raz klesá pod krížom

Úzka ulica sa na konci krúti naľavo, rozširuje sa a stúpa trošku dovrchu. Tade vedie aj podzemný vodovod s hory Sion. Myslím, že tečie popri námestí, kde prebiehajú aj murované žliabky k rybníku, ktorý je pri Ovčej bráne.

Počula som šum a žblnkot vody v potrubiach. V týchto miestach, prv než začne ulica stúpať, je prehĺbené miesto, kde sa za daždivého počasia hromadí voda a bahno. Preto, aby sa mohlo cezeň prechádzať, je v ňom postavený veľký kameň, ako to býva aj na iných výmoloch v jeruzalemských uliciach.

Keď úbohý Ježiš, prišiel sem so svojím ťažkým bremenom, nevládal už ďalej. Kati ho nemilosrdne sácali a poháňali; a vtedy božský nosič kríža spadol na vyčnievajúcom kameni a kríž sa svalil vedľa neho. Kati kliali, mykali ho a kopali ho. Sprievod ostal stáť a okolo Ježiša nastala veľká trma-vrma a tlačenica. Márne vystieral ruku, aby mu niekto pomohol. Farizeji kričali:

— Hore sa! Postavte ho, ináč nám tu umrie!

Kde-tu na okraji cesty bolo vidieť plačúce ženy s deťmi, ktoré od strachu nariekaly. Ježiš s nadprirodzenou pomocou pozdvihol svoju hlavu, avšak čertovskí šarvanci miesto toho, aby mu pomohli, zasa mu vtlačili na hlavu tŕňovú korunu. Za strašných ubližovaní ho znova postavili na nohy, položili mu na plecia kríž, takže si musel svoju tŕňami mučenú hlavu nakloniť celkom na stranu, aby sa ťažký kríž vmestil na plece popri širokej tŕňovej korune. Tak sa potácal ďalej v nových,

vystupňovaných mukách po širšej ulici, ktorá začala stúpať.

Ježiš s krížom a Jeho matka. Ježiš po druhý raz padá pod krížom

Bolesťou zronená Panna Mária opustila námestie už hodinu pred vyhlásením nespravodlivého rozsudku. Sprevádzal ju Ján a niekoľko žien. Pochodila s nimi veľa svätých miest Synovho utrpenia, avšak keď pobehovanie ľudí, hlahol trúb, zjavenie sa Piláta a jeho vojakov oznamovaly počiatok trpkej krížovej cesty, Mária sa nemohla ďalej zdržať. Chcela vidieť svoje božské dieťa v jeho utrpení. Požiadala teda Jána, aby ju zaviedol na také miesto, kade pôjde Ježiš.

Sišli s okolia Sionu. Prešli popri Námestí zákona, ktoré Ježiš práve opustil, potom cez brány a stromoradia, ktoré inokedy bývajú uzavreté, avšak teraz boly otvorené a prúdili nimi ľudia von i dnu. Potom prešli pozdĺž západnej strany nejakého paláca. Jedna brána tohto paláca otvárala sa do ulice, do ktorej zabočil sprievod vtedy, keď Ježiš po prvý raz padol. Už neviem určite, či táto budova tvorila časť obytných Pilátových stavísk, alebo to bol obytný dom Kajfášov, pretože dom na Sione bol len úradovňou. Ján si vymohol dovolenie dobrosrdečného sluhu alebo vrátnika, aby mohol s Máriou a jej družinou prejsť na druhú stranu. Sluha im otvoril bránu naproti. Bol s nimi aj synovec Jozefa z Arimatie, ďalej Zuzana, Johana Chúza a Salome.

Keď som videla, ako úbohá Matka Božia, bledá

a uplakaná, zahalená od hlavy až po päty do šedobelasého plášťa, chvejúca sa a trasúca prechádza s ostatnými cez tento dom, pocítila som v duši strašnú bolesť. Už bolo počuť ponad domy výkriky a huk blížiaceho sa sprievodu, hlahol trúb a hlas vyvolávačov na rohoch ulíc, ktorý oznamoval, že niekoho vedú na smrť. Keď sluha otvoril bránu, bol krik ešte zreteľnejší a hroznejší. Mária sa modlila a pýtala sa Jána:

— Mám sa naňho pozrieť, alebo mám odísť? Ako to znesiem?

Ján jej odpovedal:

— Keby si tu nezostala, neskoršie by si to veľmi ľutovala.

Nato vykročili z brány a pozreli sa napravo na cestu, ktorá sa tam trochu dvíhala a práve v týchto miestach, kde stála Mária, tvorila rovinku. Ach, ako jej prebodával srdce hlahol trúb! Sprievod sa blížil, už bol iba tak na osemdesiat krokov od nich, keď vystúpili na cestu. Tu nekráčal popredu ľud, iba po stranách a vzadu sa tlačily skupinky. Väčšina sberby, ktorá posledná opúšťala námestie, rozišla sa do bočných ulíc a ponáhľala sa, aby včas našla vhodné miesto, odkiaľ by videla sprievod.

Keď sa priblížila skupina katových pomocníkov s nástrojmi na mučenie, Matka Božia sa triasla, nariekala a zalamovala rukami. Akýsi chlapčisko sa spýtal okoloidúcich:

— Kto je tá žena, čo tak bolestne plače?

— Matka Galilejského, — odpovedal niekto.

Nato sa bezočiví šarvanci pustili do rehotu, posmievali sa nariekajúcej matke, ukazovali na ňu prstom, ba ktorýsi naničhodný chlapčisko chytil

klince a výsmešne ich triasol pred tvárou Panny Márie. Ale ona, zalamujúc rukami, dívala sa len na svojho Syna a bolesťou zdrvená opierala sa o postranný stĺp brány. Bola bledá ako mŕtva a pery mala belasé.

Vpredu na koňoch šli farizeji, za nimi šiel mládenec s nadpisom a za ním niekoľko krokov Syn Boží, Vykupiteľ. Tam prichádzal tackajúc sa a shrbený jej Syn, Ježiš, kloniac hlavu s tŕňovou korunou bokom od ťažkého kríža, ktorý mu tlačil plece. Kati ho ťahali dopredu povrazmi. Tvár mal bledú a zbitú do krvi, bradu roztrapatenú a slepenú krvou. Vážne a sústrastne hľadel na svoju Matku krvou podbehnutými a vpadnutými očami zpopod tŕňového pletiva a potknúc sa po druhý raz padol na kolená a ruky pod ťarchou kríža. Matka v záchvate bolesti a lásky nevidela vojakov, nevidela katov, videla len svojho milovaného, úbohého, zmučeného Syna. Zalamujúc rukami ponáhľala sa od brány paláca pomedzi vojakov k Ježišovi, klesla k nemu na kolená a objala ho. Počula som ich slová (neviem, či ich vyslovili hlasite, alebo len v duchu):

— Synu!

— Matka moja!

Nastala veľká trma-vrma. Ján so ženami chceli Máriu odtiahnuť, kati nadávali, smiali sa a jeden z nich povedal:

— Žena, čo tu chceš? Mala si ho lepšie vychovať, nebol by sa dostal do našich rúk!

U viacerých vojakov zbadala som aj dojatie, ale Pannu Máriu predsa len odohnali, ale nikto sa jej nedotkol. Ján a ženy ju odviedli a ona v kúte brány klesla bolesťou ako mŕtva. K sprievodu bola ob-

rátená chrbtom a chytila sa rukami kameňa, vedľa ktorého padla. Bol to zelený žilkovaný kameň a slúžil za odrazník. V miestach, kde sa ho dotkla kolenami a dlaňami, ostaly ploché jamky. Boly to tupé odtlačky, ako keby niekto uderil do cesta. Kameň bol náromne tvrdý. Videla som, že v tom čase, keď bol Jakub mladší biskupom, dostal sa do prvého katolíckeho kostola pri jazere Betesda. Už som sa zmienila o tom, že pri veľkých, vážnych udalostiach vznikaly pôsobením svätého dotyku podobné stopy na kameňoch a skalách. Je to pravdivé, ako veta: „Aj kameň sa musel nad tým zmilovať."

Obaja učeníci zaviedli Máriu za bránu, ktorú zatvorili. Medzitým vojaci postavili Ježiša na nohy, na plecia mu položili kríž, ale trochu inakšie. Priečne ramená, priviazané ku kmeňu, povolily, jedna z nich voľne visela na slučke. Pán aj túto objal rukou, takže kmeň teraz viac prečnieval vzadu a bol bližšie k zemi. Medzi zástupom, ktorý posmeškami častoval sprievod, videla som aj ženy, ktoré boly zahalené závojom. I tie šly, ale plakaly a v žiali sa potácaly.

POKRAČOVANIE KRÍŽOVEJ CESTY

Šimon Cyrénsky. Tretí pád Ježiša pod krížom

Sprievod tiahol ďalej po širokej ulici popod klenutú bránu starej vnútornej hradby. Pred touto bránou bolo veľké námestie a ústily doň tri ulice. Tu musel Ježiš zasa prekračovať veľký kameň, pričom sa potkol a padol. Kríž sa zvalil k nemu, on sa síce oprel o kameň, ale potom úplne vyčerpaný klesol na zem a nevládal sa už postaviť. Šli tadiaľ lepšie oblečení ľudia, ponáhľali sa do kostola a súcitne zvolali:

— Veď ten úbožiak zomrie!

Nastala tlačenica. Trýznitelia nevedeli Ježiša postaviť na nohy, preto farizeji, ktorí viedli sprievod, povedali vojakom:

— Nepodarí sa nám ho vyviesť živého. Nájdite niekoho, kto pomôže niesť kríž!

Prostrednou ulicou práve sostupoval Šimon Cyrénsky, pohan, so svojimi troma synmi. Bol záhradníkom a pracoval v záhrade pri východných mestských hradbách. Pod pazuchou niesol viazanicu raždia. Ako mnohí robotníci, aj on prišiel so svojou ženou a deťmi na sviatky do Jeruzalema, aby pomáhal obstrihávať živé ploty. Pre veľkú tlačenicu nemohol sa sprievodu vyhnúť. Keď podľa šiat zbadali, že je pohan a robotník nižšej trie-

dy, vojaci ho chytili a priviedli, aby pomohol Galilejskému niesť kríž. Zdráhal sa a prudko odporoval, ale násilím ho donútili. Jeho deti plakaly a kričaly. Niektoré ženy, ktoré Šimona poznaly, vzaly deti k sebe. Šimona opanoval hnus a odpor, lebo Ježiš bol tak strašne úbohý a zohavený. Jeho šaty boly samá špina a blato. Plakal a tak dojímavo sa pozrel na Šimona, že mu pomohol vstať. Potom kati priviazali priečne brvno viac dozadu a pomocou slučky Šimonovi na plecia. Kráčal hneď za Ježišom, ktorý teraz už nemusl niesť takú ťarchu. Napravili mu aj tŕňovú korunu. Konečne sa smutný sprievod pohol znova.

Šimon mal štyridsať rokov. Bol mocný a urastený. Hlavu mal obnaženú, oblečený bol do krátkych, k telu priliehajúcich šiat a okolo drieku mal opásanú zásteru. Špicaté črievice mal priviazané remienkami okolo nôh. Jeho synovia mali pestro pruhované šaty. Dvaja: Rufus a Alexander boli už odrastení a neskoršie sa stali učeníkmi. Tretí bol ešte malý. Pri Štefanovi som ho videla ešte ako chlapca.

Šimon ešte neniesol dlho kríž za Ježišom, keď pocítil hlboké dojatie.

Veronikina šatka

Sprievod zabočil do dlhej, trochu doľava sa točiacej ulice, do ktorej vyúsťovalo viac bočných ulíc. Dobre oblečení ľudia ponáhľali sa so všetkých strán do chrámu. Niektorí z farizejskej opatrnosti sa obrátili, aby sa neznečistili, niektorí ukázali trochu sústrasti.

Asi dvesto krokov pomáhal Šimon Pánovi niesť kríž, keď z pekného domu, ktorý stál na ľavej strane ulice a pred ktorým bola záhradka so stupňovitou terasou, chránená širokými múrami a ligotavým zábradlím, vybehla pred sprievod driečna, vznešená žena a viedla za ruku dievčatko. Bola to Serafia, manželka Sirachova, člena chrámovej rady, ktorú pre jej dnešný skutok volajú Veronikou. „Vera ikon" latinsko-grécky znamená „pravý obraz".

Serafia pripravovala doma jemné korenené víno a chcela ním občerstviť Pána na jeho krušnej ceste utrpenia. V bolestnom očakávaní už raz šla v ústrety sprievodu. Videla som ju, ako sa ponáhľala zahalená závojom popri sprievode i s dievčatkom, ktoré bola prijala za svoje, keď sa Ježiš stretol so svojou matkou. Ale v tej tlačenici nemala možnosť uskutočniť svoj úmysel, preto sa vrátila domov a čakala na sprievod.

Vyšla na ulicu zahalená a na ramenách mala šatku. Asi deväťročné dievčatko stálo pri nej a keď sa priblížil sprievod. Tí, čo šli napredku, márne sa ju snažili zadržať. Bola temer bez seba od lásky a sústrasti. S dieťaťom, ktoré sa jej držalo za šaty, prebila sa cez vojakov a katanov, pristúpila k Ježišovi, padla na kolená a podávala mu šatku na jednej strane rozprestrenú a prosila:

— Uznaj ma za hodnú, aby som mohla usušiť tvár svojho Pána!

Ježiš chytil šatku ľavou rukou a pritisol si ju dlaňou na zakrvavenú tvár. Potom prisunul ľavú ruku so šatkou k pravici, ktorou držal kmeň kríža, stlačil ju oboma rukami a ďakujúc ju vrátil. Serafia pobozkala šatku a skryla ju na srdce pod

plášť a vstala. Nato dievčatko bojazlivo zdvihlo nádobu s vínom, ale pre nádavky vojakov a katanov Ježiš sa nemohol nápojom občerstviť. Iba svojím rýchlym a smelým činom, ktorý spôsobil shŕknutie ľudu, zastavila sprievod asi na dve minúty. Za ten čas mohla podať Ježišovi šatku. Avšak farizeji na koňoch a trýznitelia boli veľmi nahnevaní pre toto zdržanie a ešte viac pre verejné prejavenie úcty Ježišovi. Začali Ježiša biť a mykať sem a tam. Veronika s dieťaťom utiekla do svojho domu.

Len čo vstúpila do svojho bytu a vyložila šatku na stôl, klesla bez vedomia. Dievčatko nariekajúc padlo k nej s krčahom na kolená. Takto ich našla známa, ktorá vošla do bytu. Videla Veroniku skoro mŕtvu pred rozprestenou šatkou, na ktorej bola podivuhodne ostro odtlačená Ježišova zakrvavená tvár. Návštevnica sa zľakla, vzkriesila Veroniku a ukázala jej Pánovu tvár. Veronika plačúc, ale plná útechy, pokľakla pred šatkou a zvolala:

— Teraz opustím všetko! Pán mi nechal pamiatku!

Táto šatka z jemnej vlny bola tri razy taká dlhá ako široká. Obyčajne nosily ženy takú šatku na krku a druhú na pleciach. Bolo zvykom pristupovať s takou šatkou k trúchliacim, plačúcim, trpiacim, chorým, unaveným a utrieť im tvár na znak smútku a sústrasti. V teplých krajinách dávajú si takéto šatky vzájomne do daru. Táto šatka s Ježišovým obrazom visela od tých čias neustále nad Veronikinou posteľou. Po jej smrti prostredníctvom zbožných žien dostala sa k Ježišovej Matke a od nej starostlivosťou apoštolov Cirkvi.

Serafia — Veronika narodila sa v Jeruzaleme.

Bola tetkou Jána Krstiteľa, pretože jej otec bol synom Zachariášovho brata. Keď trojročnú Máriu priviedly medzi chrámové panny, videla som Joachima s Annou, ako vošli, sprevádzaní ešte inými, do Zachariášovho otcovského domu neďaleko rybného trhu. Tam býval nejaký veľmi starý Zachariášov príbuzný. Bol to asi jeho strýc a Serafiin starý otec. Videla som vtedy, že Serafia bola oveľa staršia než Mária. Mohol byť medzi nimi asi päťročný vekový rozdiel. Tak som to videla aj pri zásnubách Márie s Jozefom. Serafia bola príbuzná aj starému Simeonovi, ktorý povedal proroctvo pri Ježišovom uvedení do chrámu. Od svojho detstva bola v dobrom priateľstve so Simeonovými synmi. Títo už v útlom veku zdedili po svojom otcovi túžbu po Vykupiteľovi, ktorej sa dostalo aj Serafii.

Simeonom prebudené očakávanie vykúpenia zachovalo sa doposiaľ v niektorých dobrých dušiach. Veľká väčšina však už v tomto čase nevedela o tom celkom nič.

Keď dvanásťročný Ježiš ostal v chráme vyučovať, bola Serafia ešte slobodná. Ona poslala Ježišovi jedlo do malého príbytku, ktorý bol vzdialený asi štvrť hodiny chôdze od Jeruzalema smerom k Betlehemu, kde Ježiš býval, keď práve nebol v kostole. Bol to ten istý príbytok, v ktorom strávili Mária a Jozef dve noci a jeden deň u dvoch starcov, keď po Ježišovom narodení prišli z Betlehema do chrámu, aby predstavili dieťa. Starci boli eseni. Žena bola príbuzná Johany Chúzy. Poznali svätú Rodinu a Ježiša. Tento príbytok bol základinou pre chudobných. Ježiš so svojimi učeníkmi ho častejšie používal. Videla som tiež, že v ostat-

ných časoch, keď Ježiš učieval v chráme, Serafia ta často posielala jedlo. Vtedy tam už boli iní domáci.

Serafia sa neskoro vydala. Jej muž, Sirach bol potomkom biblickej Zuzany a členom chrámovej rady. Keďže Sirach zprvoti mal veľkú antipatiu voči Ježišovi, Serafia od neho veľa vytrpela pre svoje spojenie s Ježišom a zbožnými ženami. Muž ju viac ráz zavrel na dlhší čas aj do pivnice. Neskoršie však Sirach pod vplyvom Jozefa z Arimatie a Nikodéma opravil si mienku, skrotol a povolil manželke, aby nasledovala Ježiša. Keď Kajfáš včera v noci a dnes ráno súdil Ježiša. Sirach s Jozefom z Arimatie, Nikodémom a inými dobromyseľnými členmi vyslovil sa za Ježiša a potom spolu s nimi opustil sanhedrin.

Serafia bola ešte aj teraz pekná žena, šľachetného výzoru, hoci už prekročila päťdesiatku. Pri Ježišovom slávnostnom príchode do Jeruzalema, ktorého pamiatku oslavujeme na Kvetnú nedeľu, videla som ju s dieťaťom na rukách medzi ostatnými ženami. Sňala si s hlavy závoj a prestrela ho na cestu. Bola to tá istá šatka, ktorú teraz pri smutnejšom síce, no víťazoslávnejšom sprievode podávala Pánovi, aby si sotrel stopy mučenia. Tá istá šatka dala svojej milosrdnej majiteľke nové, víťazné meno V e r o n i k a a je teraz predmetom verejného uctievania Cirkvi.

PLAČÚCE JERUZALEMSKÉ DCÉRY

Štvrtý a piaty pád Ježiša pod krížom

Po bránu bolo ešte hodný kus cesty. Pôda tu trošku klesala. Brána bola silná a dlhá. Prechádza sa napred popod oblúk, potom cez most a zasa popod oblúk. Brána bola obrátená na juhozápad. Za bránou na niekoľko minút chôdze južným smerom sa tiahla mestská hradba, potom dobrý kus cesty na západ a zasa na juh okolo hory Sion. Napravo od brány tiahol sa múr južným smerom k rožnej veži, odtiaľ pozdĺž severnej strany Jeruzalema východným smerom.

Keď sprievod došiel k bráne, začali sa trýznitelia náhliť. Bezprostredne pred bránou na vychodenej hrboľatej ceste bola veľká mláka. Surovi kati vliekli Ježiša dopredu. Sprievod sa tlačil a Šimon Cyrénsky hľadal lepšiu cestu, tým sa porušila rovnováha kríža a úbohý Pán po štvrtý raz klesol. Spadol do špinavej mláky, takže Šimon sotva vládal udržať kríž. Ježiš zabedákal vysokým a zlomeným, no jasným hlasom:

— Ach, Jeruzalem, mal som ťa rád, ako sliepka má rada svoje kuriatka, ktoré shromažďuje pod svoje krídla! A ty ma tak kruto vyháňaš cez svoje brány!

Pán bol samá obžaloba a bolesť, ale farizeji sa obrátili proti nemu a nadávali mu:

— Tento burič ešte nemá toho dosť, čo dostal! Ešte sa púšťa do zbytočných rečí!

Bili ho, pichali doň, vystrčili ho z mláky a hnali ďalej. Táto neľudskosť tak rozhnevala Šimona, že na nich skríkol:

— Ak neprestanete s týmito hanebnosťami, shodím vám kríž, čo ma hneď aj zabijete!

Hneď pred bránou odbočila s hradskej napravo neširoká, hrboľatá cesta severným smerom ku Kalvárii. Samotná hradská neďaleko odtiaľto delila sa na troje: naľavo juhozápadným smerom k Betlehemu cez údolie Gihon, vprostriedku západným smerom okolo Kalvárie k rožnej veži, ktorá je obrátená k Betsuru. Ztadiaľto od brány, ktorou viedli Ježiša, vidieť vľavo juhozápadným smerom betlehemskú bránu. Tieto dve zpomedzi jeruzalemských brán stály k sebe najbližšie.

Uprostred hradskej pred bránou, kde odbočovala cesta na Kalváriu, stál stĺp a na ňom tabuľa, kde bol napísaný rozsudok nad Ježišom a dvoma lotrami veľkými bielymi písmenami. Neďaleko odtiaľto na rohu odbočky stál zástup nariekajúcich žien. Boly to čiastočne jeruzalemské panny a chudobné matky so svojimi deťmi, ktoré predbehly sprievod, čiastočne ženy, pochádzajúce z Betlehema, Hebronu a iných okolitých dedín, ktoré prišly na sviatky a pripojily sa k tunajším ženám.

Tu Ježiš znova spadol, ale nie celkom na zem, len tak bezvlády klesol. Šimon pustil kríž za ním na zem, pristúpil a pomáhal Ježišovi vstať. Ježiš sa oprel o Šimona. Toto bol piaty pád Vykupiteľov. Ženy a panny pri tomto hroznom obraze pustily sa do veľkého plaču a nariekania. Podľa židovského zvyku na znak sústrasti podávaly Beži-

„Tu sa Ježiš obrátil k nim a povedal: „Dcéry jeruzalemské, neplačte nado mnou, ale plačte nad sebou a nad svojimi deťmi." (Lk. 23, 28.)

šovi šatky, aby si utrel pot. Ježiš sa k nim obrátil a povedal:

— Dcéry jeruzalemské, neplačte nado mnou, ale plačte nad sebou a nad svojimi deťmi. Lebo hľa, prídu dni, v ktorých povedia: Blahoslavené neplodné a matky, ktoré nerodily, a prsia, čo nenadájaly. Vtedy začnú hovoriť horám: Zvaľte sa na nás! A vŕškom: Prokryte nás! Lebo keď toto robia so zeleným stromom, čo sa stane so suchým?

Potom im ešte povedal iné pekné slová, ale tie

som zabudla. Medziiným ešte povedal, že ich slzy budú odmenené, aby od týchto čias kráčaly inými cestami ap.

Nastala malá prestávka a sprievod sa na chvíľu zastavil. Sberba, ktorá niesla katovské nástroje, šla vopred na Kalváriu, za nimi tiahlo sto vojakov z Pilátovho vojska. Pilát sám až dosiaľ odprevádzal sprievod v malej vzdialenosti, ale teraz pri bráne sa zastavil a vrátil sa do mesta.

JEŽIŠ NA GOLGOTE

Ježišov šiesty a siedmy pád a jaskyňa v skale

Sprievod sa znovu pohol. Ježiša za ustavičného bitia a trhania hnali dopredu severným smerom po hrboľatej, kamenistej ceste medzi mestskými hradbami a Kalváriou. Kľukatý chodník tu zasa začal stúpať nahor a skrúcal sa na juh. Tu spadol úbohý Ježiš pod ťarchou kríža po šiesty raz. Tento pád mu spôsobil vážne nové zranenia. Ale teraz bili a poháňali ho ešte zúrivejšie ako dosiaľ, kým sa nedostal ku skalnatému popravisku. Tu potom po siedmy raz klesol s krížom na zem.

Šimon Cyrénsky, utýraný a vyčerpaný, bol celkom bez seba od pohoršenia a sústrasti. Chcel opäť pomôcť Ježišovi, ale kati ho preklínaním a päsťami odohnali s hory. Netrvalo dlho a dostal sa aj on medzi učeníkov. Prebytočných šarvancov, ktorí prišli so sprievodom, tiež zahnali. Farizeji prišli na koňoch pohodlnými serpentínami západného svahu hory. Odtiaľto shora bolo vidieť rovno na mestské hradby.

Nádherná planina, kde bolo popravisko, bolo okrúhle priestranstvo a vyzeralo ako jazdiareň. Bolo obohnané nízkou zemnou hrádzou, preťatou piatimi príchodmi. Takáto sústava piatich príchodov bola v tejto krajine zvyčajná skoro pri každej verejnej stavbe, kúpeľoch, priestranstvách pre

krstenie aj pri jazere Betesda. V mnohých mestách bolo päť brán. Tento systém je badateľný pri všetkých verejných stavbách starých čias, ba aj novších. S ním, ako so všetkým vo Svätej zemi, je spojené hlboké proroctvo, ktoré je dnes splnené v tom smysle, že v piatich Kristových ranách otvára sa nám päť ciest spasenia.

Farizeji sa zastavili pred kruhom na západnej strane, kde sa hora mierne svažovala. Na strane od mesta, kadiaľ vodia odsúdencov, bol vrch pustý a strmý. Tam stálo okolo sto rímskych vojakov, pochádzajúcich zo Švajčiarska, ktorí boli čiastočne rozostavení po hore, čiastočne okolo hrádze popraviska. Niekoľkí stáli pri dvoch lotroch, ktorých pre nedostatok miesta nepriviedli celkom na vrchol, ale im priviazali ruky na krížne drevá a položili ich na znak na svahu pred popraviskom, kde sa cesta obracia južným smerom. Okolo popraviska a na okolitých kopcoch povstávalo nesčíselné množstvo ľudí, najviac jednoduchých, cudzincov, sluhov, otrokov, pohanov a veľa, veľa žien, všetko takých, ktorí sa nemuseli chrániť pred znečistením. Ich počet ešte zväčšilo mnoho ľudí, ktorí sa ponáhľali do mesta. Na západnej strane, na hore Gihon, stál celý zástup veľkonočných hostí. Mnohí sa pozerali zďaleka a striedavo prichádzali bližšie.

Bolo asi trištvrte na dvanásť, keď Ježiš, privlečený na popravisko, klesol s krížom a keď Šimona odohnali. Kati trhli povrazmi a postavili Ježiša. Rozviazali jednotlivé kusy kríža a ako-tak ho složili. Ach, bol to hrozný pohľad! Chudák Ježiš stál tam na popravisku úbohý, smutný, strhaný, smrteľne bledý, zakrvavený! Teraz ho sotili na zem a posmešne mu povedali:

— Musíme ti odmerať trón!

Bol by si býval dobrovoľne ľahol na kríž, ale smrteľne vyčerpaný nevládal sa dosť rýchle pohybovať, preto ho surovo sotili. Potom ho vystreli na kríž a poznačili dĺžku tela pri rukách a nohách. Farizeji ho obstali a robili si posmech.

Opäť ho strhli a poviazaného odviedli asi na sedemdesiat krokov do jaskyne, vyhĺbenej v skale, na severnom svahu vrchu. Vyzeralo to ako nejaká pivnica alebo cisterna. Dvihli dvere a tak neľútostne ho tam sotili, že bez zázraku by si bol na tvrdom skalnatom dne zlámal kolená. Počula som jeho hlasité, ostré zajajkanie. Zatvorili dvere a postavili stráž. Ja som s ním vykonala tých sedemdesiat krokov a nazdávam sa, že som v iných videniach videla, ako anjeli dávali pozor, aby si nerozbil kolená. Srdcelomne nariekal a plakal. Kameň zmäkol pod jeho kolenami.

Katani sa teraz chytili do roboty. Na prostriedku priestranstva bolo najvyššie miesto skalnatej hory Kalvárie: malý okrúhly kopček, dve stopy vysoký, s niekoľkými stupňami. Na tomto kopci kopali jamy, do ktorých mali postaviť kríže, keď predtým odmerali spodné konce krížov. Kríže dvoch lotrov postavili tiež na tomto kopci zprava a zľava. Kmene týchto krížov boly hrubo okresané a boly nižšie ako kríž Ježišov, hore so šikmo zapíleným koncom. Dve priečne vetvy, ku ktorým mali lotri priviazané ruky, len neskoršie pri ukrižovaní pripevnili tesnejšie pod horným koncom kríža.

Teraz položili katani Kristov kríž na miesto, kde sa bude priklincúvať, aby ho mohli ľahšie vytiahnuť do výšky a zasadiť do jamy. Dve priečne ramená zprava i zľava začapovali, pribili aj podnož-

ku, vyvŕtali diery pre klince a pre Pilátov nápis a klinmi upevnili zapustené ramená. Kde-tu vydlabali kmeň kríža pre tŕňovú korunu a pre chrbát, aby telo skôr stálo, ako viselo a aby tým Ježiš trpel väčšie muky a aby sa mu nevytrhly ruky. Za kopčekom zarazili do zeme stĺpy, na tieto krížom pripevnili brvno, aby potom mohli vyzdvihnúť kríž pomocou povrazov, prevlečených cez toto zariadenie. A vykonali ešte aj iné podobné prípravy.

Mária a jej priateľky idú na Golgotu

Po bolestnom stretnutí s Ježišom Panna Mária zamdlela. Johana Chúza, Zuzana, Salome, Ján a synovec Jozefa z Arimatie, ktorých vojaci zahnali, odniesli ju do domu a potom sa zavrela brána medzi ňou a milovaným zmučeným Synom. Nadprirodzenú silu jej dávala láska a túžba, aby mohla byť pri svojom synovi, aby mohla s ním všetko pretrpieť a aby ho neopustila až do poslednej chvíle. Sprievodkyne, zahalené závojom, ponáhľaly sa s ňou do Lazárovho domu v blízkosti nárožnej bašty, kde sa u Magdalény a Marty poschádzaly aj ostatné zbožné ženy a žalostne nariekaly. Tam prišlo s nimi aj niekoľko detí. Odtiaľ sa pohly — bolo ich asi sedemnásť — na Ježišovu cestu utrpenia.

Videla som ich, ako vážne a rozhodne kráčaly cez námestie. Nestaraly sa o luzu, ktorá si z nich robila posmech, keď ich zbadala, že sú zahalené v smútku. S veľkou úctou pobozkaly zem na mieste, kde Ježiš zdvihol svoj kríž. Potom pochodily celú Ježišovu krížovú cestu a vzdaly úctu každé-

mu miestu jeho utrpenia. Mária a tie, ktorým sa dostalo bližšieho duchovného osvietenia, snažily sa kráčať v Ježišových šľapajach. Panna Mária všetko cítila a vnútorne videla a podľa toho sa zastavovala a kráčala po ceste utrpenia. Každé miesto sa jej živo vtlačilo do duše, ba ešte aj kroky spočítala a označila svojej družine posvätné miesta.

Takýmto spôsobom sa vpísala najdojemnejšia prvá cirkevná pobožnosť najsamprv do Máriinho milujúceho materinského srdca, prebodnutého mečom bolesti podľa Simeonovho proroctva. Od jej svätých perí dostala sa k jej družkám v bolesti a od nich ďalej až k nám. Pán Boh ju odovzdal materinskému srdcu, odtiaľ prechádzala od srdca k srdcu k deťom. Takto sa rozrastá cirkevné podanie. Keď niekto tak vidí ako ja, tomu sa takéto podanie javí ešte živším a svätejším. Veď aj Židia mali od počiatku v úcte každé také miesto, ku ktorému sa viazala nejaká svätá a pre nich významná udalosť. Nezabúdajú ani na jedno miesto významnejšej udalosti, označujú ho pomníkmi a putujú k nemu a modlia sa pri ňom. Takto vznikla aj svätá krížová cesta, nie z neskoršieho úmyslu, ale z ľudskej prirodzenosti, z úmyslov božích, z najvernejšej materinskej lásky, takrečeno pod nohami Ježišovými, ktoré túto cestu po prvý raz konaly.

Svätá družina došla teraz k Veronikinmu domu. Vošla dnu, lebo práve prichádzal od brány zpät do mesta Pilát so svojou jazdou a dvesto vojakmi. Tu za veľkého plaču a nariekania obzrely šatku Veronikinu s Ježišovým obrazom a velebily Ježiša za láskavosť, preukázanú vernej služobnici. Odniesly so sebou aj nádobu s vínom, ktorú Veronika

nemohla podať Ježišovi a potom vyšly bránou na Golgotu.

Cestou sa pripojili aj iní dobromyseľní ľudia, aj chlapi a sprievod nekonečne dojemne a v poriadku tiahol ulicami. Táto skupina bola už skoro väčšia ako družina Ježišova, keď odhliadneme od zástupu, ktorý bežal za sprievodom.

Nie je možné opísať srdcelomné bolesti Máriine na tejto ceste pri pohľade na popravisko a pri výstupe na Golgotu. Jej muky sa zväčšovaly, pretože nemohla spolu so Synom znášať utrpenie. Magdaléna bola úplne zronená, potácala sa omámená bolesťou, ako keby sa rútila z jednej muky do druhej. Z nemoty prešla do náreku, zo strnulosti do zalamovania, z ponôs do vyhrážok. Vždy ju museli ostatní podopierať, chrániť, napomínať, ukrývať.

Na vŕšok vyšli od západu po miernom svahu a zastali v troch skupinách v rozličných vzdialenostiach pred kruhovou hrádzou.

Ježišova matka, jej sesternica, Kleofášova manželka Mária, Salome a Ján pristúpili až k hrádzi.

Marta, Heliho žena Mária, Veronika, Johana Chúza, Zuzana, Markova matka Mária stály trochu obďaleč okolo Magdalény, ktorá nevedela nijako prísť k sebe.

Ešte ďalej stáli asi siedmi, medzi nimi niekoľko dobrosrdečných ľudí, ktorí udržiavali spojenie medzi týmito skupinkami.

Farizeji na koňoch stáli roztrúsení v menších skupinkách okolo hrádze a pri piatich vchodoch boli rímski vojaci.

Aký to bol pohľad na miesto mučenia, na vŕšok ukrižovania pre Máriu: pred ňou rozložený straš-

ný kríž, kladivá, povrazy, klince na hŕbe a medzi nimi polonahí, preklínajúci, napoly opití, hnusní kati, ktorí pobehovali sem a tam. Trupy krížov pre lotrov už boly postavené. Do vyvŕtaných dier už boly zastrčené rebierka, aby sa mohlo na ne vyliezť. Ježišova neprítomnosť len predlžovala matkine muky. Vedela. že Syn ešte žije, chcela ho vidieť, chvela sa, aby ho uvidela, musela ho vidieť v jeho nesmiernych mukách!

Do desiatej hodiny ráno, keď bol vynesený rozsudok, padaly občas krúpy. Keď sprievod vychádzal, vyjasnilo sa a svietilo. Teraz okolo dvanástej utváral sa kalný, červenkastý závoj pred slnečným kotúčom.

Ježiša vyzliekajú a napájajú octom

Štyria kati odišli sedemdesiat krokov na sever ku skalnému žaláru a vytiahli z neho Ježiša, ktorý sa tam modlil k nebeskému Otcovi za posilnenie a znova sa obetoval za hriechy svojich nepriateľov. I na poslednej ceste utrpenia ho bili a posmievali sa mu.

Ľud vykrikoval a posmieval sa, vojaci vystupovali chladne a vážne a udržovali poriadok. Kati chytili Ježiša a zlostne ho sotili do kruhu.

Keď zbožné ženy videly, s akou námahou sa Ježiš vlečie, dali istému človekovi peniaze, aby odovzdal katom nádobu s vínom, aby sa ním Ježiš osviežil. Ale podliaci nedali víno Ježišovi, lež neskoršie ho vypili sami. Mali však dve iné hnedé nádoby. V jednej bol ocot so žlčou, v druhej nejaký ovocný spodok. Malo to byť palinové víno

s myrhou. Naplnili ním pohár a priložili sviazanému Ježišovi k ústam. Ježiš ho okúsil, ale nepil.

Na popravisku bolo osemnásť katov: šiesti, ktorí ho bičovali, štyria, ktorí ho viedli, dvaja, ktorí dvíhali kríž na povrazoch, a šiesti, ktorí križovali. Jedna časť bola zamestnaná tu, druhá pri lotroch. Striedavo pracovali a pili. Boli to špinaví chlapi, polonahí, drobní a svalnatí, cudzej tváre, s kučeravými vlasmi, s pichľavou bradou a so zverským, strašným výzorom. Slúžili za peniaze Rimanom i Židom.

Videnie tohto všetkého bolo pre mňa tým hroznejšie, že som musela vidieť aj zloducha, ktorého iní nevideli. Videla som totiž veľké, hrozitánske diabolské postavy, ako pomáhaly týmto ľuďom: podávaly im všetko do rúk, radily im a vo všetkom im išly poruke. Videla som všelijaké žabie, hadie, dračie podoby s ostnatými pazúrmi. Videla som na okolí rojiť sa všelijaký odporný jedovatý hmyz v takom množstve, že priamo zatemňoval nebo.

Vnikaly ľuďom do úst, pŕs a sadaly im na plecia, a to takým ľuďom, ktorých opanovaly zločinné myšlienky, ktorí kliali a posmievali sa.

Nad Pánom Ježišom, keď ho križovali, videla som veľkých plačúcich anjelov a svätožiaru, v ktorej som rozoznala iba malé tváre. Takýchto utešujúcich a sústrastných anjelov videla som aj nad Pannou Máriou a súcitnými ľuďmi. Posmeľovali ich a posilňovali.

Teraz kati strhli s Ježiša plášť. Sňali s neho opasok, ktorým bol spútaný, a jeho vlastný pás a cez hlavu mu stiahli vrchné vlnené rúcho. Potom mu odvinuli s hrdla a ramien dlhý, úzky povojník; potom, keďže hnedé, nesošívané rúcho, ktoré mu

tkala matka, nevedeli mu pretiahnuť cez hlavu pre širokú tŕňovú korunu, strhli mu ju s hlavy. Tým mu znovu otvorili na hlave všetky rany. Potom rúcho svinuli a za posmechu a preklínania stiahli mu ho cez krvácajúcu, ranami pokrytú hlavu.

Syn Boží tam stál a triasol sa, zaliaty krvou, opuchnutý, so zaschnutými a otvorenými ranami a krvou podbehnuutými sinkami. Iba vlnená pláštenka mu pokrývala hornú časť tela a dolnú časť kus látky. Vlna pláštenky mu zaschla do rán a prilepila sa na nové rany, ktoré mu na pleciach poodieral ťažký kríž. Tieto rany ho nevýslovne bolely. Napokon nemilosrdne s neho strhli aj pláštenku a Ježiš tam stál strašne doráňaný a opuchnutý. Plecia a lopatky mal zranené až do kosti a z rán a zaschnutej krvi na prsiach mu vytŕčaly kusy bielej vlny z pláštenky.

Potom mu zdrapili s drieku aj posledný pás. Takto stál nahý a od hanby sa shrbil. A keďže by im bol v rukách klesol, posadili ho na kameň a zasa mu vtlačili na hlavu korunu. Chceli mu dať piť z druhej nádoby octu so žlčou, ale Ježiš bez slova odvrátil tvár.

Keď ho potom kati chytili za ruky, ktorými si zakrýval nahotu a podvihli ho, aby ho vystreli na kríž, vzbudilo toto ponižujúce obnaženie veľké pohoršenie, hlasité protesty a ponosy medzi priateľmi.

Matka sa úpenlivo modlila a chystala sa, že si sníme závoj, prebije sa zástupom a prikryje telo Synovo. Ale Boh ju vyslyšal, lebo v tej chvíli pribehol od brány človek, ktorý si udychčane razil cestu zástupom, prebil sa cez vojakov a podal Keži-

šovi šatku, ktorý ju s povďakom vzal a ovinul si ju okolo pása.

V prudkom vystúpení tohto človeka, ktorého poslal Pán Boh Spasiteľovi na orodovanie Panny Márie, bolo niečo veliteľského. Pohrozil päsťou a len toľko povedal katom:

— A dovoľte, nech sa ten úbohý človek zakryje! S nikým neprehovoril a zmizol tak rýchlo, ako sa bol zjavil. Bol to Jonadab, synovec svätého Jozefa z okolia Betlhema, syn Jozefovho brata, ktorému Jozef po Ježišovom narodení dal do zálohu osla.

Jonadab nebol oduševneným priateľom Ježišovým. Aj dnes sa len tak odťahoval od všetkého... prizeral sa a načúval. Ale keď počul o obnažení pri bičovaní, veľmi sa nahneval a keď sa približoval čas ukrižovania, zachvátila ho v kostole nezvyčajná úzkosť. A keď sa na Golgote Panna Mária dovolávala Pána Boha, naraz opanoval Jonadaha neodolateľný nátlak. Musel vyjsť z chrámu a ponáhlať sa na Kalváriu, aby zakryl Ježišovu nahotu. S rozhorčením cítil vo svojej duši pohanenie Chamovo, ktorý sa posmieval nahote Noeho, ktorý sa podnapil vínom. Musel sa ponáhľať ako nový Sem, aby zahalil človeka, vytláčajúceho hrozno. Aj Ježiš vytláčal nové krvavé víno vykúpenia, keď ho Jonadab zakryl. Tento čin bol teda vyplnením dávneho predobrazu, za ktorý dostal odmenu, ako som to neskoršie videla.

UKRIŽOVANIE PÁNA JEŽIŠA

Ježiša pribíjajú na kríž

Ježiša, obraz utrpenia, vystreli kati na kríž. Sám sa naň posadil a oni ho zvalili na chrbát. Chytili mu pravé rameno a ruku položili na pravú vetvu kríža nad vyvŕtanou dierou a rameno pevne priviazali. Jeden z nich mu kľakol na prsia, druhý mu držal zatvárajúcu sa ruku, kým tretí priložil ostro nabrúsený, dlhý a hrubý klinec k silnej časti žehnajúcej pravice Pánovej a hroznými údermi ho vtĺkol železným kladivom. Z Pánových perí bolo počuť zreteľný ston. Krv vystrekla na katovu ruku. Šľachy ruky sa preťaly a s trojbokým klincom sa spolu vtlačily do úzkeho otvoru. Panna Mária tíško stenala a vyzerala ako bez vedomia. Magdaléna bola celkom bez seba.

Nebožiece boly veľké železné kusy, tvaru T. Nebolo na nich drevenej súčiastky. Aj veľké kladivá s poriskom boly z jedného kusa železa. Vyzeraly ako terajšie stolárske kladivá, ktorými udierajú na dláto.

Pri pohľade na klince Pán Ježiš sa zachvel. Boly také dlhé, že vyčnievaly hore i dolu na jeden palec, keď ich človek chytil do hrsti. Hlávky maly veľkosť koruny. Klince boly trojhranné, hore také silné ako hrubý palec, na spodku ako malíček a

ostro nabrúsené. Keď boly pribité, ich hroty vyčnievaly na druhej strane kríža.

Po pribití pravice kati zbadali, že Ježišova ľavá ruka, ktorá bola ešte priviazaná k ramenu kríža, nedosahuje až k otvoru, ktorý bol vyvŕtaný až na dobré dva palce od končekov prstov. Preto mu priviazali na ľavú ruku povraz, vzopreli sa nohami o kríž a tak dlho ťahali a napínali Ježišovu ruku, kým ju nedostali nad otvor. Ježiš dojímavo nariekal. Úplne mu vytrhli rameno z kĺbov. Plece mal napnuté a na lakti mu vyčnievaly kosti. Prsia mal zdvihnuté a kolená pritiahnuté k telu. Kľakli mu na rameno a na prsia, pevne mu priviazali rameno a tĺkli dlhý ukrutný klinec do ľavej ruky. Krv vysoko vystrekla. Bolo počuť Ježišovo zjajknutie i cez silné údery kladiva. Ramená mal vystreté v rovnej čiare, takže už nezakrývaly šikmé ramená kríža. Medzi pazuchami a bočnými vetvami kríža vznikol otvor.

Panna Mária precítila všetky muky zároveň s Ježišom a jej pery šeptaly tiché prejavy bolesti. Farizeji so svojimi posmeškami a nádavkami obracali sa na tú stranu, kde stála ona. Preto ju odviedli ďalej od kruhu k ostatným zbožným ženám. Magdaléna kričala ani šialená. Driapala si tvár. Oči a líca mala zakrvavené.

Na kríži, asi v jednej tretine výšky odspodu, bol pripevnený mohutným klincom podnožok, ku ktorému mali pribiť Ježišove nohy tak, aby viac stál, než visel, inak by sa mu boly vytrhly ruky a ani nohy by mu neboli mohli pribiť bez toho, aby mu ich nerozdrvili. Aj do toho podnožku navŕtali diery pre klince. Vydlabali miesto aj pre päty a vôbec po celom kmeni kríža spravili podobné prie-

hlbinky, aby ukrižovaný mohol dlhšiu dobu visieť a aby sa mu ruky nevytrhly a telo svojou váhou nespadlo.

Celé telo Vykupiteľovo sa vytiahlo do výšky od násilného vypnutia ramien až k chybne navŕtaným dieram a nohy v kolenách sa mu vzpriamily. Teraz mu kati pritlačili kolená a stiahli mu ich povrazmi. Pre nešťastné diery na ramenách kríža jeho sväté nohy ani tak nedosiahly podnožku. Kati kliali a nadávali. Niektorí boli tej mienky, že bude treba vyvŕtať nové diery pre ruky, lebo bolo ťažko podnožku vysunúť vyššie. Iní sa ukrutne vysmievali: veď mu oni pomôžu, keď sa nechce vystrieť!

Na pravú nohu mu priviazali povraz a úžasnou silou ju pritiahli k podnožke a pevne priviazali k drevu. Vypnutie tela bolo také hrozné, že Ježišovi zapráskalo v prsiach a on hlasite volal:

— Bože môj! Bože môj!

Priviazali mu aj hrudník, aj ramená, aby sa mu nevytrhly ruky z klincov. Spodné telo sa mu celkom vykrútilo, ako keby sa mu boly polámaly rebrá. Trpel strašné muky.

Teraz mu priam tak násilne natiahli povrazom ľavú nohu nad pravú a priklincovali hore na priehlavku. Keďže ľavá noha neležala celkom pevne na pravej, museli použiť iný klinec, s plochejšou hlavou a jemnejším hrotom. Podobal sa šidlu. Potom si vzali ten najhroznejší klinec, oveľa väčší klinec a prerážajúc ním šľachy s veľkou námahou ho prebíjali prerazeným už ľavým priehlavkom cez pravý priehlavok do diery, navŕtanej v podnožke a cez tento do kmeňa kríža.

Pribíjanie nôh bolo pre vypnutie celého tela strašnejšie ako všetko ostatné. Napočítala som

tridsaťšesť úderov kladivom. Medzitým mi zvučne a čisto zneli v ušiach slová Pánovej ponosy a tupo i smútočne hučaly hlasy posmechu a zloby.

Panna Mária sa medzitým vrátila do kruhu. Tu však trieskanie, práskanie a nárek pri pribíjaní Synových nôh a nekonečný jej súcit ju zlomily a zasa klesla do rúk svojich sprievodkýň. Nastal veľký povyk. Farizeji priskočili na koňoch, nadávali jej, pokiaľ ju priatelia znova odtiaľ neodviedli. Ale sem-tam pri pribíjaní a stavaní kríža zaznely občas výkriky súcitu, hlavne so strany žien:

— Ach, že týchto lotrov zem nepohltí! Že oheň nespadne s neba a nestrávi ich!

Odpoveďou boly nové posmešky a tupenia.

Ježišove náreky boly hlasné prejavy bolesti, pričom sa stále modlil žalmy, proroctvá, ktoré teraz vyplňoval.

Počula som ich a zároveň s ním som sa ich modlila. Ale aj inokedy, keď som sa modlila žalmy, prišly mi na um tieto citáty. Teraz som však natoľko zronená pre utrpenie Krista Pána, že sa nevládzem sústrediť. Za tohto ukrutného mučenia videla som plačúcich anjelov, ako sa zjavovali nad Ježišom.

Stalo sa už napočiatku pribíjania, že veliteľ rímskej stráže pripevnil Pilátov nápis na vrcholec kríža. Farizeji sa hnevali, pretože sa Rimania hlasite rehotali nad titulom:

— Kráľ židovský!

Niekoľko farizejov odcválalo do mesta, aby ešte raz požiadali Piláta o iný nápis.

Ešte aj pri pribíjaní na kríž kopali na vŕšku jamu, kde mal byť postavený kríž. Bola totiž ešte primalá a skala bola tvrdá. Kati — ako som už spo-

menula — nedali Ježišovi z toho vína, ktoré priniesly ženy, ale sami ho vypili. Boli z neho celkom omámení a dostali také pálenie a štípanie, že skoro zošaleli. Nadávali Ježišovi do čarodejníkov, zúrili nad jeho trpezlivosťou a viac ráz sbehli s hory, aby sa dychtive napili oslieho mlieka. Boly tam totiž ženy z blízkeho tábora veľkonočných hostí a predávaly mlieko.

Podľa slnka mohlo byť štvrť na jednu popoludní, keď Ježiša pribili na kríž. Práve keď ho postavili, bolo sem počuť silný hlahol trúb od chrámu. Veľkonočný baránok bol zarezaný.

Postavenie kríža

Keď Ježiša pribili, vytiahli horný koniec kríža na kopec povrazmi, prevlečenými cez krúžky, ktoré boly pripevnené na zadnej strane kríža. Potom prehodili povrazy cez klát, ktorý bol postavený na druhej strane. Mnohí kati týmito povrazmi ťahali kríž do výšky a iní zasa riadili hákmi kmeň kríža a spodok posúvali do jamy. Potom vrch naklonili trochu dopredu, až sa dostal do svislej polohy a celou váhou s ohromným trhnutím zapadol do jamy. Od pádu sa celý zatriasol. Ježiš bolestne zavzdychal. Váha stiahla vypnuté telo, rany sa natrhly, krv začala tiecť silnejším prúdom a vykĺbené kosti narazily na seba. Napokon krížom mocne zatriasli a pri spodku vrazili do jamy päť klinov: vpredu, zprava, zľava a dva zozadu.

Bol to hrozný a zároveň otriasajúci pohľad, keď za posmešného revu drábov, farizejov a obďaleč stojaceho ľudu, ktorý teraz mohol Ježiša vidieť,

vzniesol sa kríž do výšky a s hrmotom zapadol do jamy. Zároveň zaznel i žalostný nárek dobrých sŕdc, najsvätejších hlasov zeme: kvílenie matkino, priateľov a priateliek, všetci čistého srdca dojímavým nárekom pozdravovali na kríži vyvýšené večné Slovo, ktoré sa stalo telom. Ruky všetkých milujúcich sa vystieraly úzkostlivo nahor, ako by mu chceli pomôcť, lebo najsvätejší zo svätých, snúbenec duší, zaživa pribitý na kríž, pnel v rukách rozzúrených hriešnikov.

Keď kríž s hlasným hrmotom zapadol do jamy a čnel do výšky, nachvíľu všetko utíchlo, ako by bol každého prenikol nový, nikdy predtým nepoznaný cit.

Aj samotné peklo zdesene pocítilo náraz padajúceho kríža a ešte raz zaútočilo svojimi zbraňami: zlobou a posmechom.

Avšak duše v očistci a v predsieni pekla opanovala akási úzkostlivo očakávaná radosť. S túžobnou nádejou načúvaly pád, ktorý im zaznel ako klopanie blížiaceho sa víťaza na brány vykúpenia.

Svätý kríž po prvý raz stál vyvýšený uprostred zeme ako nový strom života v raji. A z rozšírených rán Ježišových stekaly na zem štyri sväté prúdy, aby s nej sňaly kliatbu a spravily ju preňho, nového Adama, novým rajom.

Keď Vykupiteľa vyzdvihli s krížom do výšky a posmešný rev nachvíľu prerušilo nemé zdesenie, ozvaly sa od chrámu zvuky píšťaľ a trúb, ktoré oznamovaly začiatok obradov s veľkonočným baránkom, s predobrazom opravdivého Baránka Božieho a svojou tajomnou slávnosťou prerušily posmešné a smutné výkriky na Golgote. Nejedno tvrdé srdce sa otriaslo a spomenulo si na slová

Jána Krstiteľa: „Hľa, Baránok Boží, ktorý sníma hriechy sveta."

Podnožka na kríži bola asi dve stopy nad zemou. Keď kríž postavili, Ježiš mal nohy vo výške človeka, ale keď ho spustily do jamy, mohli mu priatelia objať a pobozkať nohy. Na kopec, na ktorom stál kríž, viedol šikmo chodník. Ježiš bol tvárou obrátený na severozápad.

Ukrižovanie lotrov

Kým pribíjali Ježiša na kríž, lotri ležali na chrbte pri ceste, vedúcej po východnom svahu hory Kalvárie. Ruky mali ešte priviazané k ramenám kríža. Pri nich stála stráž. Obidvoch zlapali, lebo ich upodozrievali z vraždy Židovky, ktorá bola so svojimi deťmi na ceste. Stalo sa to medzi Jeruzalemom a Joppe v tamojšom kaštieli, v ktorom býval aj Pilát za vojenských cvičení. Obaja lotri sa tam vydávali sa za bohatých kupcov. Dlho sedeli vo väzení, kým im zločin dokázali a odsúdili ich. Na bližšie podrobnosti som už zabudla.

Lotor na ľavej strane bol starší a bol to veľký zločinec. On bol zvodcom a majstrom toho druhého. Obyčajne sa volajú Dizmas a Gezmas. Na ich pravé mená si už nespomínam, preto aj ja budem volať pravého lotra Dizmas a ľavého Gezmas.

Obidvaja patrili k lupičskej tlupe, ktorá táborila na egyptských hraniciach. V ich tábore prenocovala Svätá rodina pri úteku do Egypta. A Dizmas bol tým malomocným deckom, ktorého matka na radu blahoslavenej Panny umyla vo vode, v ktorej sa kúpal malý Ježiško a ktoré sa v tej chvíli uzdravilo.

Milosrdenstvo a ochrana, ktorú vtedy preukazovala Dizmasova matka voči Svätej rodine pred ostatnými spoločníkmi, bola odmenená teraz na kríži, keď Dizmasove hriechy smyla krv Kristova.

Dizmas sa veľmi spustil, ale bolo v ňom predsa voľačo dobrého. Nepoznal Ježiša, ale dojala ho jeho trpezlivosť. Kým tam ležali, ustavične hovoril so svojím druhom o Ježišovi:

— Ukrutne zaobchádzajú s týmto Galilejčanom! Asi to bolo väčšie previnenie, čo spáchal svojím novým poriadkom, ako boly naše zločiny. Ale jeho trpezlivosť je veľká a má moc nad každým človekom.

— Akú moc by mohol mať? — odpovedal Gezmas. — Keď je taký mocný, za akého ho považujú, nech si pomôže a nám tiež!

Takto sa rozprávali. A keď bol Ježišov kríž už postavený, prišli k nim kati a odvliekli ich so slovami:

— Teraz prišiel rad na vás!

Napochytro ich priviazali k priečnym drevám kríža, lebo slnko bolo zakalené a v prírode sa prejavoval akýsi nepokoj, ako by sa blížila búrka.

Drábi postavili rebríky k zakopaným kmeňom kríža a napoly začapované ohnuté priečne drevá upevnili navrchu dreveným klinom. Potom k obom krížom lotrov postavili tyče s priečkami, na ktorých stáli kati. Medzitým podali lotrom myrhový ocot, obliekli im roztrhané, na bokoch otvorené tuniky a ťahali ich hore za ramená povrazmi, ktoré boly prehodené cez priečne drevá kríža. Pri vystupovaní po drevených klinoch, ktoré boly zastrčené do dier v kmeni kríža, ustavične ich bili a šľahali.

Myslím, že na priečnych drevách i na kmeni kríža boly už pripravené povrazy z lyka.

Vyvrátené ramená lotrov ohli nad priečne drevá a v zápästí a zálaktí, na kolenách a na členkoch ich poviazali povrazmi a zastrčenými palicami povrazy tak stiahli, že im až kosti prašťaly a svaly krvácaly. Lotri sa pustili do strašného revu.

Dizmas, lotor na pravej strane, pri vystupovaní na kríž povedal:

— Keby ste boli s nami tak zachádzali ako s Galilejčanom, nemuseli by ste nás vyťahovať na kríž.

O Ježišove šaty hádžu kocku

Na miesto, ktoré bolo von z kruhu a kde predtým ležali lotri, snášali kati Ježišovo šatstvo na viac hromádok, aby si ho rozdelili medzi sebou.

Plášť bol hore užší ako na spodku. Na prsiach bol dvojitý a takto tvoril vrecká. Roztrhli ho na dlhé pásy a podelili sa. Tak urobili aj s dlhým bielym rúchom, ktoré bolo na prsiach otvorené a stiahnuté remencami. Rozdelili si aj krčný povojník, opasok, pláštenku a spodné rúcho. Všetky kusy boly presiaknuté Ježišovou krvou. Ale keď išlo o tkané hnedé rúcho, nevedeli sa dohodnúť, lebo keby ho boli roztrhali na kúsky, nebolo by malo ceny. Priniesli si teda tabuľku s číslami a označkované kamienky veľkosti hrachu. Hodili ich na tabuľku a losovali o rúcho. Vtedy pribehol k nim akýsi posol z ľudí, ktorých vyslal Nikodém a Jozef z Arimatie, a povedal, že dolu sú kupci na Ježišove šaty. Nato posbierali všetky šaty, sbehli nadol a všetko predali. Takto sa dostaly tieto sväté relikvie do rúk kresťanov.

JEŽIŠ NA KRÍŽI

Ukrižovanie Ježiša a lotri

Keď spustili kríž do jamy, otras tak zmučil tŕňovou korunou pokrytú hlavu Ježišovu, že ho zaraz zaliala krv. I z rúk a nôh tiekly prúdy jeho svätej krvi. Drábi vystúpili teraz po rebríku na kríž a rozviazaly povrazy, ktorými priviazali jeho sväté telo ku krížu, aby sa pri vztýčení kríža neodtrhlo s klincov. Krvný obeh, ktorý sa zmenil vodorovnou polohou a spútaním pri svislej polohe dal sa do pohybu novým smerom. Každá bolesť sa mu obnovila a celkom ho zbavovala vedomia. Ježiš sklonil hlavu na prsia a asi sedem minút visel bez seba ako mŕtvy.

Vôkol nastalo krátke ticho. Kati boli zamestnaní rozdeľovaním Ježišových šiat. Hlahol trúb od chrámu sa strácal v povetrí. Všetci prítomní boli vyčerpaní zlobou alebo bolesťou. A ja som videla Ježiša, spásu sveta, nehybného, ako by mŕtveho, od bolesti zomdleného a dívala som sa naňho vážne, ustrašene a sústrastne. Aj ja som bola blízko smrti. Cítila som sa viac mŕtva ako živá. Moje srdce prekypovalo žiaľom, láskou a utrpením, hlavu ako keby mi posadlo šialenstvo a ako keby ju tlačilo tŕňové hniezdo. Ruky a nohy ma pálily od múk ani rozžeravená pec. Cez žily a nervy prechádzalo mi tisíce bleskov nevysloviteľných

bolestí, stretaly sa a bojovaly vnútri i na povrchu mojich údov a staly sa mi prameňom nových múk . . . A všetko toto hrozné utrpenie bolo čírou láskou a všetok svíjajúci sa oheň bolestí bol iba nocou, v ktorej som nevidela nič iného, len ukrižovaného Ježiša, len na neho som sa dívala s veľkým žiaľom i útechou.

Hlava s ukrutnou korunou, s krvou, ktorá mu pokryla očné jamky, vlasy, bradu a smädom prahnúce ústa, klsela mu na prsia. I neskoršie pre veľkú korunu mohol si ju dvihnúť len s veľkými mukami. Hruď mal široko roztiahnutú a násilne vytiahnutú nahor, lakte a zápästia vykrútené z kĺbov. Krv z širokých rán na rukách tiekla mu po ramenách. Pod vytiahnutým hrudníkom mal veľkú priehlbinu. Celé spodné telo vpadnuté a tenké, skoro ako by ho nebolo. Podobne ako ramená i nohy mal vykĺbené. Údy mal tak násilne vytiahnuté, svaly a potrhanú pokožku tak strašne napätú, že mu bolo možno spočítať všetky kosti. Krv z rany, kde mu ukrutný klinec prerazil nohy, stekala dolu po kríži. Jeho stäté telo pokryté ranami, červenými opuchlinami, belasými, hnedými a žltými škvrnami a do krvi odrenými miestami. Rany prudkým napätím sa trhaly a otváraly a občas z nich vytekala červená krv. Neskoršie krv bledla, premieňala sa na vodu, telo sinelo, chrasty z rán opadávaly a telo sa začalo podobať bezkrvnému mäsu. I pri tomto násilnom znetvorení bolo telo Pánovo na kríži nevysloviteľne ušľachtilé a dojímavé.

Syn Boží, večná sebažertvujúca láska, bol krásny, čistý a svätý aj v tomto dobitom, hriechami

ľudstva zaťaženom tele umierajúceho veľkonočného baránka.

Pán Ježiš, podobne ako Panna Mária, mal pleť jemne žltastú s priesvitným červeným odtieňom. Od námah v ostatných rokoch a od mnohého putovania dostala Ježišova tvár pod očami a na hrebeni nosa farbu červenohnedú. Mal široký, hladký, nezarastený a klenutý hrudník. Prsia Jána Krstiteľa boly zarastené hustými, ryšavými chlpmi. Plecia mal široké, ramenné a stehenné svaly vyvinuté, kolená silné a svalnaté, ako to býva u ľudí, ktorí veľa chodia a mnoho sa kľačiačky modlia. Nohy dlhé a silné lýtkové svaly od mnohých ciest a stúpania do vrchov, dolné časti nohy pekne formované a silné, šľapy stvrdnuté od chôdze naboso po hrboľatých cestách. Ruky pekné, prsty dlhé a krásne, nie však primäkké, ale ani také nie, aké majú ľudia, ktorí ťažko pracujú rukami. Krk mal silný a svalnatý, nie však krátky. Hlavu úmernú k telu, nie veľkú. Čelo voľné a vysoké. Tvár peknú, oválnu. Vlasy nie veľmi husté, červenastohnedej farby, uprostred hladko rozdelené mu padaly skoro až na ramená. Bradu nemal dlhú, bola špicatá a rozdvojená.

Ale teraz mal vlasy väčšinou vyšklbané a čo z nich ostalo, bolo slepené krvou. Po tele rana pri rane. Prsia ako dolámané a pod hrudníkom jama. Telo pokrútené, rebrá mu kde-tu vyzeraly zpoza potrhanej pokožky. Driek od vypnutia tela bol taký tenký, že nezakrýval ani kmeň kríža.

Drevo kríža bolo zaguľatené, vpredu hladké, miestami vydlabané. Šírka trupu bola asi taká veľká ako hrúbka. Jednotlivé časti kríža boly z dreva rozličnej farby: jedno rameno bolo hnedé, druhé

žlté, trup tmavý ako drevo, ktoré dlho stálo vo vode.

Kríže lotrov boly hrubšie spracované. Stály na okraji kopčeka napravo a naľavo v takej vzdialenosti od Ježišovho kríža, že bolo možné medzi nimi prejsť na koni. Stály nižšie a boly tak postavené, že visiaci mohli trochu na seba vidieť.

Lotri sa prihovárali Ježišovi a robili si posmech, najmä ten ľavý, naplnený zlobou a hanou, ustavične klial a nadával. Viseli tam celkom skrútení, dolámaní, opuchnutí, posťahovaní. Tvár mali hnedofialovú, pery hnedé od pitia a od návalu krvi. Oči mali opuchnuté a vypúlené. Vo svojich putách revali a kričali. Gezmas úžasne klial. Kliny, ktoré držaly postranné vetvy, tlačily im hlavy dopredu. Svíjali sa a krútili od bolesti a hoci mali holene priviazané k drevu, predsa jeden si uvoľnil nohu nahor, takže mu koleno vyčnievalo.

Posmievanie sa Ježišovi a Jeho prvé slovo na kríži

Keď kati ukrižovali aj lotrov a rozdelili si Pánove šaty, pobrali si nástroje a odchádzali, pričom Ježišovi nadávali a vysmievali sa mu. Aj ostatní prítomní farizeji na koňoch sa pohli, obišli Ježiša, zasypali ho potupnými slovami a odcválali. Odtiahla aj rímska stotina so svojimi dôstojníkmi, aby ich vystriedali. Veliteľom tejto skupiny bol Arab, menom Abenadar, ktorého neskoršie pokrstili na Ktezifóna.

Poddôstojník sa menoval Kassius. Bol akýmsi poslom Pilátovým a neskoršie dostal meno Longinus.

Prišlo ešte dvanásť zákonníkov na koňoch, niekoľko starších z ľudu, medzi nimi vrátili sa aj tí, ktorí sa márne usilovali vymôcť u Piláta, aby dal iný nápis na kríž. Miestodržiteľ ich ani nepripustil k sebe a preto boli ešte väčšmi rozzúrení. Jazdili okolo kruhu a s nádavkami odohnali Pannu Máriu. Ján ju odviedol k ženám, ktoré stály opodiaľ. Magdaléna a Marta ju vzaly do náručia.

Keď Pánovi nepriatelia obišli kríž, postavili sa pred Ježiša, opovržlivo krútili hlavami a hovorili:

— Fuj, ty klamár! Nuž akože zrúcaš chrám boží a ako ho zasa vystavíš za tri dni?!

— Vždy chcel iným pomáhať a teraz sám si nemôže pomôcť!

— Ak si Syn Boží, nože, sostúp s kríža!

— Keď je kráľ izraelský, nech teraz sostúpi s kríža a uveríme mu!

— Dôveroval v Boha, nech ho teraz vyslobodí!

Ešte sa mu aj vojaci vysmievali:

— Ak si kráľ židovský, pomôž si!

Keď Ježiš skoro bez vedomia visel, zakričal mu Gezmas, ľavý lotor:

— Teraz ho opustil diabol!

Jeden z vojakov strčil hubu do octa, napichol na palicu a priložil ju Ježišovi k ústam. Ježiš ju trochu ochutnal. Posmešky medzitým pokračovaly:

— Ak si kráľ židovský, pomáhaj si!

Toto všetko sa stalo, keď Abenadarova skupina vymieňala predošlú stráž.

Ježiš teraz trochu zodvihol hlavu a povedal:

— Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo činia!

A potichu sa modlil ďalej.

Gezmas znovu vykríkol:

— Ak si Kristus, pomôž sebe i nám!

A v posmeškoch sa pokračovalo. Ale' pravý lotor, Dizmas, bol hlboko dojatý, keď počul, že sa Ježiš modlí za svojich nepriateľov.

Keď Mária začula Synov hlas, sprievodcovia ju už nevedeli zadržať. Tlačila sa do kruhu. Ján, Kleofášova žena Mária a Salome ju sprevádzali a stotník ich neodohnal.

Dizmas, pravý lotor, zásluhou Ježišovej modlitby dosiahol lúč vnútorného osvietenia, keď ku krížu pristúpila Mária. Vnútorne spoznal, že Ježiš a jeho matka už za detstva mu pomohli. Prehovoril silným hlasom a povedal asi toto:

— Akože? Či je to možné, že ho vy tupíte, keď sa on za vás modlí? On mlčal, trpel a modlí sa a vy mu kľajete. On je prorok, On je naším kráľom, On je Syn Boží!

Táto nečakaná obžaloba, ktorá vyznela z úst na kríži visiaceho biedneho vraha, vyvolala v posmešnom zástupe veľký vresk.

Dvíhali kamene a chceli ho na kríži kamenovať, ale stotník Abenadar im v tom zabránil, rozohnal ich a obnovil poriadok.

Medzitým sa Panna Mária spamätala a Ježišova modlitba ju posilnila. Gezmas sa znova obrátil k Ježišovi:

— Ak si Kristus, pomôž sebe i nám!

Dizmas zavolal na svojho spoločníka:

— Ani ty sa nebojíš Boha, hoci si na to isté odsúdený? My síce spravodlivo trpíme, dostávame iba to, čo sme si zaslúžili za svoje skutky, ale tento nič zlého neurobil. Pomysli si na svoju hodinu a obráť sa k Bohu! — Takéto a iné podobné veci

mu hovoril Dizmas. Jeho duša bola už v plnom jase, vyznal Ježišovi svoju hriešnosť:

— Pane, ak ma odsúdiš, dostane sa mi to len právom, avšak zmiluj sa nado mnou!

Ježiš mu odpovedal:

— Dosiahneš môjho milosrdenstva!

A Dizmas vo svojej poslednej štvrťhodinke dosiahol veľkú milosť pokánia.

Zatmenie slnka. Druhé a tretie slovo Ježišovo na kríži

Až po desiatu hodinu, keď odznel Pilátov rozsudok, boly krátke ľadovcové prehánky. Potom dopoludnia nebo sa vyjasnilo a svietilo slnko, avšak tiahol sa k nemu kalný červenkastý mrak. O šiestej hodine, t. j. podľa postavenia slnka — ako som videla — okolo pol jednej (počítanie hodín u Židov bolo iné, než u nás a neshodovalo sa ani so slnečným behom) nastalo veľmi podivné zatmenie slnka. O jeho podstate dostala som podrobné vysvetlenie. Ale, bohužiaľ, nevedela som si to dobre zapamätať a nemám primeraných slov na jeho opísanie. Na začiatku tohto zjavu ako keby som bola bývala niekde mimo zemegule. Videla som podivne sa preplietať rozličné hviezdne dráhy. Mesiac som videla s druhej strany zeme, ako keby bol poskočil, ako vznášajúca sa ohnivá guľa. Potom som sa našla znova v Jeruzaleme a videla som, ako keby bol bledý a plný mesiac vyrazil nad Olivovou horou. Slnko bolo pokryté hmlou. Mesiac sa veľmi rýchlo približoval k slnku s východnej strany. Zprvoti som zbadala akúsi čiernu škvrnu na východnej strane slnka, ktorá sa zväčšila, bola

ako hora a čoskoro úplne zahalila slnko. Jadro tohto obrazu bolo žltkasté, okolo červená žiara ako žeravý prsteň. Nebeská klenba sa celkom zatemnila a hviezdy svietily červeno.

Na ľudí a zvieratá zaľahol veľký strach. Dobytok bučal a rozpŕchol sa. Vtáctvo sa skrývalo alebo húfne padalo na kopce okolo Kalvárie. Dalo sa chytať rukou. Posmeškári zmĺkli, farizeji sa usilovali tieto zjavy vysvetľovať prirodzeným spôsobom, ale sa im to nedarilo a nakoniec aj ich opanovala vnútorná úzkosť. Každý hľadel na oblohu. Mnohí sa bili v prsia, zalamovali rukami a kričali:

— Jeho krv nech padne na jeho vrahov!

Niektorí blízko i ďaleko padli na kolená a vrúcne prosili Ježiša o odpustenie. A trpiaci Ježiš obrátil k nim svoje oči.

Kým sa temnota stupňovala a každý sa pozeral len na nebo, kríž stál opustený. Iba matka Ježišova a najvernejší priatelia stáli okolo.

Vtedy Dizmas v hlbokej kajúcnosti so skromnou nádejou obrátil svoju hlavu k Ježišovi a riekol:

— Pane, dovoľ mi, aby som sa dostal na také miesto, kde ma môžeš spasiť! Spomeň si na mňa, keď prídeš do svojho kráľovstva!

A Ježiš mu odpovedal:

— Veru povedám ti: ešte dnes budeš so mnou v raji!

Ježišova matka, Kleofášova žena Mária, Magdaléna a Ján stáli medzi krížami lotrov pri Ježišovom kríži a dívali sa naň. Panna Mária, zdrvená materinskou láskou, úpenlivo prosila v duchu svojho Syna, aby jej dovolil umrieť spolu s ním. Pán mimoriadne vážne a sústrastne pozrel na svoju

milovanú matku, potom obrátil oči k Jánovi a povedal jej:

— Žena, hľa, tvoj syn! On ti bude viac synom, ako keby si ho bola zrodila.

A potom pochválil Jána:

— Bol vždy zbožný veriaci a nikdy sa nepohoršil, iba raz, keď ho matka chcela vychváliť. — A povedal Jánovi:

— Hľa, tvoja matka!

Vtedy Ján pod Vykupiteľovým krížom úctive a ako verný syn objal Ježišovu matku, ktorá sa mu stala teraz matkou.

Po tejto slávnostnej poslednej vôli umierajúceho Syna bolesť a vážnosť natoľko otriasly Pannou Máriou, že bez vedomia klesla do rúk zbožných žien. Položili ju na krátky čas na hrádzu oproti krížu, potom ju odviedli z kruhu popraviska k priateľkám.

Neviem, či Ježiš vyslovil všetky tieto slová nahlas, ale to som jasne rozumela, ako odovzdal pred smrťou svoju svätú matku Jánovi a ustanovil Jána za syna svojej matky.

V takýchto videniach človek sa všeličo dozvie, čo nie je napísané, a veru len málo vie človek rozpovedať jednoduchými slovami. Čo je tam také jasné, že sa to samo sebou rozumie, tu nemožno slovami srozumiteľne vyrozprávať.

Napríklad vtedy som sa vôbec tomu nečudovala, že Ježiš neoslovil svoju matku slovom: „matka", ale „žena", lebo v tej chvíli pokladali sme Máriu v jej dôstojnosti za onú ženu, ktorá mala zadláviť hlavu hada, pretože v tej hodine smrťou Syna človeka splnil sa rajský sľub.

Tam sme sa nedivili tomu, že Ježiš dáva tej,

ktorú anjel pozdravil slovami „milosti plná", Jána za syna, lebo sme videli, že meno tohto je menom milosti*). A tam je každý tým, čo značí jeho meno. Ján sa stal dieťaťom božím a Kristus žil v ňom. Tam pochopí človek, že Ježiš tými slovami dal Máriu za matku každému, kto jeho (Ježiša) tak prijme ako Ján, kto v jeho mene verí a tým sa stáva dieťaťom božím, kto sa nenarodil z krvi, ani z telesnej náruživosti, ale z Boha.

Tam vycítil človek, že najčistejšia, najpokornejšia, najposlušnejšia Panna, ktorá odpovedala anjelovi slovami: „Ajhľa, dievka Pána, staň sa mi podľa slova tvojho" a stala sa matkou stelesneného Večného Slova, teraz keď sa dozvedela od svojho umierajúceho Syna, že má byť duchovnou matkou aj iného syna, aj za bolestného lúčenia znova s pokorným a poslušným srdcom v duchu odpovedá: „Ajhľa, dievka Pána, staň sa mi podľa slova tvojho" a tým prijala za svoje dietky všetkých ľudí, všetkých bratov a sestry Ježišove.

Tam sa všetko toto zdalo jednoduchým, nevyhnutným, ale tu takým nezvyčajným, že to možno skôr cítiť skrz milosť božiu, než vyjadriť slovami. V takýchto prípadoch musím vždy myslieť na to, čo mi raz Pán povedal:

— Všetko je napísané vo verných, dúfajúcich a milujúcich deťoch Cirkvi.

---

*) „Ján" značí „Pán je milostivý."

*) Toto vyhlásenie Emmerichovej týka sa skoršieho videnia, v ktorom bola reč o dni 3. novembra tretieho roku Ježišovho účinkovania. Vtedy videla Ježiša na najvýchodnejších hraniciach Svätej zeme, ako prešiel cez územie Amoritov (cez Gileady) a zastavil sa v mestečku, ležiacom severne od väčšieho pohraničného mesta, ktoré prorokyňa označila menom Kedar. Tu Ježiš na istej svadbe viac dní učil o význame a sviatosti manželstva. Vtedy prorokyňa povedala: „V tomto videní

Mesto a chrám cez zatmenie

Bolo okolo pol druhej, keď som vo svojom videní vošla do mesta, aby som videla, čo sa tam robí. Našla som tam všeobecnú stiesnenosť a strach. Hmla a temnota zaťahla na ulice. Ľudia pomätene sa motali sem a tam. Mnohí si zahalili tvár, utiahli sa do kúta a bili sa v prsia, mnohí so striech skúmali oblohu a bedákali. Dobytok bučal a skrýval sa. Vtáctvo lietalo pri zemi a padalo.

Videla som, že Pilát navštívil Herodesa a vo veľkom zdesení pozerali na nebo s tej istej terasy, s ktorej sa Herodes dnes ráno prizeral pokoreniu Kristovmu. Hovorili si:

— Nie je to priprodzená vec. S Ježišom zachádzali veľmi hanebne.

Potom som videla, ako Herodes a Pilát prešli cez námestie do miestodržiteľského paláca. Obaja boli veľmi skrúšení a tvrdo vykračovali, obklopení strážou. Pilát sa ani nepozrel na súdnu stolicu Gabbata, kde odsúdil Ježiša. Námestie bolo prázdne. Kde-tu sa ponáhľali ľudia do svojich príbytkov, iní nariekali a pobehovali sem a tam. Na verejných priestranstvách sa shromažďovaly zástupy.

---

bola som tam prítomná aj ja, počúvala som vyučovanie a chodila som s ostatnými. Pretože sa mi zdalo učenie Pánovo takým svätým a pre našu dobu takým dôležitým, vykríkla som vo svojom srdci so zápalom: Prečo toto nikto nenapíše? Prečo nieto tu ani jedného učeníka, ktorý by toto všetko zaznačil, aby sa úbohý svet dozvedel o tomto učení?. Na toto moje vrelé želanie obrátil sa Pán náhle ku mne a povedal: »Ja pestujem lásku a tam sadím révu, kde ona prináša ovocie. Keby sa toto zaznačilo, stratilo by sa ako mnohé iné písma, alebo by ho neprijali, alebo by si ho vysvetľovali podľa ľubovôle. Toto a nekonečne mnoho iného, čo je nie napísané, môže priniesť viac ovocia ako to, čo bolo napísané. Zákon, ktorý sa zachováva, nie je písaný. Vo verných, dúfajúcich a milujúcich deťoch Cirkvi je všetko napísané.«

Pilát povolal starších z ľudu do svojho paláca a vypytoval sa ich, čo si myslia o tejto tme. Jemu sa pozdáva, že je to výstražné znamenie. Asi sa nahneval ich Boh, pretože násilne žiadali smrť Galilejčana, ktorý bol zaiste ich prorokom a kráľom. On si však umyl ruky atď.

Židia však nepopustili zo svojej zaťatosti. Všetko vysvetľovali ako celkom obyčajný prírodný zjav. Nechceli sa obrátiť.

Inde však mnohí vstúpili do seba, predovšetkým všetci vojaci, ktorí včera pri Ježišovom zajímaní na hore Olivovej popadali na zem a zasa vstali.

Medzitým sa pred Pilátovým palácom shromaždilo mnoho ľudí a tam kde ráno ešte vykrikovali: „Preč s ním! Ukrižuj ho!" teraz revali:

— Nespravodlivý sudca! Jeho krv nech padne na vrahov!

Pilát sa obklopil vojakmi. Zadoch, ktorý ráno, keď Ježiša viedli do súdneho domu, hlásal Ježišovu nevinu, robil pred palácom taký povyk, že ho Pilát skoro dal zatknúť.

Pilát, bedár bez duše, zasypával Židov výčitkami: že on sa nezúčastňoval na veci, že ten, ktorého priviedli na smrť, bol ich kráľom, ich prorokom, ich svätým. On nemal s tým nič. Oni chceli jeho smrť!

Aj v chráme nastala nesmierna tieseň a zdesenie.

Boli práve pri obetovaní veľkonočného baránka, keď sa náhle vzniesla tma. Všeobecný zmätok prerušovaly zdesené výkriky. Hlavní kňazi robili všetko, aby udržali poriadok a pokoj. Zapálili všetky svetlá za bieleho dňa, ale zmätok sa len

stupňoval. Videla som naľakaného Annáša, ako pobehoval z kúta do kúta a hľadal miesto, kde by sa ukryl. Keď som znovu vyšla do mesta, na domoch sa triasly okenice a mreže, hoci nebolo ani najmenšieho vetríka. Tma sa neprestajne zväčšovala. Na vonkajšom okraji mesta, severozápadne od hradieb, kde boly záhrady a hroby, prepadlo sa niekoľko krýpt, ako keby bolo zemetrasenie.

JEŽIŠOVA OPUSTENOSŤ

Ježišovo štvrté slovo na kríži

Tma nesmierne desivo zapôsobila na Golgotu. Ukrutné zúrenie a mučenie, rev a kliatie pri stavaní kríža, priväzovanie lotrov na kríž a ich strašný nárek... posmešky farizejov a ich pobehovanie hore-dolu... výmena vojenských čiat... hučný odchod opitých katov zpočiatku odvádzal pozornosť od blížiacej sa temnoty.

Potom nasledovaly výčitky kajúcneho Dizmasa a rozzúrená odpoveď farizejov. Ale ako sa tma zväčšovala, ľudia zvážneli a ich pozornosť sa vždy viac odvracala od kríža. Nato odporúčal Ježiš svoju matku Jánovi a Pannu Máriu vyniesli z kruhu.

Nastala tupá prestávka. Ľudí sa zmocňovala úzkosť pri vzrastajúcej temnote. Väčšina pozerala na oblohu. V mnohých sa pohlo svedomie. Niektorí kajúcne obrátili svoje oči ku krížu, iní sa zasa kajúcne bili v prsia.

Farizeji, hoci v duši im bolo úzko, sa usilovali vysvetľovať všetko prirodzenou cestou, ale ich reči neprestajne tíchly, až nakoniec celkom zmĺkly. Občas im vyletela z úst bezočivá poznámka, ale všetko to bolo len tak nasilu.

Stred slnka bol tmavosivý ako hory za mesačného svetla. Obklopoval ho červený prstenec. Hvie-

zdy sa červeno trblietaly na tmavom pozadí... Vtáctvo v okolí Kalvárie a v blízkych viniciach padalo zo vzduchu medzi ľudí a dalo sa chytať rukou. Zvieratá okolo ručaly a triasly sa. Kone a osly farizejov tlačily sa dovedna a sklonily hlavy. Všetko obklopila para a hmla.

Okolo kríža bolo ticho. Všetko sa odvrátilo, mnohí odbehli do mesta.

Ukrižovaný Spasiteľ s pocitom úplnej opustenosti obracal sa za nesmiernych múk k nebeskému Otcovi a modlil sa s láskou za svojich nepriateľov. Ako cez celé utrpenie, aj teraz odriekal žalmy, ktoré sa na ňom vypĺňaly. Okolo neho som videla anjelské podoby. Keď sa však temnota vystupňovala a úzkosť sadla na duše a tupá tichosť zaľahla na celý zástup, videla som Ježiša visieť na kríži bez útechy a opusteného. Vytrpel všetko, čím trpieva úbohý, zmučený, rozmliaždený človek v najväčšej opustenosti, zbavený všetkej ľudskej a božskej útechy... Tam stojí v púšti ťažkého navštívenia a v nekonečných mukách stravuje sám seba. Toto utrpenie sa nedá slovami vysloviť. Milujúci Ježiš nám v tomto utrpení vybojoval silu, aby sme mohli zvíťaziť v mukách svojho osamotenia. Vlastnú opustenosť spojil so zásluhami svojej opustenosti. Vybojoval nám zásluhy víťazstva poslednou borbou svojej úplnej opustenosti a obetoval za nás, hriešnikov svoju biedu, chudobu, utrpenie a osamotenie, aby človek, spojený s Ježišom v tele Cirkvi, neupadol do zúfalstva v konečnej hodine, keď sa všetko zatemní a zmizne všetok jas a všetka útecha.

Do tejto duševnej púšte nemusíme už klesať opustení a ohrození. Ježiš ponoril do hlbín horkého

mora opustenosti svoju vnútornú a vonkajšiu opustenosť na kríži a takto neponechal kresťana na seba v samote smrti. V konečnom smrteľnom boji kresťana niet viac púšte, niet samoty, niet opustenosti, pretože Ježiš, ktorý je svetlo, cesta a pravda, prešiel už cez túto tmavú cestu, požehnal ju a vyobcoval z nej všetok des a v tejto pustatine postavil svoj kríž.

Ježiš, celkom opustený, celkom chudobný, bez každej pomoci, odovzdal sám seba, ako to robieva len láska. Ba vlastnú opustenosť premenil na najvzácnejší poklad, pretože obetoval svojmu nebeskému Otcovi seba samého, celý svoj život, všetku svoju prácu, všetku lásku a utrpenia, všetku zatrpklosť za našu nevďačnosť, za našu slabosť a úbohosť. Urobil pred Bohom testament a v ňom zanechal všetky svoje zásluhy Cirkvi a nám hriešnikom. O každého sa postaral.

Vo svojej opustenosti bol s každým až do skončenia časov a modlil sa aj za tých poblúdených, ktorí sa nazdávajú, že on, ako Boh, nepocítil muky a netrpel, alebo len oveľa menej ako obyčajný človek, ktorý by sa dostal do podobného utrpenia.

Kým som sa s ním modlila a trpela, počula som, ako keby bol povedal: nech učia, že on krutejšie trpel mukami opustenosti, ako by bol schopný človek, pretože bol s božstvom úplne spojený, lebo bol pravým Bohom a človekom a v pocite, že Boh opustil človeka, ako Bohočlovek precítil utrpenie opustenosti dokonale v plnej miere.

A v tomto svojom utrpení hlasným výkrikom zjavil svoju opustenosť a ukázal tým cestu všetkým zroneným, uznávajúcim Boha za svojho Otca, aby dôverne a detsky prejavovali svoje ponosy.

Okolo tretej hodiny zvolal Ježiš hlasom:

— Eli, Eli, lamma sabaktáni?! — čiže — Bože, Bože, prečo si ma opustil?!

Keď toto hlasné zvolanie Pánovo prerušilo úzkostlivé ticho, posmešníci znova sa obrátili ku krížu a ktorýsi povedal:

— Hľa, Eliáša volá!

Iný zasa:

— Uvidíme, či príde Eliáš, aby mu pomohol dolu!

A matka, keď počula Synov hlas, nevedela sa zdržať a znova pribehla ku krížu a za ňou Ján, Kleofášova žena Mária, Magdaléna a Salóme.

Medzitým, čo zástup klesal na mysli a bedákal, prišiel ta oddiel na koňoch, pozostávajúci asi z tridsiatich popredných ľudí, ktorí prišli na sviatky z Judey a z okolia Joppe. Keď počuli, s akou ukrutnosťou sa zaobchádzalo s Ježišom a videli hrozivé prírodné zjavy, nahlas prejavovali svoj odpor:

— Bolo by treba podpáliť toto kruté mesto, keby v ňom nestál chrám boží. Takú ohromnú vinu si vzalo na seba!

Zástupu prišlo vhod toto vyhlásenie vznešených cudzincov. Ozvalo sa reptanie a nariekanie so všetkých strán a shŕkli sa tí, čo spolucítili. Zástup sa rozdelil na dve strany: jedna nariekala a reptala, druhá zúrila a nadávala. Farizeji stíchli a keďže sa obávali vzbury, lebo aj v samom Jeruzaleme bolo veľké pobúrenie, radili sa so stotníkom Abenadarom, načo poslali človeka k blízkej bráne a dali ju zavrieť, aby prerušili svojenia s mestom. Aby predišli akejkoľvek vzbure, žiadali od Piláta z Herodesovej gardy päťsto vojakov. Abenadar svojou

vážnosťou obnovil na čas poriadok a pokoj a zakázal aj výsmech, aby to nedráždilo ľudí.

Hneď po tretej hodine začalo sa vyjasnievať. Mesiac sa vzdialil od slnka na opačnú stranu. Slnko bolo bez jasu, hmlisté a červené. Mesiac rýchlo zapadol na opačnej strane, ako keby bol spadol. Pomaly sa zjavovaly slnečné lúče a hviezdy zmizly, ale ešte vždy bolo šero. Keď sa vracalo svetlo, vracala sa aj smelosť posmešníkov a vypukli do víťazného revu a zasa kričali:

— Volá Eliáša!

Ale Abenadar rozkázal, aby bolo ticho a aby sa správali pokojne.

Ježišovo piate slovo na kríži

Keď sa viac rozvidnilo, zjavilo sa telo Ježišovo na kríži. Bolo bledé a zoslabnuté, celkom ochabnuté a belšie ako doteraz, od veľkej straty krvi. I Ježiš povedal (ale neviem, či to bolo v modlitbách a počula som to iba ja, alebo to povedal polohlasne):

— Vylisovali ma ako hrozno. Všetku krv musím odovzdať, kým nevyjde voda a šupky nezbelejú. Ale nikdy viac už tu nebudú vytláčať hrozno.

Neskoršie som mala videnie, ktoré sa týkalo týchto slov, ako lisoval Jafet hrozno v týchto miestach.

Ježiš bol úplne vysilený a veľmi smädný, keď vyschnutým jazykom povedal:

— Žíznim!

A keďže sa jeho priatelia naňho smutne pozerali, povedal ešte:

— Nemohli by ste mi podať aspoň glg vody?
Myslel si, že za tmy by im v tom neboli bránili. Ján v zmätku odpovedal:
— Ach, Pane, zabudli sme na to!
Ježiš na toto povedal:
— Ešte aj moji najbližší museli na mňa zabudnúť a nemohli mi podať kvapku vody, aby sa naplnilo Písmo.
Táto zábudlivosť sa ho bolestne dotkla... Na túto ponosu Ježišovi priatelia ponúkli vojakom peniaze a prosili ich, aby mu podali trochu vody. Ale tí to neurobili. Namiesto toho jeden z nich namočil hubu hruškovitého tvaru do octu, ktorý tam stál v súdku, opletenom rohožou, a primiešal doň žlče. Ale stotník Abenadar bol už osudom Ježišovým veľmi pohnutý. Vzal vojakovi hubu, vyžmýkal ju a namočil ju do čistého octu. Potom vopchal do nej krátky kus yzopovej rúrky, aby mu poslúžila za saciu rúrku. Napichol ju na hrot kopije a podržal pred Ježišovou tvárou, takže sa rúrka práve dotkla Ježišových úst a mohol ocot vysať.
Z tých slov, ktoré vtedy Pán povedal ľuďom ako napomenutie, pamätám sa teraz len na toto:
— A keď už nebudem mať hlasu, prehovoria ústa mŕtvych.
Nato niektorí začali vykrikovať:
— Ešte sa rúha!
Abendar však nariadil ticho.

JEŽIŠ UMIERA NA KRÍŽI

Šieste a siedme slovo. Ježišova smrť

Nadišla hodina Pána Ježiša. Zápasil so smrťou a studený pot mu vyrážal z údov. Ján stál pri kríži a utieral šatkou Ježišovi nohy. Magdaléna, bolesťou celkom zlomená, opierala sa o chrbát kríža. Panna Mária stála medzi krížom Ježišovým a krížom pravého lotra, opierala sa o ramená Kleofášovej ženy a o Salome a dívala sa hore na svojho umierajúceho Syna. Ježiš vtedy povedal:

— Dokonané je!

Zdvihol hlavu a veľkým hlasom zvolal:

— Otče, do tvojich rúk porúčam ducha svojho!

Bol to sladký, hlasný výkrik, ktorý naplnil nebo i zem. Nato sklonil hlavu a vypustil dušu. Videla som jeho dušu, ako lesklý tieň sletieť popri kríži na zem a do predsiene pekla. Ján a zbožné ženy padli na zem.

Stotník Abenadar, rodom Arab, neskoršie ako učeník pokrstený na Ktézifóna, od tej chvíle, čo napojil Ježiša octom, stál celkom pri vŕšku, kde bol kríž, takže predok koňa stál vyššie. Dlho, vážne, hlboko dojatý uprene díval sa do tŕním korunovanej tváre Pánovej. Jeho kôň smutne svesil hlavu a Abenadar, ktorého hrdosť bola zlomená, ani sa neusiloval pritiahnuť opraty. Vtedy vyslovil Pán svoje posledné slová silným hlasom, prenika-

júcim nebo, zem a peklo. Otriasla sa zem a v skalnatej pôde medzi Ježišom a ľavým lotrom nastala široká trhlina. Svedectvo, vydané Bohom, naplnilo trúchliacu prírodu strachom, hrôzou a hrozbou.

Dokonané je!

Duša Pánova opustila telo a smrteľný výkrik umierajúceho Spasiteľa otriasol každým, ktorý ho počul, ba aj zem sa zatriasla a tak sa priznala k svojmu Vykupiteľovi. Avšak jemu drahé srdcia prebodol iba ostrý meč bôľu. Vtedy sa stalo, že na Abenadarovu dušu padla milosť božia. Vtedy sa zachvel jeho kôň a jeho myseľ, hrdá a tvrdá ako skala Kalvárie, sa zlomila. Odhodil kopiju a tvrdou päsťou mocne sa bil v prsia a volal už hlasom nového človeka:

— Pochválený buď Bože, Všemohúci, Boh Abrahámov a Jakubov! Bol to človek spravodlivý. Je naozaj Synom Božím!

A mnohí z vojakov, otrasení slovami stotníkovými, urobili to isté.

Abenadar, ktorý sa stal novým, vykúpeným človekom, teraz, keď sa verejne hlásil k Synovi Božiemu, nechcel viac ostať v službách nepriateľov Pánových. Sostúpil s koňa, odovzdal ho poddôstojníkovi Kassiovi, ktorého volajú aj Longínom, zdvihol so zeme kopiju, tiež mu ju odovzdal a prehovoril so svojimi vojakmi a Kassiom, ktorý si sadol na koňa a prevzal velenie. Abenadar chvatne odišiel s Kalvárie. Utekal cez údolie Gihonu k jaskyniam Hinnomského údolia, odovzdal zvesť o Pánovej smrti učeníkom, ktorí sa tam skrývali a potom sa poponáhľal do mesta k Pilátovi.

Keď sa pri Ježišovom smrteľnom výkriku otriasla zem a pukol kopec, všetkých prítomných zmoc-

„A keď Ježiš okúsil ocot, povedal: Dokonané je! Potom sklonil hlavu a vypustil ducha." (Jn. 19, 30.)

nilo sa veľké zdesenie. Bolo to zdesenie, ktoré preniklo celú prírodu. V ten istý čas sa roztrhla aj opona chrámová, veľa mŕtvych vstalo z hrobu, múry v chráme poklesly, vrchy sa váľaly a v mnohých krajoch sveta sa zrútily budovy.

Abenadar vyslovil nahlas svoje svedectvo a veľa vojakov svedčilo s ním. Aj z prítomných ľudí a z farizejov, ktorí ta prišli poslední, mnohí sa obrátili. Bili sa v prsia, nariekali a potácali sa údolím domov so svätej hory.

Ján vstal so zeme. Niekoľko zbožných žien, kto-

ré stály opodiaľ, tlačily sa do kruhu. S Jánom zdvihly Ježišovu matku a priateľky odviedly ich z kruhu, aby ich upokojily.

Keď už Pán za všetkých žijúcich a hriešnikov zaplatil daň smrteľných múk, keď ako človek odporúčal dušu svojmu Bohu a Otcovi a telo odovzdal smrti, túto svätú rozbitú nádobu pokryla studená, bledá farba smrti. Zmučené telo zbelelo a z rán vytekajúce krvavé pásy staly sa viditeľnejšími. Tvár sa predĺžila, líca vpadly, nos sa zúžil a zahrotil, brada klesla a krvou podbehnuté, zlomené oči sa pootvorily. Ešte raz naostatok zdvihol na niekoľko okamihov tŕním korunovanú hlavu a spustil ju pod ťarchou múk znovu na prsia. Medzi belasými a napätými perami v otvorených ústach bolo vidieť zakrvavený jazyk. Ruky, predtým pri klinoch skrivené, sa otvorily a prehly sa dopredu, ramená sa vystrely, chrbát priľnul ku krížu a celá váha tela padla na nohy. Kolená sa mu podlomily a obrátily sa na jednu stranu; nohy pri klinci, ktorým boly prebité, sa skrútily.

Matkine ruky zmeravely, v očiach sa jej zatemnilo, tvár smrteľne zbledla, prestala počuť, nohy sa jej triasly, kým neklesla na zem. Ale aj Magdaléna, Ján a ostatní, zronení bolesťou, zakryli si tváre a vrhli sa na zem.

Keď potom najmilujúcejšia a najbolestnejšia matka pomocou svojich priateľov znovu vstala a pozdvihla oči, videla Synovo telo, počaté z Ducha Svätého, telo z jej tela, kosť z jej kosti, srdce z jej srdca, ktoré bolo teraz zbavené všetkých okrás, všetkých foriem i velebnej duše, podliehajúce zákonom prírody, ktoré on bol stvoril, ktoré však ľudia v hriechu zneužili a znetvorili. Videla

ho umučené, znetvorené, zabité rukami tých, za spasenie ktorých vzal na seba ľudské telo.

Vysotená, opovrhnutá, vydaná posmechu visela vyprázdnená nádoba všetkej krásy, spravodlivosti a lásky, ako telo malomocného, rozbitá, medzi dvoma lotrami na kríži! Kto by mohol pochopiť bolesť Ježišovej matky, kráľovnej všetkých mučeníkov?!

Slnečné svetlo bolo ešte zakalené a hmlisté. Vzduch pri zemetrasení bol dusný a ťažký, ale neskoršie sa citeľne ochladilo. Postava Pánovej mŕvoly bola nezvyčajne úctyhodná a dojímavá. Lotri viseli na krížoch strašne pokrútení, ako opití. Nakoniec obaja umĺkli. Dizmas sa modlil.

Minuly tri hodiny, keď Ježiš umrel. Keď pominulo zdesenie, vyvolané zemetrasením, viacerí farizeji sa stali bezočivejšími. Pristúpili k trhline na hore, hádzali do nej kamene, sviazali povrazy a spustili ich dolu, ale keď nedosiahli dna, trochu sa zamysleli. Zapôsobil na nich nárek a pokánie ľudu, preto rýchlo odcválali. Niektorí z nich sa vnútorne úplne zmenili. Aj zástup ľudí sa čoskoro rozišiel v strachu a v úzkosti smerom k mestu a dolinám. Mnohí sa obrátili.

Z tamojších päťdesiatich vojakov časť odišla, aby posilnila stráž pri bráne, kým neprišiel žiadaný oddiel päťsto vojakov. Potom zavreli bránu a niekoľko vojakov odobralo sa na iné strážne stanoviská, aby predišli prípadným zmätkom.

Kassius (Longínus) s piatimi vojakmi ostal v kruhu a ľahol si na hrádzu. Ježišovi príbuzní obkolesili kríž, alebo si sadli oproti nemu, smútili a plakali. Viac zbožných žien vrátilo sa do mesta. Kalvária sa stávala tichou, opustenou a smutnou.

V diaľke, v údolí a na protiľahlých vŕškoch zjavila sa kde-tu opatrná postava niektorého učeníka, pozrela sa bojazlivo a zvedavo ku krížu, ale hneď sa stiahla, keď sa niekto približoval.

Zemetrasenie a zjavenie sa mŕtvych v meste

Keď Ježiš s hlasitým zvolaním odovzdal svoju dušu nebeskému Otcovi, ako svetelný zjav sniesla sa pri kríži na zem a s ňou celý zástup anjelov, medzi nimi aj Gabriel. Videla som, ako anjeli zahnali so zeme do hlbín celý veľký húf zlých duchov. Ježiš poslal mnoho duší z predpeklia do ich tela, aby napomenuly a zastrašily nekajúcnikov a vydaly o ňom svedectvo.

Počas zemetrasenia, ktoré nastalo pri Pánovej smrti, keď sa roztrhlo bralo na Kalvárii, zrúcalo sa a prepadlo všeličo na celom svete, najmä v Palestíne a v Jeruzaleme.

Len čo rozptyľovanie sa temnoty upokojilo ľudí v meste a v okolí chrámu, zemetrasenie a dunivé zvuky na mnohých miestach rúcajúcich sa domov spôsobily ešte väčšie zdesenie. A hrôza bedákajúcich a utekajúcich ľudí sa vystupňovala, keď sa stretli so vzkriesenými mŕtvymi, ktorí sa zjavili tu a tam a hovorili tupým, priduseným hlasom.

V chráme kňazi chceli práve pokračovať v obetovaní baránka. Obrady boly totiž prerušené strachom, ktorý vyvolala tma. Už jasali nad vracajúcim sa svetlom, keď sa zrazu zachvela zem... Bolo počuť tupé dunenie a treskot válajúcich sa domov, sprevádzaný ostrým sykotom trhajúcej sa opony. Obrovský zástup na chvíľu opanovala nemá hrôza,

ale čoskoro sa tu a tam ozvaly výkriky. Zástup však bol taký usporiadaný, ohromný chrám taký preplnený, počínanie si veľkého húfu ľudí, zamestnaných pri rozličných obradoch, pri zabíjaní, pri spúšťaní krvi a jej rozlievaní na oltári, bolo tak presne určené, že preľaknutie nezmenilo sa hneď vo všeobecný zmätok. A tak v mohutnej budove, v jej mnohých miestnostiach a chodbách, pokračovalo sa v obradoch dosť pokojne, kým na iných miestach ľudia sa náramne prestrašili.

Nakoniec, keď sa aj v chráme tu a tam zjavili mŕtvi, poriadok sa porušil a prestalo sa s obetovaním, ako keby sa bol chrám znečistil. Ale ešte ani táto udalosť nepôsobila na zástup tak nepredvídane, že by bol stratil hlavu a pri úteku po schodoch šliapal jeden po druhom. Rozchádzal sa pomaly, niektoré skupiny sa už vzdialily, iné zasa kňazi závorami trochu zdržali. Hoci strach a úzkosť nebola rovnaká, predsa vcelku sa nedá opísať.

O poriadku a zmätku, ktorý tam panoval, môžeme si utvoriť obraz, keď si predstavíme veľké mravenisko pri plnej, pravidelnej činnosti, do ktorého zrazu voľakto hodí kameň alebo zaryje doň palicou. Kým na jednom mieste sa všetko rozruší, na inom ide činnosť nerušene ďalej a prejavuje sa snaha aj na rozrušených miestach obnoviť pôvodný stav.

Veľkňaz Kajfáš a jeho družina pri svojej zúfalej bezočivosti nestratili hlavu. Ako múdre predstavenstvo vzbúreného mesta predišli nebezpečenstvu hrozbami, rozdelením strán, nahováraním a rozličnými lesťami. Diabolskou zátvrdlivosťou a zdanlivým pokojom dosiahli toho, že nevypukol všeobecný skazonosný zmätok a že mienka väčšiny

ľudí si nevykladala tieto strašné výstražné znamenia ako dôkazy Ježišovej nevinnej smrti.

Aj rímska posádka pevnosti Antonia urobila všetko, aby udržala poriadok. Zdesenie a zmätok bol síce veľký, ale prerušenie sviatočných obradov nevyvolalo vzburu. Veľký plameň sa premenil na tlejúcu úzkosť. Farizeji sa už dodatočne pousilovali, aby aj tento tlejúci plamienok desu udusili.

Takto to bolo vo všeobecnosti. Podrobnosti, na ktoré sa pamätám, boly tieto: Dva veľké stĺpy pri vchode do chrámovej svätyne, medzi ktorými visela nádherná opona, sa zrútily. Ľavý na juh a pravý na sever. Priečna hrada na stĺpoch spadla a veľká opona sa roztrhla shora nadol po celej dĺžke a sosunula sa na dve strany. Táto záclona bola viacfarebná: červená, modrá, biela a žltá. Boly na nej nebeské kruhy a iné ornamenty, ako napr. kovový had. Svätyňa bola odhalená. Zo severného múru, pri Simeonovej modlitebnici vyvalil sa mohutný kameň a klenba celá sa zrútila. V niektorých sieňach poklesla podlaha, prahy sa posunuly a stĺpy sa otriasly.

Vo svätyni zjavil sa veľkňaz Zachariáš, ktorého zavraždili kedysi medzi chrámom a oltárom, a vyriekol rozličné hrozby. Hovoril aj o smrti druhého Zachariáša,*) o smrti Jánovej a vôbec o vraždení prorokov. Vyšiel z otvoru, ktorý povstal po vypadnutí kameňa pri Simeonovej cele, a prehovoril ku kňazom vo svätyni.

---

*) Ide tu o otca Jána Krstiteľa. Podľa vyhlásenia Emmerichovej tohto Zachariáša dal zabiť Herodes v Jeruzaleme, pretože nechcel prezradiť, kde sa skrýva jeho syn.

Starý kňaz, ktorý prorokoval v chráme pri Ježišovom uvádzaní, mal praotca Simona Justa, zbožného veľkňaza. Jeho dvaja synovia, ktorí zomreli v mladom veku, zjavili sa na kazateľnici ako duchovia v nadprirodzenej veľkosti, hovorili hrozivé slová o zavraždení prorokov, o obeti, ktorá sa teraz končí a napomínali všetkých, aby prijali náuku Ukrižovaného.

Pri oltári sa zjavil Jeremiáš a vyriekol výhražné slová: obeta sa skončila, začína sa nová obeta. Tieto zjavenia a reči na miestach, kde ich počul iba Kajfáš a kňazi, popreli a odtajili a pod prísnou kliatbou zakázali o nich hovoriť.

Ale ešte nastal veľký huk: dvere svätostánku zrazu sa otvorily a bolo počuť hlas:

— Poďme odtiaľto!

A videla som anjelov odchádzať z chrámu.*) Oltár, na ktorom bolo kadidlo, sa rozkýval a jedna nádoba sa prevalila. Schránka na spisy sa roztvorila a písma sa rozsypaly. Zmätok sa stupňoval. Už ani to nevedeli, koľko je hodín. Nikodém, Jozef z Arimatie a ešte mnohí iní opustili chrám a odišli. Tu a tam ležaly mŕtvoly a pomedzi ľudí chodili vzkriesení mŕtvi, hovorili výhražné reči. Na rozkaz anjelov, ktorí vychádzali z kostola, vrátili sa do hrobov.

Kazateľnica v priedsieni sa zrútila.

Viacerí z tridsiatich dvoch farizejov, ktorí prišli na Kalváriu poslední, vrátili sa v tomto zmätku do chrámu. Nakoľko oni sa už pod krížom obrátili, tieto zjavenia ešte väčšmi nimi otriasly. Keď

---

*) Vlastný chrám mal tri časti: predsieň, svätyňu a svätostánok.

stretli Annáša a Kajfáša, robili im ostré výčitky a potom opustili chrám.

Annáš, ktorý bol najväčším nepriateľom Ježišovým a už oddávna bol hlavným pôvodcom všetkých úkladov proti Ježišovi a jeho učeníkom a vyučil aj falošných svedkov, skoro zošalel od strachu. Motal sa v skrytých miestnostiach chrámu, behal z kúta do kúta. Videla som, ako ho odnášali v hrozných kŕčoch, za strašného revu do akejsi zastrčenej miestnosti, kde ležal obklopený niekoľkými svojimi prívržencami. Kajfáš ho raz silne objal, aby vlial doň odvahy, ale márne. Zjavy mŕtvych dohnaly ho na pokraj zúfalstva.

Aj Kajfáš mal strach, ale pretože prebýval v ňom taký nadutý a hlavatý zloduch, nedával najavo svoju hrôzu. Vzdoroval všetkému a hrozivým zjaveniam božím a vlastnému zatajenému strachu opovážlivo sa vzpieral svojou pýchou a zlobou. Keď už nemohol pokračovať vo svätých obradoch, rozkázal, aby zatajili všetky zjavenia a udalosti, o ktorých každý ešte nevedel. On sám vyhlasoval a druhým kňazom kázal hlásať, že tieto znamenia božieho hnevu spôsobili prívrženci ukrižovaného Galilejčana, ktorí vošli nečistí do chrámu, a všetky tieto hrôzy vyvolali len nepriatelia Svätého zákona, ktorý sa usiloval zvrátiť aj Ježiš. Veľa tu porobil, vraj, Galilejčan svojím čarodejníctvom, ktorý zaživa i v smrti rušil pokoj chrámu.

Takýmto spôsobom podarilo sa Kajfášovi mnohých presvedčiť, iných zastrašiť hrozbami. Predsa mnohí boli hlboko otrasení a zatajili svoju mienku.

Sviatky odročili, kým nebude chrám očistený. Veľa baránkov ostalo naživе. Ľudia sa pomaly roztratili.

Zachariášov hrob pod kostolnými múrmi sa prepadol a zavalil a zo stien povypadúvaly kamene. Zachariáš vyšiel z hrobu, ale sa už nevrátil doňho. Neviem, kde potom nechal svoju telesnú schránku. Vzkriesení synovia Simona Justa vrátili sa do krypty pod chrámovým vrchom, keď Ježišovo telo chystali do hrobu.

Kým sa toto dialo v chráme, v mnohých iných častiach Jeruzalema panovalo podobné zdesenie. Hneď po tretej hodine zavalilo sa veľa hrobov, najmä v severozápadných záhradných štvrtiach mesta. V niektorých hroboch videla som ležať zavinuté mŕtvoly, v iných spráchnivelé šaty a kosti. Z daktorých hrobov vychádzal nepríjemný zápach. V Kajfášovom súdnom dome zrútily sa schody, na ktorých stál Ježiš, keď sa mu posmievali. V predsieni zrútila sa aj čiastka ohniska, kde začal Peter zapierať. Všetko bolo také spustošené, že museli zriadiť nový vchod. Tu sa zjavilo oživené telo veľkňaza Simona Justa, z pokolenia ktorého pochádzal známy staručký Simeon. Toto zjavenie vyslovovalo hrozby pre nespravodlivý trest, ktorý tu vyniesli. Bolo tu viac členov rady. Tí, čo minulú noc vymohli Petrovi vstup do domu, obrátili sa a odišli k učeníkom do jaskýň.

V Pilátovom paláci rozbil sa kameň a prepadlo sa miesto, kde Pilát ukázal Ježiša ľudu. Všetko sa chvelo a triaslo a v blízkom súdnom dome prepadla sa celá miestnosť, kde boly pochované mláďatká. V meste a na mnohých iných miestach rúcaly sa budovy a pukaly sa múry, ale ani jedna budova nebola úplne zničená.

Zmätený a poverčivý Pilát bol taký prestrašený, že nevládal vykonávať svoje úradné povinnosti.

Zemetrasenie otriaslo aj jeho palác. Pôda sa pod ním vlnila a Pilát behal z izby do izby ako šialený. Z predsiene mŕtvi mu vyhadzovali na oči nespravodlivé sudcovské skutky a protirečiaci si rozsudok. Myslel, že sú to bohovia proroka Ježiša a preto sa zatvoril do najtajnejšieho kúta svojho domu a okiadzal svojich bôžikov, všeličo im sľuboval, len aby zneškodnili bohov Galilejčanových.

Herodes vo svojom paláci priamo besnel. Dal pozatvárať všetky dvere a obloky.

Na sto mŕtvych zo všetkých čias vyšlo zo zavalených hrobov v Jeruzaleme a na okolí a väčšinou blúdili mestom po dvoch. Stavali sa do cesty semtam pobehujúcim ľuďom a stručnými káravými slovami dávali svedectvo o Ježišovi. Väčšina hrobov ležala roztrúsená v údoliach, ale veľa hrobov bolo aj v nových mestských štvrtiach, najmä na severozápadnej strane v okolí záhrad, medzi nárožnou vežou a vežou ukrižovania. Veľa zabudnutých hrobov bolo okolo chrámu a pod ním.

Ale nie každá mŕtvola ožila, ktorá sa stala viditeľnou pri otvorení hrobov. Niektorá bola viditeľná len preto, že ležala so vzkriesenými v spoločnom hrobe. Mnohí mŕtvi, ktorých duše poslal Ježiš z predsiene pekla na zem, vystúpili z hrobov a odložiac rubáš, odkryli si tvár a ako by sa vznášali vo vzduchu, šli po uliciach k domom svojich príbuzných. Vošli do príbytkov a tam im vyčítali účasť na Ježišovom zabití. Videla som, ako sa niektoré postavy, ktoré kedysi pútalo priateľstvo, schádzaly a chodily po dvoch po uliciach. Pre dlhé rubáše nemohla som pozorovať pohyby ich nôh. Zdalo sa, ako keby sa ľahko vznášaly nad zemou. Ruky maly ovinuté širokými plátenými pásmi, ale-

bo sa im na nich opálaly široké a dlhé rukávy. Závoje s tvárí maly prehodené dozadu. Žlté, bledé, vyschnuté a vycivené tváre boly obrúbené dlhou bradou. Hlas maly nezvyčajný a cudzí. Jedinou známkou života bola ich reč a ich obchôdzky. Nedbaly na nič, čo sa okolo nich robilo. Zdaly sa iba čírym zvukom. Ich oblek bol všelijaký, podľa toho, v akej dobe žily, aký boli starí a aké bolo ich povolanie. Pri rázcestiach a križovatkách, kde sa pri pochode na Golgotu rozhlasoval rozsudok smrti nad Ježišom, sa zastavovali, hlásali slávu Ježišovu a odsudzovali jeho vrahov. Ľudia ostali stáť ďaleko od nich, načúvali a chveli sa a keď sa k nim postavy približovaly, zutekali.

Na námestí pred Pilátovým palácom som počula, ako vykrikovaly hrozby. Pamätám sa na slovo:

— Krvavý sudca!

Ľudia utiekli do najvnútornejších kútov svojich príbytkov a tam sa poschovávali. Po meste bol veľký strach.

Okolo štvrtej hodiny mŕtvi sa vrátili do svojich hrobov. Ale po vzkriesení Pána Ježiša mnohí z nich znova ožili.

Obrady obetovania sa prerušily a všade panoval zmätok. Len malá časť ľudí jedla v ten večer veľkonočného baránka.

Zatmenie a zemetrasenie videla som nielen v Jeruzaleme a na jeho okolí, ale aj v iných končinách krajiny, ba videla som, ako sa rozširovalo zdesenie a pustošenie aj vo veľmi vzdialených miestach. Aj dnes sa ešte pamätám na tieto udalosti: V Tirze sa zrútily veže väznice, z ktorej kedysi Ježiš vykúpil väzňov, a ešte iné budovy. Na

kraji Chabul utrpelo veľa obcí veľké škody. V celom Galilejsku, kde Ježiš najviac chodil, videla som, ako sa v mnohých dedinách rúcaly domy a pochovaly pod troskami ženy a deti. Utrpely najmä domy tých farizejov, ktorí s veľkou nenávisťou prenasledovali Pána a teraz cez sviatky boli v Jeruzaleme.

Veľmi bolo zničené okolie jazera Galilejského. V Kafarnaume sa zrútilo veľa budov. Dedina otrokov, ktorá ležala medzi záhradou Tiberiovou a záhradou kafarnaumského stotníka Jerobábela, bola takmer celá spustošená. Odtrhol sa celý skalnatý výbežok pred peknými záhradami stotníkovými pri Kafarnaume, voda z jazera zaplavila celé údolie a priblížila sa až ku Kafarnaumu, hoci mesto bolo vzdialené na dobrú polhodinu. Petrov dom a dom Panny Márie pri Kafarnaume, smerom k jazeru, ostaly nedotknuté.

Jazero bolo silne rozbúrené, brehy na niektorých miestach sa zrútily a objavily sa na iných miestach. Jeho tvar sa nápadne zmenil: priblížilo sa k terajšej svojej podobe. Veľká zmena nastala najmä na južnom konci, hneď pod Taricheou, kde dlhá, čierna kamenná hrádza, kade chodily aj vozy, oddeľovala jazero od močiara a dávala výtoku Jordána pevný smer. Táto hrádza sa prelomila a nastalo tam veľké spustošenie.

Na východnom brehu jazera, kde kedysi zahynuly vo vode ošípané obyvateľov Gergezy, prepadlo sa veľa násypov. Podobne i v Gergeze, v Geraze a v celom okrese Chorazinskom. Hora, kde Ježiš po druhý raz rozmnožil chlieb, sa zatriasla a kameň, na ktorom sa stal zázrak, sa rozdvojil. V Panease a v jeho okolí zrútilo sa tiež veľa do-

mov. V provincii Dekapolis prepadly sa celé polovice miest a veľa ázijských obcí utrpelo veľké škody, napr. Nikea, ale najviac to postihlo dediny na východe a severovýchod od Paneasu. Aj v Hornom Galilejsku som videla veľké skazy a väčšina farizejov, keď sa navrátila zo sviatkov, našla svoj domov v smutnom položení. Mnohí sa ešte v Jeruzaleme dozvedeli o týchto škodách a preto aj Ježišovi nepriatelia stíchli až do časov poturíčnych a neopovážili sa robiť nepríjemnosti cirkevnej obci Ježišovej.

Na hore Garizim videla som kostol veľmi porušený. Nad studňou stála tam pohanská modla, ktorá aj so strechou, ktorá bola nad ňou, padla do studne. V Nazarete sa zrútila polovica synagógy, z ktorej kedysi vysotili Ježiša, a zrútila sa do údolia aj tá časť vrchu, odkiaľ ho vtedy chceli shodiť.

Podaktoré hory, doliny a mestá staly sa obeťou ohromnej skazy. Aj v koryte Jordána nastalo veľa zmien, lebo otrasom jazerných brehov a malých riek, vlievajúcich sa do jazera, vznikly prekážky a zmenily povodie, takže tok Jordána od tých čias na viacerých miestach značne sa líšil od skoršieho toku. V Machere a v iných Herodesových mestách bol pokoj. Tento kraj ostal za okruhom hrozby a trestu. Je to podobne ako s tými mužmi, ktorí v Getsemanskej záhrade nepadli na zem a preto ani nevstali.*)

V niektorých krajoch, kde bolo veľa zlých du-

---

*) Pán nechcel hovoriť s Herodesom rečou zázračných prírodných ajavov, práve tak, ako nechcel prinútiť k pádu svojich smrteľných nepriateľov na hore Olivovej, pretože boli zatvrdilí v hriechu.

chov, videla som, ako sa prepadly v húfoch do hlbín spolu s rúcajúcimi sa budovami a horami. Záchvevy zeme mi pripomínaly svíjanie sa nepriateľov, keď cítia, že musia ustúpiť. Keď sa v Gergeze odtrhol skalnatý výbežok, s ktorého sbehli kedysi do močiara popri jazere diabli spolu so stádom sviň, videla som, ako sa zároveň so skalami rúti do hlbín veľký húf zlých duchov sťa nejaký hrozivý mrak.

Udalosti, ktoré sa odohraly hneď po Ježišovej smrti
Jozef z Arimatie vypýta si Ježišovu mŕtvolu

Len čo po týchto hrozných udalostiach nastalo v Jeruzaleme aké-také uspokojenie, k prestrašenému Pilátovi sa hrnuly zprávy so všetých strán o tom, čo sa stalo. Aj židovská rada mu odkázala svoje rozhodnutie, aby ukrižovaným dal zlámať kosti a sňať s kríža, aby tam neostali visieť cez sobotu. Preto vyslal Pilát na popravisko katov.

Hneď nato som videla ísť k Pilátovi Jozefa z Arimatie, člena rady. Už sa dozvedel o Ježišovej smrti a dohovoril sa s Nikodémom, že Pánovu mŕtvolu pochovajú v jeho záhrade, neďaleko Kalvárie, do nového hrobu, vykresaného v skale. Myslím, že som ho už videla vonku pred bránou, ako sa na všetko dozvedal. Jeho ľudia už boli v záhrade vyčistili hrob a dávali do poriadku niektoré veci. Nikodém obstarával plachty a voňavé korenie a čakal na Jozefa.

Jozef našiel Piláta vo veľkom zmätku a strachu. Otvorene a smelo ho požiadal, aby mu dovolil sňať s kríža telo Ježiša, kráľa židovského, lebo ho

chce pochovať vo svojej hrobke. Piláta ešte väčšmi rozrušilo, že popredný muž tak naliehavo žiada, aby mohol uctiť Ježišovo telo, ktoré on dal tak potupne ukrižovať. Ježišova nevina ho trápila ešte viac, ale zakrýval svoj zmätok a pýtal sa:

— A už umrel?

Iba pred niekoľkými minútami poslal katov, aby ukrižovaným polámali kosti a tak ich usmrtili. Dal si teda zavolať stotníka Abenadara, ktorý sa vrátil z jaskýň, kde sa rozprával s niekoľkými učeníkmi. Abenadar prišiel a opýtal sa ho, či už umrel kráľ židovský. Nato mu Abenadar rozprával, ako Pán o tretej zomrel, o jeho posledných slovách a hlasitom výkriku, o zemetrasení a puknutí skaly. Pilát sa navonok iba čudoval, že Ježiš tak skoro umrel, lebo ukrižovaní obyčajne dlhší .čas ostali nažive. Vnútri ho však opanovala úzkosť a strach nad shodou úkazov s Ježišovou smrťou. Aby azda okrášlil svoju predošlú ukrutnosť, bez meškania vystavil Jozefovi rozkaz, podľa ktorého mu daruje mŕtvolu kráľa židovského a dovoľuje mu, aby ju sňal s kríža a pochoval. Miestodržiteľ bol rád, že môže čosi vykonať naprotiveň veľkňazom, ktorí by boli veľmi radi dali Ježiša zahrabať bez všetkej pocty s obidvoma lotrami. Pilát aj kohosi vyslal, pravdepodobne samého Abenadara, lebo som ho videla pri kríži, keď Ježiša snímali s kríža.

Jozef z Arimatie odišiel od Piláta a odobral sa k Nikodémovi, ktorý ho už čakal u dobrosrdečnej ženy, ktorej dom stál v širokej ulici, hneď vedľa úzkej uličky, kde sa dostalo Ježišovi hneď na počiatku krížovej cesty toľkej potupy. Rastliny a korenie, potrebné na balzamovanie, nakúpil Niko-

dém u tejto ženy, ktorá obchodovala s koreninami. Ostatné veci, ktoré nemala na sklade, šatky a povojníky na zavinutie tela, nakúpila a priniesla domov. Všetky veci pekne zabalila, aby ich mohol Nikodém pohodlne odniesť. Jozef ešte kdesi odišiel a kúpil veľmi peknú a jemnú bavlnenú plachtu, šesť lakťov dlhú a niekoľko lakťov širokú. Sluhovia priniesli z Nikodémovej kôlne rebrík, kladivá, kliešte, vrecia s vodou, vedrá, huby a ešte všeličo, čo bolo k práci potrebné. Menšie veci naložili na ľahké nosidlá, na akých asi odniesli učeníci mŕtvolu Jána Krstiteľa z Machareura, Herodesovho zámku.

Otvorenie Ježišovho boku. Zlámanie kostí lotrov

Medzitým na Golgote bolo ticho a smutno. Ľud sa bojazlivo rozišiel a schoval. Ježišova Matka, Ján, Kleofášova žena Mária, Magdaléna a Salome striedavo stáli a sedeli so zahalenou tvárou naproti krížu a trúchlili. Na hrádzi sedelo niekoľko vojakov. Kopije mali pri sebe zabodnuté do zeme a rozprávali sa so svojimi druhmi, ktorí stáli opodiaľ. Kassius chodil na koni sem a tam. Nebo bolo zamračené a na celú prírodu zaľahol hlboký smútok. Vtom prišli šiesti drábi, priniesli so sebou rebríky, lopaty a povrazy a ťažké trojboké železné tyče na zlámanie kostí.

Keď kati vošli do kruhu, Ježišovi priatelia trochu ustúpili. Pannu Máriu zachvátila nová drásajúca úzkosť, že kati budú ubližovať Ježišovmu telu ešte aj na kríži, lebo vystúpili na kríž, ohmatali telo a tvrdili, že Ježiš sa iba robí mŕtvym. Keď

však videli, že telo je celkom vychladnuté a stuhnuté a Ján na žiadosť Panny Márie prosil vojakov, nechali začas Pánovo telo na pokoji. Zdalo sa však, že nie sú presvedčení o Ježišovej smrti. Potom vystúpili po rebríku na kríže lotrov. Dvaja s ostrými železnými drúkami zlámali obom lotrom ramenné kosti pod lakťom i nad ním a tretí to isté urobil s hnátami na nohách. Gezmas úžasne reval, lebo mu troma údermi prerazili aj hrudník. Dizmas tíško nariekal a umrel v mukách a stal sa prvým smrteľníkom, ktorý opäť uvidel svojho Spasiteľa. Potom rozviazali povrazy a spustili telá na zem a povrazmi ich odvliekli do doliny medzi kopec a mestské hradby a zahrabali.

Drábi ešte vždy pochybovili o Ježišovej smrti. Keď Ježišovi verní videli ukrutné lámanie kostí, ešte väčšmi sa báli, že sa kati vrátia. Avšak poddôstojník Kassius, dvadsaťpäťročný, nerozvážny a náromne horlivý vojak, ktorého hlúpe a škuľavé oči a dôležité správanie sa vzbudzovalo posmech medzi jeho podriadenými, odrazu sa dal strhnúť k podivnej horlivosti. Potupná ukrutnosť a surovosť katov, smútok a strach zbožných žien a milosť svätej horlivosti, ktorá sa v ňom náhle vzbudila, učinila ho vykonávateľom proroctva. Vytiahol svoju kopiju, pripevnil na ňu hrot, a obrátiac koňa, cvalom vystúpil na kopček, ktorý bol taký úzky, že sa tam kôň sotva mohol obrátiť. Videla som, ako zastavil koňa pred puklinou. Stojac medzi krížom pravého lotra a krížom Ježišovým, ktorý mu bol teraz po pravej strane, chytil kopiju do oboch rúk a takou silou ju bodol hore do v padnutého pravého boku svätého tela cez vnútornosti a srdce, že hrot kopije na ľavej strane spôsobil

malú ranu. Keď potom prudko vytiahol z tela kopiju, zo širokej rany Ježišovho pravého boku vyrazil veľký prúd krvi a vody a zasiahol Kassiovu hore obrátenú tvár spásou a milosťou. Soskočil s koňa, vrhol sa na holená, bil sa v prsia a hlasite vyznával Ježiša pred všetkými prítomnými.

Panna Mária a ostatní, ktorí sa uprene pozerali na Ježiša s úzkosťou sledovali Kassiov náhly čin. Pri bodnutí bolestne vykríkli a pribehli ku krížu. Mária cítila ako železo prechádza telom, ani čo by bola kopija prebodla jej vlastné srdce a padla svojim priateľkám do rúk. Kassius na kolenách hlasne vyznával Ježiša a plesajúc oslavoval Boha, lebo uveril. Duch sa mu osvietil a teraz videl čiste a jasne. Telesné oči sa mu uzdravily a otvorily práve tak ako duševné. Nato všetkých sa zmocnila posvätná úcta k Vykupiteľovej krvi, ktorá sa penila a spolu s vodou napĺňala jamky skalnatej pôdy pod krížom. Kassius, Mária, zbožné ženy a Ján zachytávali ju do nádob a fliaš, ktoré mali so sebou, a stierali ju šatkami.*)

Kassius sa celkom zmenil. Tvár sa vyrovnala, bol hlboko dojatý a pokorný. Aj vojaci boli pohnutí zázrakom, ktorý sa s ním stal. Padli na kolená, bili sa v prsia a vyznávali Ježiša. Krv a voda hojne stekala z Pánovho otvoreného boka. Sbierali ju s hlbokou úctou a slzy Panny Márie a Magdalénine padaly do nej. Drábi sa už nevrátili, lebo

---

*) Emmerichová rozprávala aj toto: „Kassius, ktorého pokrstili na Longína, neskoršie ako kňaz hlásal Krista a svätú krv nosil vždy so sebou. Bola zaschnutá a našli z nej niečo v jeho hrobe v istom talianskom meste, neďaleko odtiaľ, kde žila sv. Klára. V tomto mestečku je zelenkasté jazero s malým ostrovkom. Zaiste ta odviezli Kassiove pozostatky." Emmerichová — zdá sa — mysli tu na Mantuu, kde sa skutočne udržuje takáto povesť. Srovnaj: Acta Sanctorum, 15. marca.

medzitým dostali od Piláta rozkaz, aby sa nedotýkali Ježišovej mŕtvoly, pretože ju daroval Jozefovi z Arimatie.

Kassiova kopija pozostávala z viac kusov, ktoré zapadaly do seba. Keď bola složená, vyzerala ako silná hrubá tyč s hladkou rukoväťou hruškovitého tvaru. Na horný koniec sa vkladal hrot a keď sa mala kopija používať na spodku sa vytiahly dve pohyblivé, ostré, ohnuté železá.

Všetko toto pri Ježišovom kríži stalo sa po štvrtej hodine, zakiaľ Jozef z Arimatie a Nikodém obstarávali veci, ktoré potrebovali k pohrebu. Keď sa Ježišovi priatelia na Golgote dozvedeli od Jozefových sluhov — ktorí šli dať do poriadku hrobku, — že Jozef s Pilátovým dovolením sníme Ježišovo telo s kríža a pochová ho v hrobke vo svojej záhrade, Ján so ženami odišiel hneď do mesta na horu Sion, aby si Panna Mária mohla trochu odpočinúť. Sám chcel tiež priniesť niektoré potrebné veci. Panná Mária mala totiž malý príbytok v bočnom stavisku Večeradla. Nešli však cez najbližšiu bránu, ale južnejšie cez tú, ktorá vedie k Betlehemu. Bližšia brána bola zamknutá a obsadená vojakmi, ako si to žiadali farizeji v obavách pred vzburou ľudu.

Niekoľko miestopisných údajov o starom Jeruzaleme*)

Na východnej strane Jeruzalema prvá brána južne od juhovýchodného rohu chrámu viedla do

*) Miestopisné údaje Kataríny Emmerichovej sa presne shodnjú s miestopisnými záznamami a mapami, ktoré vyhotovil P. Simon Stoek r. 1888 a 1889 po presnom skúmaní svätých miest jeruzalemských.

predmestia Ofela. Brána, ktorá stála najbližšie k severovýchodnému rohu chrámu, volala sa Ovčia. Medzi týmito dvoma bránami zriadili nedávno ešte jednu pred Kristovým ukrižovaním, vedúcu k uliciam, ktoré sa tiahly sem a ta po východnej stráni chrámového návršia. Obývali ich najviac kamenári a iní robotníci. Domy týchto ulíc boly prilepené k základným múrom chrámu. Domy obidvoch ulíc patrily väčšinou Nikodémovi, ktorý ich dal postaviť. Nájomníci-kamenári platili nájomné v hotovosti alebo ho odpracovali, lebo boli s Nikodémom a jeho priateľom Jozefom z Arimatie v stálom spojení. Jozef mal totiž vo svojej domovine veľké kameňolomy a obchodoval s kameňom. Nikodém nedávno dal k týmto uliciam vystaviť novú peknú bránu. Volali ju bránou Moriahovou. Keď ju dostavali, Ježiš šiel cez ňu po prvý raz na Kvetnú nedeľu. Prechádzal teda cez Nikodémovu novú bránu, cez ktorú dovtedy ešte nik neprešiel, a bol pochovaný v novej Jozefovej hrobke, v ktorej pred ním ešte nikto neležal. Túto bránu v neskorších časoch zamurovali a vznikla o nej povesť, že raz budú cez ňu prechádzať kresťania. Ešte dnes je v tej štvrti zamurovaná brána, ktorú Turci nazývajú Zlatou.

Keby bolo možné prejsť cez hradby, priama cesta od Ovčej brány západným smerom vyústila by medzi severozápadným okrajom Siona a medzi Golgotou. Od tejto brány po Golgotu cesta vo vzdušnej čiare trvala by asi trištvrte hodiny, od Pilátovho Paláca po Golgotu asi 40 minút.

Hrad Antonia stojí na severozápadnom okraji kostolného návršia na vyčnievajúcom brale. Keď zabočíme z Pilátovho paláca západným smerom

vľavo popod oblúk, stojí hrad po ľavej strane. Na jednom múre pevnosti je otvorený, vysoko ležiaci priestor, s ktorého možno vidieť až na námestie. Odtiaľ občas vyhlasoval Pilát všeličo ľudu, napr. nové zákony.

Za krížovej cesty mestom mal Ježiš častejšie Kalváriu po pravej strane. (Ale čiastočne Ježišova cesta šla akiste juhozápadným smerom.) Ježišova cesta viedla cez bránu vnútorných hradieb, ktoré sa tiahly k Sionu. Táto časť mesta ležala veľmi vysoko. Za týmito hradbami na západ ležala mestská štvrť, v ktorej bolo viac záhrad ako domov. Pri vonkajších múroch sú aj pekné hroby s murovanými prístupmi, umelecky kresanými; často boly nad nimi zriadené milé záhradky. V týchto končinách stál aj Lazárov jeruzalemský dom.

Naproti Nárožnej veži, kde sa vonkajšie západné hradby obracajú na juh, rozprestierajú sa pekné záhrady, ktoré patria k Lazárovmu domu, a siahajú až k múrom. Myslím, že pri veľkej Ovčej bráne viedla do týchto záhrad cez hradby aj malá súkromná bránka. So svolením Lazárovým často prechádzal cez ňu Ježiš so svojimi priateľmi. Pri severozápadnom rohu vedie táto brána k Betsure, ktorá leží severnejšie než Emauzy a Joppe.

Severne od vonkajších mestských hradieb leží viac kráľovských hrobiek. Táto západná čiastka mesta, dosiaľ málo zastavaná, leží najnižšie. Smerom k hradbám má mierny spád a v ich blízkosti trochu stúpa. Na týchto vyššie položených miestach rozprestieraly sa pekné záhrady a vinice. Za nimi na vnútornej strane múrov vedie široká, dláždená cesta, schodná pre vozy. Od nej vedú výstupky k múrom a k vežiam, pretože zvnútra

nemajú výstupy ako naše veže. Za hradbami, mimo mesta, svažuje sa k údoliu ešte jedna stráň, takže múry okolo tejto nízko položenej štvrte ako by sa tiahly na vysokých násypoch. Na vonkajšom svahu pred hradbami sú ešte záhrady a vinice. Ježišova krížová cesta neviedla cez mestskú záhradnú štvrť. Tieto kraje na konci jeho cesty ležaly trochu severne napravo. Odtiaľto prichádzal Šimon Cyrénsky a zahol potom na krížovú cestu. Brána, cez ktorú viedli Ježiša, neobracala sa priamo na západ, ale asi na tú stranu, kde býva slnko o štvrtej hodine popoludní, teda na juhozápad.

Keď vyjdeme bránou, hradby po ľavej strane, tiahnu sa na malom kúsku južným smerom, potom sa zahnú na západ a zasa pokračujú južným smerom okolo Sionu. Vľavo od týchto hradieb, smerom k Sionu stojí mohutná veža, ktorá vyzerá ako pevnosť. Na tej strane, veľmi blízko k bráne, ktorou vyšiel sprievod na Golgotu, stojí druhá veža. Medzi týmito dvoma vežami je najmenšia vzdialenosť. Druhá veža je obrátená na západ do údolia a cesta od nej naľavo vedie trochu južným smerom k Betlehemu.

Za bránou, ktorou Ježiša vyviedli, zabočuje cesta na sever ku Kalvárii, ktorá sa na východnej strane svažuje strmo k mestu, na západnej strane mierne. Cez ňu na západ bolo vidieť kus cesty, vedúcej do Emauz. Tu pri ceste je lúka, kde som videla Lukáša sbierať rastliny, keď po Ježišovom zmŕtvychvstaní šiel s Kleofášom do Emauz a keď sa im zjavil Ježiš. Ježiš na kríži díval sa na severozápad. Keď si otočil hlavu trochu vpravo, mohol vidieť kus z hradu Antonia. Na východ a na sever od Kalvárie prestieraly sa tiež záhrady, hroby a

vinice až po hradby. Kríž bol zakopaný v severnej časti na úpätí Kalvárie. Odtiaľ na severovýchod rozprestierajú sa tiež pekné terasovité vinice. Keď sa pozeráme s miesta, kde stál kríž, južným smerom, pred Dávidovým hradom vidieť Kajfášov dom.

Pomenovanie „Hora lebiek"

Keď som sa zamyslelan ad rozličnými menami skaly, kde ukrižovali Ježiša: Golgota, Kalvária, Miesto lebiek, dostalo sa mi o tomto mieste podrobného výkladu, a to od Adama až po Krista. Ešte sa pamätám na toto:

Videla som, ako v jaskyni, v ktorej sa Ježiš krvou potil, nariekal Adam, keď ho vyhnali z raja. Videla som, ako Boh sľúbil Eve syna Seta v betlehemskej jaskynnej maštaľke a ako sa tu Set aj skutočne narodil. Eva bývala aj v tých jaskyniach pri Hebrone, kde neskoršie postavili essénsky kláštor Masfa.

Neskoršie, po potope, videla som okolie Jeruzalema celkom inakšie. Bol to pustý, temný, skalnatý kraj. Celkom hlboko pod Kalváriou (za potopy privalil sa sem veľký balvan) videla som hrob Adama a Evy. Chýbala jedna lebka a polovica kostry a hlboko pod zemou ležala ešte jedna lebka na kostre, ku ktorej nepatrila.

Viac ráz som videla, že kosti Adama a Evy neostaly všetky v hrobe. Niekoľko z nich mal so sebou Noe v arche a tieto sa potom dedily s pokolenia na pokolenie. Videla som, že Noe, ba aj Abrahám pri obetovaní vždy vyložili na oltár niekoľko

kostí Adamových a pripomínali Bohu jeho zasľúbenie. Keď Jakub daroval Jozefovi pestré rúcho, odovzdal mu aj Adamove kosti ako svätú pamiatku. Jozef ich nosil stále na hrudi, takže sa dostaly i s pozostatkami Jozefovými do prvej posvätnej skrinky, ktorú synovia Izraela odniesli so sebou z Egypta. Videla som veľa podobných vecí, čiastočne som ich zabudla, čiastočne ich nestačím teraz vyrozprávať.

O pôvode pomenovania „Hora lebiek" bolo mi zjavené toto:

Dívala som sa na Kalváriu za čias proroka Elizea. Nebola taká ako za čias Ježišových. Bol to kopec s múrami a jaskyňami, podobnými hrobkám. Videla som proroka Elizea sostupovať do hĺbky; z kamenného koryta, v ktorom boly kosti, vyberal lebku. Videla som pri ňom stáť postavu anjela, ktorý mu povedal: „Toto je Adamova lebka". Prorok ju chcel vytiahnuť, ale postava pri ňom mu v tom bránila. Na tejto lebke som videla niekoľko riedkych žltých vlasov. Aj to som sa dozvedela, že miesto bolo pomenované „Horou lebiek" podľa prorokovho rozprávania. Ježišov kríž stál presne nad Adamovou lebkou a dozvedela som sa, že je to stred zeme,*) pričom som počula spomínať miery a čísla na všetky strany sveta. Zabudla som ich však, ako aj iné podrobnosti a celú súvislosť. Sama som videla stred zeme, ako keby som sa bola naň dívala shora. Všetko bolo vidieť oveľa jasnejšie ako na mapách. Videla som krajiny, hory, púšte,

*) Miesto Kristovho kríža je stredom vykúpeného sveta od kliatby hriechu. Odtiaľto sa rozlievajú lúče milosti na všetky strany sveta.

rieky, mestá, dediny, vzdialené práve tak zreteľne ako tie najbližšie.*)

Sostúpenie do predpeklia

Keď Ježiš s veľkým hlasom vypustil svoju svätú dušu, videla som ju ako svetelný zjav, obklopený mnohými anjelmi, medzi nimi aj Gabrielom, sostúpiť pri kríži do zeme. Jeho božská prirodzenosť však ostala spojená s telom, visiacim na kríži, s jeho duchom. Neviem vyjadriť, spôsob ako sa to stalo. Miesto, kde odletela Ježišova duša, videla som v troch čiastkach, ako tri svety a mala som pocit, že sú to sférické priestory, oddelené od seba akýmsi medzipriestorom.

Pred predpeklím bol svetlý, takrečeno zelenkastý, jasný priestor. To bol onen priestor, kde vídavam vkročiť duše, vyslobodené z očistca, prv, než vojdú do neba. Predpeklie, kde boli tí, čo čakali na spasenie, bolo obklopené šedivou, hmlistou sférou a delila sa na rozličné kruhy. Spasiteľ v skvejúcom sa svetle, sprevádzaný triumfálnym sprievodom anjelov, prenikol cez dva takéto kruhy. Ľavý obopínal patriarchov až po Abraháma, pravý

*) Treba tu poznamenať, že rozprávateľka za štyri roky, za ktorých zaznačovali jej videnia, podala veľa obrazov o prvých dobách svätých miest. Videla tieto miesta v ich rozkvete a v ich úpadku, ako boly uctievané tajne, alebo verejne, ba aj ona sama ich uctievala vo svojich videniach. Videla kamene a skaly, ktoré boly svedkami Pánovho utrpenia a zmŕtvychvstania. Keď kráľovná svätá Helena skúmala sväté miesta a dala k úcte svätého hrobu vystavať kostol, uložili ich v jednej z miestností tohto kostola a poverili mesto, aby ich opatrovalo. Vo svojich videniach s úctou sa dívala na miesto, kde stál svätý kríž, miesto hrobky a aj samotný svätý hrob. Na všetkých týchto miestach neskoršie postavili kostoly.

zbožné duše až po svätého Jána Krstiteľa. Ježiš prechádzal cez ne. Eešte ho nepoznali, ale všetci boli naplnení radosťou a očakávaním. Zdalo sa, ako keby sa rozširovali tieto clivé a stiesnené priestory túžob. Ako keby do nich prenikal osviežujúci vzduch, jas a rosa spasenia. Všetko sa dialo rýchlo ako pofukovanie vánku.

Keď Pán prešiel týmito dvoma sférami, sostúpil do zahmleného priestoru, kde boli naši prarodičia Adam a Eva. Oslovil ich a oni ho oslavovali s nevysloviteľným nadšením. Ztadiaľto prešiel Pán so svojí sprievodom a s prarodičmi do kruhu, kde boli praotcovia, ktorí žili v dobách pred Abrahámom. Tento priestor sa podobal očistcu, lebo tu boli aj zlí duchovia, ktorí rozmanitým spôsobom znepokojovali a sužovali niektoré duše.*) Anjeli zaklopali a rozkázali, aby otvorili bránu. Boly tu dvere, lebo sa sem vchádzalo, bola tu brána, lebo miesto bolo uzavreté, klopalo sa, lebo sa oznamoval príychodval príchod. Zdalo sa mi, ako keby anjeli boli zavolali:

— Otvorte brány! Odomknite dvere!

Ježiš vstúpil triumfálne. Zlí duchovia ustúpili pred ním a kričali:

— Čo chce s nami? Čo tu hľadáš? Chceš azda teraz nás ukrižovať? Ale anjeli ich sviazali a hnali pred sebou. Tieto duše Ježiša veľmi nepoznaly a vedeli o ňom veľmi málo. Keď sa im však zjavil, spievaly mu chválospevy.

Teraz sa obrátil duch Pána k pravému kruhu,

---

*) Na otázku, či v očistci diabli sužujú trpiace duše, odpovedajú teologovia. Cirkev sa k tejto otázka nevyslovila, môžeme to teda veriť, ale nemusíme.

k ozajstnej predsieni pekla a našiel pred ňou dušu pravého lotra s pravého boku, ako vchádzala v sprievode anjelov do lona Abrahámovho a dušu lotra s ľavého boku, ktorú vliekli zloduchovia do pekla. Ježišov duch ich oslovil, potom sprevádzaný zástupom anjelov, spasených duší a zavrhnutými zloduchmi, vošiel do lona Abrahámovho.

Zdalo sa mi, že tento priestor je vyššie. Ako keby človek chodil po cintoríne a vychádzal zpod zeme do chrámu. Spútaní zlí duchovia sa vzpierali, nechceli vojsť, ale anjeli ich voviedli násilím. Tu boli všetci zbožní Izraeli: zľava patriarchovia, potom Mojžiš, sudcovia, králi. Zprava proroci a Ježišovi predkovia a príbuzní až po Joachima, Jozefa, Zachariáša, Alžbetu a Jána Krstiteľa. V tomto priestore neboli zlí duchovia a nebolo tu iného súženia okrem túžby po sľube, ktorý sa teraz splnil. Nevysloviteľná rozkoš a blaženosť naplnila duše, ktoré pozdravovaly a zbožňovaly svojho Spasiteľa a sputnaní zloduchovia boli prinútení priznať pred nimi svoju hanbu. Veľa duší poslal Pán na zem, aby sa spojily so svojím telom a vydávaly o ňom viditeľné svedectvo. V tom čase v Jeruzaleme vstalo z hrobu veľa mŕtvych. Zjavily sa ako putujúce mŕtvoly, ktoré potom zasa složily svoje telo do zeme, ako sa súdny posol vyzlečie z uniformy, keď vykoná rozkaz svojich predstavených.

Videla som teraz Spasiteľov sprievod sostúpiť do hlbšej sféry, kde boli zbožní pohani. Bol to akýsi očistec pre tých, ktorí tušili pravdu a túžili po nej. Pretože uctievali aj modly, boli medzi nimi aj zloduchovia. Videla som, že po Ježišovom príchode zlí duchovia museli doznať svoje klamstvá. Dobré duše dojímavou radosťou vzdávaly

hold Vykupiteľovi. Aj tu spútali diablov a hnali ich ďalej.

Videla som, že Ježišov triumfálny pochod prešiel veľkou rýchlosťou viac miest, kde boly duše zomrelých, oslobodzoval ich a konal ešte všeličo iného, čo vo svojom úbohom položení neviem vyrozprávať.

Nakoniec som videla Pána približovať sa s mimoriadnou vážnosťou k jadru hlbín: k peklu. Zjavilo sa mi ako nesmierne veľké, strašne čierne, skalnaté stavisko kovového lesku, ktorého vchod tvorily ohromné, desivé, čierne brány so závorami, vzbudzujúce úžasnú hrôzu. Bolo počuť zavýjanie a hrozný rev, brány sa vytrhly a zjavil sa hrôzostrašný, temný svet.

Ako som vídavala domovinu blažených ako mesto v podobe nebeského Jeruzalema, v ktorom podľa stupňa blaženosti boly rozličné zámky, záhrady, plné obdivuhodných stromov a kvetov najrozličnejších druhov, tak som videla aj peklo ako súvislý svet, ktorý pozostáva z rozličných budov, námestí a krajín. Cieľom však bol opak blaženosti: muky, útrapy a súženia. Kým sa vo vlasti blaženosti všetko utváralo podľa zásad a pomerov nekonečného mieru, večnej harmónie a zadosťučinenia, zatiaľ tu sa všetko javilo ako znetvorená nesúmernosť večnej zloby, nenávisti a zúfalosti. Kým sa v nebi skvejú nevysloviteľné krásne, priezračné rozmanité budovy radosti a zbožňovania, zatiaľ túto krajinu zohyzďovaly rozličné temné žaláre a priepasti múk, kliatby a zúfania. Ako tam boly najpodivnejšie záhrady s ovocím božskej lahodnosti, zatiaľ sa tu rozprestieraly najstrašnejšie púšte a močiare, plné utrpenia a múk a vše-

tkého, čo vzbúdza hrôzu, odpor a strach. Videla som tu chrámy, oltáre, zámky, tróny, záhrady, jazerá a rieky kliatby, nenávisti, hrôzy, zúfania, zmätky, muky a súženia, ako som videla v nebi domovy a výtvory požehnania, lásky, súladu, radosti a blaženosti... Tu mučivá nenávisť zatratených, tam blažená jednota svätých. Tu sa rozrástly všetky korene prevrátenosti a nepravdy v najrozličnejších prejavoch a dielach, trápeniach a mukách. Nebolo tu nič dobrého, nijakej, upokujúcej myšlienky, iba hlboké vedomie božskej spravodlivosti, vedomie, že každý zatratenec je trestaný mukami a súžením, ktoré mu spôsobil jeho vlastný hriech; pretože každá hrôza, ktorá sa tu zjavila a diala, bola podstatou, podobou a zlobou obnaženého hriechu, hada, ktorý dvíha hlavu oproti tým, ktorí ho chovali na prsiach. Videla som tu strašnú stĺpovú budovu, zariadenú pre hrôzu a des, ako v kráľovstve božom pre pokoj a odpočinok. Toto všetko možno síce chápať, ale podrobne sa to opísať nedá.

Keď anjeli otvoril brány, bolo vidieť hemžiaci sa kúdol sváru, preklínania, nádaviek, revu a nariekania. Videla som, že Ježiš oslovil dušu Judášovu. Niektorí anjeli srazili celý zástup zloduchov. Všetci boli prinútení vyznávať Ježiša a klaňať sa mu, čo znamenalo pre nich tie najbolestnejšie muky. Vo veľkom kruhu bola veľká tmavá priepasť, kde hodili sputnaného Lucifera. Čierna krútňava okolo neho začala vrieť. Všetko toto sa dialo podľa určených zákonov. Počula som, že Lucifer (ak sa nemýlim) päťdesiat — až šesťdesiat rokov pred rokom 2000 po Kristovom narodení bude na čas pustený na slobodu. Veľa iných dát

a čísel som zabudla. Mnoho iných zatratencov bude tiež pustených na slobodu, aby trestali a pokúšali ľudí. V našich časoch, myslím, boli už daktorí vypustení a onedlho budú nasledovať iní.

Nie je možné všetko vyrozprávať, čo som videla. Je toho veľmi veľa, neviem si to usporiadať — a potom som taká chorá. Keď o týchto veciach hovorím, znovu mám všetko pred očami, takže ma to privádza skoro do hrobu.

Videla som však ešte aj to, že nekonečný zástup spasených duší sprevádzal ducha Spasiteľovho z očistca a z predsiene pekla na blažené miesto pod nebeským Jeruzalemom, kde som pred nejakým časom videla svojho zosnulého priateľa. Sem sa dostala aj duša pravého lotra, ktorý podľa Pánovho sľubu v raji znova uvidel svojho Spasiteľa. Videla som, že tu očakáva duše radosť a osvieženie pri nebeských stoloch, ktoré sa mi často zjavovaly v utešujúcich videniach.

O tom všetkom neviem povedať nijaké dátum, nijaké časové údaje. Ani vyrozprávať neviem všetko, čo som videla a počula. Jednak som všetko ani sama nechápala, jednak preto, lebo by mohly vzniknúť nedorozumenia. Avšak videla som Pána na rozličných miestach, ba aj na mori, ako keby bol požehnával a oslobodzoval všetko stvorenie. Zlí duchovia a diabli všade utekali pred ním do vírov priepastí. Videla som Pánovho ducha aj na mnohých miestach zeme. Videla som ho, ako sa zjavil pod Golgotou v hrobe Adamovom, duch Adamov a Evin prišiel k nemu a rozprával sa s nimi. Videla som, že pochodil miesta, kde odpočívali proroci; ich duše sa k nemu pripojily a on im všeličo vysvetľoval. Videla som ho potom v zástupe

vyvolených — bol medzi nimi aj Dávid — ako sa zjavoval na mnohých miestach svojho života a utrpenia a vysvetlil im predobrazy, ktoré predstavovali, a s nekonečnou láskavouťou ich oboznamoval, ako sa v ňom tieto predobrazy vyplnily.

Videla som ho aj na tom mieste, kde bol pokrstený, aj tu všetko vysvetlil dušiam. V hlbokom dojatí rozjímala som o jeho nekonečnom milosrdenstve, ktorým obrátil v náš prospech milosti svätého krstu.

To bol neopísateľne dojímavý pohľad, ako sa vznášal duch Ježišov, obklopený týmito blaženými dušami, skvel sa vo svetelných lúčoch nad tmavou zemou, skalami a vodami.

Toto je málo, čo som si zachovala z bohatých videní o Pánovom sostúpení do podsvetia a o vykúpení zbožných duší praotcov. Okrem tohto časového obrazu videla som aj večný obraz o jeho milosrdenstve voči úbohým dušiam v tento deň. Videla som, že kedykoľvek Cirkev oslavuje toto výročie, vždy vyšle záchranný pohľad do očistca. Aj dnes, na Bielu sobotu, keď som mala toto videnie, vyslobodil niekoľkých z očistca, ktorí zhrešili pri jeho ukrižovaní.

Ježišovo sostúpenie do predpeklia je vlastne obrazom, ktorého splnenie je dnešné vykúpenie. Sostúpenie je obrazom z minulých čias, dnešné vykúpenie je však trvalý fakt. Sostúpenie je zasadenie stromu milostí jeho zásluh v prospech trpiacich duší, vykúpenie však je úroda týchto stromov v duševnej záhrade cirkevného roku. Je povinnosťou bojujúcej Cirkvi pestovať tento strom, posbierať ovocie a poskytnúť ho trpiacej Cirkvi. ktorá už nemôže nič urobiť vo svoj prospech. Takto

je to so všetkými zásluhami Pánovými. Musíme spolupracovať, aby sme mali na nich svoj podiel. V pote tvári musíme si vyhľadávať svoj chlieb. Všetko, čo kedysi pre nás Ježiš urobil, prináša večné ovocie, ale my ho musíme pestovať a v pravý čas odtrhnúť, ináč by sme ho nemohli užiť vo večnosti. Cirkev je dokonalým hospodárom, jej rok je najdokonalejšou časnou záhradou všetkého večného ovocia. V jednom roku je ho dosť pre každého. Beda však neverným a lenivým záhradníkom, ak sa nejaká milosť utratí, ktorá mohla vyliečiť nemocného, posilniť slabého a nasýtiť hladujúceho! V deň súdu budú musieť otcovia vydať počet aj z posledného stebla slamy!

Záhrada a hrobka Jozefa z Arimatie

Záhrada bola vzdialená od Kalvárie asi 7 minút a ležala v blízkosti betlehemskej brány na vyvýšenine, ktorá siahala k mestským hradbám. Bola to pekná záhrada s veľkými stromami, lavičkami a besiedkami. Jednou stranou na vyvýšenine dotýkala sa mestských hradieb. Keď vchádzame do doliny od severu, záhrada stúpa zľava k hradbám. Zprava na konci záhrady je osamotená skala, v ktorej je zriadená hrobka. Od vstupnej cesty do záhrady vedie cesta napravo ku vchodu hrobky, ktorý je obrátený na východ, smerom k mestu. Na juhozápadnej a severozápadnej strane skaly sú ešte dve menšie jaskynné hrobky s nízkymi vchodmi. Na západnej strane skaly vinie sa ešte okolo úzka cestička. Pôda pred vstupom do hrobky je vyššie ako samotný vchod. Skala stojí hlboko a

k dverám na východnej strane vedú schodíky. Tento vonkajší vchod je uzavretý dverami z pletiva. Skalná dutina je taká priestranná, že pri stenách môžu stáť ľudia po štyroch zprava i zľava a medzi nimi možno ešte pohodlne preniesť mŕtvolu.

Táto miestnosť na západnom konci naproti dverám je ukončená širokým, ale nie veľmi vysokým okrúhlym výklenkom, pretože sa tu steny jaskyne klenú nad podstavcom, vysokým asi dve stopy. V doske podstavca je vydlabané miesto pre zavinutú mŕtvolu. Tento podstavec, podobný oltáru, súvisí so skalou iba na zadnej strane. Pri hlave a nohách je ešte miesto pre stojaceho človeka, aj pred ním možno stáť, i keď sú dvere výklenku zavreté. Tieto dvere sú z medi alebo z iného kovu, majú dve krídla, ktoré sa pri otvorení dotýkajú bočných stien. Nestoja celkom svislo, ale trochu šikmo do výklenku a siahajú k podlahe natoľko, že ich otvoreniu možno zabrániť kameňom, položeným predo dvere. Kameň pre tento cieľ ležal zatiaľ pred vchodom krypty. Len neskoršie po Pánovom pohrebe ho privalia k zavretým dverám výklenku. Kameň bol dosť veľký a okresaný. Keď sa majú dvere znovu otvoriť, netreba po každý raz kameň vyvaliť z hrobky — čo by napokon šlo dosť ťažko pre nedostatok miesta — ale do prstencov, zapravených do kameňa, zapne sa reťaz, visiaca s povaly a pomocou nej sa kameň odtiahne. Ale aj tak je to ťažká práca pre niekoľko ľudí.

Naproti vchodu do hrobky stála v záhrade kamenná lavica. Vrch skaly bol zarastený trávou a dalo sa tam chodiť. S tohto miesta bolo viedieť nad hradbami vrch Sionu a niekoľko veží, betlehemskú

bránu, Gihonovu studňu a vodovod. Skala zvnútra bola pekne opracovaná, mala biele, červené a hnedé žilky.

Snímanie Pána Ježiša s kríža

Keď kríž stál opustený, obklopený iba niekoľkými strážcami, videla som asi päť mužov prichádzať od Betánie cez údolia. Pozreli sa ku krížu a znovu zmizli. Myslím, že to boli učeníci. Ale dvoch mužov, Jozefa z Arimatie a Nikodéma, videla som dnes už po tretí raz, ako skúmali okolie a uvažovali. Cez ukrižovanie boli celkom nablízku (asi vtedy, keď dali odkúpiť od žoldnierov Ježišovo rúcho). Neskoršie sa prišli pozrieť, či sa už ľud rozišiel. Potom odišli k hrobu, aby niečo pripravili. Vrátili sa zase ku krížu, dívali sa hore a okolo, ako keby si obzerali polohu miesta. Ustálili plán na sňatie s kríža a vrátili sa do mesta.

Posnášali veci, potrebné na balzamovanie a sluhovia priniesli z Nikodémovej kôlne dva rebríky a iné predmety potrebné na sňatie svätého tela. Obidva rebríky boly vlastne len žrde, do ktorých boly s dvoch strán zasadené zuby. Na rebríkoch boly aj háky, ktoré bolo možno pripevniť vyššie, alebo nižšie, aby sa rebrík mohol lepšie oprieť a aby sa naň mohlo niečo pri práci zavesiť.

Dobrá žena, u ktorej nakúpili korenia, všetko im zručne zabalila. Nikodém kúpil sto funtov korenia, čo zodpovedalo našim dvadsiatim kilogramom. Toto korenie niesli v malých prútených súdkoch, ktoré im viseli na prsiach. V jednom súdku bol prášok. Zelinky niesli v kožených a pergamenových balíčkoch. Jozef niesol schránku s olejom.

Neviem, aký to bol olej. Schránka bola červená s belasým príklopom. Sluhovia, ako som už spomenula, niesli na nosidlách nádoby, mechy a nástroje, ba v zatvorenom lampáši aj oheň.

Sluhovia predišli svojich pánov a vyšli na Kalváriu inou bránou, myslím, že Betlehemskou. Keď prechádzali cez mesto, šli aj popred dom, kde boly sídené zbožné ženy a Ján, aby si všeličo opatrily a mohly dať do poriadku Pánovo telo. Ženy šly v malej vzdialenosti za skupinkou sluhov. Bolo ich päť. Niektoré z nich niesly pod plášťom veľké balíky šatiek. Ženy, keď šly večer na tajné pobožnosti, zavily sa do dlhej a asi laket širokej plachty. S navíjaním začaly na pleci a opásaly sa tak tesne, že nemohly robiť dlhšie kroky. Potom si zavinuly druhú ruku, ba aj hlavu. Dnes mi to bolo nápadné. Bolo to smútočné rúcho.

Jozef a Nikodém mali tiež smútočné šaty, čierne rukávy a široký opasok. Cez hlavu pretiahnutý plášť bol voľný a široký, tmavošedivej farby. Všetko, čo niesli so sebou, zakryli týmto širokým plášťom. Obidvaja vyšli bránou, ktorou vyviedli Ježiša.

Ulice boly tiché a vymreté. Pre všeobecný strach každý sa zavrel doma. Mnohí sa dali na pokánie, len málo bolo tých, ktorí riadne zachovali sviatok. Keď Jozef a Nikodém došli k bráne, brána bola zatvorená, cesty a múry okolo boly obsadené vojskom. Boli to tí istí vojaci, ktorých si farizeji vyžiadali o druhej hodine, keď sa obávali vzbury. Dosiaľ ich ešte neodvolali. Jozef sa preukázal Pilátovým písomným rozkazom. Boli by ho ochotne prepustili, ale vyhlásili, že sa iba pred nedávnom márne usilovaly otvoriť bránu. Asi od zemetra-

senia sa zaprely krídla. Aj drábi, ktorí šli ukrižovaným lámať kosti, museli ísť okľukou cez nárožnú vežu. Ale keď Jozef a Nikodém chytili závoru, na všeobecný údiv, brána sa otvorila celkom ľahko.

Keď vyšli na Kalváriu, ešte bolo zamračené, chmúrno a hmlisto. Našli tam už svojich sluhov a zbožné ženy, ktoré sedely naproti krížu a plakaly. Kassius a viac vojakov, ktorí sa obrátili, stáli ako zmenení, placho a úctivo v určitej vzdialenosti. Jozef a Nikodém porozprávali Panne Márii a Jánovi, čo všetko urobili, aby zabránili potupnej smrti Ježišovej. Títo zasa rozpovedali, ako ťažko odvrátili zlámanie Ježišových kostí a ako sa tak vyplnilo proroctvo. Hovorili o Kassiovom bodnutí kopijou. Keď prišiel aj stotník Abenadar, všetci sa s hlbokým smútkom a úctou chopili práce, aby sňali sväté telo Pána, Majstra a Vykupiteľa a aby ho pripravili na pochovanie.

Panna Mária a Magdaléna sedely na vŕšku po pravej strane medzi Ježišovým a Dizmasovým krížom. Ostatné ženy dávaly do poriadku koreniny, masti, prestieradlá, vodu, huby, nádoby ap. Aj Kassius prišiel, keď videl, že sa Abenadar blíži a rozpovedal mu, akým zázrakom sa mu uzdravily oči. Všetci boli veľmi dojatí, slávne vážni, smutní a láskaví. Nič zbytočného nerozprávali, len občas zaznelo kde-tu bolestné vzdychnutie. V prudkom vzrušení bola najmä Magdaléna. Nikoho nevidela, nič nepočula.

Nikodém a Jozef opreli rebríky o kríž, vystúpili na ne s veľkou plachtou, na ktorej boly prišité tri široké remene; pevne ňou priviazali Ježišovo telo pod pazuchami a pod kolenami ku krížu a pomocou iných plachiet ruky k ramenám kríža.

Potom klinmi zo zadu vyrazili klince. Ježišove ruky sa ani veľmi nezachvely a klince ľahko vypadly z rán, lebo váhou tela boly značne rozšírené a plachtami vytiahnuté telo nespočívalo teraz už celou svojou váhou na klinoch. Ježišovo spodné telo s podlomenými kolenami v sediacej polohe spočívalo teraz na plachte, pretiahnutej cez ramená kríža, ktorá bola pripevnená k jeho rukám. Medzitým čo Jozef vyrazil ľavý klinec a spúšťal ľavú ruku k ramenu kríža, hlavu Pánovu, sklonenú na pravé plece, upevnil tiež v tejto polohe. Potom vyrazil pravý klinec a spustil pravú ruku k telu. Veľký klin, ktorým boly prerazené nohy, vytiahol Abenadar s dosť veľkou námahou.

Kassius zdvihol úctive klince so zeme a položil ich vedľa Panny Márie. Potom opreli zpredu rebríky ku krížu. Odviazali horný remeň a zavesili ho na hák rebríka. To isté urobili aj s ostatnými dvoma remeňmi. Potom, sostupujúc po stupňoch, zavesovali remene vždy na nižšie a nižšie háky. Takto kĺzalo sväté telo pomaly dolu, kde stotník Abenadar stál na schodíku a objal telo pod kolenami, potom sišiel s ním, kým Nikodém a Jozef, držiac medzi sebou horné telo Ježišovo, opatrne a pomaly sostupovali s rebríkov, ako keby držali v rukách ťažko raneného priateľa. Takto sa dostalo sväté, mučené telo Spasiteľovo s kríža na zem.

Toto snímanie bolo nesmierne dojímavé. Tí, ktorí ho prevádzali zaobchádzali tak opatrne a šetrne, ako keby sa boli báli, že Pánovi spôsobia bolesť. Prenikla ich láska aj úcta k svätému telu, ktorá bola v nich vypestovaná ešte za života Najsvätejšieho. Všetci prítomní neustále upierali svoj zrak na mŕtvolu Pána a každý pohyb sledovali so

slzami a inými výrazmi bolesti a úzkosti. Všetci boli potichu, ba aj tí, ktorí boli zamestnaní snímaním. Z akejsi mimoriadnej úcty hovorili len celkom máličko a tíško, a to len veci najpotrebnejšie. Keď zazneli údery kladív, ktorými vyrážali klince, zachvely sa novou bolesťou Mária a Magdaléna, ba aj ostatní, ktorí tam boli, lebo tieto zvuky im opäť pripomenuly ukrutné pribíjanie Ježiša na kríž. Obávali sa, že zasa počujú bolestné výkriky.

Keď bolo sväté telo sňaté, mužovia ho zabalili od kolien po driek a položili ho na plachtu do rúk matkiných, ktorá ho prijala s bolestným pohnutím.

ULOŽENIE PÁNA JEŽIŠA DO HROBU

Mŕtve telo Ježišovo pripravujú na pohreb

Panna Mária sedela na rozprestretej prikrývke. Chrbtom sa opierala o batoh složených plášťov, aby sa jej uľahčilo pri poslednej pocte mŕtvemu Synovi, ktorého jej mužovia složili v plachte do lona, lebo námaha a bolesť ju celkom vyčerpaly. Ježišova svätá hlava sa opierala o jej vyvýšené koleno a telo ležalo na rozostretej plachte. Bolesť a láska svätej Matky boly rovnako veľké. Zasa mala v náručí telo svojho milovaného Syna, ktorému za dlhého mučenia nemohla prejaviť svoju lásku. Keď sa pozerala na jeho rany, celkom zblízka videla hrozné stopy po mučení svätého tela. Bozkávala mu zakrvavenú tvár a Magdaléna mu ležala pri nohách dolu tvárou.

Mužovia sa utiahli nižšie na juhozápadný svah Kalvárie, kde chceli dokončiť prípravy na vystrojenie mŕtvoly. Kassius s niekoľkými vojakmi, ktorí sa obrátili k Pánovi, stál v úctyhodnej vzdialenosti. Nepriateľsky naladení vojaci odišli do mesta a tí, čo tu ostali, tvorili čestnú stráž, aby Ježišovi preukázali poslednú poctu a poskytli ochranu proti rušiteľom. Niektorí, keď boli požiadaní, pokorne a s dojatím pomáhali.

Zbožné ženy tiež pomáhaly. Keď bolo treba, podávaly mužom nádoby s vodou, huby, šatky, ma-

sti a koreniny a potom zasa stály v určitej vzdialenosti a všetko pozorne sledovaly. Medzi nimi boly Magdaléna, Kleofášová žena Mária, Salome a Veronika. Magdaléna bola zamestnaná pri svätom tele. Heliho žena Mária, tetka Panny Márie, staršia žena, sedela na hrádzi a zdiaľky sa ticho prizerala. Ján bol neprestajne pri Márii, aby jej mohol pomáhať. Bol poslom medzi ženami a mužmi. Tu pomáhal ženám, tam chlapom, ako to bolo potrebné pri pripravovaní mŕtvoly. O všetko sa postarali. Ženy maly kožené vrecia s vodou, ktoré sa daly roztvoriť a zasa na plocho složiť. Vodu zohrievali na žeravých uhlíkoch. Márii a Magdaléne podávali do rúk striedavo nádoby s vodou, huby s čerstvou vodou a žmýkaly huby.

Panna Mária aj pri svojich nevysloviteľných mukách prejavila silu ducha.*) Smútok jej nebránil, aby sa nevenovala Synovmu telu. Nemohla ho nechať v potupnom, zmučenom stave, preto hneď začala ošetrovať a čistiť milované telo. Vzadu rozviazala tŕňovú korunu a s veľkou pozornosťou a pomocou ostatných sňala ju Ježišovi s hlavy. Aby tŕne, ktoré vnikly do hlavy, nerozšírily pri pohybe rany, bolo ich treba od koruny po jednom odrezať. Korunu položili ku klincom. Okrúhlymi, žltými

---

*) Keď Emmerichová vo svojom zvyčajnom pašiovom rozjímaní 30. marca 1820 na Veľký piatok pozorovala podvečer snímanie s kríža, odrazu upadla do smrteľných mdlôb. Keď prišla k sebe, v neprestajných bolestiach rozprávala: „Keď som videla, ako kladú Ježišovo telo do Máriiných rúk, pomyslela som si: pozri sa, aká je silná, ani nezamdlela! Túto myšlienku, ktorá vzbudila u mňa väčší údiv ako súcit, môj sprievodca hneď odmietol a povedal mi: C í ť t e d a, č o o n a c í t i l a! V tej chvíli prenikla mi srdcom ostrá bolesť ako meč. Myslela som, že umieram a ešte stále to cítim.“ Touto bolesťou potom dlho trpela.

„Blízo mesta, kde ho ukrižovali, bola záhrada a v nej nový hrob, v ktorom ešte nikto nebol pochovaný. A keďže ten hrob bol blízo, ta pochovali Ježiša." (Jn. 19, 41nn.)

perovanými kliešťami povyťahovala Mária z rán dlhé tŕne a úlomky, ktoré sa zaryly do hlavy a smutne ich ukazovala okolostojacim. Časť tŕňov položili ku korune, časť si ponechali na pamiatku.

Pánova tvár bola krvou a ranami znetvorená na nepoznanie. Domykané vlasy na hlave a na brade sa od krvi polepily. Mária umyla zmučenú hlavu a tvár a vlhkou špongiou stierala z vlasov sadnutú krv. Pri umývaní sa jasne ukázalo ukrutné mučenie Ježišovo. Sústrastne, starostlivo a s láskou

ošetrovala Panna Mária ranu za ranou. Šatôčkou, ktorú mala omotanú okolo prstov pravej ruky, vymývala krv z rán na hlave, z vyhasnutých očú, z nosných dierok a z ušú. Šatkou na ukazováčku vyčistila polootvorené ústa, jazyk, zuby a pery. Tých niekoľko vlasov, ktoré Ježišovi ostaly, rozčesala na troje: bokom a dozadu. Vlasy, ktoré sčesala bokom, stlačila za uši. Keď Panna Mária očistila hlavu, pobozkala tvár a zakryla ju. Potom začala ošetrovať krk, plecia, prsia a chrbát, ramená a skrvavené, roztrhané ruky.

Ach, tu sa ukázalo strašné mučenie v celej hrôze. Všetky hrudné kosti, šľachy a svaly boly vytiahnuté a skrútené, neohybné a strnulé. Plece, na ktorom niesol ťažký kríž, bolo roztrhnuté hlbokou ranou. Celé horné telo samá opuchlina, samá rana po korbáčoch. Na ľavej strane hrudníka malá rana, kde vyšiel hrot Kassiovej kopije. Na pravej strane bola široká, veľká rana, ktorá mu preťala srdce. Mária vymyla a očistila všetky rany. Magdaléna kľačala pred ňou a pomáhala jej. Venovala sa najmä nohám, ktoré teraz znovu a naposledy umývala a utierala svojimi slzami.

Tam ležalo teraz sväté telo v matkinom náručí, bledomodré, lesklé, ako bezkrvné mäso, s krvou podbehnutými, hnedými škvrnami, červenými miestami, zbavenými pokožky. Hlava, horné telo a nohy boly už očistené od krvi a nečistoty. Mária zakryla umyté časti a počnúc hlavou, pomazala všetky rany olejom. Zbožné ženy kľačaly striedavo oproti nej a podávaly jej schránky, z ktorých ukazováčkom a palcom vyberala akési masti a vonné oleje, ktorými vyplňovala rany a natierala ich. Aj vlasy poliala olejom. Potom som videla, ako v ľa-

vej ruke držala Ježišove ruky a úctivo bozkávala a klincami spôsobené hlboké rany vyplnila tými masťami a korením, ktoré potom vkladala aj do ušú, nosa a do rany v boku. Magdaléna sa najviac venovala Pánovým nohám. Utrela ich, namastila, potom zasa slzami zmáčala. Jej tvár často spočívala na nich.

Zbadal som, že použitú vodu nevylievali, ale ju sbierali do kožených vriec, do ktorých žmýkali aj huby. Viac ráz som videla, že v krčahoch a vreciach na vodu, ktoré priniesly so sebou ženy, Kassius alebo iní vojaci donášali čerstvú vodu z Gihonovej studne, ktorá bola nablízku, takže ju bolo vidieť aj zo záhrady.

Keď už Panna Mária natrela všetky rany, zavinula Ježišovu hlavu, ale tvár mu ešte nezahalila. Zatlačila pootvorené oči, chvíľku na nich podržala ruky, zavrela Pánove ústa, objala Synovo sväté telo a svoju uplakanú tvár pritisla k jeho tvári. Magdaléna z úcty nedotkla sa tvári Ježišovej.

Jozef a Nikodém čakali už dobrú chvíľu opodiaľ, keď Ján pristúpil k Panne Márii a poprosil ju, aby sa rozlúčila so svojím Synom. Treba mŕtvolu pripraviť, lebo sa blíži sobota.

Mária ešte raz vrúcne objala Ježišovo telo a dojemnými slovami sa s ním rozlúčila. Mužovia ho potom zdvihli s plachtou a odniesli na miesto, kde mali mŕtvolu prichystať na pochovanie. Mária, znovu zachvátená bolesťou, ktorá sa pri ošetrovaní trocha zmiernila, spočívala so zahalenou tvárou v náručí zbožných žien. Magdaléna, ako by ju chceli olúpiť o toho, koho mala rada, s vystretými rukami šla niekoľko krokov, potom sa vrátila k bolestnej matke.

Svätú mŕtvolu sniesli s Golgoty po chodníčku na miesto, kde v záhybe kopca ležala plochá, hladká skala. Toto miesto si vybrali mužovia na balzamovanie a tu si pripravili všetko potrebné. Videla som rozprestretú riedku, ako by krajkovitú plachtu. Podobala sa „hladovej šatke", ktorú vyvesujú*) v niektorých kostoloch. Za detstva, keď som videla túto šatku, vždy som si myslela, že je to tá istá, ktorú som videla pri príprave Pánovej mŕtvoly. Asi bola sieťovitá, aby voda pri umývaní odtekala. Videla som však rozprestretú ešte jednu plachtu. Pánovo telo položili na sieťovitú plachtu a niekoľkí držali druhú plachtu nad ním. Nikodém a Jozef si kľakli a pod plachtou rozviazali povojník, ktorým bolo ovinuté Ježišovo telo od kolien po driek a odstránili zásteru, ktorú priniesol Jonadab, synovec svätého Jozefa, pred Ježišovým ukrižovaním.

Dolnú časť Ježišovho tela umyli hubami pod plachtou, ktorá ho pred nimi zakrývala. Potom plachtami, podloženými krížom pod horným telom a pod kolenami, zodvihli ešte stále prikryté telo a umyli zadnú časť tela bez toho, že by ho obracali. Tak dlho ho umývali, kým voda, vyžmýkaná z húb, nebola celkom čistá. Potom ho umyli myrhovou vodou. Videla som, ako ho zasa uložili, rukami úctive narovnali, lebo mal driek a kolená ohnuté a

*) „Hladovou šatkou" volajú v münsterskom biskupstve veľkú bielu plátenú plachtu, ktorú vo veľkom pôste zavesia v kostole na povalu medzi chórom a kostolnou loďou alebo pred hlavným oltárom. Tento záves je miestami ažúrovaný, má čipkové vložky, ktoré zobrazujú päť svätých rán, nástroje umučenia a iné podobné veci a udalosti. Tento záves pôsobí hlbokým dojmom na citlivé duše a povzbudzuje ich k sebaovládaniu, sebazapreniu, trpezlivosti a rozjímaniu.

zmeravené, ako mu ostaly pri umieraní na kríži. Potom mu pod boky prestreli plachtu, lakeť širokú a tri lakte dlhú, lono naplnili liečivými bylinami, podobnými šafránu, a posypali prachom, ktorý priniesol Nikodém. Spodné telo spolu so všetkým korením zavinuli povijanom, konce pretiahli medzi nohami a nad bokami sviazali. Po zavinutí natreli ešte rany na krížoch, zasypali korením, naložili byliny aj na nohy až po členky a konečne ovinuli nohy odspodu hore.

Tu priviedol Ján Pannu Máriu a ostatné zbožné ženy. Mária si kľakla k Pánovej hlave a položila pod ňu jemnú šatku, ktorú dostala od Klaudie Prokly, Pilátovej ženy, ktorú mala dosiaľ na krku pod plášťom. Potom spolu s ostatnými ženami vyplnili medzery medzi plecami a Ježišovou hlavou okolo krku až po líca bylinami a jemným práškom. Napokon Mária previazala všetko šatkou tesne okolo hlavy a pliec. Magdaléna vyliala za celú fľašu voňavky na ranu v boku, kým ženy ho ešte obložily korením. Mužovia nakládli korenie pod pazuchy, vyplnili ním srdcovú jamku a všetky medzery okolo tela. Zmeravené ruky mu položili krížom cez prsia, nakoniec celé telo až po prsia zavinuli do veľkej bielej plachty tak, ako sa zavíjajú malé deti. Pod jednou pazuchou uviazali jeden koniec širokého povíjana, zdvihli telo a ramená, obkrútili ním hlavu a potom trup smerom dolu, takže telo dostalo podobu zabalenej bábiky. Telo položili na veľké šesťlaktové prestieradlo, ktoré kúpil Jozef z Arimatie, a zabalili ho doň. Ležalo na ňom krížom. Jeden roh plachty zahly od nôh k hrudi, druhý cez hlavu na ramená a potom ho ovinuli postrannými koncami.

Všetci kľakli okolo Pánovho svätého tela, aby sa s ním rozlúčili, keď sa odrazu stal pred ich očami zázrak: na povrchu prestieradla zjavila sa celá postava tela so všetkými ranami v hnedočervenej farbe, ako keby ich bol chcel odmeniť za láskavé ošetrenie a za ich smútok a zanechať im svoj obraz cez všetky obaly. S plačom objali sväté telo a s úctou pobozkali túto podivuhodnú podobizeň. Ich údiv bol taký veľký, že ešte raz nadvihli plachtu a videli, že všetko pod ňou ostalo čisté, biele, iba na hornom obale bola vykreslená Pánova postava.

Tá strana plachty, na ktorej ležalo telo, ukazovala obraz chrbáta. Obraz nebol odtlačkom krvácajúcich rán, veď celé telo bolo obložené bylinami a zavinuté do mnohých obalov. Bol to zázračný obraz: svedectvo Boha Stvoriteľa na Ježišovom tele.

O neskoršom osude tejto svätej plachty videla som všeličo, ale tieto spomienky si neviem usporiadať. Po zmŕtvychvstaní videla som ju s ostatnými šatkami v imaní Ježišových priateľov. Videla som, že ju raz komusi vytrhli, keď ju niesol pod pazuchou. Dva razy som ju videla v rukách Židov a videla som ju na rozličných miestach a v akej úcte bola u kresťanov. Raz sa strhla pre ňu hádka a aby ju skončili, hodili svätú plachtu do ohňa, ale nezhorela. Zázračne vyletela do rúk istého kresťana. Urobily sa z nej tri odtlačky, keď ju zbožní ľudia za modlitieb položili na iné plachty, a to so zadnej strany i so složenej prednej strany. Spôsobily veľa zázrakov. Pôvodnú som videla potom raz trochu poškodenú, na niekoľkých miestach bola natrhnutá. V Ázii bola vo veľkej úcte, ale nie-

u katolíckych ľudí. Meno dotyčného mesta som zabudla, len toľko viem, že to bolo vo veľkej krajine v blízkosti domoviny troch svätých kráľov. V týchto videniach som sa dozvedela niečo aj o Turíne a o Francúzsku, o pápežovi Klementovi I. a o cisárovi Tiberiovi, ktorý umrel päť rokov po smrti Kristovej. Tieto údaje som však väčšinou zabudla.

Mŕtve telo Ježišovo uložia do hrobu

Mužovia položili Ježišovu mŕtvolu na kožené nosidlá, zakryli ju hnedou prikrývkou a podstrčili bokom dve tyčky. Veľmi živo mi to pripomínalo archu úmluvy. Predné konce drúkov niesli na pleciach Nikodém a Jozef, zadné Abenadar a Ján. Za nimi šla Mária, jej tetka Mária, Heliho žena, Magdaléna a Kleofášova žena Mária, potom ženy, ktoré na kopci sedely trochu obďaleč: Veronika, Johana Chúza, Markova matka Mária, Zebedeova žena, Salome, Mária Salome, jeruzalemská Salome, Zuzana a Anna, dcéra brata svätého Jozefa, ktorá bola vychovaná v Jeruzaleme. Sprievod uzavieral Kassius so svojimi vojakmi. Ostatné ženy, ako napr. naimská Maroni, Diana, žena zo Samarie a Mara, boly teraz v Betánii pri Marte a Lazárovi.

Niekoľko vojakov šlo vpredu s fakľami, lebo v hrobe bolo treba svietiť. Takto tiahli asi sedem minút cez údolie do záhrady, ticho a bôľne spievajúc žalmy. Na protiľahlom kopci videla som Jakuba staršieho, Jánovho brata. Díval sa na sprievod a potom odišiel, aby podal zprávu ostatným učeníkom, ktorí sa skrývali v jaskyniach.

Záhrada nepravidelného tvaru, na konci ktorej stála trávou zarastená kamenná hrobka, bola ohradená živým plotom. Okrem tohto pri vchode bol ešte latový plot, pripevnený na koly železnými čapmi. Pred vchodom do záhrady a pred hrobkou stálo niekoľko paliem. Inak boly v záhrade iba kry a kvety.

Videla som, ako sa sprievod zastavil pri vchode záhrady; vytiahli niekoľko tyčiek a uvoľnili vchod. Tieto tyčky neskoršie použili ako páky, aby mohli privaliť kameň k dverám krypty. Keď došli k hrobu, preložili sväté telo s nosidiel na dosku, pod ktorú dali krížom plachtu. Nikodém a Jozef chytili konce dosky, druhí dvaja držali plachtu. Hrobku, ktorá bola celkom nová, Nikodémovi sluhovia už vyriadili a vykadili. Bola celá ozdobená. Podstavec bol pri hlave o niečo širší než pri nohách a v doske bola vydlabaná priehlbeň pre mŕtvolu s malou vyvýšeninou pri hlave a nohách.

Zbožné ženy si posadaly na lavicu proti vchodu do hrobky. Štyria mužovia sniesli Pánovo telo do krypty, tam ho složili, priehlbeň v doske podstavca vyplnili bylinami, rozprestreli plachtu a položili na ňu sväté telo. Napokon ešte slzami prejavili svoju lásku k svätému telu a potom vyšli z hrobky. Vtedy vstúpila dnu Panna Mária, sadla si pri hlave na podstavec, ktorý vyčnieval nad podlahou asi na dve piade, potom s plačom klesla na Synovu mŕtvolu. Keď opustila hrobku, pribehla Magdaléna. V záhrade natrhala kvetov a zelených ratolestí a zasypala nimi sväté telo. Zalamovala rukami a s plačom objímala nohy Pánove. Keď ju mužovia zvonku upozornili, že treba odísť, vyšla a sadla si znova na lavicu. Potom mužovia preložili na Maži-

šovo telo konce plachty, ktoré visely po stranách, celý podstavec zakryli hnedou prikrývkou a zavreli dvere. Vodorovne a svisle priložili na ne železné závesy. Vyzeralo to ako kríž.

Veľký kameň na uzavretie dverí, ktorý ešte ležal pred hrobkou, podobal sa truhle alebo náhrobnému kameňu. Človek mohol na ňom ležať vystretý. Bol náromne ťažký a mužovia ho privalili k dverám krypty pomocou kolov, ktoré povyťahovali zo záhradnej ohrady. Vonkajší vchod hrobky zavreli ľahkými pletenými dverami.

Všetky tieto práce v hrobke konali pri svetle fakieľ, lebo dnu bola tma. Počas pochovávania videla som v okolí záhrady a Kalvárie chodiť sem a tam viac chlapov. Boli smutní a bojazliví. Pravdepodobne to boli učeníci, ktorí sem prišli po Abenadarovej zpráve a potom sa zasa vrátili.

Návrat domov. Sobota

Bolo treba odísť, lebo nadišla sobota. Nikodém a Jozef sa odobrali do mesta cez malú bránku, ktorá viedla v blízkosti záhrady cez mestské hradby. Bola súkromnou výhodou. Sľúbili Panne Márii, Magdaléne, Jánovi a niekoľkým ženám, ktoré sa chcely ešte vrátiť na Kalváriu, aby sa tam pomodlili a priniesli odtiaľ veci, ktoré tam zanechali, že na zaklopanie im otvoria túto bránku a priam tak aj bránu Večeradla. Panna Mária, jej stará sestra, Heliho žena, Markova matka Mária a iné ženy odišly spoločne do mesta. Nikodémovi a Jozefovi sluhovia vyšli na Kalváriu, aby odniesli domov náradie, ktoré tam ešte ostalo.

Vojaci sa odobrali k tým, ktorí stáli pri bráne. Kassius s kopijou odišiel na koni k Pilátovi a rozpovedal mu všetko, čo sa mu prihodilo. Sľúbil, že mu podá presnú zprávu o každej udalosti, ak ho Pilát zaradí do stráže pri hrobe, lebo Židia Piláta iste o to požiadajú. Pilát s tajnou hrôzou počúval Kassiovo rozprávanie, ale správal sa k nemu ako k blúznivcovi a z poverčivosti mu rozkázal, aby kopiju vyložil predo dvere.

Keď sa Panna Mária a jej sprievod so svojimi vecami vracali s Kalvárie, kde sa modlili a plakali, videli, že im ide v ústrety skupina vojakov s fakľami, preto sa stiahli na kraj cesty, kým oddiel neprešiel.

Vojaci šli na Kalváriu, pravdepodobne aby odniesli a zakopali kríže ešte pred príchodom soboty. Ženy pokračovaly v ceste k bráne, keď vojaci prešli.

Jozef a Nikodém stretli sa v meste s Petrom, so starším a mladším Jakubom. Všetci plakali. Najmä Peter bol náramne smutný a rozčúlený. So slzami v očiach ich objímal, obviňoval sa a nariekal, že nebol prítomný pri Ježišovej smrti. Ďakoval im za Pánovu hrobku a za pochovanie. Všetci boli bez seba od bolesti. Aj im sľúbili, že ich pustia do Večeradla, keď zaklopú. Potom sa rozlúčili, aby vyhľadali ostatných roztratených učeníkov.

Neskoršie som videla, ako klopala Panna Mária so svojím sprievodom na bránu Večeradla a ako ich ta pustili. Pustili aj Abenadara, potom aj apoštolov a viacerých učeníkov. Ženy sa stiahly do príbytku Panny Márie. Trocha sa občerstvily, potom ešte niekoľko minút ostaly pospolu v smútku a v úzkosti a o všeličom sa dohovorily. Chlapi sa

preobliekli a videla som, ako stáli pod lampou a oslavovali sobotu. Potom zjedli baránka pri stoloch vo Večeradle, ale bez obradov. To už nebol veľkonočný baránok, toho jedli už včera. Hlboký smútok panoval v duši každého. Aj zbožné ženy sa modlily s Máriou pod jednou lampou. Neskoršie, keď sa už celkom sotmilo, vpustili Lazára, Martu, ktorí prišli sem na sobotu z Betánie. Rozhovorom sa obnovila spoločná bolesť.

Zatknutie Jozefa z Arimatie

Jozef z Arimatie neskoro večer vracal sa domov z Večeradla v sprievode niekoľkých učeníkov a žien. Bojazlivo a smutne kráčali ulicami Sionu. Naraz v blízkosti Kajfášovho paláca vystúpila z úkrytu ozbrojená tlupa a zadržala Jozefa. Ostatní v strachu s krikom sa rozutekali. Videla som, keď statočného Jozefa zavreli do hradnej veže v blízkosti súdneho domu. Zatknutie nariadil Kajfáš a previedli to pohanskí vojaci, ktorí nesvätili sobotu. Kajfáš si zaumienil, že Jozefa nechá umrieť hladom a nikomu neohlási jeho zmiznutie.

Stráž pri Ježišovom hrobe

V noci s piatku na sobotu som videla, ako sa radí Kajfáš s vedúcimi Židmi o všetkom, čo treba urobiť po týchto zázračných udalostiach a čo sa nebude priečiť nálade ľudu. Po tejto porade ešte v noci odišli k Pilátovi a rozpovedali mu, že sa pamätajú, ako ten klamár ľudu tvrdieval, že na

tretí deň vstane zmŕtvych. Nech dá Pilát strážiť hrob po tri dni, aby poprípade Ježišovi učeníci neukradli mŕtvolu a potom nerozhlásili, že vstal zmŕtvych, a druhé klamstvo by bolo horšie než prvé.

Ale Pilát sa už nechcel viac zapodievať s touto vecou a povedal:

— Máte vlastnú stráž, choďte a dajte hrob strážiť, ako viete!

Ale zato vyslal Kassia, aby šiel so strážou, všetko dobre pozoroval a podal mu zprávu. Potom som ich videla vyjsť po dvanástich ešte pred úsvitom. Vojaci neboli oblečení v rímskej rovnošate. Boli to chrámoví vojaci, vyzerali ako drabanti. Na tyčkách niesli koše s ohňom, aby mohli v nočnej tme všetko pozorovať a aby mali v hrobke svetlo.

Keď ta došli a presvedčili sa, že mŕtvola je tam, pretiahli pásku krížom cez dvere krypty a odtiaľto druhú pásku ku kameňu predo dvermi. Pásky opatrili pečaťou polmesiacovho tvaru. Potom sa vrátili do mesta a stráž zaujala miesto naproti vonkajším dverám. Na stráži bolo striedavo päť až šesť mužov. Niektorí prinášali z mesta jedlo. Kassius však neopustil svoje stanovisko. Tam stál alebo sedel v jarku pred vchodom hrobky na takom mieste, odkiaľ mohol vidieť na tú stranu zatvoreného podstavca, kde spočívaly Pánove nohy. Dostal veľkú vnútornú milosť a nazrel do mnohých duchovných tajomstiev. Pretože predtým nepoznal podobný stav, väčšinu času strávil v podivnom vnútornom osvietení. Bol ako omámený, takže ani nevnímal okolie. Až od tej chvíle sa celkom zmenil a stal sa novým človekom. Deň strávil v pokání, vo vzdávaní vďaky a modlitbe.

Veľká sobota priateľov Ježišových

Včera večer som videla mužov vo Večeradle, kde boli všetci pospolu, asi dvadsiati. Pri svetle lampy, oblečení v dlhom bielom rúchu, oslavovali príchod soboty. Neskoršie odišli spať. Väčšina sa odobrala do iných domov. Aj dnes som ich videla z väčšej časti ticho shromaždených v dome, kde sa striedavo modlili a čítali. Medzitým po jednom prichádzali noví.

V dome, kde bývala Panna Mária, bola aj veľká sieň, rozdelená kobercami a prístavnými stenami na oddelenia na spanie.

Keď sa zbožné ženy vrátily od hrobu, všetky veci, čo maly so sebou, poukladali na miesto. Jedna z nich zapálila lampu, ktorá visela uprostred miestnosti. Potom si všetky staly pod lampu okolo Panny Márie a striedavo sa modlily. Boly smutné a pohrúžené do pobožnosti. Potom sa trochu občerstvily. Prišla aj Marta, Maroni, Dina a Mara, sprevádzané Lazárom, ktorý šiel medzi mužov do Večeradla. Tým, čo práve prišli, rozpovedaly Pánovu smrť a pohreb a potom, keďže už bolo neskoro, odišly niektoré ženy v sprievode mužov do mesta, do svojich domovov. Cestou, ako som už spomenula, zatkli Jozefa a zatvorili ho do hradnej veže.

Ženy, ktoré ostaly, utiahly sa do oddelených cieľ na spanie, dlhými šatkami si zakryly hlavy a za istý čas sedely ešte na zemi v tichom smútku, opierajúc sa o složené prikrývky. Potom vstaly, rozložily prikrývky, odložily sandálky, opasky a niektoré časti odevu, zakrútily sa od hlavy po päty — ako

obyčajne spávaly — a daly sa na krátky odpočinok.

O polnoci boly znova na nohách, obliekly sa, upravily lôžka a shromaždily sa okolo Panny Márie pod lampou, aby sa opäť striedavo modlily.

Odkedy sa ľudia modlia, zbožné a verné dietky božie vstávaly k nočnej modlitbe. Niektorí ju konali z vnútornej potreby, iní podľa cirkevného ustanovenia. Keď Ježišova matka a jej družky, i pri toľkých trápeniach, zadosťučinily povinnosti, týkajúcej sa nočnej modlitby, zaklopal u nich Ján a niekoľkí učeníci, ktorí sa už medzitým pomodlili vo Večeradle. Všetky sa zahalily do plášťov a spolu s Pannou Máriou odišli do chrámu.

Asi v tom istom čase, v ktorom bol hrob zapečatený, totiž okolo tretej hodiny rannej, videla som ísť do chrámu Máriu s ostatnými ženami, s Jánom a učeníkmi. Veľa Židov po strovení veľkonočného baránka na úsvite chodievalo do chrámu, ktorý na tieto sviatky býval otvorený už od polnoci, pretože obrady sa začínalv zavčas rána. Dnes však pre porušenie osláv a znesvätenie chrámu bolo všetko akosi zanedbané. Tak sa mi pozdávalo, že Panna Mária a jej priatelia sa chcú iba rozlúčiť s chrámom, v ktorom ju vychovávali pre službu svätostánku. Chrám bol podľa zvyku otvorený a osvetlený lampami. Podľa obyčaje mohol ľud tohto rána vkročiť do predsiene kňazov. Ale v kostole skoro nebolo človeka, okrem niekoľkých strážcov a sluhov. Od včerajšieho veľkého rozruchu bolo všetko rozhádzané. Prítomnosť mŕtvych chrám znesvätila. Keď som to videla, myslela som si: „Ako to len všetko dajú do poriadku?"

Synovia Simeonovi a Jozefovi synovcovia, kto-

rých veľmi zronila zpráva o zatknutí ich ujca, stretli sa s Máriou a s jej sprievodom. Povodili ich všade, lebo mali v chráme dozor. Mária a ostatní s hrôzou si prezerali veľké spustošenie a v duchu ďakovali Bohu, že vydal svedectvo o pravde. Sprievodcovia len stručne rozpovedali o udalostiach včerajšieho dňa.

Videla som, že stopy včerajšieho spustošenia neboly ešte odstránené. V miestach, kde sa predsieň stýka so svätyňou, boly múry také rozpukané, že cez škáry dalo sa prejsť a múry hrozily spadnutím. Prah nad roztrhnutou oponou pred svätyňou sa zrútil. Stĺpy, ktoré ho niesly, sa nachýlily. Opona visela vo dvoch kusoch. Pretože na severnej strane chrámu pri prerútenej Simeonovej cele vypadol veľký kameň zo steny, vznikol v miestach, kde sa zjavil Zachariáš, taký veľký otvor, že ženy mohly cez ňu prejsť celkom ľahko. Pri veľkej kazateľnici, kde kedysi malý Ježiš učil, cez roztrhnutú oponu mohli sa pozrieť do svätyne, čo inokedy nebolo dovolené. Aj na mnohých iných miestach boly múry popukané, podlaha preľahnutá, stĺpy nachýlené.

Panna Mária so svojím sprievodom pochodila všetky miesta, ktoré jej boly skrz Ježiša sväté. Kľakla na kolená, pobozkala sväté miesta a so slzami v očiach vysvetľovala dojemnými slovami, aká spomienka ju k nim viaže. I jej sprievodkyne ich uctily podobným spôsobom.

Židia preukazujú veľkú úctu miestam, kde sa dialo niečo posvätného. Dotknú sa ho, pobozkajú a padnú na tvár. Nikdy som sa nad tým nepozastavila. Keď človek vie, verí a cíti, že Boh Abrahámov, Izákov a Jakubov je živý Boh, ktorý prebýva medzi svojím národom v chráme, vo svojom jeru-

zalemskom príbytku, divil by sa skôr tomu, keby sa Židia tak nesprávali. Kto verí v živého Boha Otca, Spasiteľa a Posvätiteľa ľudstva, ten sa nečuduje tomu, že ľudia, jeho deti preukazujú jemu a všetkému, čo sa naň vzťahuje, viac lásky, úcty a uznania, ako svojim pozemským rodičom, priateľom, učiteľom, vrchnosti a vladárom. Pre Židov znamenal chrám a sväté miesta to, čo pre nás, kresťanov, Sviatosť Oltárna. Aj medzi Židmi boli slepí a „osvietenci", ako medzi nami, ktorí neuznávajú živého a všadeprítomného Boha, ale s najpoverčivejšou úctou slúžia všelijakým svetským modlám. Nezamyslia sa nad Ježišovými slovami: „Kto mňa zaprie pred ľuďmi, toho i ja zapriem pred svojím nebeským Otcom." Takí ľudia, ktorí neustále slúžia duchu sveta a lži myšlienkami, slovami a skutkami, ale pri tom odmietajú uctievanie Boha, obyčajne hovorievajú — ak totiž nie sú už tak ďaleko, že Boha zavrhujú —, že uctievajú Boha v duchu a v pravde. Neuvedomujú si však, že to znamená: „Večná Pravda, ktorá vzala na seba ľudské telo, vydala svedectvo o pravde, žila medzi nami, umrela za nás, ale chce ostať na zemi prítomná so svojou Cirkvou vo Sviatosti Oltárnej až do skončenia sveta."

S takou úctou chodila Panna Mária po chráme so svojimi družkami. Ukázala im, kde vkročila po prvý raz do chrámu ako malé dievčatko, kde bola vychovávaná, v južnej časti chrámu, až do zasnúbenia. Ukázala im, kde bola zasnúbená so sv. Jozefom, kde obetovala malého Ježiška, kde prorokovali Simeon a Anna. Tu ľútostive plakala, lebo proroctvo sa vyplnilo a jej srdce prerazil meč. Ukázala, kde našla dvanásťročného Ježiša učiť v chrá-

me a s úctou pobozkala kazateľnicu. Pozrely si aj pokladničku, do ktorej vhodila vdova svoj posledný halier, a miesto, kde Ježiš odpustil cudzoložnej žene. A keď spomienkami, dotykom, slzami a modlitbou uctily všetky miesta, ktoré boly posvätené nejakou udalosťou Ježišovho života, vrátily sa na Sion.

Panna Mária v tichom plači a hlbokom smútku a vážnosti rozlúčila sa s chrámom, ktorého znivočenie a prázdnota v tento svätý deň dávalo svedectvo o hriešnosti ľudu. Spomenula si, ako plakal Ježiš nad chrámom a čo všetko vtedy predpovedal: „Zrúťte tento chrám a ja ho za tri dni zasa postavím" a myslela na to, ako nepriatelia ničili chrám Ježišovho tela a túžila po treťom dni, keď sa má vyplniť slovo Večnej Pravdy.

Keď sa za ranného brieždenia vrátily na Sion do Večeradla, Panna Mária so svojím sprievodom utiahla sa do svojho príbytku, ktorý stál v pravej časti dvora. Pri dverách sa s ňou rozlúčil Ján a učeníci a odišli do Večeradla k ostatným mužom, ktorých tu bolo vyše dvadsať, aby tu strávili celú sobotu v smútku a modlitbe. Videla som, že občas bojazlivo vpúšťali prichodiacich a rozprávali sa s nimi. Všetci mali pocit vnútornej úcty, ale aj zahanbenia pred Jánom, ktorý bol prítomný pri Pánovej smrti. Ján však bol k nim zhovievavý a láskavý. Úprimne sa utiahol do úzadia ako dieťa. Videla som ich raz aj jesť. Inak boli veľmi potichu a dom bol zamknutý. Ale ani nič zlého nikto nemohol proti nim podniknúť, pretože dom patril Nikodémovi a oni ho prenajali na veľkonočné slávnosti.

Znova som videla zbožné ženy v zatemnenej sieni, osvetlenej iba svetlom lampy, za zamknutými

dverami a zatiahnutými obločnými záclonami. Raz sa shromaždily k modlitbe pod lampou okolo Panny Márie, raz sa utiahly do svojich oddelení a zahalily si hlavu smútočnou šatkou, alebo si sadly na plochú debnu, posypanú popolom, aby smútily, alebo sa modlily tvárou k stene. Kedykoľvek sa postavily pod lampu k modlitbe, vždy si najprv odložily smútočný závoj. Videla som, že slabšie si trochu zajedly, ostatné sa však postily.

Môj zrak sa sem často obracal. Vždy som ich videla, ako som to opísala: v tmavej miestnosti sa modlily a trúchlily. Keď sa moje rozjímanie pripojilo k spomienkam Panny Márie na Pána Ježiša, videla som niekedy aj svätý hrob a asi siedmich strážcov, ktorí stáli alebo sedeli naproti vchodu. Priamo pred vstupom do hrobky ticho stál v akejsi jame Kassius, ponorený do seba. Videla som aj zatvorené dvere krypty a privalený kameň. Ale cez dvere som videla aj Pánovo telo, ako tam ležalo, obklopené leskom, medzi dvoma modliacimi sa anjelmi.

PODVEČER VZKRIESENIA

Ježišov duch sa zjaví matke

Keď sa sobota chýlila ku koncu, vošiel Ján k zbožným ženám, trúchlil s nimi a potešoval ich. Zachvíľu ich opustil a prišiel Peter a Jakub starší s tým istým úmyslom. Neskoršie aj oni odišli. Potom si ženy — a to každá osobitne — ešte raz sadly na debny s popolom a zahalené do smútočného závoja istý čas trúchlily.

Ako sa Panna Mária vrúcne modlila, túžiac po Ježišovi, pristúpil k nej anjel a povedal jej, aby šla k malej bránke Nikodémovej, lebo prichádza Pán, Máriino srdce naplnila veľká radosť. Zahalila sa do plášťa a odišla. Ostatným ženám sa o tom nezmienila. Videla som ju, ako sa ponáhľala sama k bránke pri mestských hradbách, cez ktorú sa vracaly domov zo záhrady.

Mohlo byť deväť hodín večer, keď som pozorovala, že sa Mária naraz zastavila na osamelom mieste v blízkosti brány, dívala sa vo vytržení a v radostnom očakávaní k vysokým múrom. Žiariaci Ježišov duch sa vznášal v sprievode celého sboru duší praotcov smerom k Márii. Obrátil sa k praotcom a ukazujúc na Pannu Máriu, povedal:

— Mária, moja matka!

Zdalo sa mi, že ju objal a potom zmizol. Panna Mária padla na kolená a pobozkala zem, kde stál

jej Syn. V skale ostaly odtlačky kolien a nôh. Nevýslovne potešená vracala sa k ženám, ktoré pri stole pripravovaly masti a korenia. Nerozpovedala im, čo sa prihodilo, ale bola veľmi posilnená, tešila ostatných a utvrdzovala ich vo viere.

Keď sa Mária vrátila, videla som ženy stáť pri dlhom stole, ktorý bol zakrytý prikrývkou, siahajúcou až po podlahu. Na stole boly rozličné liečivé byliny, ktoré ženy preberaly, miešaly a usporadúvaly. Malé fľaštičky naplňovaly masťami a voňavkami. Bolo tam aj veľa rezaných kvetín. Pamätám sa na pruhovaný kosatec a ľaliu. Všetko zabalily do plachiet. Kým bola Mária preč, bola Magdaléna, Kleofášova žena, Salome, Johana Chúza a Mária Salome v meste nakupovať. Maly v úmysle zajtra zavčas rána obsypať bylinami Ježišovo zabalené telo a pokropiť ho voňavkami. Videla som, že časť týchto potrieb zaopatrili u obchodníčky učeníci, priniesli ich do domu, ale k ženám nevošli.

Vyslobodenie Jozefa z Arimatie

Zanedlho potom, čo Panna Mária videla ducha svojho Syna a vrátila sa k ženám, videla som Jozefa z Arimatie, ako sa modlil v žalári. Zrazu som uvidela, že sa žalár ožiaril a niekto volal Jozefa po mene. Hore pri škáre v stene som videla nadvihnutú strechu a v otvore žiarivú postavu, ktorá spustila plachtu, pripomínajúc tú do ktorej Jozef zavinul Ježiša. Zjavenie oslovilo Jozefa, aby po plachte vystúpil hore. Nato obidvoma rukami sa chytil plachty a opierajúc sa nohami o vyčnievajú-

ce kamene v múre, vystúpil asi do výšky dvoch mužov k otvoru, ktorý sa za ním zasa zatvoril. Keď sa Jozef dostal hore, zjavenie zmizlo. Neviem, či to bol Pán, alebo nejaký anjel, ktorý ho vyslobodil.

Videla som ho nepozorovane bežať po hradbách až do blízkosti Večeradla, ktoré stálo neďaleko južnej sionskej hrodby. Tu sostúpil a zaklopal na bránu Večeradla. Učeníci, ktorí sa tam sišli, zavreli totiž všetky dvere a boli veľmi smutní, že Jozef zmizol. Už uverili zpráve, že ho hodili do kanála. Keď mu otvorili bránu a on vstúpil medzi nich, práve tak sa tešili ako neskoršie, keď sa Peter vyslobodil zo žalára a vrátil sa k nim. Jozef rozprával o zjavení a oni sa veľmi tešili a radovali. Ďakovali za všetko Pánu Bohu a dali Jozefovi jesť. Ale on ešte v noci utiekol z Jeruzalema do svojho rodiska Arimatie. Ale keď dostal zprávu, že mu už nehrozí nebezpečenstvo, vrátil sa do Jeruzalema.

V ten deň večer videla som aj Kajfáša a niekoľkých kňazov. Radili sa s Nikodémom v jeho dome. Zdanlive veľmi priateľsky sa ho vypytovali na všeličo, ale teraz už neviem, na čo. On pevne a verne vydržal v obrane Ježišovej. Potom sa rozišli.

Noc pred vzkriesením

Zachvíľu potom som sa pozrela na Pánov hrob. Vôkol panovalo ticho a pokoj. Asi sedem strážcov postávalo alebo sedelo naproti hrobke a okolo nej. Kassius za celý deň opustil svoje miesto pred vchodom len občas na niekoľko minút. Teraz opäť

stál v jame, zahĺbený do rozjímania a očakávania. Dostalo sa mu veľkých milostí a osvietenia a mal veľa vnútorných videní.

Bola noc. Nádoby s ohňom pred hrobkou vrhaly kolom dokola ostré svetlo. V zbožnom rozjímaní priblížila som sa k svätému telu. Bolo zavinuté ako predtým, ožiarené svetelnými lúčami, s oboch strán stáli anjeli, ktorých som videla stáť Ježišovi pri hlave a nohách odvtedy, čo Pána složili do hrobu. Títo anjeli mali úplne kňazskú podobu a rukami skríženými na prsiach pripomínali cherubov na arche úmluvy. Iba krídla som im nevidela. Celý pohreb a hrobka mi často živo vyvolávaly obraz archy úmluvy v rozličných obdobiach jej histórie. Túto žiaru a prítomnosť anjelov pravdepodobne videl aj Kassius, preto tam stál neprestajne s očami upretými ku krypte. Podobal sa človeku, ktorý sa klania Sviatosti Oltárnej.

Keď som zbožne pozorovala sväté telo, videla som, ako keby Pánov duch so spasenými dušami praotcov prenikol cez skalu a pristúpil k podstavcu a ukázal sprievodu všetky znaky ubližovania na svojom tele. V tej chvíli sa zdalo, ako by boly zmizly všetky obaly. Videla som sväté telo, pokryté ranami. Telo sa zdalo celkom priesvitné. Rany, pohanenia a bolesti daly sa rozoznať do najmenších podrobností. Duše ho obklopily s nevysloviteľnou úctou, chvely sa a plakaly od sústrasti.

Teraz som mala videnie, ktorého smysel neviem celkom zreteľne rozpovedať. Videla som obraz, ako keby Ježišova duša, spojac sa úplne so svätým telom, hoci telo nežilo, bola s ním a v ňom unikla hrobu. Zdalo sa mi, že anjeli vynášajú ra-

nami pokryté a zmučené telo v tej istej polohe, v akej ležalo v krypte. Zarazená som videla, že prenikajú cez skaly a vznášajú sa do nebies, ako keby Ježiš pred trónom nebeského Otca predstavoval svoje zmučené telo uprostred nekonečného množstva klaňajúcich sa anjelov. Stalo sa to podobným spôsobom, ako keď po Ježišovej smrti duše niektorých prorokov spojily sa s telom a zjavily sa v chráme bez toho, žeby boly skutočne ožily a že by boly musely znova umrieť; veď ich duše bez násilia odložily telo. Za tohto videnia ho nesprevádzaly duše praotcov. Ale dodnes neviem, kde boly zatiaľ, kým som ich znova nevidela s duchom Pánovým.

V tomto videní som zbadala, že sa zachvela aj hrobka. Štyria vojaci odišli pre niečo do mesta, ostatní traja ako by boli omdleli. Mysleli, že je to zemetrasenie a nezbadali pravú príčinu. Avšak Kassia to veľmi dojalo a rozrušilo. Bolo mu totiž trochu jasné, čo sa stalo, ale všetko neporozumel. Vytrval na svojom mieste a s veľkou zbožnosťou čakal, čo sa bude diať. Vojaci sa medzitým vrátili z mesta.

Moje videnia sa teraz znova obrátily k ženám. Videla som, že už dokončily pripravovanie rastlín a zabalily ich do plachiet, potom sa utiahly do svojich izieb, ale nešly spať, iba sa oprely o složené prikrývky, aby si trochu zdriemly, pretože ešte pred východom slnka chcely vyjsť k Ježišovmu hrobu. Už viac ráz prejavily starosť v súvislosti so svojím úmyslom. Obávaly sa totiž, že Ježišovi nepriatelia budú na nich striehnuť, keď pôjdu z mesta. Ale Panna Mária, ktorá od zjavenia sa Pána bola naplená odvahou, tešila ich a posmeľovala,

aby po krátkom odpočinku šly pokojne ku hrobu, že sa im nič nestane. Nato si ľahly.

V noci okolo jedenástej Panna Mária, hnaná láskou a túžbou, nemohla ďalej ostávať doma. Vstala, celkom sa zahalila do šedivého plášťa a samotná opustila dom. Pomyslela som si: Ako len možno dovoliť, aby utrápená, rozrušená Matka odišla teraz samotná? Ale potom som videla, že ide v smútku ku Kajfášovmu domu, odtiaľ k Pilátovmu palácu — je to dobrý kus cesty do mesta. Pochodila samotná celú Ježišovu krížovú cestu po prázdnych uliciach, zastavila sa na každom mieste, kde Pána stihla nejaká bolesť alebo ublíženie. Ako keby bola hľadala niečo, čo stratila. Viac ráz si kľakla na zem, pohladkala rukou kamene, potom sa ich dotkla perami, ako keby sa dotýkala niečoho posvätného. Robila to vo vystupňovanej horlivosti lásky, videla jasne a zreteľne okolo seba všetko sväté a bola úplne ponorená v láske a zbožňovaní. Sprevádzala som ju celou cestou a nakoľko moje slabé sily stačily, robila som a cítila všetko, čo robila a cítila ona.

Pokračovala vo svojej ceste až na Kalváriu. Keď už bola blízko nej, zastavila sa. Zdalo sa mi, že sa jej zjavil Ježiš so svojím svätým zmučeným telom. Jeden anjel šiel vpred, dvaja anjeli z hrobky boli mu po stranách a nasledoval ho veľký zástup spasených duší. Nepohyboval sa, vznášal sa obklopený žiarou. Ale som počula, ako od neho prichádzal hlas, ktorý oznamoval matke, čo vykonal v predpeklí, že s osláveným telom vstane živý z mŕtvych, že príde k nej, nech ho očakáva pri Kalvárii pri kameni, pri ktorom padol. Videla som, ako sa zjavenie vzdialilo do mesta a Panna

Mária so zakrytou hlavou kľakla si na miesto, kde sa Syn s ňou rozlúčil a modlila sa. Zaiste už bolo po polnoci, lebo Panna Mária strávila na krížovej ceste dosť dlhý čas.

Videla som, že aj Pánov sprievod pochodil krížovú cestu a Spasiteľ ukázal ušiam celé umučenie a všetko ubližovanie a anjeli tajomným spôsobom sobrali každú kvapku svätej krvi. Videla som, že im ukázal aj pribitie na kríž, postavenie kríža, otvorenie boku, snímanie s kríža a pochovávanie. Panna Mária v duchu všetko s láskou pozorovala a zbožňovala.

Potom sa mi zdalo, že Pánovo telo zasa odpočíva vo svätom hrobe a anjeli tajomným spôsobom doplňujú všetko, čo mu odňalo utrpenie. Videla som ho tak, ako bol predtým: zakrútený do prestieradiel, obklopený svätožiarou, pri hlave a nohách dvaja anjeli v skrúšenej modlitbe.

Neviem všetko vyrozprávať, ako sa to stalo. Je toho tak veľa, je to také rozličné a také nevysloviteľné, že naša myseľ za obyčajných okolností nebude to môcť nikdy pochopiť. Ale vtedy vo videniach bolo mi to všetko pochopiteľné, čo podávam len hmlisto, pretože to neviem lepšie vyjadriť.

Keď sa na nebi ukázaly prvé známky brieždenia, videla som, že Magdaléna, Kleofášova žena Mária, Johana Chúza a Salome, zakrútené do plášťov, opustily Večeradlo. Odniesly so sebou zabalené korenie. Jedna z nich niesla horiaci lampáš, ale všetko maly schované pod plášťom. Korenie bolo pripravené zo živých kvetov na posypanie alebo z vytlačených štiav a olejov na pokropenie. Dobré ženy šly k malej bránke Nikodémovej veľmi ustarostené.

VZKRIESENIE PÁNA JEŽŠA

Ježiš vstane zmŕtvych a zjaví sa svojej matke

Videla som prichádzať zjav Ježišovho ducha ako veľkú žiaru medzi dvoma bojovnými anjelmi a mnohými svetelnými postavami. Sniesol sa shora cez skalu na svätú mŕtvolu a vlial sa do nej. Telo pod obalom sa pohlo. Videla som žiarivé a živé telo, spojené s duchom a božstvom vychádzať z obalu na bokoch, ako by vystupovalo z bočnej rany. Tento pohľad mi pripomenul Evu, ktorá vystúpila z Adamovho boku. Všetko bolo samá žiara, samý lesk.

V inom obraze som videla, ako by z hĺbky pod podstavcom liezla nahor obluda. Postavila sa vzpriamene na hadí chvost a svoju dračiu hlavu zlostne obracala k Pánovi. Okrem toho — ako sa pamätám — mala aj ľudskú hlavu. Vzkriesený Vykupiteľ držal v ruke tenkú bielu paličku s malou, vejúcou zástavkou, stupil na dračiu hlavu a palicou tri razy pichol do hadieho chvosta, ktorý sa zakaždým stiahol, až celkom zmizol. Dračiu hlavu zašliapol do zeme, iba ľudská hlava sa dívala hore. Tento obraz som už viac ráz videla pri zmŕtvychvstaní a takúto hadiu hlavu som úchytkom zbadala aj pri Ježišovom počatí. Tento had mi pripomínal hada z raja, lenže bol ešte odpornejší. Myslím, že tento obraz sa vzťahuje na onen

„*A hľa, nastalo veľké zemetrasenie, lebo odvalil kameň a sadol si naň.*" (Mt. 28, 2.)

sľub: „Žena rozšliape hlavu hada". Všetko sa mi zdalo iba symbolom víťazstva nad smrťou, pretože pri zašliapaní hlavy draka nevidela som Pánov hrob.

Teraz som videla Pána vo veľkej žiare vznášať sa cez skalu. Zem sa zatriasla a jeden z anjelov v podobe bojovníka sletel s neba k hrobu ani blesk, odvalil kameň na pravú stranu a posadil sa naň. Otras bol taký veľký, že sa koše s ohňom rozkývaly a vyšľahly plamene. Keď to videli strážcovia, popadali vôkol ako ohlušení a ležali meraví, po-

krivení na zemi ako mŕtvi. Kassius videl všetko vo veľkom lesku, ale sa rýchlo posbieral, pristúpil ku krypte, odchýlil dvere, ohmatal prázdne plachty a odišiel, aby Pilátovi podal zprávu, čo sa stalo. Chvíľu ešte ostal nablízku, či neuvidí ešte niečo nového, lebo videl iba zemetrasenie, ako anjel odvalil kameň a posadil sa naň, prázdny hrob, ale Ježiša nevidel. Tieto udalosti potom spoločne so strážcami rozprával učeníkom.

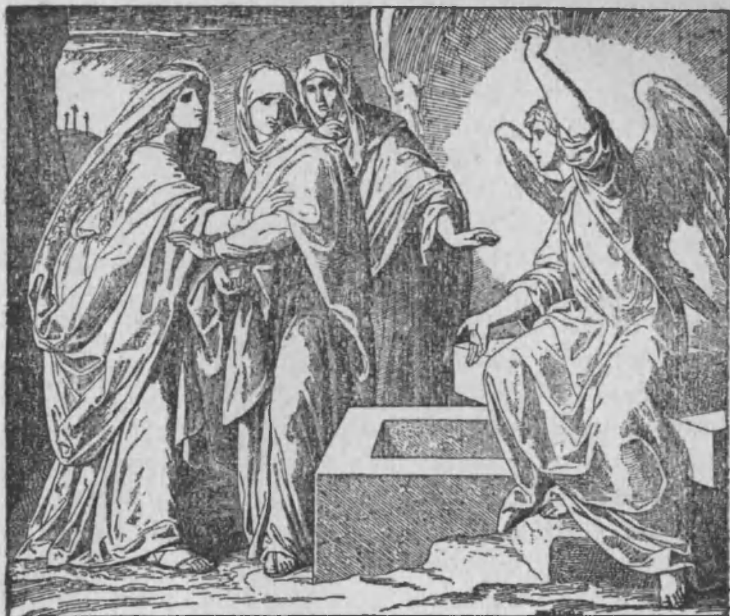
Vo chvíli, keď anjel sletel s neba a zem sa zatriasla, videla som Vykupiteľa ako sa zjavil na Kalvárii svojej matke. Ježiš bol nekonečne krásny, obklopený žiarou, a vážny. Jeho rúcho vialo ako široký plášť a pri chôdzi sa ligotalo ako bielomodrý dym v slnečných lúčoch. Rany boly veľmi veľké a leskly sa. Dal sa do nich vložiť prst. Okraje rán tvorily obraz, ako by sa tri rovné trojuholníky pretínaly v strede kružnice. Zo stredu rúk lúče smerovaly k prstom.

Duše praotcov sa uklonily pred matkou Ježišovou. Pán jej hovoril čosi o stretnutí. Slová som však zabudla. Ukázal jej svoje rany a keď Mária padla na zem, aby mu pobozkala nohy, Ježiš ju chytil za ruku, zdvihol a potom zmizol.

V diaľke som videla, ako sa ligotajú koše s ohňom pri hrobe a na východe nad Jeruzalemom bielu čiaru úsvitu.

Zbožné ženy pri hrobe. Ježiš sa zjavuje

Ženy boly blízko Nikodémovej bránky, keď Ježiš vstal zmŕtvych. Nespozorovaly znamenia, ktoré sa pritom dialy. Ani o tom nevedely, že je pri hro-

„Anjel však prehovoril a povedal ženám: Vy sa nebojte! Viem totiž, že hľadáte Ježiša, ktorého ukrižovali. Niet ho tu, lebo vstal, ako povedal. Poďte a pozrite si miesto, kde spočíval (Pán).“ (Mt. 28, 6.)

be stráž, lebo včera, v sobotu, nikto nebol pri hrobe. Aj ony sa zatvorily vnútri a smútily. Cestou sa ustarostene pýtaly:

— Ktože nám odo dvier odvalí kameň?

Pri svojej túžbe uctiť telo Pánovo ani nepomyslely na kameň. Maly v úmysle masťami a voňavkami pokropiť sväté telo, nasypať naň bylín a kvetov, lebo samy včera ničím neprispely na prípravu mŕtvoly. Všetko obstaral Nikodém. Teraz teda chcely obetovať Pánovi a svojmu Maj-

strovi všetko najvzácnejšie, čo mohly dostať. Najviac toho nakúpila Salome. Nebola to Jánova matka, ale iná Salome, príbuzná svätého Jozefa, zámožná jeruzalemská žena. Rozhodly sa, že korenie položia na kameň pred kryptu a budú tam smútiť, kým ta nepríde niekto z učeníkov, ktorý im otvorí hrob.

Videla som strážcov, ako ležali omámení a skrútení. Kameň bol v predsieni odsunutý doprava, takže dvere, ktoré boly len privreté, bolo možno teraz otvoriť. Cez dvere som videla, že plachty, ktoré zakrývaly Ježišovo telo, boly takto rozložené na podstavci: veľká plachta, do ktorej bolo zakrútené telo, ležala bez zmeny, ale prázdna a splasnutá, lebo okrem bylín nebolo v nej nič. Povijan, ktorým bola plachta ovinutá, bol podĺžke svinutý na prednom okraji podstavca a šatka, ktorou Mária prikryla Ježišovu hlavu, ležal osobitne napravo od hlavy, ako keby v nej spočívala hlava, avšak s odkrytým závojom.

Teraz som videla ženy, ako sa približujú k záhrade. Len čo zbadaly fakle strážcov a tu a tam ležiacich vojakov, preľakly sa a šly popri záhrade ďalej ku Golgote. Ale Magdaléna nedbala na nebezpečenstvo a ponáhľala sa do záhrady; iba Salome išla za ňou v istej vzdialenosti. Ony sa najviac staraly o masti. Ostatné dve ženy boly bojazlivejšie a ostaly vonku pred záhradou.

Videla som Magdalénu, ako sa blíži k strážcom a ako sa naľakala a vrátila kúsok k Salome. Potom obe vošly opatrne medzi ležiacimi strážcami do hrobky. Videly, že kameň je odvalený, ale dvere privreté. Privrel ich asi Kassius. Magdaléna veľmi bojazlivo otvorila jedno krídlo dverí, uprela po-

hľad na podstavec a videla, že plachty sú prázdne. Všetko bola samá žiara a na podstavci sedel anjel. Magdaléna sa zmiatla. Neviem, či počula od anjela nejaké slová, ale som videla, ako sa ponáhľala zo záhrady a bežala cez Nikodémovu bránku do mesta k apoštolom. Aj Mária Salome, ktorá sa odvážila vstúpiť iba do predsiene — neviem, či počula nejaké slová — preľaknutá ponáhľala sa z hrobky a zo záhrady za Magdalénou a bežala k ženám, ktoré ostaly vonku a povedala im, čo sa stalo.

Toto všetko šlo rýchlo za sebou a ženy sa tak naľakaly,ako keby videly prízrak.

Ostatné ženy po zpráve Márie Salome sa potešily, ale súčasne sa aj naľakaly a boly v rozpakoch, či majú vojsť do záhrady. Kassius, ktorý bol trochu ďalej od hrobu, čakal ešte chvíľku a dával pozor, či neuvidí Ježiša, najmä či sa nezjaví ženám. Potom sa pohol k bráne, aby zaniesol zprávu Pilátovi. Keď prechádzal popri ženách, na chvíľu sa zastavil a v krátkosti im porozprával, čo videl. Napokon ich vyzval, aby sa o všetkom presvedčily samy.

Ženy sa konečne osmelily a spoločne vošly do záhrady. Keď bojazlivo vkročily do predsiene, stáli pred nimi dvaja anjeli v žiarivom, bielom kňazskom rúchu. Veľmi sa zľakly, stúlily sa k sebe, rukami si zakryly tvár, chvely sa a dívaly sa do zeme. Vtedy sa ozval jeden z anjelov a povedal im:

— Nebojte sa a nehľadajte tu Ukrižovaného, žije, vstal zmŕtvych, niet ho už v hrobe!

Ukázal im prázdne miesto a rozkázal, aby oznámily učeníkom, čo videly a počuly. Ježiš ich pre-

díde do Galilejska. Nech sa rozpamätajú na to, čo im povedal v Galilei:

— Syn človeka musí prísť do rúk hriešnikov, musí byť ukrižovaný, ale na tretí deň vstane zmŕtvych.

Anjeli potom zmizli. Zbožné ženy, prestrašené a v rozpakoch ,ale i natešené, poprezeraly kryptu, plakaly, potom vyšly a pohly sa k bráne. Ešte stále boly naľakané. Neponáhľaly sa. Občas sa zastavily a poobzeraly dookola, či náhodou neuvidia Pána, alebo či sa ešte nevracia Magdaléna. Medzitým som videla, ako prišla Magdaléna k Večeradlu. Bola ako bez seba a prudko zabúchala. Viacerí ležali ešte a spali pri stene iní stáli a rozprávali sa. Peter s Jánom otvorili dvere. Magdaléna iba toľko povedala:

— Pána odniesli z hrobu, nevieme kde!

Po týchto slovách sa opäť ponáhľala do záhrady. Peter a Ján sa vrátili do domu, porozprávali sa s ostatnými a rýchle šli za ňou. Ján sa ponáhľal viac než Peter.

Magdalénu som zasa videla v záhrade. Od behu a zármutku bola ako bez seba. Od rosy bola celá mokrá a plášť jej spadol s hlavy na ramená, dlhé vlasy sa rozplietly a padaly dolu. Keďže bola samotná, bála sa hneď vstúpiť do krypty. Posadila sa pred vchodom na okraj priehlbiny. Sklonila sa, aby sa mohla pozrieť do hrobky cez nízke dvere. Ako si odhŕňala rukou padajúce vlasy, zbadala dvoch anjelov v kňazskom rúchu, ako sedia na podstavci v krypte. Vtom začula aj hlas jedného s nich:

— Žena, prečo plačeš?

Pretože nevedela o ničom a nemyslela na nič

iného, než na to, že tu niet Pánovej mŕtvoly, žalostne skríkla:

— Vzali môjho Pána a neviem, kde ho položili!

Keď to hovorila a videla iba plachty, obzerala sa dookola, ako keby niekoho hľadala. Myslela, že ho niekde nájde. Nevedomky tušila jeho blízkosť. Nepomýlila ju ani prítomnosť anjelov. Ako by si ani neuvedomovala, že sú to anjeli. Nevedela na iné myslieť než na Ježiša. Nevedela nič povedať iba: Ježiša tu niet, kde je Ježiš?

Videla som, že behá sem a tam okolo hrobu ako pomätená a niečo hľadá. Dlhé vlasy jej neprestajne padaly na plecia. Odhŕňala ich rukou, hodila dozadu, dívala sa dookola. Zrazu vo východnej časti, kde záhrada začala stúpať k mestským hradbám, zazrela asi desať krokov od hrobu medzi krami za palmou v rannom šere postavu v dlhom bielom rúchu. Bežala k nej a zasa počula slová:

— Žena, prečo plačeš? Čo hľadáš?

Myslela si, že je to záhradník. Aj ja som videla postavu s rýľom v ruke a plochým klobúkom. Vyzeral celkom ako záhradník z podobenstva, ktoré Ježiš rozprával ženám krátko pred svojím umučením, keď bol v Betánii. Na otázku: „Koho hľadáš?" ihneď odpovedala:

— Pane, ak si ho ty vzal, povedz mi, kde si ho položil, ja ho prinesiem.

A zasa sa poobzerala, či ho azda nemá nablízku. Nato ju Ježiš oslovil svojím známym hlasom:

— Mária!

Magdaléna spoznala hlas. Zabudla na ukrižovanie, smrť a pohreb a v tej chvíli sa k nemu obrátila, ako keby žil a povedala ako kedysi:

— Rabboni! (Majster!)

Padla pred ním na kolená a vystrela ruky, aby mu objala nohy.

Ježiš zdvihol ruku a povedal:

— Nedotýkaj sa ma, ešte som nevystúpil k svojmu Otcovi a vášmu Otcovi, k svojmu Bohu a vášmu Bohu.

Vtom Pán zmizol.

Bolo mi dané najavo, prečo povedal Pán Ježiš: „Nedotýkaj sa ma!" ale neviem to už tak presne rozpovedať. Myslím, že to povedal preto, že Magdaléna bola taká prudká a správala sa, ako keby Ježiš žil a všetko bolo tak ako predtým. O slovách, že ešte nešiel k svojmu Otcovi, bolo mi dané najavo, že po svojom vzkriesení ešte sa nepredstavil svojmu nebeskému Otcovi a nepoďakoval sa mu za víťazstvo nad smrťou a za vykúpenie. Ako by tým bol povedal, že prvá radosť patrí Bohu. Nech sa teda spamätá a vzdá vďaku Pánu Bohu za vykúpenie a za tajomstvo víťazstva nad smrťou. Chcela totiž Ježišovi objať nohy ako inokedy, nemyslela na iné než na milovaného Majstra a v zápale lásky zabudla na veľký zázrak.

Keď Pán zmizol, Magdaléna sa vzpamätala, ako keby sa bola zo sna prebudila a bežala znova ku hrobu. Videla tam ešte sedieť anjelov a počula, čo počuly aj ženy a zmŕtvychvstaní, videla plachty a teraz, keď sa presvedčila o zázraku a zjavení, ponáhľala sa na cestu ku Golgote, aby vyhľadala svoje družky. Tieto totiž váhavo okolo blúdily. Jednak čakaly na Magdalénin návrat, jednak túžily vidieť Pána.

Všetko, čo sa Magdaléne prihodilo, trvalo len niekoľko minút. Mohlo byť asi pol tretej, keď sa jej zjavil Pán. Len čo vybehla zo záhrady, už sa

ta ponáhľal Ján a hneď za ním Peter. Ján sa zastavil pred hrobom, sklonil sa a keď sa pozrel cez dvere predsiene do otvorenej krypty, uvidel plachty. Prišiel aj Peter, sišiel do hrobky a zastavil sa pred podstavcom. Uprostred náhrobného podstavca videl plachty, složené s oboch strán do prostriedku. V nich boly zabalené byliny a sviazané obväzom, ako obyčajne skladajú plachty ženy, keď ich idú uschovať. Iba závoj s tváre bol osobitne složený napravo pri stene. Nato za Petrom pristúpil k hrobu aj Ján. Uvidel to isté a veril v zmŕtvychvstanie. Teraz sa im všetko vyjasnilo, čo im povedal Pán a čo bolo v Písme. Predtým to brali iba povrchne. Peter ukryl plachty pod plášť a potom cez Nikodémovu bránku rýchle odišli. Ján znovu bežal pred Petrom.

Prezerala som hrob s nimi, aj s Magdalénou a obidva razy som videla oboch anjelov sedieť na podstavci pri hlave a pri nohách ako za celý čas, čo Ježišovo telo ležalo v hrobe. Zdalo sa mi však, že Peter ich nevidel. Počula som, ako Ján neskoršie rozprával emauzským učeníkom, že videl anjela, keď nazrel cez dvere predsiene. Azda od preľaknutia pustil Petra dopredu a len z pokory to nespomenul vo svojom evanjeliu, aby sa nezdalo, že videl viac ako Peter.

Iba teraz som videla, ako prišli k sebe strážcovia a ako povyskakovali. Chytili kopije a koše na oheň, ktoré visely pred vchodom na žrdiach a vrhly trošku svetla do hrobky. Bojazlivo a zmätene sa ponáhľali von zo záhrady a cez veľkú bránu tiahli do mesta.

Medzitým Magdaléna našla zbožné ženy a porozprávala im, že povedala Petrovi, že videla

v zahrade Pána a potom anjelov. Ženy jej povedaly, že aj ony videly anjelov. Nato sa Magdaléna poponáhľala do mesta cez veľkú bránu (ktorou Ježiša vyviedli na Golgotu) a ženy sa obrátily k záhrade, azda si myslely, že tam ešte nájdu apoštolov. Videla som, že strážcovia prešli popri nich a vymenili si niekoľko slov.

V blízkosti záhrady Ježiš sa zjavil ženám, oblečený do dlhého bieleho rúcha, ktoré mu presahovalo ruky, a povedal:

— Buďte pozdravené!

Ženy sa zľakly a padly mu k nohám, ako by mu ich chcely objať, ale na to sa už jasne nepamätám. Pán im povedal ešte niekoľko slov, ukázal im rukou na ktorýsi kraj a potom zmizol. Ženy odišly cez betlehemskú bránu na Sion do Večeradla, aby oznámily učeníkom, že videly Pána a čo im povedal. Ale učeníci im nechceli veriť, kým sa nevrátil Peter a Ján, ako nevereli ani Magdaléne. Všetko pokladali za ženské blúznenie.

Ján a Peter, ktorý bol od údivu celkom zadumaný, stretli sa na zpiatočnej ceste s Jakubom mladším a s Tadeášom, ktorí sa chystali za nimi ku hrobu. Aj títo boli veľmi rozrušení, lebo aj im sa Pán zjavil v blízkosti Večeradla. Videla som však, že Ježiš prešiel popri Petrovi a Jánovi a pozdáva sa mi, že Peter ho aj videl, lebo som zbadala, že odrazu bol veľmi rozrušený. Neviem, či Ježiša poznal aj Ján.

V týchto zjaveniach v Jeruzaleme a na iných miestach vidím častejšie Pána a iné zjavenia v prítomnosti iných ľudí celkom zreteľne, nespozorovala som však, či aj títo ľudia vidia Pána. Občas vídavam, že jednotliví ľudia sú zrazu rozrušení a

žasnú, kým iní sú celkom ľahostajní. Tak sa mi zdá, ako by som Pána videla ustavične, kým iní ľudia vídajú ho iba občas.

Práve takto som videla neprestajne aj tých dvoch anjelov v hrobke, a to od Pánovho pohrebu. Zbadala som však, že zbožné ženy raz nevidely ani jedného, inokedy len jedného, niekdy obidvoch. Anjeli, ktorí oslovili ženy, boli tí, čo strážili hrob a boli oblečení do kňazského rúcha. Iba jeden z nich hovoril a keď dvere do krypty neboly otvorené dokorán, bolo vidieť iba jedného. Anjel, ktorý ako blesk sletel s neba a odvalil kameň a potom sa naň posadil, bol oblečený ako bojovník. Kassius a strážcovia videli ho zprvoti sedieť na kameni. Anjeli, ktorí neskoršie hovorili, boli z hrobky, aspoň jeden z nich. Prečo sa toto všetko dialo, už sa nepamätám. Keď som to videla, nečudovala som sa tomu. Vtedy sa mi to všetko zdalo, že to má byť, ako je, a nevidela som v tom nič neobyčajného.

Výpoveď strážcov

Medzitým odišiel Kassius k Pilátovi. Bolo to asi pol hodiny po zmŕtvychvstaní. Videla som miestodržiteľa ležať v posteli, keď prišiel k nemu Kassius. Vo veľkom rozčúlení mu oznamoval, ako sa zatriasla skala, ako anjel sletel shora a odvalil kameň a že plachty sú prázdne. Ježiš je naozaj Mesiáš a Syn Boží. Vstal zmŕtvych, v hrobe ho niet. Rozprával ešte o všeličom, čo videl. Pilát ho počúval so zatajenou hrôzou, nedal však najavo svoje vzrušenie a povedal Kassiovi:

— Ty si blúznivec! Veľmi nerozumne si si po-

čínal, keď si vkročil do hrobky Galilejského. Jeho bohovia ťa opanovali a oblúznili ťa preludmi. Radím ti, mlč o týchto veciach pred kňazmi, lebo zle pochodíš!

Robil sa, ako by veril, že Ježiša ukradli učeníci a strážcovia len preto hovoria iné, lebo by ich mohli upodozrievať, že zanedbali svoju povinnosť, alebo mali porobené. Po neistej reči miestodržiteľovej Kassius sa vzdialil a Pilát zasa obetoval svojim bôžikom.

Z vojakov, ktorí sa vrátili, prišli ešte štyria k Pilátovi. Hlásili mu to isté, ale miestodržiteľ im nevenoval pozornosť a poslal ich ku Kajfášovi. Časť stráže odišla hneď na veľký dvor v blízkosti chrámu, kde sa shromažďilo veľa starých Židov. Videla som, ako sa radili, vzali vojakov stranou, podplácali ich peniazmi, alebo sa im vyhrážali, aby rozprávali, že Ježišovu mŕtvolu ukradli učeníci, kým oni spali. Keď strážcovia proti tomu namietali, že ich druhovia, ktorí podali hlásenie Pilátovi, môžu protirečiť, farizeji im sľúbili, že to dajú s Pilátom do poriadku. Medzitým prišli aj tí štyria strážcovia, ktorých poslal Pilát. Títo trvali na tom, čo hlásili miestodržiteľovi. Už sa rozniesio aj to, že Jozef z Arimatie ušiel nevysvetliteľným spôsobom z uzavretej veže. Keď farizeji začali upodozrievať vojakov, ktorí chceli vytrvať pri pravde, že sa dohovorili s učeníkmi a pomohli ukradnúť Ježišovu mŕtvolu. Keď im prísne pohrozili, ak nezískajú zpät mŕtvolu, pohotove im odpovedali, že to nemôžu urobiť, práve tak, ako ani Jozefovi strážcovia nemôžu priniesť nazpät Jozefa, ktorý tiež zmizol. Títo vojaci sa smelo bránili a nijakými úplatkami nevedeli ich

naviesť, aby mlčali. Naopak, otvorene a hlasite rozprávali o hroznom piatkovom súde a o tom, že veľkonočné sviatky sa nemohly riadne odbaviť. Nato ich pochytali a vrhli do žalára. Ostatní však rozhlasovali, že Ježiša ukradli učeníci. Tú istú lož rozširovali aj farizeji, saduceji, herodiáni a oznámili ju vo všetkých židovských synagógach po celom svete. Okrem toho Ježiša všelijako tupili.

Ale lož im málo osožila. Po Ježišovom zmŕtvychvstaní zjavily sa duše mnohých zbožných mŕtvych Židov svojim potomkom, ktorí boli ešte náchylní k dobrému a pohly ich k obráteniu. Podobné zjavenia videli aj mnohí učeníci, aby ich potešily a upevnily vo viere, najmä tých učeníkov, ktorí boli otrasení vo viere a bojazlivo sa rozpŕchli.

Vychádzanie mŕtvych z hrobov po Ježišovej smrti sa nepodobalo Pánovmu vzkrieseniu, lebo Ježiš vstal s obnoveným, osláveným telom, chodil živý po zemi za bieleho dňa a s týmto telom sa vzniesol do nebies pred očami svojich priateľov. Jeho telo už nepodliehalo smrti a hrobu. Telá tamtých ostaly iba chodiacimi mŕtvolami, schránkami duší, ktoré telo opäť odložily do lona zeme, aby tu očakávalo vzkriesenie po skončení sveta. Áno, ony ešte menej vstaly zmŕtvych ako Lazár, ktorý naozaj žil a neskoršie po druhý raz umrel. Ich telá ako schránky duší sa opäť vrátily do hrobu, keď pochovávali Ježišovo mŕtve telo.

Videla som — myslím, že toto bolo nasledujúcu nedeľu — Židov umývať, upratovať a drhnúť chrám. Bylinami a popolom z kostí posýpali chrám, prinášali obete smierenia, odpratali zrúcaniny, doskami a kobercami zakryli porušené

múry a potom dokončili obrady, ktoré vo sviatočný deň nemohli vykonať.

Nato prestaly všetky reči a šomrania, pretože narušenie sviatku a poškodenie chrámu vysvetľovali si ako následok zemetrasenia a prítomnosť niečoho nečistého pri obetovaní. Pritom spomínali aj Ezechielovo videnie o oživení mŕtvych. Neviem však, v akej spojitosti. Inak hrozili trestami a kliatbou. Takto potom umlčali každého, lebo mnohí mali účasť na zločine. Podarilo sa im vlastne uspokojiť iba značnú, zatvrdlivú, stratenú časť ľudu. Tí lepší sa totiž všetci v tichosti obrátili, na Turice verejne, neskoršie vo svojich domovinách učením apoštolov. Preto veľkňazi utíchli a už za diakona sv. Štefana Ofel a východná stráň Siona nemohli prijať všetky zástupy obce Ježišovej a museli si rozložiť stany pred mestom a v údolí Cedronu až po Betániu.

Šimon Cyrénsky odobral sa po sobote k apoštolom a žiadal krst.

OBSAH